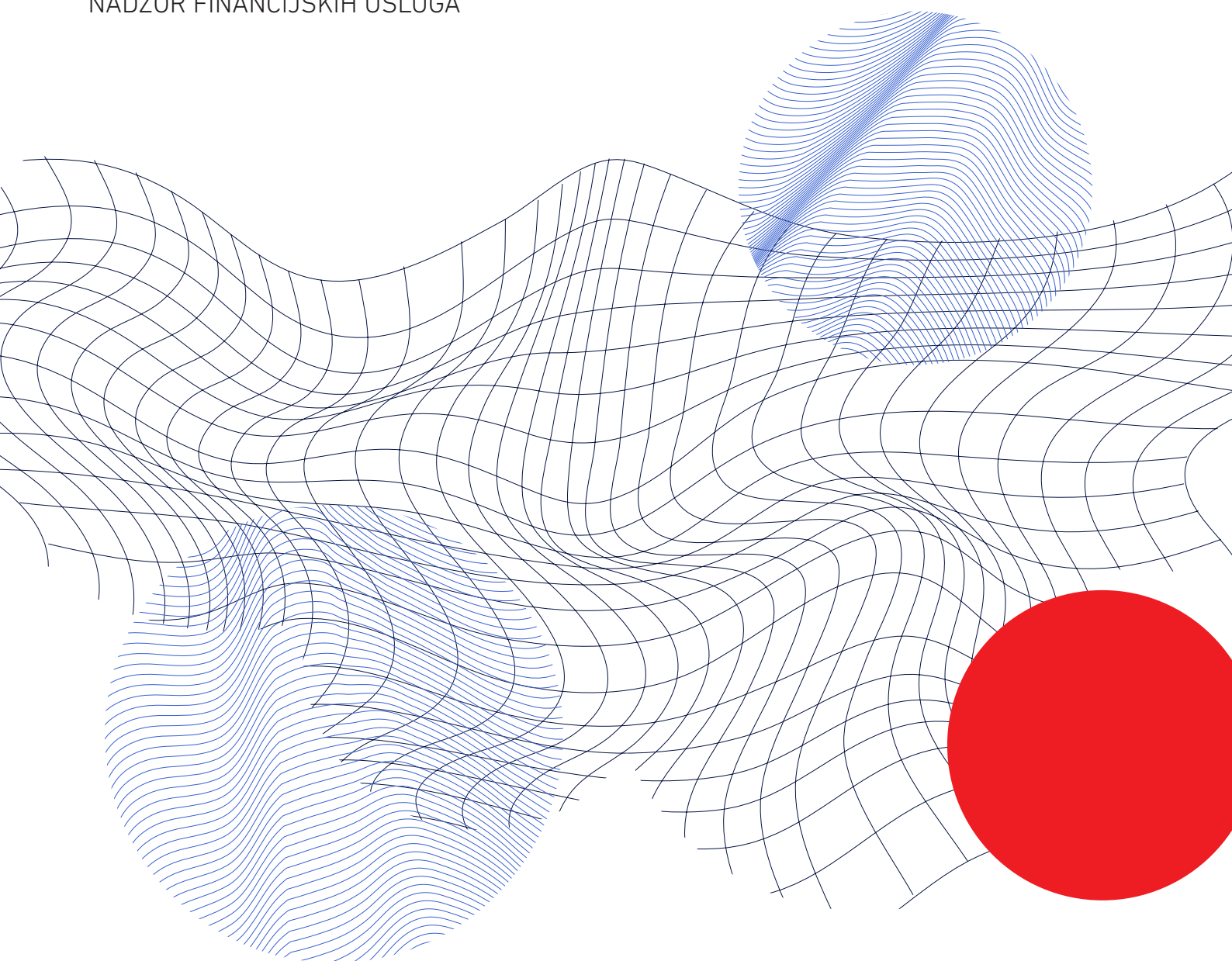

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O KORPORATIVNOM UPRAVLJANJU 2020.

HRVATSKA AGENCIJA ZA
NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA

Sadržaj

Uvod	4	Kratki pregled o izdavateljima dionica	59
Sažetak ključnih informacija iz Godišnjeg izvještaja o korporativnom upravljanju za 2020. godinu	7	Broj izdavatelja dionica	59
Pregled odabranih područja korporativnog upravljanja kod izdavatelja dionica	12	Dionice kojima se uopće nije trgovalo	60
Uvod	12	Uvrštenja dionica i povlačenja dionica s uvrštenja na uređenom tržištu ZSE-a	60
Neovisnost članova nadzornog odbora	13	Sektorska podjela izdavatelja	62
Neovisnost članova revizijskog odbora	17	Tržišna kapitalizacija	62
Ocjena uprave i nadzornog odbora	19	Kapital i porijeklo kapitala	64
Sukob interesa	21	Temeljni kapital	64
Sustav unutarnje kontrole	24	Vlasnička struktura	65
Spolna struktura uprave i nadzornog odbora	25	Porijeklo kapitala izdavatelja dionica	67
Ciljani postotak ženskih članova nadzornog odbora i uprave	27	Odgovornosti i dužnosti članova uprave i nadzornog odbora	68
Politika primitaka	29	Sukob interesa	68
Nefinancijsko izvještavanje (ESG izvještavanje)	31	Transakcije s povezanim osobama	69
Okolišni čimbenici	36	Pravila ponašanja članova uprave i nadzornog odbora i sudjelovanje u donošenju odluka	71
Upravljački čimbenici	37	Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u području koje se odnosi na vodstvo	73
Društveni čimbenici	37	Nadzorni odbor i njegovi odbori	73
Usklađenost izdavatelja čije su dionice uvrštene na uređeno tržište Zagrebačke burze s poglavljem Korporativna društvena odgovornost	38	Broj članova i sastav nadzornog odbora	74
Usklađenost izdavatelja dionica s Kodeksom korporativnog upravljanja	40	Neovisnost članova nadzornog odbora	76
Pregled izdavatelja po usklađenosti s Kodeksom korporativnog upravljanja	42	Povezanost članova nadzornog odbora s članovima uprave i nadzornog odbora	77
Usklađenost izdavatelja po poglavljima Kodeksa	45	Sjednice nadzornog odbora	79
Ukupna usklađenost izdavatelja dionica s Kodeksom za 2020. godinu	53	Odbori nadzornog odbora	79
Preporuke za unaprjeđenje kvalitete izvještavanja o korporativnom upravljanju	54	Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u području koje se odnosi na nadzorni odbor i njegove odbore	81
Godišnji izvještaj o korporativnom upravljanju za izdavatelje dionica	57	Uprava	82
Uvod	57	Broj članova i sastav uprave	82
		Sjednice uprave	84
		Mandati i dužina članstva u upravi	84
		Ostavke članova uprave	84
		Povezanost članova uprave s članovima uprave/nadzornog odbora unutar izdavatelja te s drugim društvima	84

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u području koje se odnosi na nadzorni odbor i upravu	86	Temeljni kapital	107
Primici članova uprave i nadzornog odbora	88	Vlasnička struktura izdavatelja korporativnih obveznica	108
Politika primitaka uprave	90	Nadzorni odbor i njegovi odbori	109
Otpremnine članovima uprave	92	Nadzorni odbor	109
Primici članova nadzornog odbora	92	Odbori nadzornog odbora	111
Primici isplaćeni višem rukovodstvu	94	Uprava	111
Otpremnine višem rukovodstvu	95	Odgovornosti te dužnosti članova uprave i nadzornog odbora	113
Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u području koje se odnosi na primitke članova uprave i nadzornog odbora	95	Sukob interesa i transakcije s povezanim osobama	113
Rizici, unutarnja kontrola i revizija	96	Primici članova uprave i nadzornog odbora	114
Unutarnja kontrola i revizija	96	Primici članova uprave	114
Sustav unutarnje kontrole	96	Primici članova nadzornog odbora	115
Sustav unutarnje revizije	97	Naknade višem rukovodstvu	116
Vanjska revizija	99	Rizici, unutarnja kontrola i revizija	117
Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u području koje se odnosi na rizike, unutarnju kontrolu i reviziju	100	Unutarnja kontrola i revizija	117
Glavna skupština	101	Upravljanje rizicima društva	117
Interni propis rada glavne skupštine	101	Vanjska revizija	117
Sudjelovanje na glavnoj skupštini	101	Transparentnost i korporativna društvena odgovornost	117
Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u području koje se odnosi na dioničare i glavnu skupštinu	102	Kodeks korporativnog upravljanja	118
Transparentnost i korporativna društvena odgovornost	103	Popis tablica	119
Odnosi s ulagateljima	103	Popis grafikona	121
Isplata dividende	105		
Kodeks korporativnog upravljanja	105		
Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u području koje se odnosi na objavljivanje i transparentnost	105		
Godišnji izvještaj o korporativnom upravljanju za izdavatelje obveznica	107		
Uvod	107		
Kapital i porijeklo kapitala	107		

Uvod

Primjena Kodeksa korporativnog upravljanja i drugih propisa u 2020. godini

Kodeksom korporativnog upravljanja koji su 15. listopada 2019. usvojile Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (Hanfa) i Zagrebačka burza d.d. u bitnome je unaprijeđen okvir korporativnog upravljanja, a društvima čije su dionice uvrštene na uređeno tržište postavljeni su izazovi usklađenosti s preporukama Kodeksa korporativnog upravljanja (dalje u tekstu: Kodeks) i postizanja viših standarda kulture korporativnog upravljanja u cjelini.

Društva čije su dionice uvrštene na uređeno tržište (burzu) u Republici Hrvatskoj, izuzev dionica zatvorenog investicijskog fonda, primjenjuju Kodeks od 1. siječnja 2020. godine. Neovisno o tom datumu društva su bila obvezna izvijestiti Hanfu o svojoj usklađenosti s Kodeksom odnosno o svojim praksama korporativnog upravljanja i za godinu koja je počela 1. siječnja 2019. putem novih upitnika kako bi se ustanovile postojeće prakse i pratio napredak u godinama nakon početka primjene Kodeksa.

Početna razina usklađenosti društava s Kodeksom prikazana je u Godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju za 2019., a u ovom se godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju prikazuje stupanj usklađenosti s Kodeksom počevši od datuma njegove primjene (1. siječnja 2020.) te se daje usporedba s podacima o usklađenosti u prethodnoj godini.

Osim pune primjene Kodeksa, društva čije su dionice uvrštene na uređeno tržište bila su obvezna započeti s primjenom odredbi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima¹ koji je stupio na snagu 20. travnja 2019., izuzev pojedinih odredbi koje su stupile na snagu 1. svibnja 2020. odnosno 1. siječnja 2021. godine.

Društva čije su dionice uvrštene na uređeno tržište obvezna su od 20. travnja 2019. primjenjivati odredbe kojima se propisuje donošenje i sadržaj politika primitaka, poslovi s povezanim osobama i prethodna suglasnost nadzornog odbora za poslove s povezanim osobama, kao i objava transakcija s povezanim osobama.

Nadalje, od 1. svibnja 2020. društva čije su dionice uvrštene na uređeno tržište obvezna su započeti s primjenom odredbi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima koje propisuju donošenje odluke o primicima članova nadzornog odbora i sastavljanje izvješća o svim primicima koje je društvo ili neko drugo društvo u sastavu istoga koncerna isplatilo ili se obvezalo isplatiti svakom trenutačnom i bivšem članu uprave i nadzornog odbora odnosno izvršnom direktoru i članu upravnog odbora tijekom posljednje poslovne godine.

Konačno, od 1. siječnja 2021. godine društva čije su dionice uvrštene na uređeno tržište obvezna su primjenjivati odredbe Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima kojima se propisuje ostvarivanje prava glasa na glavnoj skupštini elektroničkom komunikacijom, potvrda o pohrani dionica za potrebe ostvarivanja prava glasa, pravo dioničara da zahtijeva u roku od mjesec dana nakon održane glavne skupštine da mu društvo potvrdi je li i kako dan njegov glas te obveza društva dati dioničaru naveđenu potvrdu, ostvarenje prava glasa putem posrednika i osoba koje djeluju na odgovarajući način, prijenos informacija o ostvarivanju prava iz dionica, preko posrednika i posrednika u lancu te obrada i ispravak podataka o dioničaru.

---

¹ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 40/19)

Uspostavljanje propisanih i transparentnih politika i postupaka za utvrđivanje primitaka za članove uprave, određivanje i razina primitaka članova uprave i nadzornog odbora te izvještavanje o primicima, transakcije s povezanim osobama, prethodna suglasnost nadzornog odbora kao i objava transakcija s povezanim osobama te pravo dioničara ostvarivati pravo glasa putem punomoćnika ili elektronički bez ikakvih ograničenja bili su prethodno uređeni Kodeksom koji je stupio na snagu prije stupanja na snagu navedenih izmjena i dopuna Zakona o trgovačkim društvima.

Osim navedenih obveza primjene odredbi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima, ovisno o datumu njihova stupanja na snagu, društva čije su dionice uvrštene na uređeno tržište obvezna su u skladu s člankom 462. stavkom 5. Zakona o tržištu kapitala² godišnji izvještaj i konsolidirani godišnji izvještaj sastaviti u skladu s Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2018/815 od 17. prosinca 2018. o dopuni Direktive 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za specifikaciju jedinstvenog elektroničkog formata za izvještavanje³, kojom se određuje jedinstveni elektronički format za izvještavanje. Kako bi se izdavateljima omogućilo da zbog utjecaja pandemije bolesti COVID-19 usmjere svoje aktivnosti na druge aspekte svog poslovanja, Hanfa je odgodila primjenu navedene obveze u 2020. godini. Hanfina odluka temelji se na dogovoru Europskog parlamenta i Vijeća da se državama članicama pruži mogućnost odgode primjene navedene obveze za godinu dana. O odgodi obveze takvog izvještavanja izdavatelja Hanfa je u ime Republike Hrvatske obavijestila Europsku komisiju.

Dakle, pored primjene Kodeksa, pred društva čije su dionice uvrštene na uređeno tržište postavljeni su značajni novi zahtjevi (čija je primjena obvezna), koji imaju za cilj povećanje transparentnosti, zaštitu ulagatelja i usvajanje okolišnih, društvenih i upravljačkih standarda (engl. *environmental, social and corporate governance – ESG*), a u ovom godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju utvrdit će se stupanj usklađenosti sa zahtjevima iz Kodeksa, s posebnim naglaskom na određena područja uređena Kodeksom.

Godišnji izvještaj o korporativnom upravljanju za 2020. godinu

Godišnji izvještaj o korporativnom upravljanju Hanfa je započela izrađivati u 2011. te stoga ovim izdanjem Godišnjeg izvještaja o korporativnom upravljanju za 2020. započinje novo desetogodišnje razdoblje prikazivanja podataka o korporativnom upravljanju izdavatelja, i to upravo za godinu koja je ujedno prva godina primjene Kodeksa.

U odnosu na prethodne godišnje izvještaje o korporativnom upravljanju (od 2011. do 2018. godine) u Godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju za 2019. prvi je put osim skupnog statističkog pregleda stanja po pojedinom području korporativnog upravljanja prikazan i skupni statistički pregled usklađenosti društava s preporukama Kodeksa.

Izveštavanje društava o primjeni Kodeksa sastoji se od godišnjeg ispunjavanja dvaju upitnika: upitnika o usklađenosti (kojim se društva izjašnjavaju o (ne)pridržavanju preporuka Kodeksa) i upitnika o praksama upravljanja (kojim društva pružaju dodatne i detaljne podatke o svojim praksama korporativnog upravljanja), a Hanfa je na temelju ovlaštenja iz Zakona o tržištu kapitala ovlaštena obrađivati i javno objavljivati podatke o korporativnom upravljanju, primjeni Kodeksa i usklađenosti s Kodeksom.

Kod upitnika o usklađenosti društvo se za svaku preporuku Kodeksa izjašnjava je li s preporukom Kodeksa usklađeno u cijelosti, djelomično ili nije usklađeno. Ako se društvo ne pridržava neke preporuke Kodeksa ili je se pridržava djelomično, u upitniku treba objasniti i specificirati u kojem se dijelu ono ne pridržava Kodeksa i iz kojeg razloga, uz naznaku posebnih okolnosti koje se tiču tog društva, te opisati mjere koje je društvo poduzelo umjesto preporuke Kodeksa kako bi ispunilo ciljeve utvrđene u odgovarajućem načelu Kodeksa i, ako se društvo namjerava pridržavati odredbe Kodeksa u budućnosti, naznačiti kada će početi

² Zakon o tržištu kapitala (Narodne novine br. 65/2018, 17/2020, 83/2021)

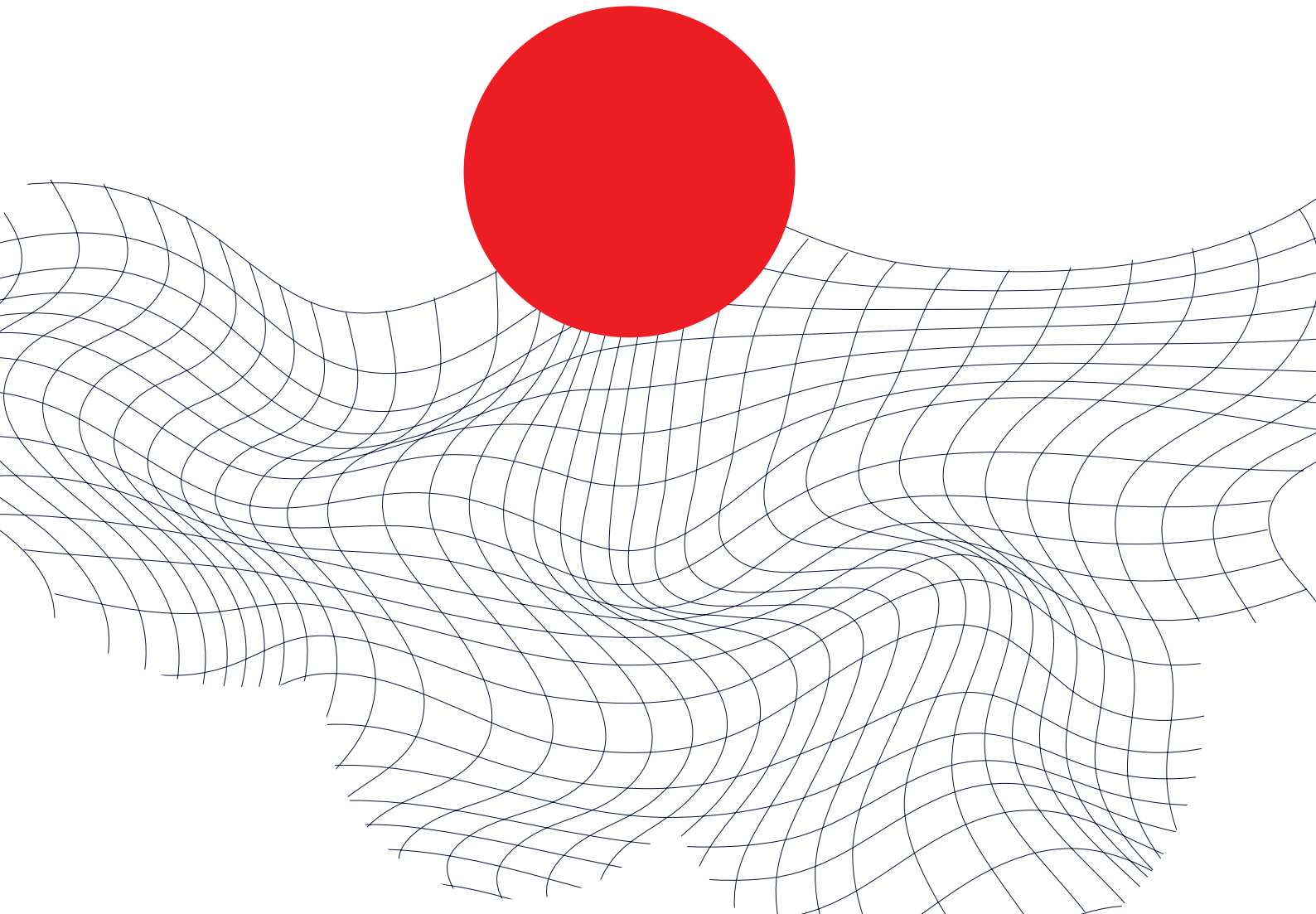
³ SL, L 143

tako postupati. Upitnik o usklađenosti javno se objavljuje te se dostavlja Hanfi radi praćenja usklađenosti za svako pojedino društvo i skupno za sva društva na uređenom tržištu.

Stoga će se u ovom godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju, kao i u onom prošlogodišnjem, osim statističkih pregleda stanja po pojedinom području korporativnog upravljanja prikazati i usklađenost društava čije su dionice uvrštene na uređeno tržište s pojedinim poglavljem Kodeksa, odnosno s preporukama Kodeksa za pojedino područje korporativnog upravljanja, kao i ukupna usklađenost navedenih društava s Kodeksom u cjelini.

Pored navedenog, Hanfa će u ovom godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju prikazati usklađenost s novim i značajnim odredbama i preporukama Kodeksa (neovisnost članova nadzornog odbora, neovisnost članova revizijskog odbora, ocjena uprave i nadzornog odbora, sukob interesa, sustav unutarnje kontrole, spolna raznolikost i ESG politike).

Podatke o usklađenosti s Kodeksom (putem upitnika o usklađenosti), kao i podatke o praksama upravljanja (putem upitnika o praksama upravljanja) za 2020. prvi su put dostavila sva društva koja su bila obvezna dostaviti Hanfi podatke.

Sažetak ključnih informacija iz Godišnjeg izvještaja o korporativnom upravljanju za 2020. godinu

Godišnji izvještaj o korporativnom upravljanju Hanfa je započela izrađivati u 2011. te stoga ovim izdanjem Godišnjeg izvještaja o korporativnom upravljanju za 2020. započinje novo desetogodišnje razdoblje prikazivanja podataka o korporativnom upravljanju izdavatelja, i to upravo za godinu koja je ujedno prva godina primjene Kodeksa.

Upitnik o usklađenosti i upitnik o praksama upravljanja za 2020. prvi su put dostavila sva društva koja su obveznici dostave upitnika Hanfi.

Analizom podataka o usklađenosti s Kodeksom (putem upitnika o usklađenosti), kao i podataka o praksama upravljanja (putem upitnika o praksama upravljanja) za 2020. utvrđeno je sljedeće:

- ✓ Ukupna usklađenost izdavatelja dionica s Kodeksom u 2020. viša je u odnosu na ukupnu usklađenost s Kodeksom u 2019. godini. Naime, na 60 % svih pitanja iz upitnika o usklađenosti za 2020. izdavatelji dionica odgovorili su „DA“, a na 30 % pitanja odgovorili su „NE“, dok je na preostalim 10 % odgovoreno „Djelomično“ (u 2019. na 52 % svih pitanja iz upitnika o usklađenosti izdavatelji dionica odgovorili su „DA“, a na 38 % pitanja izdavatelji dionica odgovorili su „NE“, dok je na preostalim 10 % odgovoreno „Djelomično“).
- ✓ Prema podacima iz upitnika o usklađenosti za 2020., najviši stupanj usklađenosti izdavatelja dionica utvrđen je za poglavlja Kodeksa *Dioničari i glavna skupština* i *Vodstvo*, a najniži stupanj usklađenosti za poglavlja Kodeksa *Primici članova uprave i nadzornog odbora* i *Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora*.
- ✓ Najznačajnije povećanje usklađenosti u odnosu na prethodnu godinu vidljivo je kod poglavlja *Nadzorni odbor* i njegovi odbori te kod poglavlja *Primici članova uprave i nadzornog odbora*.

U ovom godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju prikazana je usklađenost po pojedinim odabranim područjima korporativnog upravljanja, i to s novim i značajnim odredbama i preporukama Kodeksa (neovisnost članova nadzornog odbora, neovisnost članova revizijskog odbora, ocjena uprave i nadzornog odbora, sukob interesa, unutarnje kontrole, spolna raznolikost i ESG politike), a u nastavku se u odnosu na pojedino odabrano područje iznosi sažetak analize.

Neovisnost članova nadzornog odbora

- ✓ Odredbom 22. Kodeksa određeno je da većina članova nadzornog odbora izdavatelja dionica u Republici Hrvatskoj mora biti neovisna.
- ✓ U pogledu neovisnosti članova nadzornog odbora kod izdavatelja dionica u razdoblju od 2010. do 2020. vidljiv je uzlazan trend. Prosjek broja neovisnih članova nadzornog odbora izdavatelja dionica na svim segmentima uređenog tržišta (dalje u tekstu: uređeno tržište ili UT) od 2010. do 2020. iznosi 39 %. Dakle, u istom razdoblju u prosjeku 61 % članova nadzornog odbora nije neovisno.
- ✓ Prema prikupljenim podacima izdavatelja dionica, nadzorni odbor u prosjeku se sastoji od 5 članova, od kojih su u prosjeku 2 člana neovisna.

- ✓ Budući da bi, u skladu s Kodeksom, 3 člana nadzornog odbora trebala biti neovisna, nije ispunjen minimalan zahtjev iz Kodeksa u pogledu neovisnosti većine članova nadzornog odbora.

Neovisnost članova revizijskog odbora

- ✓ Odredbom 27. Kodeksa određeno je da većina članova revizijskog odbora mora biti neovisna, a predsjednik mora biti neovisan član nadzornog odbora.
- ✓ Prema prikupljenim podacima, prosječan broj članova revizijskog odbora u 2020. kod izdavatelja dionica iznosio je 3 te je prosječno 1 član revizijskog odbora bio neovisan. Navedeni podaci u potpunosti odgovaraju podacima o prosječnom broju članova revizijskog odbora i prosječnom broju neovisnih članova revizijskog odbora u prethodnoj godini. Dakle, u pogledu neovisnosti članova revizijskog odbora u odnosu na prethodnu godinu nije bilo pomaka.
- ✓ Zaključno, u 2020., kao i u prethodnoj godini, nije ispunjen minimalan zahtjev neovisnosti većine članova revizijskog odbora.

Ocjena uprave i nadzornog odbora

- ✓ Odredbom 39. Kodeksa određeno je da nadzorni odbor najmanje jednom godišnje mora ocijeniti svoju djelotvornost i sastav, kao i djelotvornost i sastav svojih odbora te pojedinačne rezultate članova. Ocjenjivanje mora voditi predsjednik odnosno zamjenik predsjednika ako predsjednik nije neovisan.
- ✓ U 2020. nadzorni odbor svih izdavatelja čije su dionice uvrštene na Vodeće tržište (100 %) ocijenio je svoju djelotvornost u posljednjih 12 mjeseci, što predstavlja značajno povećanje usklađenosti u odnosu na prethodnu godinu, u kojoj je kod 60 % izdavatelja nadzorni odbor ocijenio svoju djelotvornost u posljednjih 12 mjeseci. Blago poboljšanje usklađenosti s promatranom odredbom Kodeksa vidljivo je kod izdavatelja na Redovitom tržištu (51 % u 2019., 54 % u 2020.), a blagi pad usklađenosti kod izdavatelja na Službenom tržištu (59 % u 2019., 57 % u 2020.).
- ✓ Odredbom 48. Kodeksa određeno je da nadzorni odbor mora najmanje jednom godišnje ocijeniti djelotvornost aranžmana za suradnju između nadzornog odbora i uprave, kao i adekvatnost podrške i informacija koje prima od uprave. Rezultati ocjene moraju biti uključeni u izvješće nadzornog odbora u godišnjem izvješću.
- ✓ Nadzorni odbor svih izdavatelja na Vodećem tržištu ocijenio je djelotvornost aranžmana za suradnju između nadzornog odbora i uprave u 2020. godini, što je povećanje od 20 % u odnosu na 2019. godinu (80 %). Također, kod izdavatelja na Službenom tržištu značajan je udio nadzornih odbora izdavatelja ocijenio djelotvornost aranžmana za suradnju između nadzornog odbora i uprave u 2020. godini (90 %), što je povećanje u odnosu na 2019. godinu (77 %). Kod izdavatelja na Redovitom tržištu vidljiv je blag pad udjela izdavatelja kod kojih je nadzorni odbor ocijenio djelotvornost aranžmana za suradnju između nadzornog odbora i uprave u 2020. (64 %) u odnosu na 2019. godinu (67 %).
- ✓ Odredbom 49. Kodeksa određeno je da uprava mora najmanje jednom godišnje ocijeniti vlastitu djelotvornost, kao i djelotvornost pojedinih članova te o zaključcima izvijestiti nadzorni odbor.
- ✓ Usklađenost s Kodeksom u dijelu ocjenjivanja odgovornosti i djelotvornosti uprave i djelotvornosti pojedinih članova uprave u 2020. kod izdavatelja dionica na Vodećem tržištu iznosi 83 %, na Službenom tržištu 33 %, a na Redovitom tržištu 45 %.

Sukob interesa

- Odredbom 7. Kodeksa određeno je da članovima uprave i nadzornog odbora ne bi smjelo biti dopušteno donositi odluke temeljene na osobnim interesima ili interesima s njima povezanih osoba te da oni ne bi smjeli sudjelovati u odlukama u vezi s kojima su u sukobu interesa.
- U 2020. prijavljeno je 14 sukoba interesa od strane 4 izdavatelja, što je porast od 180 % u odnosu na 2019., kada je prijavljeno 5 sukoba interesa kod 2 izdavatelja.
- Iako je povećanje podnesenih prijava sukoba interesa u 2020. u odnosu na 2019. značajno te ukazuje na podizanje svijesti o značaju i potrebi upravljanja sukobom interesa, najveći broj prijava sukoba interesa, kao i u 2019., podnijeli su izdavatelji čije su dionice uvrštene na Službeno tržište (10 prijava), dok je broj prijava izdavatelja čije su dionice uvrštene na Redovito tržište (1 prijava) i Vodeće tržište (3 prijave) nizak.
- Prema podacima iz upitnika o praksama upravljanja, u 2020. ukupno 56 članova nadzornih odbora u 24 izdavatelja bilo je povezano s članovima uprave (55 članova nadzornih odbora u 25 izdavatelja u 2019.). Nadalje, ukupan broj prijavljenih transakcija izdavatelja s članovima uprave i nadzornog odbora izdavatelja u 2020. najviši je u odnosu na razdoblje od 2015. do 2019. te je ujedno u 2020. ostvaren najviši prosječni bruto novčani iznos transakcija s povezanim osobama. Unatoč navedenim podacima o povezanosti članova uprave i nadzornog odbora te podacima o transakcijama s povezanim osobama u 2020. podnesene su samo 4 prijave sukoba interesa od strane uprave, dok nadzorni odbor nije prijavio nijedan sukob interesa.
- Uzimajući u obzir podatke o međusobnoj povezanosti članova uprave i nadzornog odbora, kao i podatke o transakcijama s povezanim osobama i nepostojanje internog propisa postupanja u slučajevima transakcija s povezanim osobama kod više od 50 % izdavatelja, broj prijavljenih sukoba interesa izrazito je malen i dovodi u pitanje djelotvornost upravljanja sukobom interesa i mehanizama kontrole sukoba interesa koje izdavatelji kroz interne propise i djelovanje unutarnje kontrole i nadzornog odbora trebaju osigurati.

Sustav unutarnje kontrole

- Jedno od osnovnih načela Kodeksa u pogledu poglavlja koje se odnosi na vodstvo izdavatelja dionica podrazumijeva da će nadzorni odbor i uprava osigurati da je uspostavljena strategija društva, resursi, sustav upravljanja rizicima i unutarnje kontrole te odnosi s dioničarima koji podupiru dugoročni uspjeh društva i održivi razvoj.
- U 2020. godini 53 % izdavatelja dionica imalo je ustrojen sustav unutarnje kontrole (54 % izdavatelja u 2019.).
- Udio izdavatelja dionica na Službenom tržištu i na Redovitom tržištu koji su uspostavili sustav unutarnje kontrole u 2020. povećan je u odnosu na navedeni udio u 2019., što pokazuje da su izdavatelji prepoznali značaj uspostavljanja djelotvornog sustava unutarnje kontrole kao čimbenika osiguranja pouzdanih informacija koje koriste uprave društva pri vođenju poslova društva. Međutim, kod izdavatelja na Redovitom tržištu navedeni je udio unatoč povećanju (s 38 % u 2019. na 43 % u 2020.) i dalje nizak. Svi izdavatelji dionica na Vodećem tržištu u 2020., kao i u 2019., imaju uspostavljen sustav unutarnje kontrole.
- Međutim, postojanje sustava unutarnje kontrole ne osigurava samo po sebi djelotvornost i učinkovitost sustava. Upravo je upravljanje sukobom interesa ukazalo na manjkavosti sustava unutarnje kontrole. Izdavatelji bi stoga u nadolazećem razdoblju trebali uložiti dodatne napore kako bi ustrojili djelotvoran i učinkovit sustav unutarnje kontrole.

Spolna raznolikost uprave i nadzornog odbora

- ✓ Kodeksom je određeno da nadzorni odbor izdavatelja svakih pet godina mora postaviti kao cilj postotak ženskih članova nadzornog odbora i uprave koji se mora ostvariti u sljedećih pet godina. Svaki cilj mora biti objavljen u godišnjem izvješću zajedno s objašnjenjem zašto je odabran te planom ostvarenja.
- ✓ Ciljani postotak ženskih članova u nadzornom odboru u 2020. nije postavilo 38 % izdavatelja dionica s Redovitog tržišta, 24 % izdavatelja sa Službenog tržišta te 17 % izdavatelja s Vodećeg tržišta. Ciljani postotak ženskih članova u upravi u 2020. nije postavilo 29 % izdavatelja s Redovitog tržišta i 38 % izdavatelja sa Službenog tržišta, dok su svi izdavatelji s Vodećeg tržišta postavili ciljani postotak ženskih članova u upravi u 2020. godini.
- ✓ Iako je ostvarenje ciljanoga postotka ženskih članova nadzornog odbora i uprave određeno za razdoblje od pet godina od dana utvrđenja ciljanoga postotka, utvrđeno je da je u 2020. godini 28 % izdavatelja ostvarilo ciljani postotak ženskih članova nadzornog odbora, a 24 % njih ostvarilo je ciljani postotak ženskih članova uprave.
- ✓ U 2020. je u odnosu na 2019. smanjen udio izdavatelja koji nemaju nijednu članicu uprave (73 % u 2019., 66 % u 2020.) odnosno nadzornog odbora (40 % u 2019., 38 % u 2020.), no i dalje je vrlo visok udio izdavatelja koji nemaju nijednu članicu uprave (66 %), što ukazuje na blage pomake u smjeru postizanja spolne raznolikosti i ostavlja značajan prostor za unaprjeđenje u tom segmentu.

Nefinancijsko izvještavanje (ESG izvještavanje)

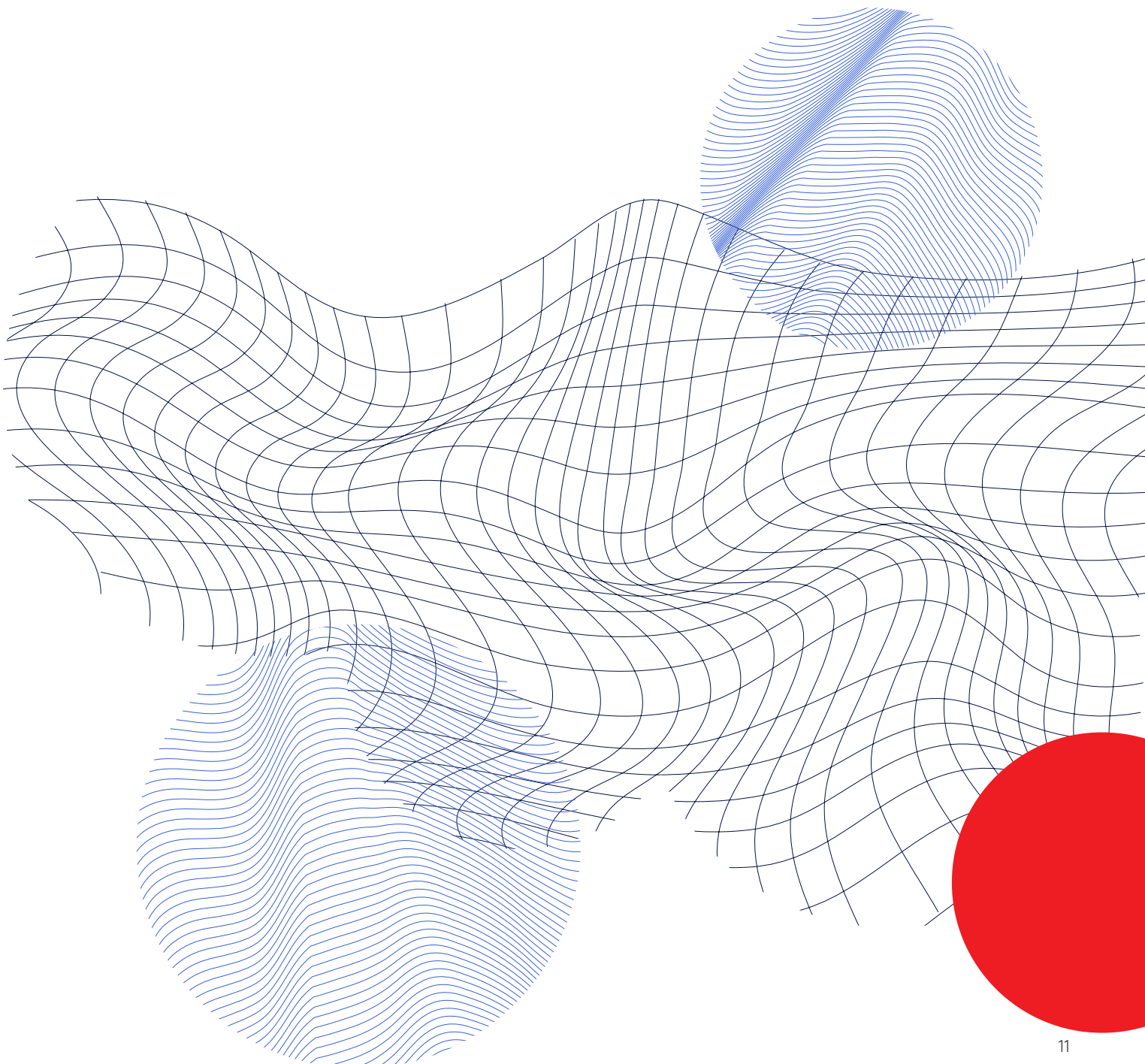
- ✓ Nefinancijske izvještaje za 2020. objavilo je 59 (57 %) izdavatelja dionica. U okviru navedenih izvještaja najviše informacija odnosilo se na ekonomska područja te kadrovska pitanja i poštivanje ljudskih prava, dok se najmanje informacija odnosilo na okolišne čimbenike i društvene aktivnosti.
- ✓ Studija Europske komisije za procjenu utjecaja regulative koja će uređivati održivo financiranje, odnosno razvoj alata i mehanizama za integraciju okolišnih, društvenih i upravljačkih čimbenika u bankarskom zakonodavnom okviru EU-a te poslovne strategije i politike ulaganja banaka utvrdila je da su objavljene informacije o okolišnim čimbenicima nedostatne i da područje izvještavanja o okolišnim čimbenicima iziskuje značajna poboljšanja.
- ✓ Usklađenost izdavatelja s poglavljem 10. Kodeksa *Dionici i korporativna društvena odgovornost* u 2020. na Vodećem tržištu iznosi 66 %, na Službenom tržištu 54 %, a na Redovitom tržištu 48 %.
- ✓ Uspoređujući odgovore zaprimljene za 2020. s onima za 2019. vidljiv je porast usklađenosti izdavatelja dionica s poglavljem *Korporativna društvena odgovornost* u svim segmentima uređenog tržišta. Kao glavni razlog izdavatelji su u svojim objašnjenjima navodili pitanje procedure, odnosno činjenicu da je uprava usvojila politike, ali da one još nisu usvojene od strane nadzornog odbora. Isto tako, značajan broj izdavatelja navodi u objašnjenjima da navedene politike planira usvojiti u narednom izvještajnom razdoblju.

Politika primitaka

- ✓ Odredbom 51. Kodeksa određeno je da nadzorni odbor mora odrediti godišnje primitke svakog člana uprave, utemeljene na preporukama odbora za primitke i u skladu s odobrenom politikom primitaka. Politika primitaka mora biti pripremljena u skladu s odgovarajućim zakonskim zahtjevima te mora

uključivati odredbe koje će pobliže utvrditi okolnosti u kojima bi dio primitaka člana uprave bio zadržan ili bi se tražio njihov povrat.

- ✓ Najveći porast udjela izdavatelja koji su se u 2020. u odnosu na 2019. uskladili s navedenom odredbom zabilježen je kod izdavatelja dionica na Vodećem tržištu (povećanje od 47 %), dok je porast navedenog udjela izdavatelja dionica na Službenom tržištu i Redovitom tržištu u odnosu na 2019. znatno manji.
- ✓ Odredbom 56. Kodeksa određeno je da izdavatelji dionica na svojim mrežnim stranicama moraju bez naknade učiniti dostupnom svoju politiku primitaka koju su dioničari odobrili na glavnoj skupštini.
- ✓ U pogledu dostupnosti politike primitaka društva bez naknade na mrežnim stranicama izdavatelja dionica na svim segmentima uređenog tržišta vidljiv je značajan porast usklađenosti izdavatelja dionica. Najveći porast usklađenosti vidljiv je kod izdavatelja dionica na Vodećem tržištu (67 %), kod kojeg u 2019. godini nijedan izdavatelj nije bio usklađen s navedenom odredbom Kodeksa. Međutim, udio izdavatelja na Vodećem tržištu koji su usklađeni s promatranom odredbom Kodeksa i dalje je manji od udjela usklađenih izdavatelja na Službenom tržištu (86 %). U odnosu na ostale segmente uređenog tržišta, Vodeće je tržište najzahtjevniji segment u smislu zahtjeva koje postavlja pred izdavatelja, osobito glede transparentnosti. Stoga bi izdavatelji koji su uvršteni na Vodeće tržište svakako trebali u budućem razdoblju poduzeti mjere radi usklađenja s tom odredbom Kodeksa.

Pregled odabranih područja korporativnog upravljanja kod izdavatelja dionica

Uvod

U Godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju za 2020. prikazana je usklađenost s preporukama Kodeksa za pojedina odabrana područja korporativnog upravljanja. Tako je u ovom poglavlju prikazana usklađenost u sljedećim područjima korporativnog upravljanja: neovisnost nadzornog odbora, odbori nadzornog odbora, spolna raznolikost.

Nadalje, u ovom godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju odabrana područja korporativnog upravljanja za dodatni prikaz usklađenosti jesu neovisnost članova nadzornog odbora, neovisnost članova revizijskog odbora, ocjena uprave i nadzornog odbora, sukob interesa, unutarnje kontrole, spolna raznolikost, politike primitaka i ESG politike.

Neovisnost članova nadzornog odbora odabrana je s obzirom na to da je Kodeksom, kao i prethodnim kodeksom, zadržana odredba kojom se određuje da većina članova nadzornog odbora mora biti neovisna, pri čemu je novim Kodeksom unesena odredba kojom se određuje da predsjednik ili zamjenik predsjednika nadzornog odbora mora biti neovisan. Neovisnošću članova nadzornog odbora postiže se sastav nadzornog odbora kojim se osigurava njegovo djelovanje u najboljem dugoročnom interesu društva, a ne u interesu pojedinih dioničara i ostalih dionika.

Neovisnost članova revizijskog odbora odabrana je jer je Kodeksom propisana obveza osnivanja revizijskog odbora te je propisano da većina članova revizijskog odbora mora biti neovisna, a predsjednik mora biti neovisan član nadzornog odbora. Kako bi se osigurala neovisnost članova revizijskog odbora, dodatno je propisano da članovi uprave ne mogu biti članovi revizijskog odbora.

Kako bi se osiguralo postupanje članova uprave i nadzornog odbora u dugoročnom najboljem interesu društva, Kodeksom je članovima uprave i nadzornog odbora društva propisana zabrana donošenja odluka temeljenih na osobnim interesima ili interesima s njima povezanih osoba te zabrana sudjelovanja u odlukama u vezi s kojima su u sukobu interesa. Imajući u vidu značaj izbjegavanja sukoba interesa i upravljanja potencijalnim sukobom interesa i sukobom interesa koji se pojavio i ostvario za cjelokupno društvo, navedeno područje odabrano je kao područje od značaja za procjenu usklađenosti društava.

Spolna struktura uprave i nadzornog odbora odabrana je zato što je novim Kodeksom u korporativno upravljanje u Republici Hrvatskoj prvi put unesena odredba kojom se uređuje pitanje udjela žena u upravi i nadzornom odboru kao obveznog čimbenika utvrđivanja uravnoteženog sastava uprave i nadzornog odbora. Kodeksom je propisano da nadzorni odbor mora svakih pet godina postaviti kao cilj postotak ženskih članova uprave i nadzornog odbora koji se mora ostvariti u sljedećih pet godina. Cilj mora biti objavljen u godišnjem izvješću društva zajedno s objašnjenjem zašto je odabran upravo taj postotak, planom ostvarivanja te napredovanjem prema postavljenom planu. Kodeks je određivanje ciljanog postotka žena u upravi i nadzornom odboru prepustio nadzornom odboru društva, odnosno Kodeksom nije određeno koji je prihvatljiv i poželjan postotak žena u upravi i nadzornom odboru, već samo da društvo takav cilj treba postaviti. Kako bi se pratio način na koji nadzorni odbor pojedinih društava postupa u vezi sa zastupljenosti žena u upravi i nadzornom odboru, odnosno ima li određenih promjena ili pomaka u njihovoj zastupljenosti u odnosu na 2019., navedeno područje odabrano je kao područje od značaja za procjenu usklađenosti društava.

Sustav unutarnje kontrole ključan je čimbenik uspjeha društva i osiguranja pouzdanih informacija koje koriste upravi i koje se objavljuju u financijskim izvještajima i drugim obavijestima. Imajući u vidu značaj sustava unutarnje kontrole koja je novim Kodeksom detaljnije uređena u odnosu na prethodni kodeks, navedeno je područje odabrano kao područje od značaja za procjenu usklađenosti društva.

Ocjenjivanje uprave i nadzornog odbora obuhvaća ocjenu djelotvornosti i sastava nadzornog odbora i odbora nadzornog odbora te pojedinačnih rezultata članova odbora, ocjenu djelotvornosti aranžmana za suradnju između nadzornog odbora i uprave, kao i adekvatnost podrške i informacija koje nadzorni odbor prima od uprave, a koju provodi nadzorni odbor, te ocjenu djelotvornosti uprave i njezinih članova, koju provodi i daje uprava. Budući da se navedenim ocjenjivanjem nastoje utvrditi područja u kojima postoji prostor za napredak i povećanje djelotvornosti rada i međusobnih odnosa uprave i nadzornog odbora, navedeno područje odabrano je kao područje od značaja za procjenu usklađenosti društva.

U tijeku je donošenje zakonodavnog okvira za poslovanje sudionika u financijskom sektoru s ciljem preusmjeravanja financijskih tokova u održive ekonomske aktivnosti te transparentnog prikazivanja poslovanja u vezi s održivim financiranjem. Naime, uređivanje procesa objavljivanja informacija povezanih s održivosti za sve sudionike na financijskim tržištima i financijske savjetnike omogućit će uključivanje ESG čimbenika u analize koje se pripremaju prilikom odlučivanja o ulaganju u određena društva. Stoga će samo oni izdavatelji koji budu objavljivali ESG relevantne informacije biti razmatrani za potencijalna ulaganja. Imajući u vidu značaj objave navedenih informacija, primjena ESG čimbenika i njihova objava odabrani su kao područje od značaja za procjenu usklađenosti društva.

Politika primitaka, usvajanje politike primitaka te sadržaj i donošenje izvješća o primicima nisu uređeni samo Kodeksom, već su propisani i Zakonom o trgovačkim društvima. S obzirom na značaj donošenja i objave politike primitaka i izvješća o primicima, navedeno područje odabrano je kao područje od značaja za procjenu usklađenosti društva.

Neovisnost članova nadzornog odbora

Odredbom 22. Kodeksa određeno je da većina članova nadzornog odbora izdavatelja dionica u Republici Hrvatskoj mora biti neovisna.

Neovisnost članova nadzornog odbora pridonosi donošenju objektivnih odluka u pogledu članova uprave, samog društva i njegovih dionika, kao što su pitanja primitaka, nova imenovanja, zaštita od preuzimanja i funkcija revizije.

U nastavku se iznosi usporedba zahtjeva neovisnosti članova nadzornog odbora u Republici Hrvatskoj sa zahtjevima neovisnosti članova nadzornog odbora u zemljama članicama OECD-a i G20.

Tablica 1. Minimalan broj ili udio neovisnih direktora u upravnom odboru odnosno nadzornom odboru, 2020.

			Minimalan broj			Minimalan udio		
			Nema prağa	1 osoba	2-3 osobe	20-25%	30-49%	50%+
Monistički ustroj (engl. one-tier board)	izvršni direktor ≠ predsjednik uprave	Potrebno			Izrael* Grčka*	Kolumbija*	Izrael Grčka	Izrael Švedska
		Preporučeno			Belgija* Kostarika* Hong Kong, Kina* Novi Zeland* Malezija*		Hong Kong, Kina* Malezija* Peru Singapur Turska	Australija Irska Novi Zeland Singapur Ujedinjeno Kraljevstvo
			Čile*	Turska Kanda* Grčka* Saudijska Arabija* Španjolska*	Meksiko*	Saudijska Arabija* Indija* Turska	Indija* Koreja* Sjedinjene Američke Države*	
Monistički ustroj (engl. one-tier board) ili dualistički ustroj (eng. two-tier board)	izvršni direktor ≠ predsjednik uprave	Potrebno			Norveška*	Brazil*	Litva*	Danska Nizozemska Norveška
		Preporučeno	Slovačka*				Brazil	Finska Švicarska
			Češka* Luksemburg*				Francuska	Mađarska* Francuska Slovenija
Dualistički ustroj (eng. two-tier board)		Njemačka*		Rusija* Poljska	Rusija*	Indonezija* Kina Rusija	Argentina Austrija Estonija Island Latvija Južnoafrička Republika*	
Hibridne opcije			Italija* Japan*	Japan* Italija			Portugal*	

*zahtjev prema pravilu ili propisu

Izvor: OECD (Corporate Governance Factbook 2021, Figure 4.2. Minimum number or ratio of independent directors on the (supervisory) board, dostupno na: <https://www.oecd.org/corporate/Corporate-Governance-Factbook.pdf>

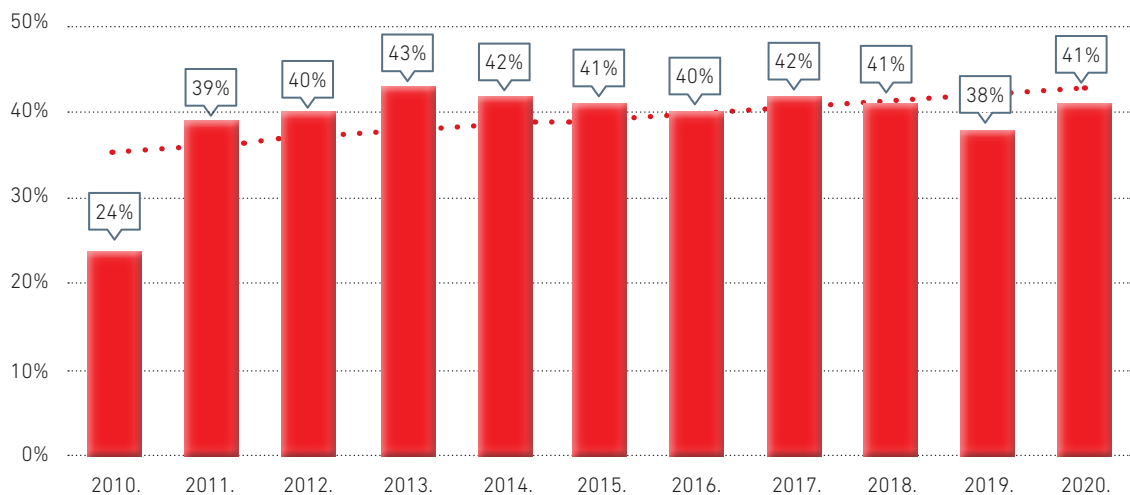
Usporedbom zahtjeva neovisnosti članova nadzornog odbora u Republici Hrvatskoj sa zahtjevima neovisnosti članova nadzornog odbora u državama članicama Europske unije čiji izdavatelji dionica imaju dualistički ustroj zaključuje se sljedeće:

- ✓ U Republici Hrvatskoj, kao i u Austriji, Estoniji te Latviji većina članova nadzornog odbora izdavatelja dionica mora biti neovisna (isto kao i u 2019. godini).
- ✓ Na kraju 2020. (kao i 2019.) nadzorni odbor izdavatelja dionica u Republici Hrvatskoj u prosjeku se sastoji od 5 članova, što znači da najmanje 3 člana moraju biti neovisna da bi se ispunio zahtjev neovisnosti.
- ✓ Njemačka je prije imala zahtjev da najmanje 1 osoba bude neovisna, a sada nema određenog praga za neovisnost članova nadzornog odbora, što ukazuje na snižavanje zahtjeva neovisnosti u odnosu na prethodne godine.

- ✓ Slovačka, Češka i Luksemburg nemaju određeni prag neovisnosti članova upravnog/nadzornog odbora, što ukazuje na niže zahtjeve neovisnosti u odnosu na zahtjev neovisnosti u Republici Hrvatskoj.

U nastavku se daje usporedni prikaz kretanja udjela neovisnih članova nadzornog odbora kod izdavatelja dionica u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2010. do 2020. godine.

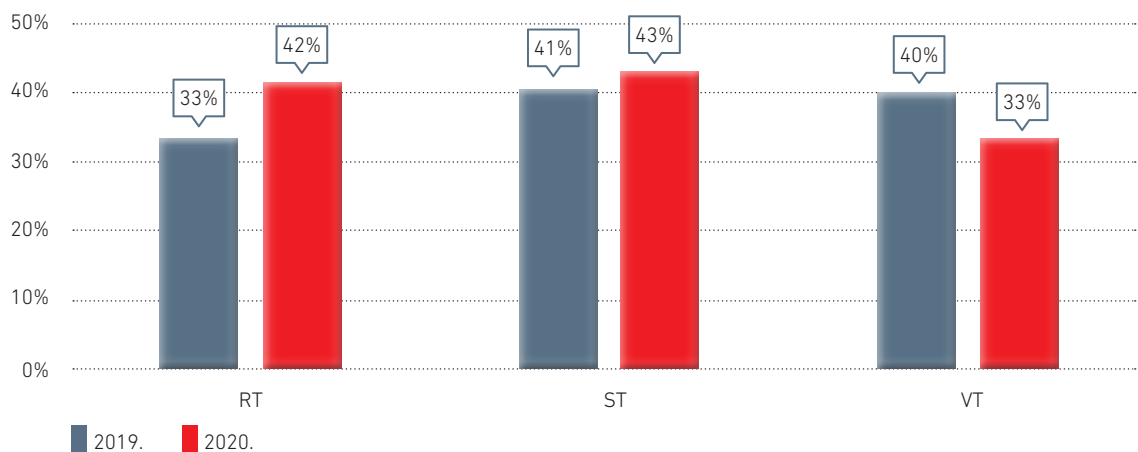
Grafikon 1. Kretanje udjela neovisnih članova nadzornog odbora kod izdavatelja dionica u Republici Hrvatskoj, 2010. - 2020.

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020., GIKU 2015., 2016., 2017., 2018.

U pogledu neovisnosti članova nadzornog odbora kod izdavatelja dionica u razdoblju od 2010. do 2020. vidljiv je uzlazan trend. Prosjek broja neovisnih članova nadzornog odbora izdavatelja dionica na svim segmentima uređenog tržišta od 2010. do 2020. iznosi 39 %. Dakle, u istom razdoblju u prosjeku 61 % članova nadzornog odbora nije neovisno.

Grafikon 2. Udio izdavatelja koji imaju većinu neovisnih članova nadzornog odbora prema segmentima uređenog tržišta, 2019. i 2020.

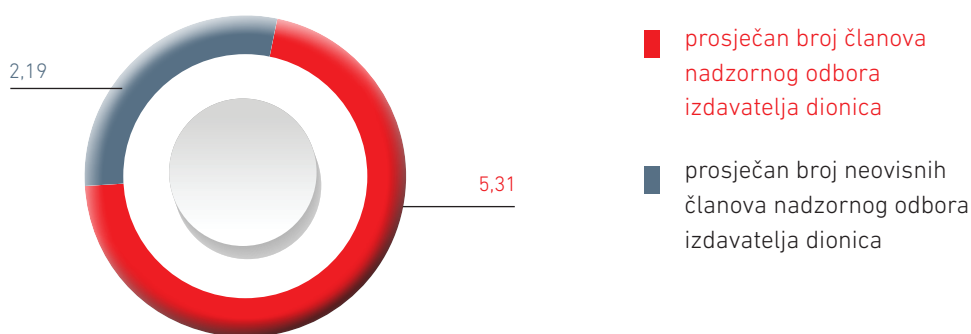

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020.

U pogledu neovisnosti članova nadzornog odbora kod izdavatelja dionica u ovoj i prethodnoj godini ovisno o segmentu uređenog tržišta vidljivo je blago povećanje udjela izdavatelja dionica na Redovitom tržištu (dalje u tekstu: RT) i Službenom tržištu (dalje u tekstu: ST) koji imaju većinu neovisnih članova nadzornog odbora u odnosu na 2019., dok je udio izdavatelja dionica (u relativnom iznosu) na Vodećem tržištu (dalje u tekstu: VT) koji imaju većinu neovisnih članova nadzornog odbora u odnosu na 2019. blago pao, ali je u apsolutnom iznosu nepromijenjen. Međutim, udjeli izdavatelja koji imaju većinu neovisnih članova nadzornog odbora po svakom pojedinom segmentu uređenog tržišta manji su od 50 %.

Prema prikupljenim podacima izdavatelja dionica nadzorni odbor sastoji se u prosjeku od 5 članova. U skladu s Kodeksom, 3 člana nadzornog odbora trebala bi biti neovisna. U nastavku je prikazan prosječan broj članova nadzornog odbora i prosječan broj neovisnih članova nadzornog odbora u 2020. godini.

Grafikon 3. Prosječan broj članova nadzornog odbora te prosječan broj neovisnih broj članova nadzornog odbora izdavatelja dionica u 2020.

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2020.

Iz navedenog je vidljivo da nije ispunjen minimalan zahtjev iz Kodeksa u pogledu neovisnosti većine članova nadzornog odbora.

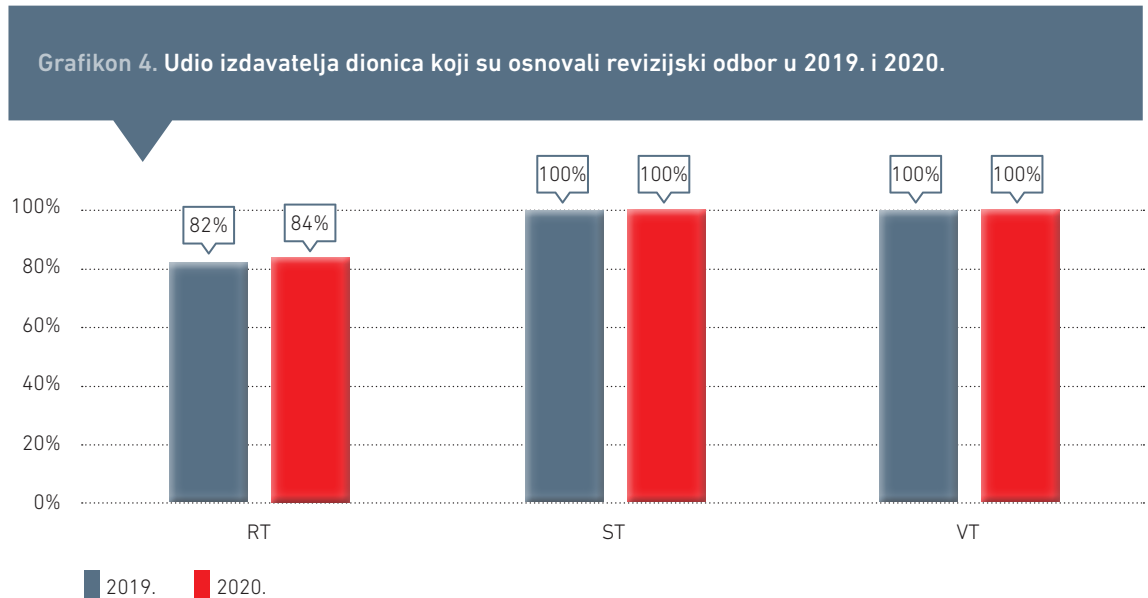
Iako su iz prikupljenih podataka u vezi s neovisnosti članova nadzornog odbora izdavatelja dionica u Republici Hrvatskoj vidljivi određeni (blagi) pomaci u smjeru povećanja neovisnosti članova nadzornog odbora, izdavatelji dionica trebali bi uložiti dodatne napore kako bi osigurali neovisnost većine članova nadzornog odbora i uskladili se s Kodeksom.

Nadzorni odbor, u skladu s Kodeksom, treba biti sastavljen većinom od neovisnih članova, koji nisu u poslovnim, obiteljskim i drugim vezama sa samim društvom, većinskim dioničarom ili grupom većinskih dioničara ili članovima uprave ili nadzornog odbora društva ili većinskog dioničara.

Prema prikupljenim podacima, povezanost članova nadzornog odbora s članovima uprave (pretežito poslovna povezanost iznosi 53 %) i s drugim članovima nadzornog odbora (pretežito poslovna povezanost iznosi 74 %), kao i transakcije s povezanim osobama mogu utjecati na postizanje cilja neovisnosti većine članova nadzornog odbora, što posljedično može utjecati na djelotvornost rada nadzornog odbora i donošenje odluka.

Neovisnost članova revizijskog odbora

Odredbom 24. Kodeksa određeno je da nadzorni odbor izdavatelja dionica u Republici Hrvatskoj mora osnovati najmanje odbor za imenovanja, odbor za primitke i revizijski odbor, s tim da je osnivanje revizijskog odbora za izdavatelje propisano i relevantnim zakonskim odredbama kojima se uređuju pitanja revizije.

Izvor: *Upitnik o usklađenosti, 2019. i 2020.*

U 2020. vidljivo je blago povećanje usklađenosti izdavatelja dionica s Kodeksom u pogledu osnivanja revizijskog odbora od strane nadzornog odbora izdavatelja na RT-u, dok su izdavatelji na ST-u i VT-u u potpunosti usklađeni s Kodeksom u pogledu osnivanja revizijskog odbora od strane nadzornog odbora tijekom 2019. i 2020. godine.

Većina zemalja OECD-a i G20 zakonom propisuje obvezu neovisnosti revizijskog odbora i neovisnosti članova revizijskog odbora. Odredbom 27. Kodeksa određeno je da većina članova revizijskog odbora mora biti neovisna, a predsjednik mora biti neovisan član nadzornog odbora. Članovi uprave ne mogu biti članovi odbora nadzornog odbora.

U nastavku je dan tablični prikaz zahtjeva minimalne neovisnosti članova revizijskog odbora u odabranim zemljama Europske unije.

Tablica 2. Minimalan udio članova revizijskog odbora nadzornog odbora u Republici Hrvatskoj i pojedinim državama članicama Europske unije

Države	Minimalna neovisnost članova revizijskog odbora
Hrvatska	>50%
Austrija	1 ili 2 člana
Belgija	1
Češka	>50%
Danska	50%
Estonija	-
Francuska	66%
Njemačka	1
Grčka	>50%
Mađarska	100%
Irska	>50%
Italija	100%
Latvija	>50%
Litva	>50%
Luksemburg	50%
Nizozemska	>50%
Poljska	>50%
Portugal	>50%
Slovačka	>50%
Slovenija	100%
Španjolska	>50%
Švicarska	100%

Izvor: Kodeks korporativnog upravljanja i OECD (Corporate Governance Factbook 2021, Table 4.9 Board-level committees, dostupno na: <https://www.oecd.org/corporate/Corporate-Governance-Factbook.pdf>)

Usporedbom zahtjeva za neovisnošću članova revizijskog odbora nadzornog odbora za izdavatelje dionica u Republici Hrvatskoj s pojedinim državama članicama Europske Unije vidljivo je sljedeće:

- ✓ U usporedbi s ostalim zemljama Republika Hrvatska ima isti zahtjev minimalne neovisnosti članova revizijskog odbora kao i još 10 zemalja (>50 %).
- ✓ Za Estoniju ne postoji poseban zahtjev ili preporuka u vezi sa zahtjevima minimalne neovisnosti članova revizijskog odbora.

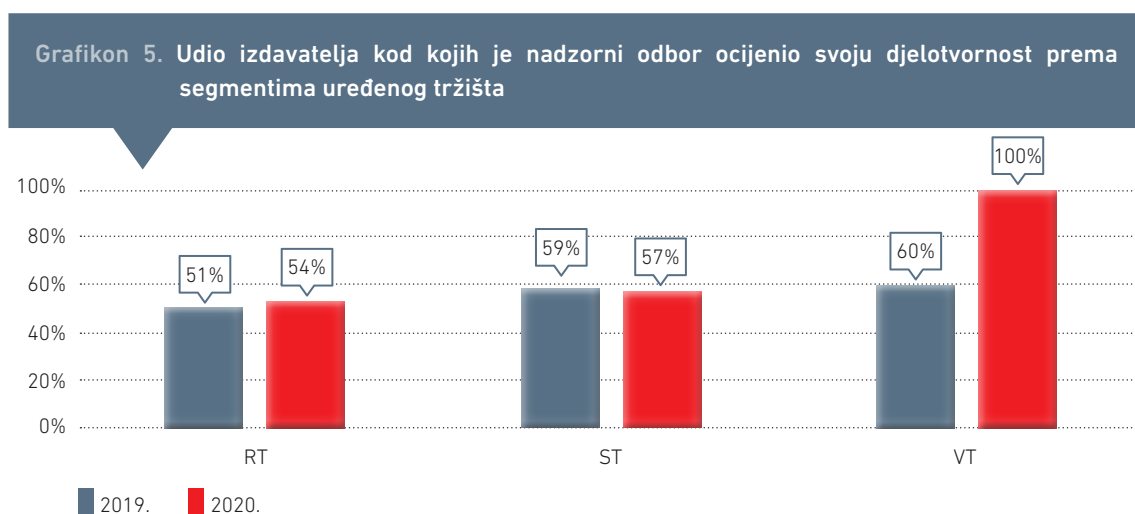
Usporedbom zahtjeva za neovisnošću članova revizijskog odbora nadzornog odbora za izdavatelje dionica u Republici Hrvatskoj s pojedinim državama članicama Europske Unije u okruženju poput Slovenije, Mađarske i Italije vidljivo je da Slovenija, Mađarska i Italija imaju maksimalne zahtjeve u pogledu neovisnosti članova revizijskog odbora te svi članovi u odboru moraju biti neovisni (u Republici Hrvatskoj većina).

Prema prikupljenim podacima, prosječan broj članova revizijskog odbora u 2020. kod izdavatelja dionica u Republici Hrvatskoj iznosio je 3 te je prosječno 1 član revizijskog odbora bio neovisan. Navedeni podaci u potpunosti odgovaraju podacima o prosječnom broju članova revizijskog odbora i prosječnom broju neovisnih članova revizijskog odbora u prethodnoj godini. Dakle, u pogledu neovisnosti članova revizijskog odbora u odnosu na prethodnu godinu nije bilo pomaka. Zaključno, u 2020., kao i u prethodnoj godini, nije ispunjen zahtjev neovisnosti većine članova revizijskog odbora kakav je određen Kodeksom. Izdavatelji su prepoznali značaj revizijskog odbora za društvo, što je vidljivo iz udjela izdavatelja koji su ga osnovali te

broja članova revizijskog odbora, koji je značajno veći od broja članova drugih odbora nadzornog odbora (odbora za imenovanje i odbora za primitke). Stoga bi trebali uložiti dodatne napore kako bi osigurali neovisnost većine članova revizijskog odbora i uskladili se s Kodeksom.

Ocjena uprave i nadzornog odbora

Odredbom 39. Kodeksa određeno je da nadzorni odbor najmanje jednom godišnje mora ocijeniti svoju djelotvornost i sastav, kao i djelotvornost i sastav svojih odbora te pojedinačne rezultate članova. Ocjenjivanje mora voditi predsjednik odnosno zamjenik predsjednika ako predsjednik nije neovisan.

Izvor: Uпитnik o usklađenosti za 2019. i 2020.

Prema prikupljenim podacima, nadzorni je odbor kod 57 % izdavatelja dionica ocijenio svoju djelotvornost u posljednjih 12 mjeseci (u 2019. njih 53 %), od čega je kod 80 % izdavatelja dionica ocjenjivanje vodio predsjednik ili zamjenik predsjednika nadzornog odbora (u 2019. taj je udio iznosio 41 %).

U 2020. nadzorni odbor svih izdavatelja na VT-u ocijenio je svoju djelotvornost u posljednjih 12 mjeseci, što predstavlja značajno povećanje usklađenosti u odnosu na prethodnu godinu, u kojoj je kod 60 % izdavatelja nadzorni odbor ocijenio svoju djelotvornost u posljednjih 12 mjeseci. Blago poboljšanje usklađenosti s promatranom odredbom Kodeksa vidljivo je kod izdavatelja na RT-u, a blagi pad usklađenosti kod izdavatelja na ST-u.

Ocjenjivanje u skladu s odredbom 40. Kodeksa mora uključivati ocjenu potrebe poboljšanja profila nadzornog odbora i utjecati na odluku o sveukupnoj veličini i sastavu nadzornog odbora i njegovih odbora, kao i to da se pojedini članovi nadzornog odbora preporučuje za ponovno imenovanje. Ocjenjivanjem je također potrebno identificirati ima li mjesta poboljšanjima u funkcioniranju i pripremanju sjednica odbora.

Izvešće o ocjeni nadzornog odbora i njegovih odbora u skladu s odredbom 41. Kodeksa mora biti uključeno u godišnje izvješće, a u izvješću mora biti navedeno kako je ocjenjivanje provedeno, jesu li angažirani vanjski ocjenjivači i koga se konzultiralo tijekom postupka te moraju biti navedene radnje koje su poduzete ili će biti poduzete na temelju rezultata ocjenjivanja.

U tablici u nastavku navodi se udio izdavatelja po segmentu UT-a kod kojih je nadzorni odbor ocijenio svoju djelotvornost u posljednjih 12 mjeseci i kod kojih godišnje izvješće uključuje izvješće o ocjeni nadzornog odbora i njegovih odbora u kojem su navedene sve okolnosti iz članka 41. Kodeksa odnosno kod kojih je ocjenjivanje nadzornog odbora uključilo ocjenu svih okolnosti navedenih u odredbi 40. Kodeksa.

Tablica 3. Udio izdavatelja kod kojih je nadzorni odbor ocijenio je svoju djelotvornost u posljednjih 12 mjeseci i kod kojih je u godišnje izvješće uključeno izvješće o ocjeni nadzornog odbora i njegovih odbora u kojem su ocijenjene sve okolnosti iz članka 41. Kodeksa

	Udio izdavatelja kod kojih je NO ocijenio svoju djelotvornost u posljednjih 12 mjeseci i kod kojih je u godišnje izvješće uključeno izvješće o ocjeni NO-a i njegovih odbora		Udio izdavatelja kod kojih je NO ocijenio svoju djelotvornost u posljednjih 12 mjeseci i kod kojih je ocjenjivanje NO-a uključilo ocjenu svih okolnosti iz članka 40. Kodeksa	
	2019.	2020.	2019.	2020.
RT	25%	23%	8%	35%
ST	18%	14%	5%	33%
VT	40%	67%	20%	67%

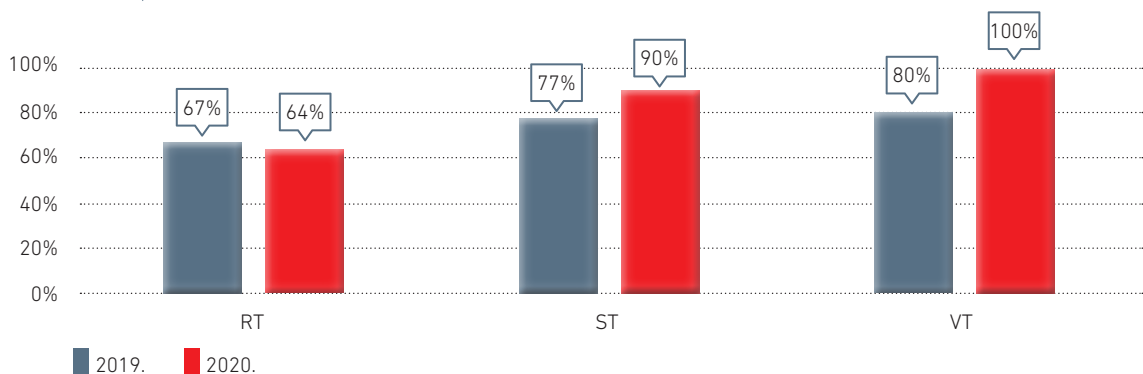
Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2019. i 2020.

Odredbom 48. Kodeksa određeno je da nadzorni odbor mora najmanje jednom godišnje ocijeniti djelotvornost aranžmana za suradnju između nadzornog odbora i uprave, kao i adekvatnost podrške i informacija koje prima od uprave. Rezultati ocjene moraju biti uključeni u izvješće nadzornog odbora u godišnjem izvješću.

Kod 73 % izdavatelja dionica nadzorni je odbor u posljednjih 12 mjeseci ocijenio djelotvornost aranžmana za suradnju između nadzornog odbora i uprave, što je blago povećanje u odnosu na 2019., u kojoj je navedeni udio iznosio 70 %.

Udio izdavatelja kod kojih je nadzorni odbor ocijenio svoju djelotvornost, prema segmentima uređenog tržišta u 2019. i 2020., prikazan je na sljedećem grafikonu.

Grafikon 6. Udio izdavatelja kod kojih je nadzorni odbor ocijenio djelotvornost aranžmana za suradnju između nadzornog odbora i uprave u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2019. i 2020.

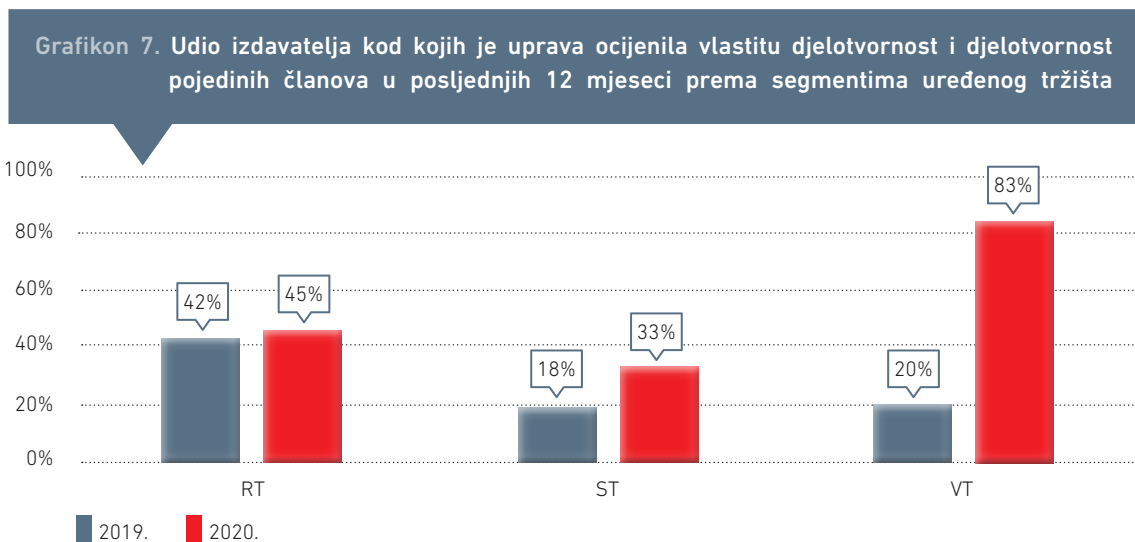
U 2020. kod izdavatelja dionica na ST-u i VT-u vidljivo je povećanje usklađenosti u dijelu ocjenjivanja djelotvornosti aranžmana za suradnju između nadzornog odbora i uprave. Kod svih izdavatelja VT-a nadzorni je odbor ocijenio djelotvornost aranžmana za suradnju između nadzornog odbora i uprave u 2020. godini.

Kod izdavatelja s RT-a vidljiv je blag pad udjela izdavatelja kod kojih je nadzorni odbor ocijenio djelotvornost aranžmana za suradnju između nadzornog odbora i uprave u 2020. u odnosu na 2019. godinu.

Iz naprijed navedenih podataka koji se odnose na sve izdavatelje dionica na UT-u vidljivo je blago povećanje usklađenosti s odredbama Kodeksa koje uređuju ocjenjivanje nadzornog odbora i njegovih odbora.

Osim ocjene djelotvornosti uprave od strane nadzornog odbora u skladu s odredbom 49. Kodeksa uprava mora najmanje jednom godišnje ocijeniti vlastitu djelotvornost, kao i djelotvornost pojedinih članova te o zaključcima izvijestiti nadzorni odbor.

Udio izdavatelja kod kojih je uprava ocijenila vlastitu djelotvornost i djelotvornost pojedinih članova u posljednjih 12 mjeseci, prema segmentima UT-a, prikazan je na sljedećem grafikonu.

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2019. i 2020.

Najveće povećanje usklađenosti s Kodeksom u dijelu ocjenjivanja odgovornosti i djelotvornosti uprave i djelotvornosti pojedinih članova uprave u 2020. u odnosu na 2019. zabilježeno je kod izdavatelja dionica na VT-u (63 %), dok je najmanje povećanje kod izdavatelja dionica na RT-u (3 %). Kod izdavatelja dionica na ST-u vidljivo je povećanje usklađenosti u navedenom dijelu Kodeksa, međutim, postotak usklađenosti od 33 % najniži je u odnosu na postotke usklađenosti izdavatelja na ostalim segmentima UT-a (kao i u 2019.). Izdavatelji na ST-u, kao segmentu s višim zahtjevima i standardima transparentnosti, trebali bi se u nadolazećem razdoblju u većoj mjeri uskladiti s Kodeksom u dijelu ocjenjivanja odgovornosti i djelotvornosti uprave i djelotvornosti pojedinih članova uprave.

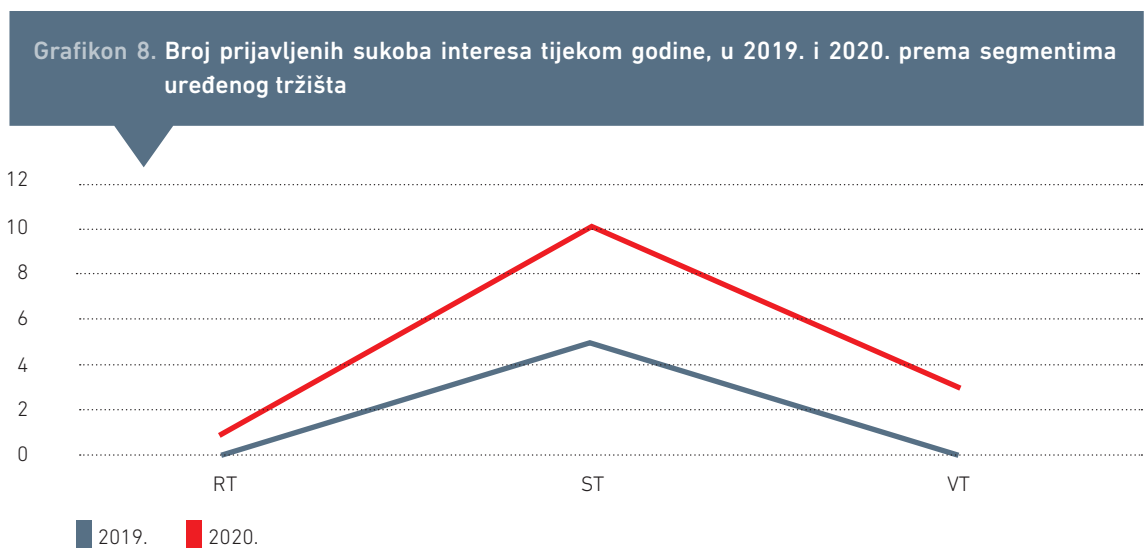
Sukob interesa

Članovi nadzornog odbora i uprave obvezni su postupati u najboljem dugoročnom interesu društva, a ne u vlastitom interesu ili interesu pojedinačnih dioničara ili drugih strana. Kako bi se osiguralo postupanje u najboljem dugoročnom interesu društva, potrebno je izbjegavati situacije koje bi mogle dovesti do sukoba interesa ili koje nedvojbeno predstavljaju sukob interesa.

Kako bi se navedeno osiguralo, potrebno je uspostaviti jasne unutarnje kontrole koje će prepoznati potencijalni sukob interesa i njime upravljati odnosno koje će u situaciji kada je sukob interesa nastupio poduzeti propisane mjere.

Odredbom 7. Kodeksa određeno je da članovima uprave i nadzornog odbora ne bi smjelo biti dopušteno donositi odluke temeljene na osobnim interesima ili interesima s njima povezanih osoba te da oni ne bi smjeli sudjelovati u odlukama u vezi s kojima su u sukobu interesa.

U nastavku se, usporedbe radi, prikazuje broj prijavljenih sukoba interesa u 2019. i 2020. prema segmentima UT-a.

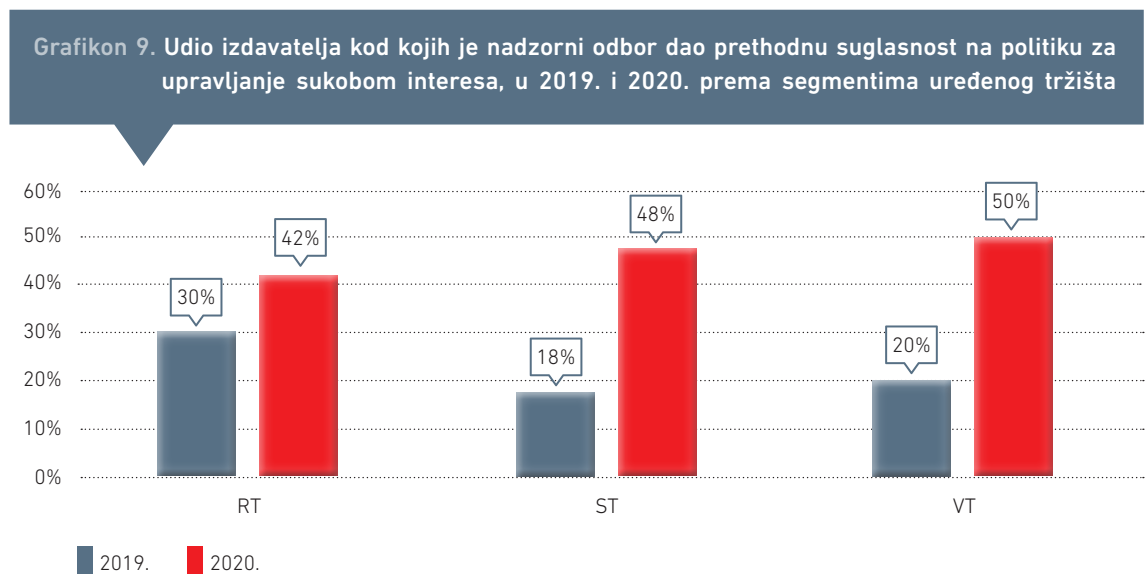
Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020.

U 2020. prijavljeno je 14 sukoba interesa (porast od 180 % u odnosu na 2019., kada je bilo 5 prijavljenih sukoba interesa kod 2 izdavatelja čije su dionice bile uvrštene na ST-u) od strane 4 izdavatelja, i to:

- 10 prijavljenih sukoba interesa kod 2 izdavatelja čije su dionice uvrštene na ST-u
- 3 prijavljena sukoba interesa kod jednog izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT-u i
- 1 prijavljen sukob interesa kod jednog izdavatelja čije su dionice uvrštene na RT-u.

Iz navedenih podataka vidljiv je značajan porast prijave sukoba interesa u relativnom iznosu u 2020. u odnosu na broj prijavljenih sukoba interesa u 2019., međutim prijave su podnijela svega 4 izdavatelja.

Odredbom 7. Kodeksa određeno je da nadzorni odbor mora dati prethodnu suglasnost na politiku za upravljanje sukobom interesa. U nastavku se prikazuje udio izdavatelja kod kojih je nadzorni odbor dao prethodnu suglasnost na politiku za upravljanje sukobom interesa, u 2019. i 2020., prema segmentima uređenog tržišta.

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2019. i 2020.

Iz prikazanih podataka na svim segmentima UT-a, a posebno na ST-u i VT-u, u 2020. vidljiv je značajan porast usklađenosti u vezi s postojanjem prethodne suglasnosti nadzornog odbora na politiku za upravljanje sukobom interesa u odnosu na 2019., no taj udio izdavatelja i dalje nije veći od 50 %.

Tablica 4. Usporedni prikaz broja prijavljenih sukoba interesa tijekom godine i prethodne suglasnosti nadzornog odbora na politiku za upravljanje sukobom interesa, u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta

	2019.		2020.	
	Broj prijavljenih sukoba interesa tijekom godine	NO dao je prethodnu suglasnost na politiku za upravljanje sukobom interesa	Broj prijavljenih sukoba interesa tijekom godine	NO dao je prethodnu suglasnost na politiku za upravljanje sukobom interesa
RT	0	-	1	DA
ST	5	NE	10	DA
VT	0	-	3	NE

Izvor: Upitnici u vezi s korporativnim upravljanjem, 2019. i 2020.

Iz prikazanih podataka vidljivo je da izdavatelji čije su dionice uvrštene na VT nisu usklađeni s Kodeksom u dijelu koji određuje postojanje prethodne suglasnosti na politiku za upravljanje sukobom interesa.

Iako je povećanje podnesenih prijava sukoba interesa u 2020. u odnosu na 2019., pa makar i u relativnom iznosu, značajno te ukazuje na podizanje svijesti o značaju i potrebi upravljanja sukobom interesa, najveći broj prijava sukoba interesa podnijeli su izdavatelji čije su dionice uvrštene na ST (kao i u 2019. godini), dok je broj prijava izdavatelja čije su dionice uvrštene na RT i VT nizak.

Nadalje, od 14 prijavljenih sukoba interesa u 2020. godini 10 prijava sukoba interesa podnijelo je više rukovodstvo, 4 prijave sukoba interesa uprava, dok nadzorni odbor nije prijavio nijedan sukob interesa (u 2019. nadzorni odbor prijavio je jedan sukob interesa, a 4 sukoba interesa prijavilo je više rukovodstvo). U svim prijavljenim sukobima interesa u 2020. (kao i u 2019.) osobe u sukobu interesa bile su suzdržane kod donošenja odluka o ulasku u transakcije s povezanim osobama.

Prema podacima iz upitnika o praksama korporativnog upravljanja, u 2020. ukupno 56 članova nadzornih odbora u 24 izdavatelja bilo je povezano s članovima uprave (55 članova nadzornih odbora u 25 izdavatelja u 2019. godini). Nadalje, ukupan broj prijavljenih transakcija izdavatelja s članovima uprave i nadzornog odbora izdavatelja u 2020. najviši je u odnosu na razdoblje od 2015. do 2019. te je ujedno u 2020. ostvaren najviši prosječni bruto novčani iznos transakcija s povezanim osobama. Unatoč navedenim podacima o povezanosti članova uprave i nadzornog odbora te podacima o transakcijama s povezanim osobama u 2020. podnesene su samo 4 prijave sukoba interesa od strane uprave, dok nadzorni odbor nije prijavio nijedan sukob interesa.

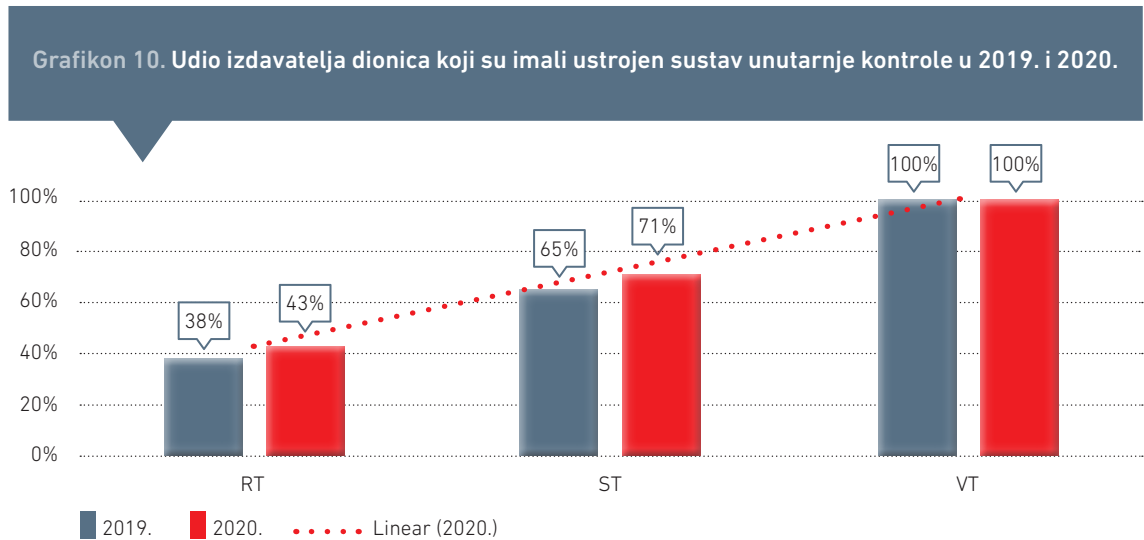
Prema podacima o praksama upravljanja, 65 % izdavatelja u 2020. nije usvojilo interni propis postupanja u slučajevima transakcija s povezanim osobama, a u 2019. udio izdavatelja koji nisu usvojili navedeni propis iznosio je 74 %.

Uzimajući u obzir podatke o međusobnoj povezanosti članova uprave i nadzornog odbora, kao i podatke o transakcijama s povezanim osobama i nepostojanje internog propisa postupanja u slučajevima transakcija s povezanim osobama kod više od 50 % izdavatelja, broj prijavljenih sukoba interesa izrazito je malen i dovodi u pitanje djelotvornost upravljanja sukobom interesa i mehanizama kontrole sukoba interesa koje izdavatelji kroz interne propise i djelovanje unutarnje kontrole i nadzornog odbora trebaju osigurati.

Sustav unutarnje kontrole

Jedno od osnovnih načela Kodeksa u vezi s poglavljem koje se odnosi na vodstvo izdavatelja dionica podrazumijeva da će nadzorni odbor i uprava osigurati da je uspostavljena strategija društva, resursi, sustav upravljanja rizicima i unutarnje kontrole te odnosi s dioničarima koji podupiru dugoročni uspjeh društva i održivi razvoj.

U 2020. godini 53 % izdavatelja imalo je ustrojen sustav unutarnje kontrole (54 % izdavatelja u 2019.). Na sljedećem grafikonu dan je prikaz udjela izdavatelja dionica koji su imali ustrojen sustav unutarnje kontrole u 2020. prema segmentima UT-a.

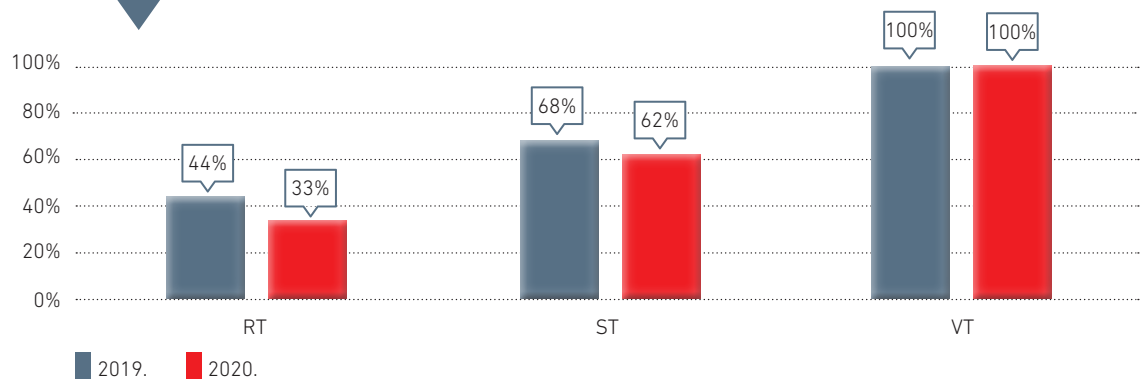
Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020.

Kako je vidljivo iz naprijed navedenih podataka, u odnosu na izdavatelje na ST-u i RT-u vidljiv je porast udjela onih koji su uspostavili sustav unutarnje kontrole, što ukazuje na to da su izdavatelji prepoznali značaj uspostavljanja djelotvornog sustava unutarnje kontrole kao čimbenika osiguranja pouzdanih informacija koje koriste upravi društva pri vođenju poslova društva. Međutim, kod izdavatelja na RT-u navedeni je postotak unatoč povećanju i dalje nizak.

U 2020. u prosjeku je u sustavu unutarnje kontrole 15 zaposlenika, što je povećanje u odnosu na prosjek broja zaposlenika u sustavu unutarnje kontrole u 2019., koji je iznosio 12.

Odredbom 65. Kodeksa određeno je da revizijski odbor mora najmanje jednom godišnje ocijeniti djelotvornost upravljanja rizicima i sustava unutarnje kontrole kao cjeline te po potrebi dati preporuke nadzornom odboru i upravi društva.

Grafikon 11. Udio izdavatelja dionica koji imaju ustrojen sustav unutarnje kontrole i kod kojih je revizijski odbor ocijenio djelotvornost upravljanja rizicima i sustava unutarnje kontrole kao cjeline najmanje jednom godišnje u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta

Izvor: Upitnici u vezi s korporativnim upravljanjem, 2019. i 2020.

U 2020. smanjio se udio izdavatelja na RT-u i ST-u kod kojih je ustrojen sustav unutarnje kontrole i kod kojih je revizijski odbor ocijenio djelotvornost upravljanja rizicima i sustava unutarnje kontrole kao cjeline najmanje jednom godišnje.

Kod svih izdavatelja dionica na VT-u koji imaju ustrojen sustav unutarnje kontrole revizijski odbor ocijenio je djelotvornost upravljanja rizicima i sustava unutarnje kontrole kao cjeline najmanje jednom godišnje, što ukazuje na potpunu usklađenost izdavatelja na VT-u s ovom odredbom Kodeksa.

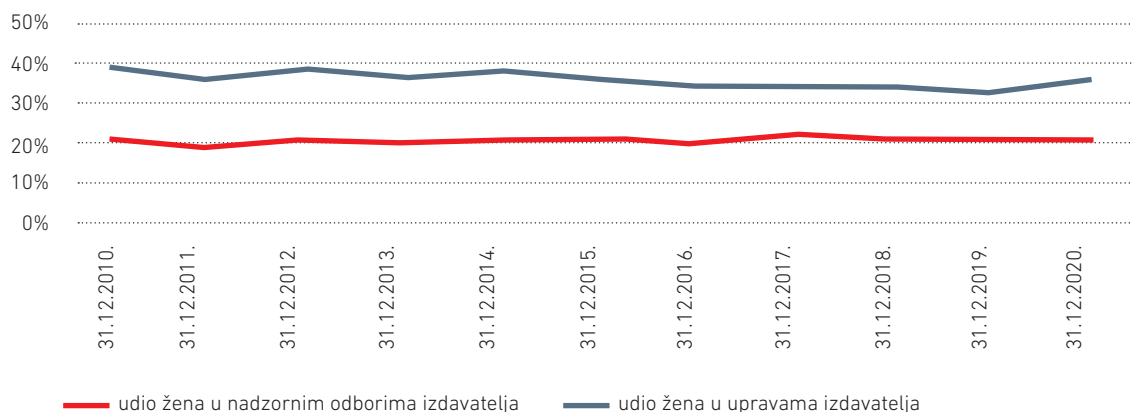
Međutim, postojanje sustava unutarnje kontrole i njegova ocjena od strane revizijskog odbora ne osiguravaju sami po sebi djelotvornost i učinkovitost sustava. Upravo je upravljanje sukobom interesa ukazalo na manjkavosti sustava unutarnje kontrole. Izdavatelji bi stoga u nadolazećem razdoblju trebali uložiti dodatne napore kako bi ustrojili djelotvoran i učinkovit sustav unutarnje kontrole.

Spolna struktura uprave i nadzornog odbora

Kodeksom je određeno da nadzorni odbor svakih pet godina mora postaviti kao cilj postotak ženskih članova nadzornog odbora i uprave koji se mora ostvariti u sljedećih pet godina. Svaki cilj mora biti objavljen u godišnjem izvješću zajedno s objašnjenjem zašto je odabran te planom ostvarenja. Napredovanje prema planu mora biti objavljeno svake godine.

Radi prikaza kretanja udjela žena u upravi i nadzornim odborima izdavatelja u Republici Hrvatskoj od 2010. do 2020. u nastavku je prikazan usporedan tijek za promatrano razdoblje.

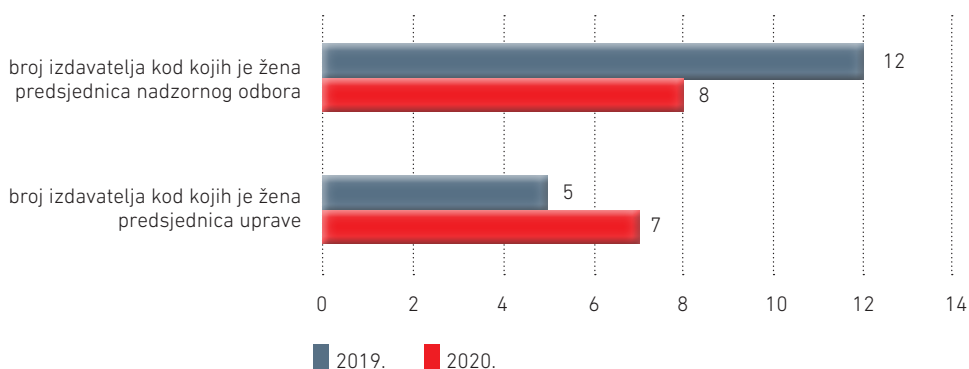
Grafikon 12. Usporedan tijek kretanja udjela žena u upravi i nadzornim odborima izdavatelja u Republici Hrvatskoj, 2010. - 2020.

Izvor: Uпитnik o praksama upravljanja 2019. i 2020.

U razdoblju od 2010. do 2019. vidljiv je trend blagog pada udjela žena u upravama izdavatelja, s prosjekom tog udjela u iznosu od 15 % u desetogodišnjem promatranom razdoblju. U 2020. porastao je udio žena u upravama izdavatelja dionica s 13 % na 15 %, dok se udio žena u nadzornim odborima nije značajnije mijenjao od 2010. do 2020., a prosjek udjela žena u nadzornim odborima izdavatelja u promatranom razdoblju iznosi 21 %.

Grafikon 13. Usporedba broja izdavatelja kod kojih su žene predsjednice uprave/nadzornog odbora u 2019. i 2020.

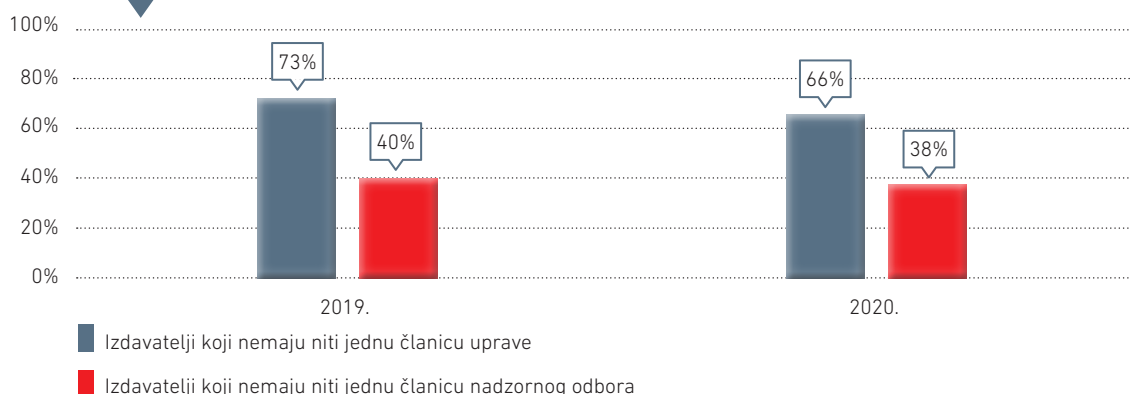

Izvor: sudski registar

U 2019. veći je broj izdavatelja kod kojih su žene predsjednice nadzornog odbora nego u 2020. godini. U odnosu na broj žena koje su predsjednice uprave vidljivo je blago povećanje u 2020. u odnosu na 2019. godinu.

Međutim, kod većine izdavatelja na najznačajnijim su funkcijama muškarci, što potvrđuju podaci u sljedećem grafikonu.

Grafikon 14. Broj izdavatelja koji nemaju nijednu članicu uprave/nadzornog odbora u 2019. i 2020.

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020.

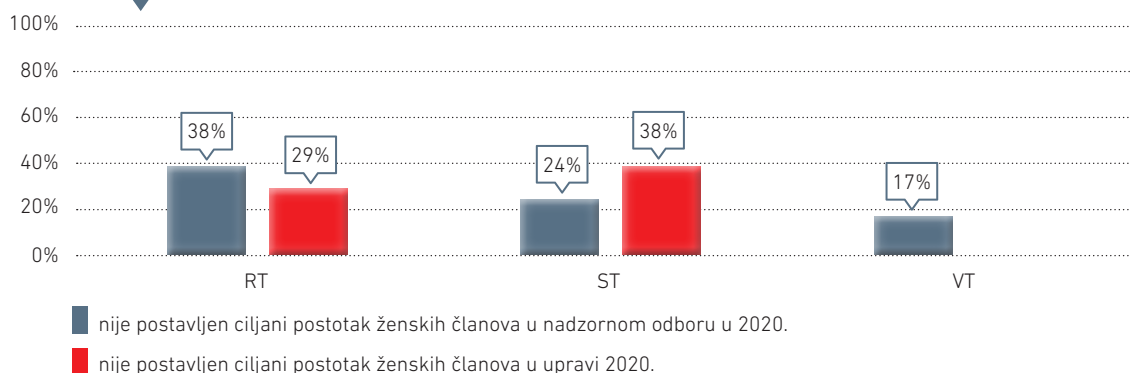
U 2020. smanjen je udio izdavatelja koji nemaju nijednu članicu uprave odnosno nadzornog odbora u odnosu na 2019., no i dalje je vrlo visok udio izdavatelja koji nemaju nijednu članicu uprave, što ukazuje na blage pomake u smjeru postizanja spolne raznolikosti i ostavlja značajan prostor za unaprijeđenje u tom segmentu s ciljem smanjenja promatranog udjela.

Ciljani postotak ženskih članova nadzornog odbora i uprave

Kodeksom je određeno da nadzorni odbor izdavatelja svakih pet godina mora postaviti kao cilj postotak ženskih članova nadzornog odbora i uprave koji se mora ostvariti u sljedećih pet godina. Svaki cilj mora biti objavljen u godišnjem izvješću zajedno s objašnjenjem zašto je odabran te planom ostvarenja.

Prema podacima iz upitnika o praksama upravljanja, ukupno 66 izdavatelja dionica, odnosno nadzornih odbora izdavatelja dionica postavilo je kao cilj postotak ženskih članova nadzornog odbora i uprave koji se mora ostvariti u sljedećih pet godina, dok preostali izdavatelji koji nisu postavili ciljani postotak ženskih članova nadzornog odbora i uprave koji se mora ostvariti u sljedećih pet godina nisu usklađeni sa zahtjevom iz Kodeksa.

Grafikon 15. Udio izdavatelja koji nisu postavili ciljani postotak ženskih članova u nadzornom odboru/upravi u 2020. prema segmentima uređenog tržišta

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2020.

Ciljani postotak ženskih članova u nadzornom odboru u 2020. nije postavilo 38 % izdavatelja s RT-a, 24 % izdavatelja sa ST-a te 17 % izdavatelja s VT-a. Ciljani postotak ženskih članova u upravi u 2020. nije postavilo 29 % izdavatelja s RT-a i 38 % izdavatelja sa ST-a. Svi izdavatelji s VT-a postavili su ciljani postotak ženskih članova u upravi u 2020. godini.

Po segmentima uređenog tržišta ciljani postotak žena u nadzornom odboru ima:

- ✓ 5 izdavatelja na VT-u
- ✓ 16 izdavatelja na ST-u i
- ✓ 45 izdavatelja na RT-u.

Iako je ostvarenje ciljanoga postotka ženskih članova nadzornog odbora i uprave određeno za razdoblje od 5 godina od dana utvrđenja ciljanoga postotka, usporedbom podataka iz upitnika o praksama upravljanja utvrđeno je sljedeće:

- ✓ 25 izdavatelja (odnosno 28 %) ostvarilo je ciljani postotak ženskih članova nadzornog odbora
- ✓ 21 izdavatelj (odnosno 24 %) ostvario je ciljani postotak ženskih članova uprave (13 izdavatelja dionica s RT-a, 8 sa ST- i 4 s VT-a).

Ostvarenje ciljanoga postotka kod izdavatelja dionica koji su taj cilj postavili podložno je praćenju u sljedećim godinama i utvrđivanju u kojoj su mjeri izdavatelji usklađeni s Kodeksom odnosno s ciljanim postotkom i rokovima koje su sami odredili. Podaci o ostvarenju ciljanoga postotka u 2020. u odnosu na 2019. ukazuju na blage pomake u povećanju broja žena u upravi i nadzornom odboru, s tim da je taj postotak nešto veći u odnosu na broj žena u nadzornom odboru.

Odredbom 15. Kodeksa određeno je da je nadgledanje napretka u postizanju ciljanog postotka ženskih članova uprave i nadzornog odbora jedna od odgovornosti odbora za imenovanje.

Tablica 5. Udio izdavatelja koji su ostvarili ciljani postotak u upravi/NO i koji imaju ustrojen odbor za imenovanja

	2019.	2020.
Izdavatelji koji su ostvarili ciljani postotak ženskih članova uprave i imaju ustrojen odbor za imenovanja	33%	24%
Izdavatelji koji su ostvarili ciljani postotak ženskih članova NO i imaju ustrojen odbor za imenovanja	19%	44%

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020.

Prema podacima o praksama upravljanja, 24 % izdavatelja koji su ostvarili ciljani postotak ženskih članova uprave u 2020. imaju ujedno ustrojen odbor za imenovanja (33 % u 2019.), a 44 % izdavatelja koji su ostvarili ciljani postotak ženskih članova nadzornog odbora u 2020. imaju ustrojen odbor za imenovanja (19 % u 2019.).

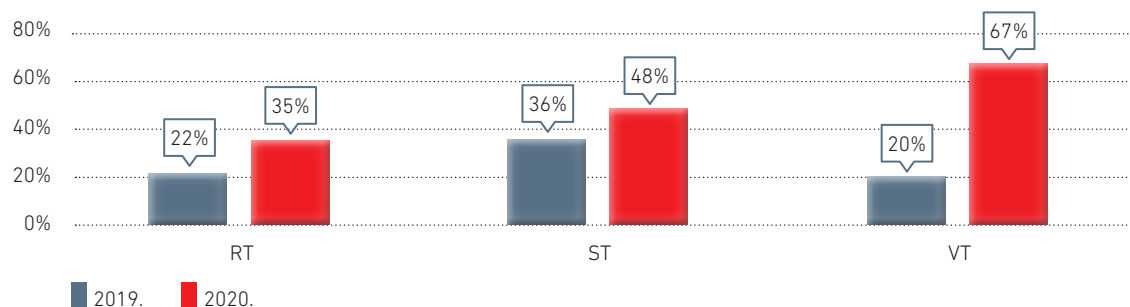
Politika primitaka

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima propisana je obveza odlučivanja o sustavu primitaka članova uprave i nadzornog odbora kroz donošenje politike primitaka.

Člankom 272.r Zakona o trgovačkim društvima (dalje u tekstu: ZTD)⁴ propisano je da uprava i nadzorni odbor, odnosno izvršni direktori i upravni odbor društva čije su dionice uvrštene na uređeno tržište sastavljaju jednom godišnje jasno i razumljivo izvješće o svim primicima koje je društvo ili neko drugo društvo u sastavu istoga koncerna isplatilo ili se obvezalo isplatiti svakom trenutačnom i bivšem članu uprave i nadzornog odbora, odnosno izvršnom direktoru i članu upravnog odbora tijekom posljednje poslovne godine. Sadržaj izvješća o primicima članova uprave i nadzornog odbora propisan je stavcima 1. i 2. navedenog članka ZTD-a.

Odredbom 51. Kodeksa određeno je da nadzorni odbor mora odrediti godišnje primitke svakog člana uprave, utemeljene na preporukama odbora za primitke i u skladu s odobrenom politikom primitaka. Politika primitaka mora biti pripremljena u skladu s odgovarajućim zakonskim zahtjevima, a sama politika mora uključivati odredbe kojima će se pobliže utvrditi okolnosti u kojima bi dio primitaka člana uprave bio zadržan ili bi se tražio njihov povrat.

Grafikon 16. Udio izdavatelja kod kojih NO određuje godišnje primitke svakog člana uprave, utemeljene na preporukama odbora za primitke i u skladu s odobrenom politikom primitaka u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2019. i 2020.

Najveći porast udjela izdavatelja koji su se u 2020. u odnosu na 2019. uskladili s navedenom odredbom je kod izdavatelja dionica na VT-u (povećanje za 47 %) dok je porast navedenog udjela izdavatelja dionica na ST-u i RT-u u odnosu na 2019. znatno manji.

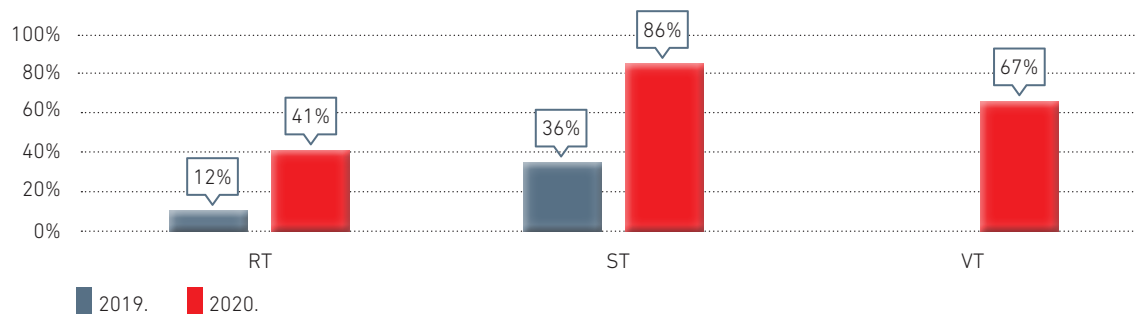
Pored toga, odredbom 56. Kodeksa, u dijelu u kojem se uređuje izvještavanje o primicima, izdavatelji dionica moraju učiniti dostupnom bez naknade na svojim mrežnim stranicama svoju politiku primitaka koju su dioničari odobrili na glavnoj skupštini. Nadzorni odbor društva odlučuje o sustavu primitaka članova uprave. Člankom 247.a ZTD-a definiran je minimalan sadržaj pa tako politika primitaka mora sadržavati najmanje sljedeće podatke:

- koliko primitak pridonosi poslovnoj strategiji i dugoročnom razvoju društva
- sve fiksne i varijabilne dijelove primitka te koji su njihovi postotni (relativni) udjeli u ukupnom primitku

⁴ Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine br. 111/1993, 34/1999, 121/1999, 52/2000, 118/2003, 107/2007, 146/2008, 137/2009, 111/2012, 125/2011, 68/2013, 110/2015, 40/2019)

- ✓ sva financijska i nefinancijska mjerila za isplatu promjenjivog, varijabilnog dijela, uključujući:
  - a) objašnjenje kako ta mjerila pridonose ostvarivanju ciljeva u vezi s poslovnom strategijom i dugoročnim razvojem društva
  - b) metode pomoću kojih se utvrđuje jesu li mjerila ispunjena
- ✓ razdoblja za koja se odgađa isplata dijela primitka i ima li društvo pravo zahtijevati vraćanje varijabilnih dijelova primitaka
- ✓ ako društvo dio primitka daje u dionicama:
  - a) kada će član uprave steći dionice
  - b) je li član uprave dužan i pod kojim uvjetima zadržati dionice određeno vrijeme nakon što ih je stekao
  - c) razjašnjenje kako ovaj dio primitka pridonosi ostvarivanju ciljeva strategije i dugoročnog razvoja društva
- ✓ menadžerski ugovor ili drugi odgovarajući ugovor člana uprave i društva sa sljedećim podacima:
  - a) koliko ugovor traje i pod kojim pretpostavkama prestaje, uključujući ugovorene rokove za raskid, odnosno otkaz ugovora
  - b) obveze društva prema članu uprave s naslova otpremnine
  - c) uplaćuje li društvo članu uprave dobrovoljno mirovinsko i zdravstveno osiguranje i ima li obvezu dopuniti članu uprave mirovinski staž ako on po prestanku menadžerskog ugovora odlazi u prijevremenu mirovinu
- ✓ objašnjenje kako su se pri utvrđivanju primitaka uzimali u obzir uvjeti radničkih primitaka i uvjeti rada, uključujući i objašnjenje koji je točno krug radnika bio uključen u donošenje politike primitaka za članove uprave
- ✓ postupak donošenja, provedbe i nadzora politike primitaka, kao i ulogu odbora nadzornog odbora za nagrađivanja i imenovanja ili drugih odbora te mjere za suzbijanje sukoba interesa
- ✓ podastre li nadzorni odbor glavnoj skupštini svoju preispitanu politiku primitaka sukladno odredbama članka 276.a stavka 3. ZTD-a:
  - a) objašnjenje svih bitnih izmjena i
  - b) pregled u kojoj su mjeri u novoj preispitanoj politici primitaka uvaženi rezultati glasanja i stajališta dioničara o ranijoj politici primitaka i izvješća o primicima.

Grafikon 17. Odobrena politika primitaka društva dostupna je bez naknade na mrežnim stranicama društva (čl. 56. Kodeksa)

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2019. i 2020.

Iz prikazanih podataka vidljiv je značajan porast usklađenosti izdavatelja u vezi s dostupnosti politike primitaka društva bez naknade na mrežnim stranicama izdavatelja i to na svim segmentima uređenog tržišta, posebno na VT-u kod kojeg nijedan izdavatelj u 2019. nije bio usklađen s navedenom odredbom Kodeksa. Međutim, udio izdavatelja na VT-u koji su usklađeni s promatranom odredbom Kodeksa i dalje je manji od

udjela izdavatelja na ST-u. U odnosu na ostale segmente uređenog tržišta, VT je najzahtjevniji segment u smislu zahtjeva koje postavlja pred izdavatelja, osobito što se tiče transparentnosti. Stoga bi izdavatelji koji su uvršteni na VT svakako trebali u budućem razdoblju poduzeti mjere kako bi se uskladili s ovom odredbom Kodeksa.

Nefinancijsko izvještavanje (ESG izvještavanje)

U cilju realizacije Europskog zelenog plana, odnosno ispunjavanja međunarodnih obveza iz Pariškog sporazuma, koje se odnose na ispunjavanje klimatskih, društvenih i upravljačkih ciljeva održivosti, Europska komisija je u procesu uspostavljanja okvira održivog financiranja. Održivo financiranje predstavlja proces razmatranja i uzimanja u obzir ESG čimbenika prilikom donošenja odluka o ulaganju, po kojem se financijski tokovi preusmjeravaju u razvoj niskougljičnih i na klimatske promjene otpornih gospodarstava, zaštitu ljudskih prava i prava djece te kulturu korporativnog upravljanja.

Stoga je donesen zakonodavni okvir za poslovanje sudionika u financijskom sektoru s ciljem preusmjerenja financijskih tokova u održive ekonomske aktivnosti te transparentno prikazivanje poslovanja u vezi s održivim financiranjem. Obveze objave podataka povezanih s održivosti u sektoru financijskih usluga propisane su primarno Uredbom SFDR⁵ i Uredbom o taksonomiji⁶.

Uredba SFDR propisuje obvezu izvještavanja o informacijama povezanim s održivosti za sve sudionike na financijskim tržištima i financijske savjetnike, odnosno uređuje pretpostavke za uključivanje ESG čimbenika u analize koje se pripremaju prilikom odlučivanja o ulaganju u određena društva. Stoga se Uredba SFDR indirektno odnosi na izdavatelje jer će samo oni izdavatelji koji će objavljivati ESG relevantne informacije biti razmatrani za potencijalna ulaganja. Izdavateljima je člankom 8. Uredbe o taksonomiji propisana obveza objavljivanja pokazatelja udjela prometa, kapitalnih ulaganja te operativnih troškova povezanih s okolišno održivim ekonomskim aktivnostima. Kako bi se osigurao dosljedan pristup objavama informacija u Europskoj uniji, u tijeku je izrada i usvajanje regulatornih tehničkih standarda kojima se razrađuje metodologija izračuna i načina objavljivanja ključnih pokazatelja uspješnosti za procjenjivanje okolišno održivih ekonomskih aktivnosti prema članku 8. Uredbe o taksonomiji.

Osim toga, u tijeku je rad na sadržaju Direktive o izvještavanju o korporativnoj održivosti (CSRD, engl. Corporate Sustainability Reporting Directive), koja bi zamijenila trenutačno važeću Direktivu o nefinancijskom izvještavanju⁷. U planu je proširiti obvezu sastavljanja i objavljivanja nefinancijskog izvještavanja na sve velike subjekte, bez obzira na to jesu li njihovi vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište ili ne, te na sva mala i srednja društva čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište. Obveza objave izvještaja o korporativnoj održivosti stupit će na snagu 2023. za velike subjekte, a za male i srednje izvještajne subjekte 2026. godine. Navedeni će se izvještaj, prema predloženom nacrtu regulative, sastavljati prema EU-ovim standardima izvještavanja o održivosti, a na čiju primjenu će revizor dati svoje mišljenje. Isto kao i za financijske izvještaje, propisat će se obveza objave ESG čimbenika u digitalnom obliku, strojno čitljivih, a predavat će se u Europsku jedinstvenu pristupnu točku (ESAP, engl. European single access point) predviđenu akcijskim planom. Europska savjetodavna skupina za financijsko izvještavanje (EFRAG, engl. European Financial Reporting Advisory Group) zadužena je za izradu nacрта EU-ovih standarda izvještavanja o održivosti.

Za potrebe procjene utjecaja regulative koja će uređivati održivo financiranje Europska komisija je naručila studiju Razvoja alata i mehanizama za integraciju ESG čimbenika u bankarskom zakonodavnom okviru

⁵ Uredba (EU) 2019/2088 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga

⁶ Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088

⁷ Direktiva 2014/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o izmjeni Direktive 2013/34/EU u pogledu objavljivanja nefinancijskih informacija i informacija o raznolikosti određenih velikih poduzeća i grupa

EU-a te u poslovne strategije i politike ulaganja banaka⁸. U studiji je sudjelovalo 29 banaka iz EU-a i 13 banaka iz trećih zemalja. Prema pristiglim odgovorima iz upitnika, banke su rangirale ESG čimbenike prema značajnosti na način kako je prikazano u sljedećoj tablici.

Tablica 6. ESG čimbenici i rangiranje prema relevantnosti

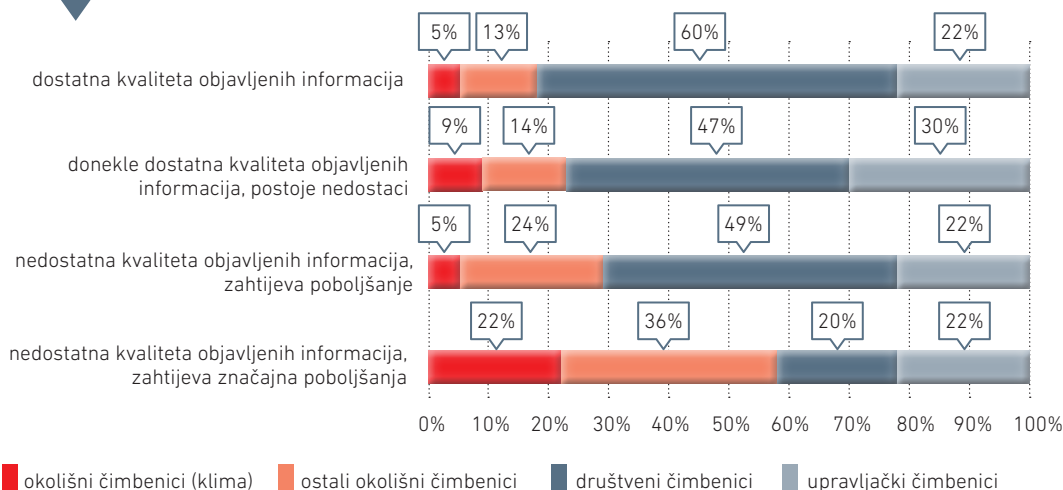
Makročimbenici	Rang	Opisni čimbenici	Detalji ključnih čimbenika
Klimatske promjene (E)	1	Meteorološki događaji	Vremenski uvjeti akutne (npr. vatrene oluje) i kronične prirode (npr. porast temperature) uzrokovani klimatskim promjenama
		Prijelaz na niskougljično gospodarstvo	Proces prilagodbe niskougljičnoj ekonomiji (vođen politikom, tehnologijom, osjećajima potrošača i dr.)
		Emisije ugljika/ otisak	Utjecaj poslovnih aktivnosti na okoliš u smislu emisija ugljika i ekološkog otiska
Korporativno ponašanje (G)	2	Poslovna etika	Promicanje kulture održive poslovne prakse i sprječavanja lošeg ponašanja
		Vlasništvo i kontrola	Garancija usklađenosti interesa kroz nisku koncentraciju moći i razumijevanje alata protiv preuzimanja
		Revizija i porezi	Primjena najboljih praksi i mehanizama praćenja u cilju smanjenja učestalosti i razmjera skandala, prijevара, utaje poreza itd.
Upravljanje vanjskim dionicima (S)	3	Odnosi sa zajednicom	Obavljanje djelatnosti kao dobar korporativni građanin koji štiti ljudska prava, odgovoran je lokalnoj zajednici i nudi pristup osnovnim potrebama
		Odnosi s kupcima	Usredotočenost na dobrobit i zadovoljstvo kupaca, kroz osiguranje kvalitetnog proizvoda, zaštitu podataka i transparentno objavljivanje/marketing
Prirodni resursi i onečišćenje (E)	4	Upravljanje otpadom/ emisije toksičnih tvari	Gospodarenje otpadom i smanjenje emisija toksičnih tvari koje nastaju obavljanjem djelatnosti
		Upravljanje vodama/ stres	Upravljanje oskudnim (ograničenim) resursima kao što je voda
		Biološka raznolikost i korištenje zemljišta	Korištenje prirodnog zemljišta i zaštita biološke raznolikosti ekosustava
		Nabava sirovina	Održivi lanac opskrbe i prakse nabave
Kvaliteta uprave (G)	5	Neovisnost odbora	Usklađenje interesa menadžmenta i dioničara u svrhu objektivnog donošenja odluka i manje mogućnosti za „menadžersko upravljanje“
		Učinkovitost odbora	Strukture i različito radno iskustvo članova pretpostavka su za kvalitetnije donošenje odluka
Upravljanje internim dionicima (S)	6	Prava zaposlenika	Osiguravanje osnovnih prava zaposlenika kroz pozitivne radne odnose, sigurne uvjete rada i adekvatne naknade (plaće)
		Raznolikost i kultura	Stvaranje radnog okruženja koje promiče zadovoljstvo/moral zaposlenika, pripadnost i raznolikost
		Upravljanje ljudskim resursima	Osiguravanje mogućnosti napredovanja u karijeri i edukacija za zaposlenike te upravljanje zapošljavanjem i zadržavanjem

Izvor: Studija BlackRock FMA

⁸ Studija BlackRock FMA, dostupno na: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/201214-interim-study-esg-factors-banking_en.pdf

Prema podacima iz tablice vidljivo je da banke trenutno stavljaju jači fokus na podatke o okolišnim čimbenicima, posebno na klimatske promjene, uspoređujući s podacima o društvenim i upravljačkim aktivnostima izvještajnih subjekata. U navedenoj studiji banke su dale ocjenu i o razini dostupnosti informacija o ESG čimbenicima svojih klijenata, koji obuhvaćaju i izdavatelje, za potrebe procjene profila rizika.

Grafikon 18. Razina dostupnosti informacija o klijentima za potrebe procjene profila rizičnosti

Izvor: Studija BlackRock FMA

Prema pristiglim odgovorima, može se primijetiti da banke prilikom procjene rizika klijenta najviše raspolazu s podacima u vezi s upravljačkim čimbenicima, dok su informacije o okolišnim čimbenicima ocijenile nedostatnim te smatraju da područje izvještavanja o okolišnim čimbenicima iziskuje značajna poboljšanja.

Isto tako u praksi su se pojavili izazovi određivanja koja se ulaganja te u kojoj mjeri mogu smatrati investicijom u održivi razvoj, kao i izazovi sprječavanja investicija u subjekte koji koriste manipulativni zeleni marketing (tzv. *greenwashing*). Osim toga, postoji osnovni problem što subjekti izvještavanja prilikom sastavljanja nefinancijskih izvještaja primjenjuju različite standarde ESG izvještavanja.

Imajući u vidu da objave određenog dijela informacija povezanih s održivošću na temelju Uredbe SFDR trenutačno nisu obvezujuće za izdavatelje te da će se Uredba o taksonomiji početi primjenjivati prije nego što dođe do usklađivanja s odredbama Direktive o izvještavanju o korporativnoj održivosti te stupanja na snagu delegiranih akata, Hanfa je u ožujku 2021. donijela i objavila Smjernice za izradu i objavu ESG relevantnih informacija izdavatelja s ciljem omogućavanja ujednačenog postupanja svih izdavatelja na tržištu Republike Hrvatske kako bi navedene informacije bile usporedive, pouzdane i razumljive.

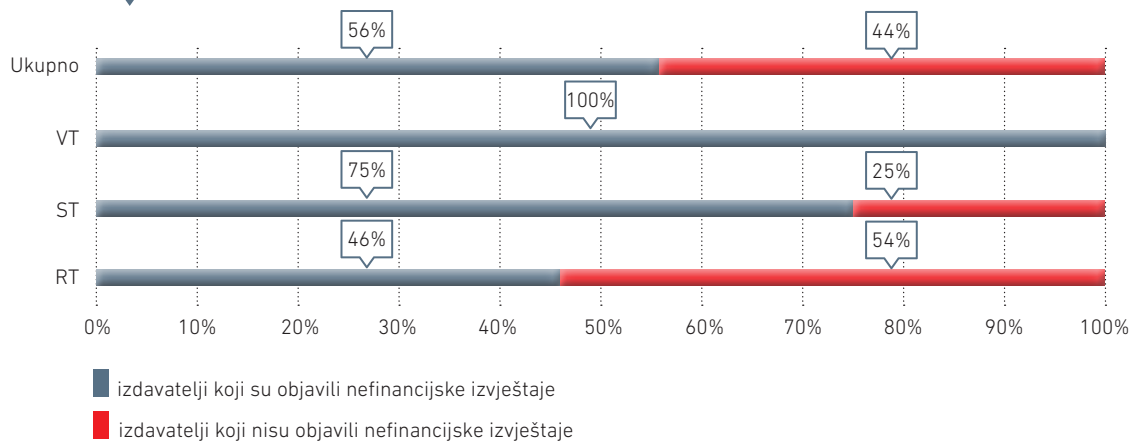
Odredbe trenutačno važeće Direktive o nefinancijskom izvještavanju prenesene su u pravni poredak Republike Hrvatske kroz Zakon o računovodstvu⁹.

Zakonom o računovodstvu svi izdavatelji koji na datum izvještaja o financijskom položaju prelaze kriterij prosječnog broja od 500 radnika tijekom prethodne poslovne godine u svoj izvještaj rukovodstva dužni su uključiti nefinancijski izvještaj koji sadržava informacije o razvoju, poslovnim rezultatima i položaju izdavatelja te učinku aktivnosti koje se odnose na okolišna, društvena i kadrovska pitanja, poštivanje ljudskih prava, borbu protiv korupcije i pitanja u vezi s podmićivanjem.

Pregledom objava svih izdavatelja čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište Zagrebačke burze (dalje u tekstu: ZSE), utvrđeno je da je od ukupno 104 izdavatelja (99 izdavatelja dionica i 5 izdavatelja obveznica), 59 izdavatelja, ili 56 %, objavilo nefinancijski izvještaj za 2020. godinu.

⁹ Zakon o računovodstvu (Narodne novine br. 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20 i 47/20)

Grafikon 19. Pregled objavljenih nefinancijskih izvještaja za 2020. po segmentima uređenog tržišta

Izvor: Nefinancijski izvještaji izdavatelja za 2020.

Prema podacima o prosječnom broju zaposlenika izdavatelja tijekom 2020., koje je Hanfa zaprimila iz upitnika o praksama korporativnog upravljanja i objavljenim godišnjim izvješćima za 2020., od ukupno 104 izdavatelja, prema odredbama članka 19.a Zakona o računovodstvu njih 45 bilo je dužno objaviti nefinancijski izvještaj, što predstavlja 43 % ukupnog broja izdavatelja, dok je 14 izdavatelja, ili 13 %, objavilo nefinancijski izvještaj za 2020., iako nisu obveznici nefinancijskog izvještavanja.

Tablica 7. Pregled obveznika nefinancijskog izvještavanja po segmentima uređenog tržišta i objavljenih nefinancijskih izvještaja za 2020.

	Broj izdavatelja	Obveznici nefinancijskog izvještavanja	Izdavatelji koji su objavili nefinancijske izvještaje	Izdavatelji čije su informacije objavljene u okviru konsolidiranog nefinancijskog izvještaja koji objavljuje matična	Ukupni broj izdavatelja koji su ispunili obvezu nefinancijskog izvještavanja	Udio izdavatelja koji su objavili nefinancijski izvještaj
VT	6	6	6	0	6	100%
ST	24	17	15	1	16	67%
RT	74	22	18	4	22	30%
Ukupno	104	45	39	5	44	42%

Izvor: Nefinancijski izvještaji izdavatelja za 2020.

Od 45 obveznika nefinancijskog izvještavanja, kod 5 izdavatelja nefinancijske informacije objavljene su u okviru konsolidiranih nefinancijskih izvještaja grupe, koje je objavila matična. Naime, prema odredbama članka 24.a Zakona o računovodstvu u slučaju kada matično društvo objavljuje konsolidirani nefinancijski izvještaj za sebe i društva kćeri, društva kćeri nisu dužna objaviti pojedinačni nefinancijski izvještaj. Nadalje, pregledom je utvrđeno da 1 izdavatelj, čije su dionice bile uvrštene na ST-u, nije objavio nefinancijski izvještaj za 2020. iako je bio dužan prema odredbama Zakona o računovodstvu.

Tablica 8. Pregled izdavatelja po segmentima uređenog tržišta koji su objavili nefinancijski izvještaj za 2020., a nisu obveznici nefinancijskog izvještavanja

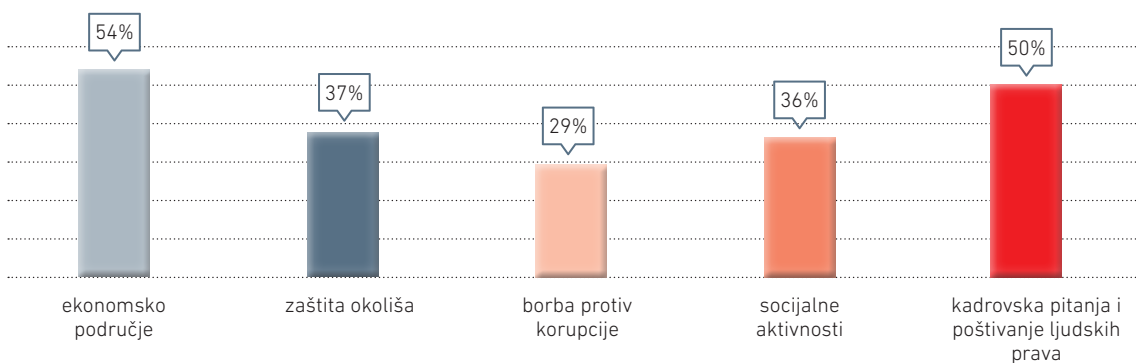
	Broj izdavatelja	Izdavatelji koji nisu obveznici nefinancijskog izvještavanja	Izdavatelji koji su objavili nefinancijske izvještaje	Izdavatelji čije su informacije objavljene u okviru konsolidiranog nefinancijskog izvještaja koji objavljuje matrica	Udio izdavatelja čije su nefinancijske informacije objavljene, a nisu obveznici nefinancijskog izvještavanja
VT	6	0	0	0	0%
ST	24	7	2	1	13%
RT	74	52	12	0	16%
Ukupno	104	59	14	1	14%

Izvor: Nefinancijski izvještaji izdavatelja za 2020.

Dobrovoljno je 15 izdavatelja, ili njih 14 % od ukupnog broja izdavatelja (25 % izdavatelja koji nisu obveznici nefinancijskog izvještavanja prema odredbama Zakona o računovodstvu), objavilo podatke o ESG čimbenicima.

Od ukupno objavljena 53 nefinancijska izvještaja, u 12 (23 %) njih izdavatelji su naveli da su sastavljeni u skladu s GRI standardima (Globalna inicijativa za izvještavanje; engl. Global Reporting Initiative), a jedan je izdavatelj naveo da je za nefinancijski izvještaj provedena vanjska verifikacija.

Grafikon 20. Broj nefinancijskih izvještaja u kojima su objavljene informacije po pojedinim područjima

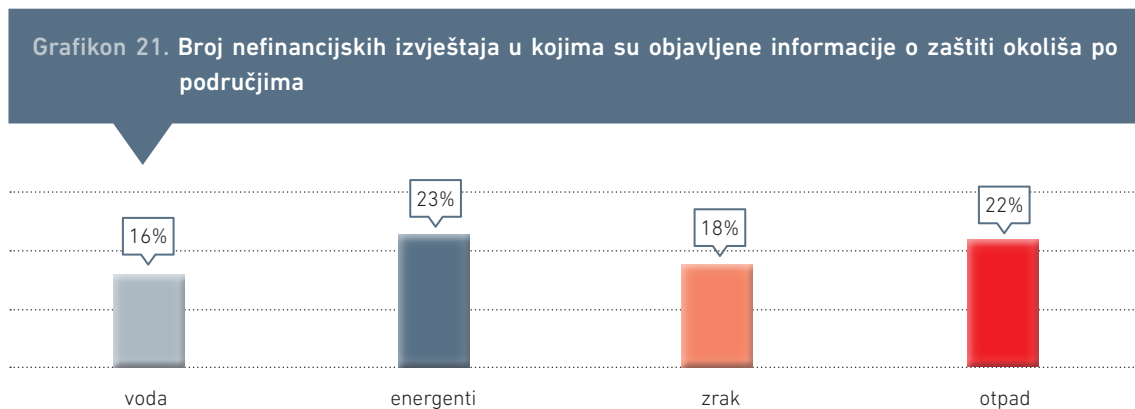

Izvor: Nefinancijski izvještaji izdavatelja za 2020.

U nefinancijskim izvještajima za 2020. svi su izdavatelji objavili informacije o poslovnim rezultatima i finansijskom položaju izdavatelja, planiranom razvoju i ulaganjima.

Okolišni čimbenici

U okviru podataka o okolišnim aktivnostima 35 izdavatelja, ili njih 67 %, objavilo je da dio svojih resursa usmjeravaju na zaštitu okoliša, primjerice u sustav učinkovitog upravljanja energentima, uštedu energije, recikliranje i smanjenje količine otpada, analizu otpadnih voda, emisiju stakleničkih plinova. Od 35 izdavatelja koji su objavili okolišne aktivnosti, 15 izdavatelja naglasilo je da imaju ISO certifikate za upravljanje energijom i okolišem.

Izvor: Nefinancijski izvještaji izdavatelja za 2020.

a) Voda

- ✓ U okviru zaštite voda 11 izdavatelja objavilo je podatak o potrošnji vode za obavljanje djelatnosti.
- ✓ Uobičajeno se podaci o potrošnji vode objavljuju za izvještajnu godinu i prethodno razdoblje iz čega se može vidjeti trend u štednji potrošnje vode.
- ✓ 2 izdavatelja objavila su podatke o količini ispuštenih otpadnih voda nastalih tijekom tehnološkog postupka.
- ✓ 1 izdavatelj objavio je postotak smanjenja količine otpadnih voda.
- ✓ U vezi s informacijama o zaštiti voda, 1 izdavatelj naveo je da ulaže u tehnologiju za smanjenje korištenja vode.
- ✓ 1 izdavatelj objavio je da je u procesu investiranja ugradnje sustava za pročišćenje balastnih voda.
- ✓ 1 izdavatelj objavio je da poduzima aktivnosti na očuvanju kakvoće morske vode i pročišćavanju otpadnih voda.

b) Energenti

- ✓ 24 izdavatelja objavila su informacije o godišnjoj potrošnji energenata, primjerice električne energije, goriva, loživog ulja, plina i slično.
- ✓ 2 izdavatelja objavila su da u određenim objektima u stopostotnom udjelu koriste električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora.
- ✓ 3 izdavatelja objavila su da ulažu u smanjenje potrošnje energije, odnosno poboljšanje energetske učinkovitosti društva, kao i obnovljive izvore energije.

c) Zrak

- ✓ Podatke o emisiji ugljičnog dioksida (CO₂) objavilo je 19 izdavatelja, prema kojim je vidljiv trend bilo smanjenja bilo povećanja izravne i neizravne emisije stakleničkih plinova, ovisno o pojedinom izdavatelju
- ✓ 1 izdavatelj objavio je da sudjeluje u sustavu trgovanja emisijskim dozvolama.

d) Otpad

- ✓ Informacije o upravljanju i zbrinjavanju otpada objavila su 24 izdavatelja.
- ✓ Informacije su se odnosile na procedure o djelotvornom razvrstavanju i zbrinjavanju otpada, odnosno primjerice izdavatelji su objavili ili opisno ili kvantitativno informaciju o smanjenju količine otpada kao što je papir, informatički otpad, kemijska sredstva i slično.
- ✓ 1 izdavatelj objavio je da je proveo proces digitalizacije dokumentacije, kojim je smanjena količina upotrijebljenog papira.
- ✓ 1 izdavatelj objavio je da djelomično koristi ekološki papir za tisak.
- ✓ 1 izdavatelj objavio je da ulaže u tehnologiju za smanjenje korištenja kemikalija za čišćenje te da potiče goste na višekratno korištenje ručnika i posteljine.

e) Klimatske promjene

- ✓ U nefinancijskim izvještajima 11 izdavatelja naglasilo je da klimatske promjene prouzročene emisijom CO₂ negativno utječu na poslovanje, primjerice na kvalitetu sirovine ili povećani rizik od ozljeda djelatnika.

Upravljački čimbenici

a) Borba protiv korupcije

- ✓ Objave o borbi protiv korupcije uglavnom sadrže navode o primjeni najviših etičkih standarda korporativnog upravljanja te individualnog ponašanja zaposlenika, kao i o usvojenim politikama sprečavanja i sankcioniranja podmićivanja i korupcije, odnosno usvojenom etičkom kodeksu.
- ✓ 29 izdavatelja objavilo je informacije o borbi protiv korupcije.
- ✓ 1 izdavatelj naglasio je da ne sudjeluje u financiranju političkih stranaka.

Društveni čimbenici

a) Kadrovska pitanja i poštivanje ljudskih prava

- ✓ Najviše informacija izdavatelji su objavili u vezi s kadrovskim pitanja, i to 48 izdavatelja.
- ✓ Objave su se uglavnom odnosile na broj zaposlenika, dobnu strukturu, stručnu spremu, spol, obuku i obrazovanje te nagrađivanje zaposlenika.
- ✓ U objavama se često naglašavalo da je bitno zdravlje i sigurnost na radnom mjestu.
- ✓ 5 izdavatelja objavilo je podatak o broju i vrsti ozljeda svojih zaposlenika, profesionalnim bolestima te smrtnim slučajevima.

- 37 izdavatelja izjavilo je da provode politiku zaštite ljudskih prava, raznolikosti i jednakih mogućnosti, odnosno suzbijanja diskriminacije prilikom zapošljavanja.
- 1 izdavatelj objavio je da je dobio nagradu INDEKS DOP za politiku raznolikosti i zaštite ljudskih prava, a 1 izdavatelj da je dobio posebnu nagradu za područje društveno odgovorne politike zaštite prava djece¹⁰.

b) Dobavljači

- 15 izdavatelja objavilo je da provjerava usklađenost (ključnih) dobavljača sa zahtjevima zaštite okoliša i sigurnosti na radu, poštivanje zahtjeva za borbu protiv korupcije od strane dobavljača, na način da obavlja dubinsku provjeru, odnosno integritet dobavljača.

c) Društvene aktivnosti

- 36 izdavatelja objavilo je informacije o svojim sudjelovanjima bilo u projektima lokalne zajednice, kao što su sportska natjecanja, volontiranja i dobrotvorne akcije, bilo u obliku financijske i materijalne pomoći, sudjelovanjem na konferencijama i suradnjom sa školama.
- 3 izdavatelja navela su kako su pomagali stanovništvu pogođenom razornim potresima na Banovini, kroz volontiranje njihovih vatrogasaca ili doniranjem prehrambenih proizvoda.
- 1 izdavatelj naveo je da je u vrijeme izolacije zbog širenja bolesti COVID-19 pripremao tople obroke za medicinsko osoblje.

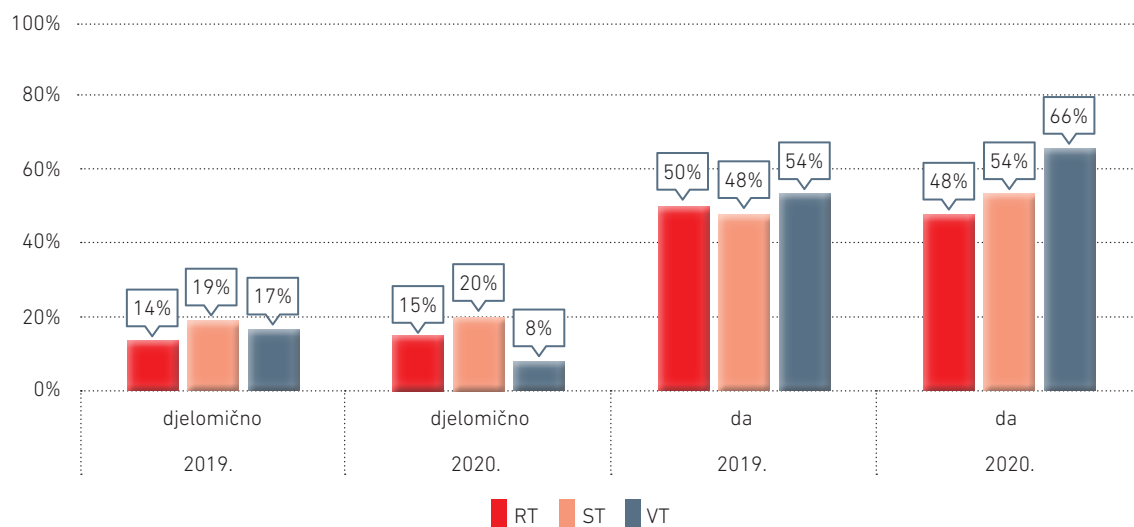
Usklađenost izdavatelja čije su dionice uvrštene na uređeno tržište Zagrebačke burze s poglavljem Korporativna društvena odgovornost

Kodeksom je predviđeno da nadzorni odbor i uprava moraju usuglasiti i usvojiti politike:

- povezane s procjenom učinka aktivnosti društva na okoliš i zajednicu te upravljanjem s time povezanim rizicima
- povezane s očuvanjem ljudskih prava i prava radnika i
- povezane sa sprječavanjem i sankcioniranjem mita i korupcije.

¹⁰ Nagrade zajednički dodjeljuju Hrvatska gospodarska komora i Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj.

Grafikon 22. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem *Dionici i korporativna društvena odgovornost* u 2019. i 2020. po segmentima uređenog tržišta

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

Uspoređujući odgovore zaprimljene za 2020., u odnosu na 2019. vidljiv je rast usklađenosti izdavatelja dionica s poglavljem *Dionici i korporativna društvena odgovornost* u svim segmentima uređenog tržišta. Kao glavni razlog izdavatelji su u svojim objašnjenjima navodili proceduralni razlog, odnosno da je uprava usvojila politike, ali da još nisu usvojene od strane nadzornog odbora. Isto tako, značajan broj izdavatelja navodi u objašnjenjima da navedene politike planiraju usvojiti u narednom izvještajnom razdoblju.

U 2020. godini, usklađenost izdavatelja na VT-u iznosi 66 %, na ST-u 54 %, a na RT-u 48 %.

Usklađenost izdavatelja dionica s Kodeksom korporativnog upravljanja

U ovom godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju Hanfa po drugi puta daje podatke o usklađenosti društava čije su dionice uvrštene na uređeno tržište ZSE-a (dalje u tekstu: izdavatelji) s novim Kodeksom. Kodeks se primjenjuje na razdoblje od 1. siječnja 2020., no u prošlogodišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju prikazana je usklađenost izdavatelja s Kodeksom i za 2019. kako bi se utvrdila početna razina njihove usklađenosti s Kodeksom te kako bi se mogao pratiti tijek daljnjeg unaprjeđenja postupanja s Kodeksom u nadolazećem razdoblju.

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom izračunata je na temelju podataka iz upitnika o usklađenosti za čiju su točnost, potpunost i kvalitetu odgovorni uprava i nadzorni odbor izdavatelja. Kodeks se primjenjuje na sva društva čije su dionice uvrštene na uređeno tržište ZSE-a, osim dionica zatvorenih investicijskih fondova, stoga oni nisu obveznici dostave upitnika o usklađenosti. Dana 31. prosinca 2020. ukupno je 99 izdavatelja čije su dionice uvrštene na uređeno tržište ZSE-a, od čega su tri zatvorena investicijska fonda. Stoga je obvezu dostavljanja upitnika o usklađenosti za 2020. imalo 96 izdavatelja dionica (u 2019. ukupno 114 izdavatelja dionica).

Upitnik o usklađenosti Hanfi je dostavilo svih 96 izdavatelja dionica (100 %). Iz ukupnog broja izdavatelja dionica koji su dostavili upitnik o usklađenosti, a u cilju prikaza stvarnog stanja usklađenosti s Kodeksom i poglavljima Kodeksa, isključeni su izdavatelji čije su dionice su 2021. povučene s uvrštenja na uređenom tržištu (ukupno 6 izdavatelja dionica) i izdavatelji za koje je pregledom odgovora u upitniku o usklađenosti i upitniku o praksama upravljanja utvrđeno postojanje sadržajnih razlika u odgovorima za ista pitanja (ukupno 12 izdavatelja čije su dionice uvrštene na RT i jedan izdavatelj čije su dionice uvrštene na ST). Stoga uzorak za izračun usklađenosti čini ukupno 77 izdavatelja.

Izračun usklađenosti izdavatelja s novim Kodeksom korporativnog upravljanja temelji se na strukturi upitnika o usklađenosti.

Upitnik o usklađenosti prati strukturu Kodeksa:

- ✓ 1. poglavlje: Vodstvo
- ✓ 2. poglavlje: Dužnosti članova uprave i nadzornog odbora
- ✓ 3. poglavlje: Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora
- ✓ 4. poglavlje: Nadzorni odbor i njegovi odbori
- ✓ 5. poglavlje: Uprava
- ✓ 6. poglavlje: Primici članova uprave i nadzornog odbora
- ✓ 7. poglavlje: Rizici, unutarnja kontrola i revizija
- ✓ 8. poglavlje: Objavljivanje i transparentnost
- ✓ 9. poglavlje: Dioničari i glavna skupština
- ✓ 10. poglavlje: Dionici i korporativna društvena odgovornost.

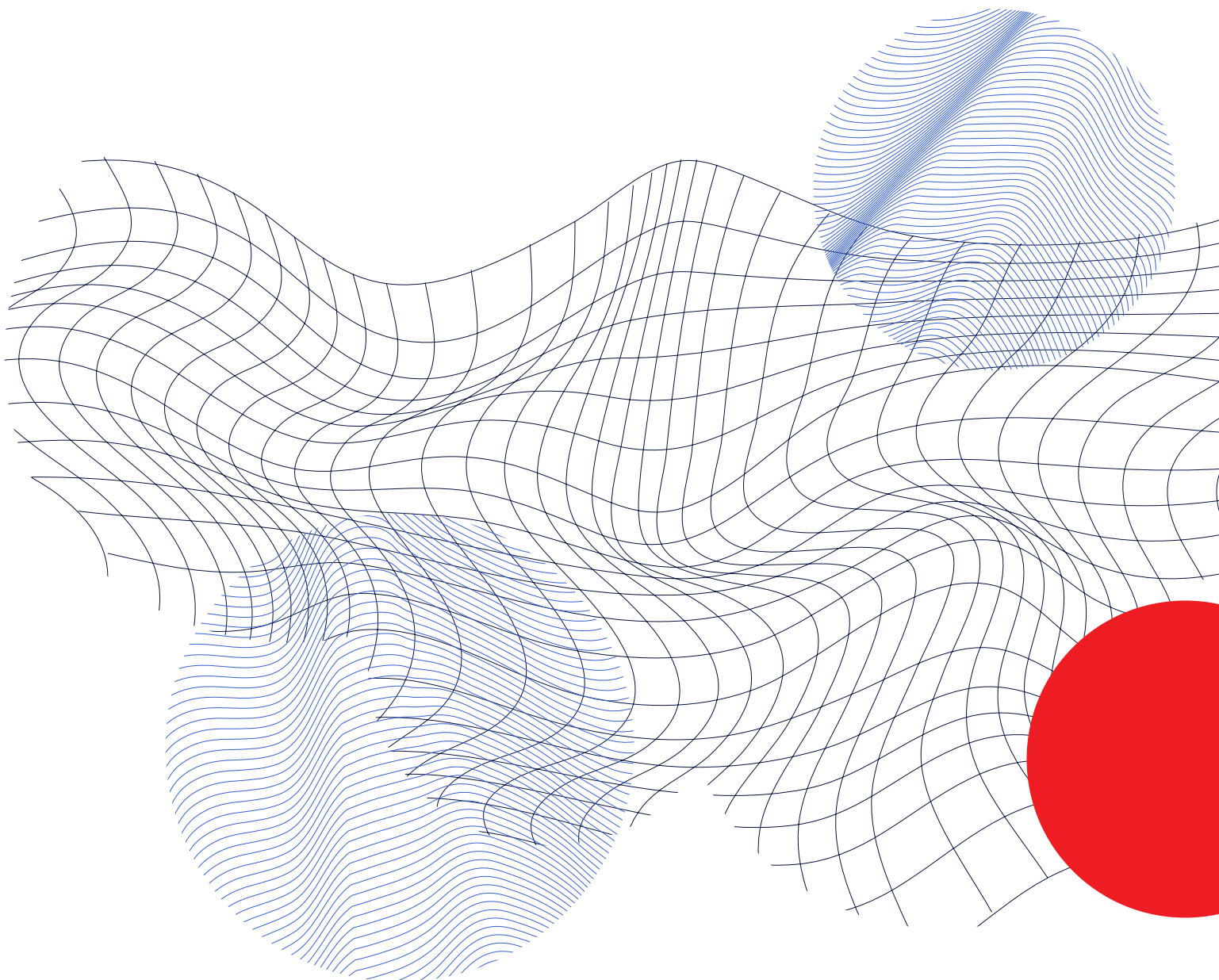
Kod upitnika o usklađenosti izdavatelj se za svaku preporuku Kodeksa izjašnjava je li s preporukom Kodeksa usklađen u cijelosti, djelomično ili nije usklađen. Ako se izdavatelj ne pridržava neke preporuke Kodeksa ili je se pridržava djelomično, tada treba u upitniku objasniti u čemu se točno izdavatelj ne pridržava Kodeksa i iz kojeg razloga, uz naznaku posebnih okolnosti koje se tiču tog izdavatelja, zatim treba opisati mjere koje je izdavatelj poduzeo umjesto preporuke Kodeksa kako bi ispunio ciljeve utvrđene u odgovarajućem načelu Kodeksa i, ako se izdavatelj namjerava pridržavati odredbe Kodeksa u budućnosti, naznačiti kada će početi tako postupati.

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom izračunata je za svako poglavlje Kodeksa posebno te je izračunata ukupna usklađenost s Kodeksom. Usklađenost se određivala na temelju broja odgovora „DA“, „NE“ i „Djelomično“, ne uzimajući u obzir obrazloženja kod odgovora „NE“ i „Djelomično“. Usklađenost po pojedinim poglavljima Kodeksa prema segmentima uređenog tržišta izračunata je kao prosjek broja pitanja na koja je odgovoreno „DA“, „NE“ i „Djelomično“ za svako poglavlje Kodeksa.

Za određivanje ukupne usklađenosti s Kodeksom korišten je model vrednovanja koji se sastoji od četiriju ocjena:

- ✓ ako je broj odgovora DA manji od prosječnog broja odgovora DA za određeno poglavlje Kodeksa dodijeljena je ocjena 0 (narančasta boja)
- ✓ ako je broj odgovora DA veći od prosječnog broja odgovora DA za određeno poglavlje dodijeljena je ocjena 1 (žuta boja)
- ✓ ako je broj odgovora DA manji od prosječnog broja odgovora DA za određeno poglavlje i ako je za tog izdavatelja broj odgovora NE veći od broja odgovora Djelomično i DA dodijeljena je ocjena -1 (crvena boja)
- ✓ ako je broj odgovora DA veći od prosječnog broja odgovora DA za određeno poglavlje i ako je za tog izdavatelja broj odgovora DA veći od broja odgovora Djelomično i NE, dodijeljena je ocjena 2 (zelena boja).

Zbrojem ocjena usklađenosti po pojedinim poglavljima određena je ukupna usklađenost izdavatelja dionica s Kodeksom za 2020. godinu.

Pregled izdavatelja po usklađenosti s Kodeksom korporativnog upravljanja

U tablicama 9., 10. i 11. prikazana je ocjena usklađenosti izdavatelja dionica u 2020. s poglavljima Kodeksa prema segmentima uređenog tržišta. Redoslijed usklađenosti izdavatelja dionica s pojedinim poglavljima kodeksa određen je ukupnim zbrojem ocjena svih poglavlja.

Prethodne godine nijedan izdavatelj nije bio u potpunosti usklađen s odredbama Kodeksa na ST-u i VT-u, već samo 2 izdavatelja dionica na RT-u.

U 2020. je čak 8 izdavatelja dionica u potpunosti usklađeno s Kodeksom (2 izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT, 2 izdavatelja čije su dionice uvrštene na ST i 4 izdavatelja čije su dionice uvrštene na RT), a sve u skladu s odgovorima na upitnike u vezi s korporativnim upravljanjem.

Slijedom navedenog, vidljiv je značajan pomak u pogledu porasta usklađenosti izdavatelja dionica u 2020. s Kodeksom.

Tablica 9. Ocjena usklađenosti izdavatelja na Vodećem tržištu po pojedinom poglavlju Kodeksa za 2020. godinu

Izdavatelj	Poglavlje 1.	Poglavlje 2.	Poglavlje 3.	Poglavlje 4.	Poglavlje 5.	Poglavlje 6.	Poglavlje 7.	Poglavlje 8.	Poglavlje 9.	Poglavlje 10.
Atlantic Grupa d.d.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
VALAMAR RIVIERA d.d.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Hrvatski Telekom d.d.	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2
Arena Hospitality Group d.d.	0	1	2	2	2	2	1	2	2	2
Podravka d.d.	2	2	1	2	2	-1	2	2	2	-1
AD Plastik d.d.	2	0	0	2	0	-1	2	0	1	2

Izvor: interni izračun Hanfe na temelju upitnika o usklađenosti za 2020. godinu

Tablica 10. Ocjena usklađenosti izdavatelja na Službenom tržištu po pojedinom poglavlju Kodeksa za 2020. godinu

Izdavatelj	Poglavlje 1.	Poglavlje 2.	Poglavlje 3.	Poglavlje 4.	Poglavlje 5.	Poglavlje 6.	Poglavlje 7.	Poglavlje 8.	Poglavlje 9.	Poglavlje 10.
Hrvatska poštanska banka d.d.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Meritus ulaganja d.d.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Končar - Elektroindustrija d.d.	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2
Zagrebačka burza d.d.	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2
Luka Ploče d.d.	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2
CROATIA osiguranje d.d.	2	2	0	2	2	2	2	2	2	0
INA - Industrija nafte d.d.	2	1	-1	2	2	2	2	2	2	2
JADRAN d.d.	2	2	-1	2	2	2	2	2	2	0
CIAK Grupa d.d. za upravljanje društvima	1	0	1	2	2	2	1	2	2	2

Ilirija d.d.	2	2	-1	2	2	2	1	0	2	2
SUNCE HOTELI d.d. za turizam i ugostiteljstvo	1	1	2	1	2	-1	1	2	2	2
Stanovi Jadran d.d. za poslovanje nekretninama	1	-1	2	1	1	2	1	2	2	2
Petrokemija d.d.	1	0	0	2	1	2	2	2	2	0
TANKERSKA NEXT GENERATION d.d.	2	2	2	2	-1	2	-1	2	2	0
Dalekovod d.d.	2	2	-1	2	0	-1	2	2	1	2
OT - Optima telekom d.d.	2	0	-1	1	0	2	1	2	2	2
GRANOLIO D.D.	2	2	-1	0	2	-1	1	2	0	2
Varteks d.d.	1	1	0	0	2	2	0	2	1	0
Medika d.d.	1	2	-1	1	1	0	1	2	0	-1
Luka Rijeka d.d.	2	-1	-1	1	2	-1	-1	2	1	-1

Izvor: interni izračun Hanfe na temelju upitnika o usklađenosti za 2020. godinu

Tablica 11. Ocjena usklađenosti izdavatelja na Redovitom tržištu po pojedinom poglavlju Kodeksa za 2020. godinu

Izdavatelj	Poglavlje 1.	Poglavlje 2.	Poglavlje 3.	Poglavlje 4.	Poglavlje 5.	Poglavlje 6.	Poglavlje 7.	Poglavlje 8.	Poglavlje 9.	Poglavlje 10.
MODRA ŠPIJLA d.d.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
AGRAM BANKA d.d.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
ADRIATIC OSIGURANJE d.d.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Vis d.d.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Končar - Distributivni i specijalni transformatori d.d.	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2
Istarska kreditna banka Umag d.d.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	0
Slatinska banka d.d.	2	2	2	2	2	2	2	0	2	2
Ericsson Nikola Tesla d.d.	2	2	2	2	2	0	2	2	2	2
Croatia Airlines d.d.	2	2	-1	2	2	-1	2	2	2	2
Kraš d.d.	2	2	-1	2	2	-1	2	2	2	2
Jadroagent d.d.	1	2	2	2	0	2	2	2	2	-1
ZAGREBAČKA BANKA d.d.	2	1	0	2	2	2	2	2	1	0
Koteks d.d.	2	2	2	1	1	-1	2	2	1	2
FTB TURIZAM d.d.	1	1	-1	1	2	2	2	2	1	2
Čateks d.d.	2	2	2	1	-1	-1	2	2	1	2
Adris Grupa d.d.	1	2	-1	1	2	0	2	0	2	2
Imperial Riviera d.d.	1	1	-1	2	2	2	2	0	1	0
PROFESSIO ENERGIA d.d.	1	1	0	2	2	0	1	2	2	-1
3. MAJ brodogradilište d.d.	2	2	2	2	2	-1	-1	0	0	2
HELIOS FAROS d.d.	2	2	-1	2	2	-1	0	0	2	2
Brodomerkur d.d.	2	2	-1	0	2	-1	1	2	1	2
Tekstilpromet d.d.	1	1	-1	2	2	0	2	0	1	2
Jadranski naftovod d.d.	2	2	-1	1	0	-1	2	2	2	0

THE GARDEN BREWERY d.d.	2	1	-1	1	2	-1	1	0	2	2
HTP Korčula d.d.	1	2	0	1	2	-1	1	0	1	0
Plava laguna d.d.	0	-1	-1	1	2	2	1	2	1	0
Solaris d.d.	1	2	-1	1	2	0	-1	0	1	2
Atlantska plovidba d.d.	2	-1	1	-1	2	-1	1	2	2	-1
Bilokalnik - IPA d.d.	1	0	0	1	2	-1	0	2	1	0
Maistra d.d.	0	2	-1	1	0	-1	2	0	1	2
Drvena industrija Spačva d.d.	1	0	-1	1	-1	2	2	2	1	-1
Turisthotel d.d.	1	0	-1	1	0	2	0	0	1	0
Čakovečki mlinovi d.d.	0	0	0	1	0	2	0	0	1	0
AUTO HRVATSKA d.d.	1	2	-1	-1	2	-1	1	0	1	-1
Koka d.d.	1	-1	-1	0	2	0	1	0	0	0
HTP Orebič d.d.	0	-1	0	1	2	-1	1	0	1	-1
ĐURO ĐAKOVIĆ GRUPA d.d.	0	0	-1	0	0	-1	1	2	1	-1
ALPHA ADRIATIC pomorski promet dioničko društvo	0	1	-1	1	0	-1	1	0	0	0
Maraska d.d.	1	-1	-1	-1	-1	-1	2	2	2	-1
Saponia d.d.	1	1	-1	-1	-1	-1	-1	2	2	0
Adriatic Croatia International Club d.d.	0	-1	-1	1	-1	2	-1	0	2	-1
Liburnia riviera hoteli d.d.	1	-1	-1	1	-1	-1	1	0	1	-1
Vodoprivreda Zagreb d.d.	1	1	-1	1	-1	-1	0	0	0	-1
Lošinjaska plovidba - Holding d.d.	2	-1	-1	-1	0	-1	-1	2	1	-1
Jadran tvornica čarapa d.d.	1	-1	-1	1	-1	-1	-1	-1	0	2
Brionka d.d.	0	-1	-1	1	0	-1	-1	0	2	-1
Viro tvornica šećera d.d.	-1	1	-1	-1	-1	2	-1	0	0	-1
Zagrebačke pekarnice Klara d.d.	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	2	0	-1
Žitnjak d.d.	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	1	-1
Zvečevo d.d.	-1	1	-1	-1	-1	-1	-1	0	0	-1
Jelsa d.d.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	0	0	-1

Izvor: interni izračun Hanfe na temelju upitnika o usklađenosti za 2020. godinu

Polazeći od usklađenosti izdavatelja po pojedinom poglavlju, a uzimajući u obzir potpunu usklađenost izdavatelja s odredbama Kodeksa te broj zaposlenih u izdavatelju, utvrđeno je da su po pojedinom segmentu tržišta s Kodeksom najbolje usklađeni sljedeći izdavatelji:

Tablica 12. Poredak izdavatelja prema ocjeni usklađenosti s Kodeksom za 2020. godinu

Izdavatelj	Segment uređenog tržišta	Ukupna ocjena usklađenosti	Broj odredbi s kojima je izdavatelj u potpunosti usklađen	Broj zaposlenih
Atlantic Grupa d.d.	VT	20	137	170
Hrvatska poštanska banka d.d.	ST	20	113	1.301
MODRA ŠPILJA d.d.	RT	20	127	27

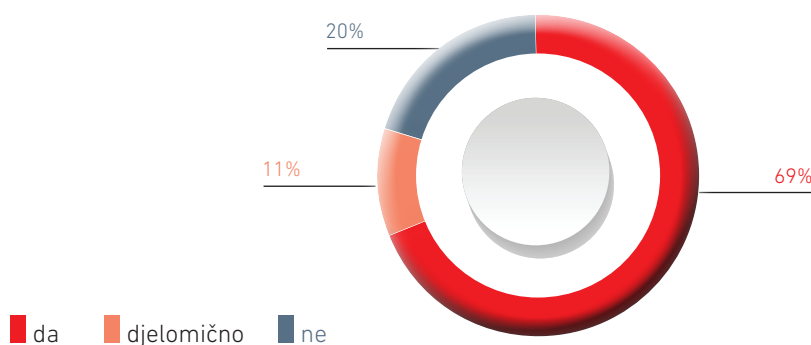
Izvor: interni izračun Hanfe na temelju upitnika o usklađenosti za 2020. godinu

Nastavno na navedeno, najveću usklađenost s Kodeksom na VT-u za 2020. ostvario je izdavatelj Atlantic Grupa d.d., na ST-u izdavatelj Hrvatska poštanska banka d.d., a na RT-u izdavatelj MODRA ŠPILJA d.d.

Na grafikonima 23. do 43. prikazan je postotak usklađenosti izdavatelja dionica po pojedinom poglavlju i ukupna usklađenost izdavatelja dionica s Kodeksom za 2020. godinu.

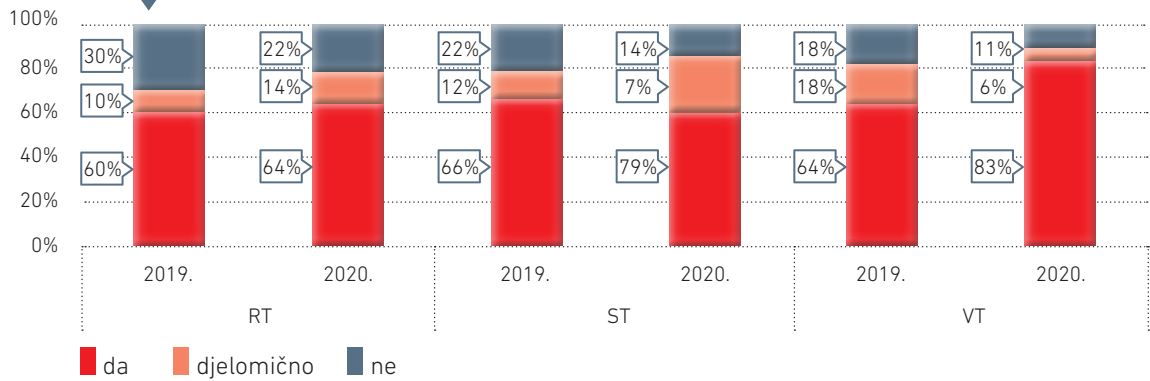
Usklađenost izdavatelja po poglavljima Kodeksa

Grafikon 23. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Vodstvo za 2020. godinu

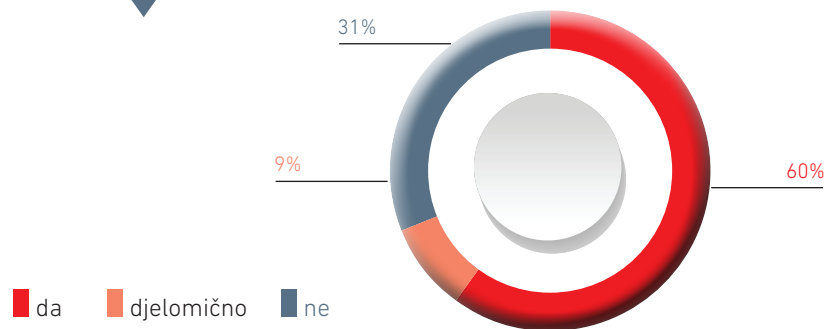
Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020., interni izračun

Grafikon 24. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Vodstvo u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta

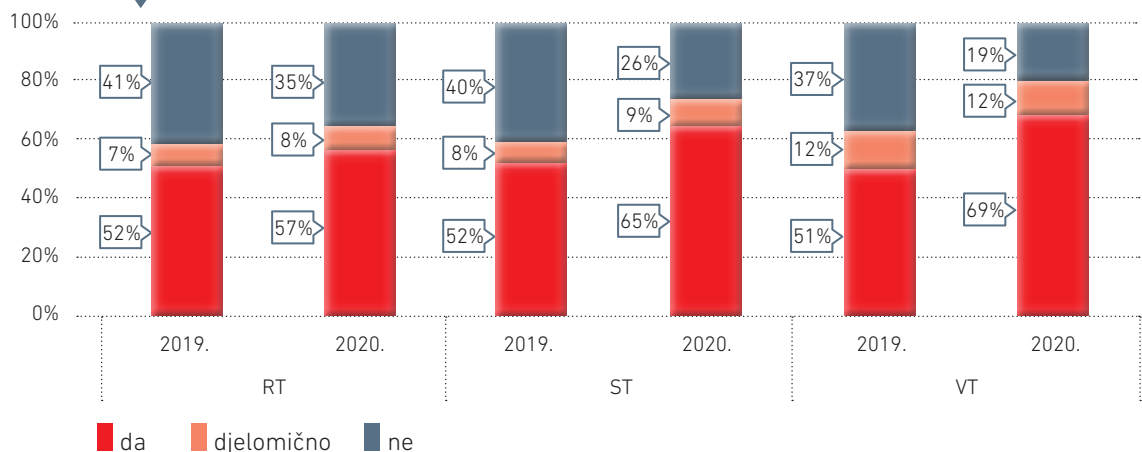
Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

Grafikon 25. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dužnosti članova uprave i nadzornog odbora za 2020. godinu

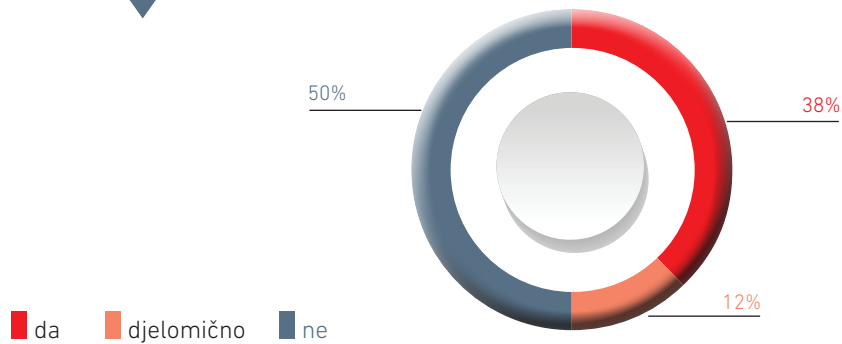
Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020., interni izračun

Grafikon 26. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dužnosti članova uprave i nadzornog odbora u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta

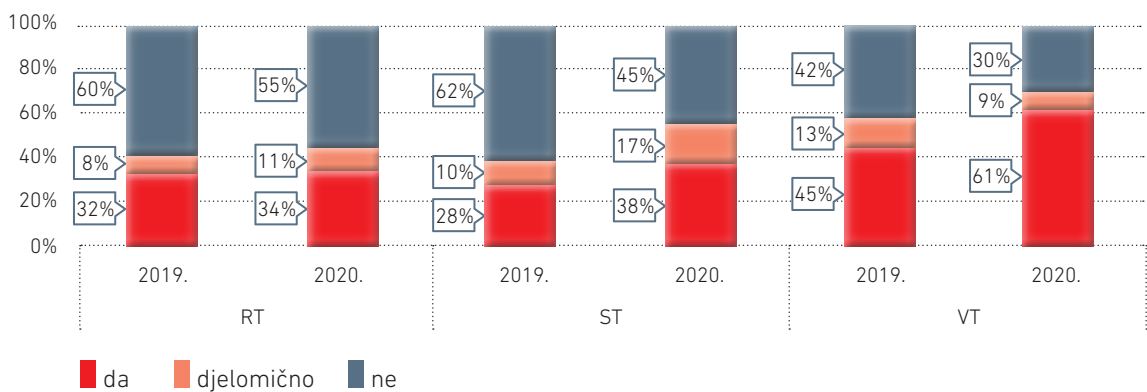
Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

Grafikon 27. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora za 2020. godinu

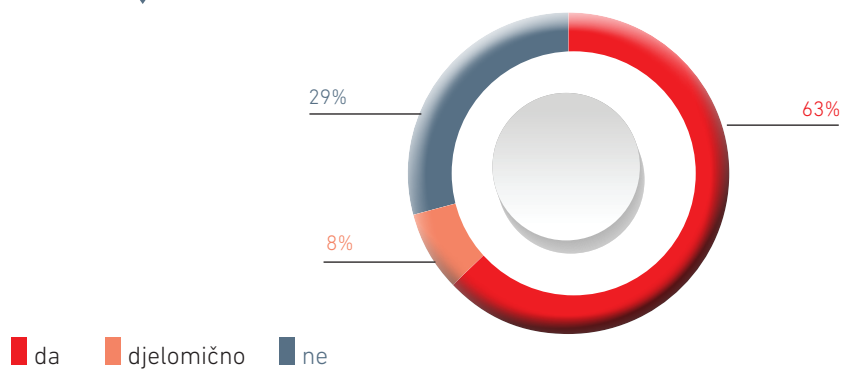
Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020., interni izračun

Grafikon 28. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta

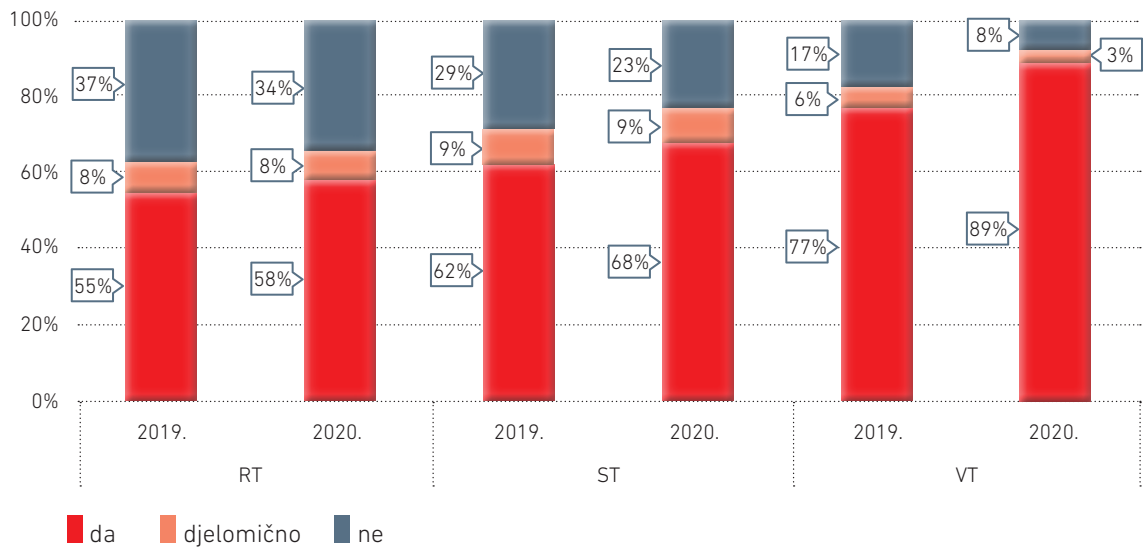
Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

Grafikon 29. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Nadzorni odbor i njegovi odbori za 2020. godinu

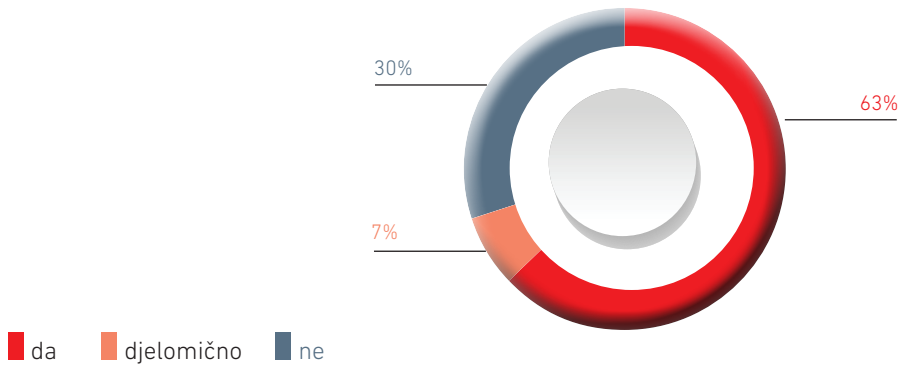
Izvor: Upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica, 2020., interni izračun

Grafikon 30. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Nadzorni odbor i njegovi odbori u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta

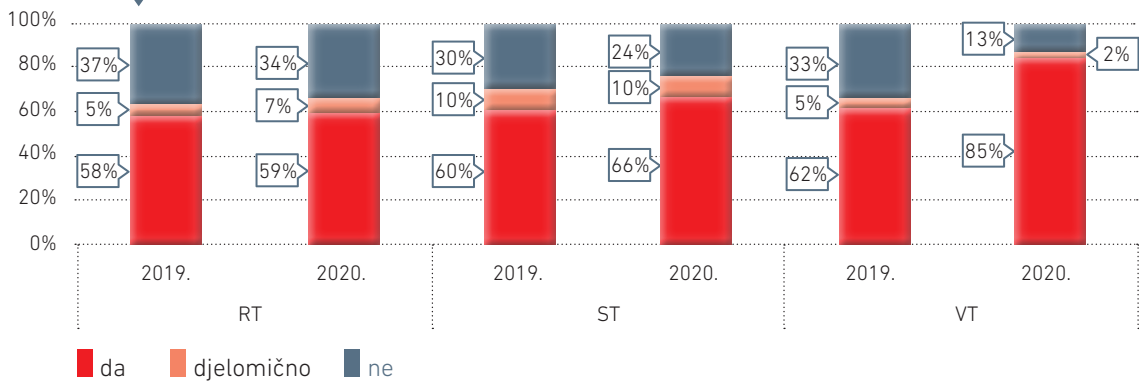
Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

Grafikon 31. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Uprava za 2020. godinu

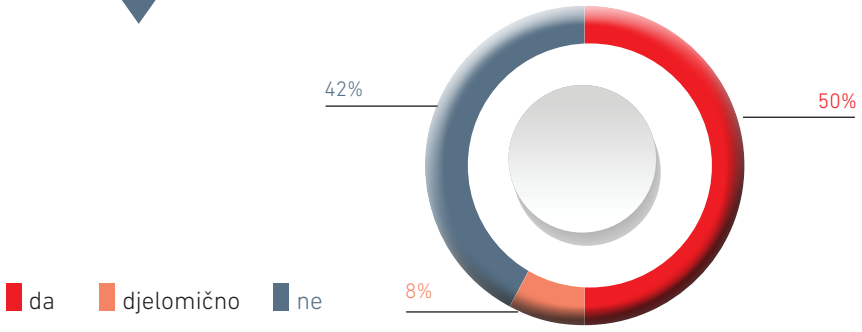
Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020., interni izračun

Grafikon 32. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Uprava u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta

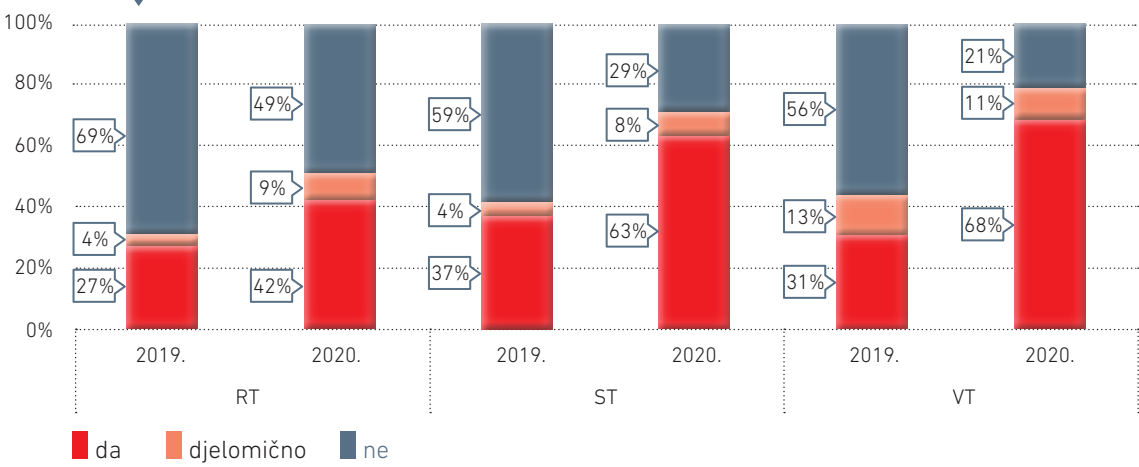
Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

Grafikon 33. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Primici članova uprave i nadzornog odbora za 2020. godinu

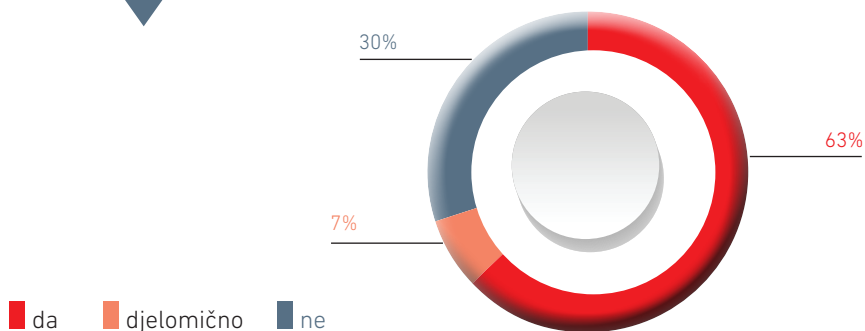
Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020., interni izračun

Grafikon 34. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Primici članova uprave i nadzornog odbora u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta

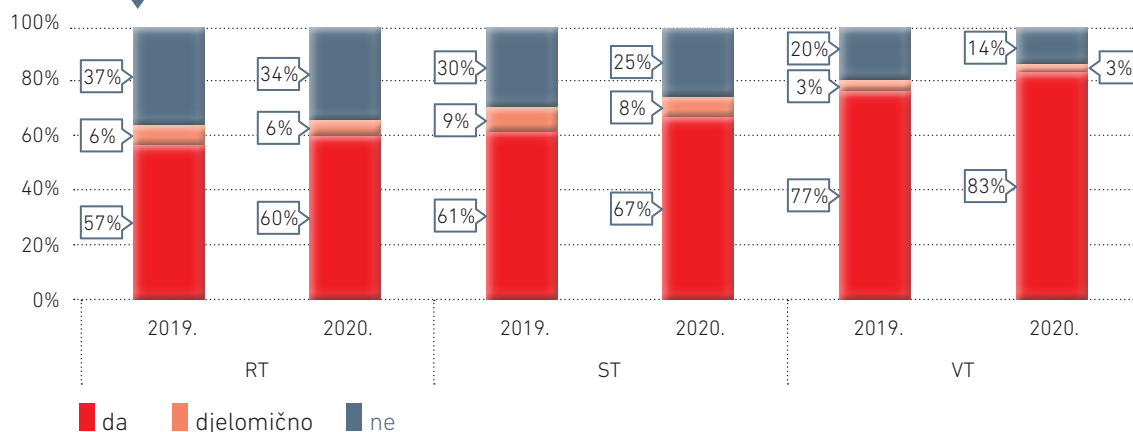
Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

Grafikon 35. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Rizici, unutarnja kontrola i revizija za 2020. godinu

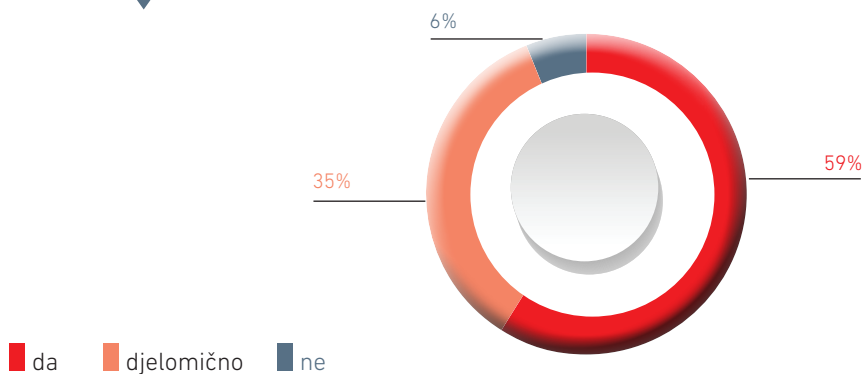
Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020., interni izračun

Grafikon 36. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Rizici, unutarnja kontrola i revizija u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta

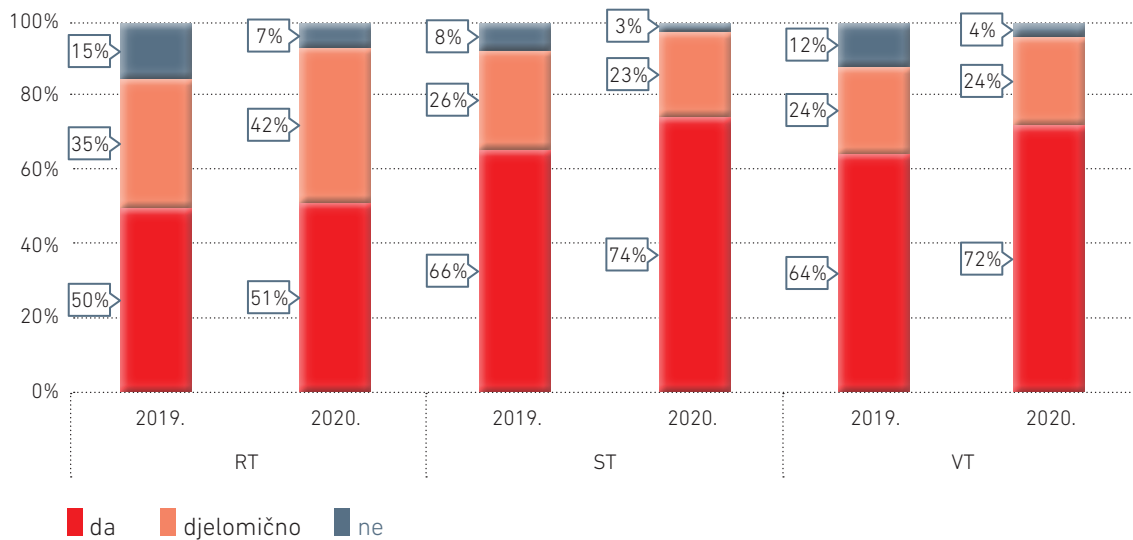
Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

Grafikon 37. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Objavljanje i transparentnost za 2020. godinu.

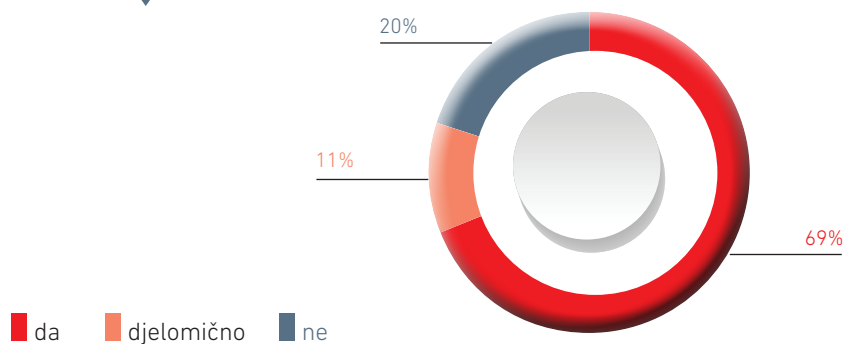
Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020., interni izračun

Grafikon 38. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Objavljivanje i transparentnost u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta

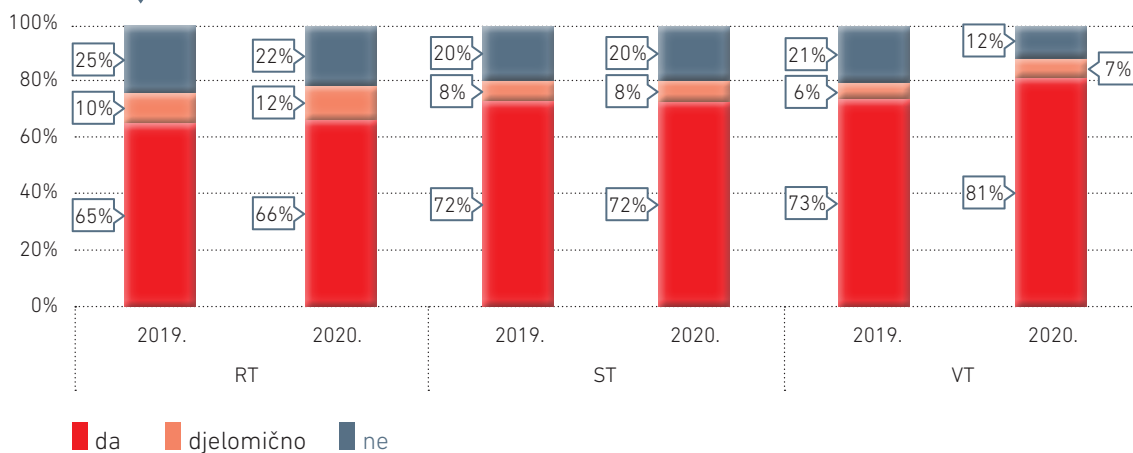
Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

Grafikon 39. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dioničari i glavna skupština za 2020. godinu

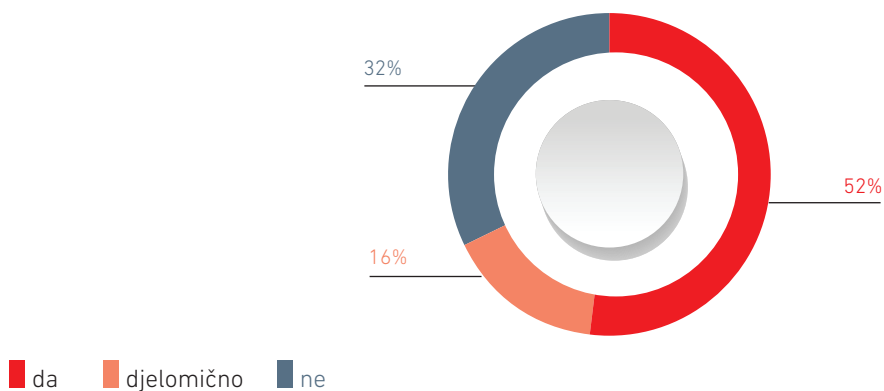
Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020., interni izračun

Grafikon 40. Usklađenost izdavalja dionica s poglavljem Dioničari i glavna skupština u 2020. i 2019. prema segmentima uređenog tržišta

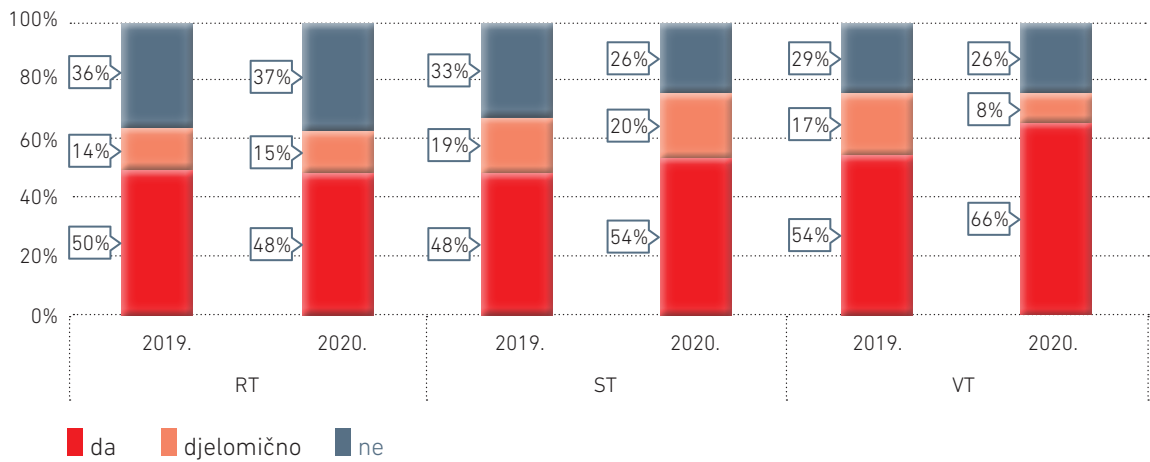
Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

Grafikon 41. Usklađenost izdavalja dionica s poglavljem Dionici i korporativna društvena odgovornost za 2020. godinu

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020., interni izračun

Grafikon 42. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dionici i korporativna društvena odgovornost u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta

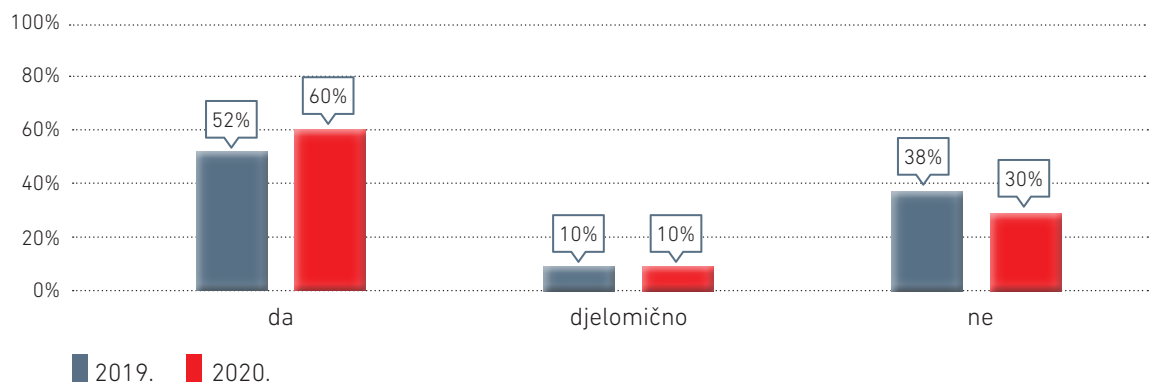

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

Ukupna usklađenost izdavatelja dionica s Kodeksom za 2020. godinu

Na sljedećem je grafikonu dan usporedni prikaz usklađenosti izdavatelja dionica s Kodeksom u 2020. u odnosu na 2019. godinu.

Grafikon 43. Ukupna usklađenost izdavatelja dionica s Kodeksom za 2020. godinu

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

Na 60 % svih pitanja iz upitnika o usklađenosti za 2020. izdavatelji su odgovorili „DA“, a na 30 % pitanja „NE“ (u 2019. na 52 % svih pitanja iz upitnika o usklađenosti izdavatelji su odgovorili „DA“, a na 38 % pitanja „NE“).

- ✓ Prema podacima dostavljenim u upitniku o usklađenosti za 2020., izdavatelji su najviše usklađeni s poglavljima *Dioničari i glavna skupština* i *Vodstvo*.
- ✓ Izdavatelji dionica su u 2020., prema podacima dostavljenim u upitniku o usklađenosti, najmanje usklađeni s poglavljima *Primici članova uprave i nadzornog odbora* i *Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora*.
- ✓ Iako su izdavatelji dionica u 2020. najmanje usklađeni s poglavljem *Primici članova uprave i nadzornog odbora*, upravo je kod tog poglavlja vidljivo najznačajnije povećanje usklađenosti u odnosu na prethodnu godinu. Dodatno, značajno poboljšanje usklađenosti izdavatelja u 2020. u odnosu na 2019. vidljivo je i kod poglavlja *Nadzorni odbor i njegovi odbori*.
- ✓ Nakon provedene analize usklađenosti, razvidno je poboljšanje u usklađenosti po svim poglavljima, osim kod poglavlja *Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora* jer je kod istog poglavlja veća usklađenost bila u 2019. godini.
- ✓ U odnosu na 2019. vidljivo je povećanje usklađenosti izdavatelja dionica u odnosu na članke Kodeksa koji se odnose na politiku primitaka društva:
  - Politiku primitaka društva odobrili su dioničari na Glavnoj skupštini.
  - Odobrena politika primitaka društva dostupna je bez naknade na mrežnim stranicama društva.
  - Godišnje izvješće o primicima uključuje podatke o primicima svakog pojedinog člana nadzornog odbora te ostale informacije iz članka 57. Kodeksa.
- ✓ Kod poglavlja *Nadzorni odbor i njegovi odbori* vidljivo je poboljšanje usklađenosti kod odredbi:
  - Zapisnici sa sjednica NO sadrže informacije o rezultatima glasanja, uključujući i detalje o glasovanju pojedinih članova
  - Članovi NO redovito primaju novosti i sažetke od uprave i stručnjaka o pitanjima koja su važna za društvo i dužnosti članova NO
- ✓ Najviše izdavatelja dionica, točnije njih 77 (100%), najviše je usklađeno s odredbama Kodeksa koje se odnose na:
  - održavanje sjednica nadzornog odbora (Sjednice NO mogu se održati bez prisutnosti članova uprave kada NO smatra da je to prikladno).
  - odnosi s dioničarima (Društvo je osiguralo da svi dioničari, bez obzira na broj ili rod dionica koje drže, imaju jednak pristup informacijama o društvu i o tome kako mogu izvršavati i štititi svoja prava).
  - glasanje na glavnoj skupštini (Statut društva i/ili interni akti društva dopuštaju dioničarima mogućnost da ostvaruju svoje pravo glasa putem punomoćnika bez ograničenja).
- ✓ Najmanje izdavatelja dionica, njih 3 (4 %) usklađeno je s odredbom Kodeksa koja se odnosi na:
  - godišnje izvješće (Izvještaj o napredovanju plana objavljen je u godišnjem izvješću).

Preporuke za unaprjeđenje kvalitete izvještavanja o korporativnom upravljanju

Hanfa je od izdavatelja dionica prvi put zaprimila upitnike o usklađenosti za 2019. godinu. Izdavatelji dionica na pitanja iz upitnika o usklađenosti odgovaraju „DA“, „NE“ ili „Djelomično“. Opisani način odgovaranja na pitanja iz upitnika iz usklađenosti primjenjuje se i za 2020. godinu.

U skladu s Kodeksom, za pitanja na koja su odgovorili „NE“ ili „Djelomično“, izdavatelji trebaju jasno obrazložiti razloge neusklađenosti odnosno:

- objasniti u kojem se dijelu ne pridržavaju odredbe Kodeksa i iz kojeg razloga
- opisati mjere koje je izdavatelj poduzeo ili namjerava poduzeti umjesto pridržavanja odredbe Kodeksa kako bi ispunio ciljeve utvrđene u odgovarajućem načelu Kodeksa
- ako se namjerava pridržavati odredbe Kodeksa u budućnosti, navesti kada će početi tako postupiti.

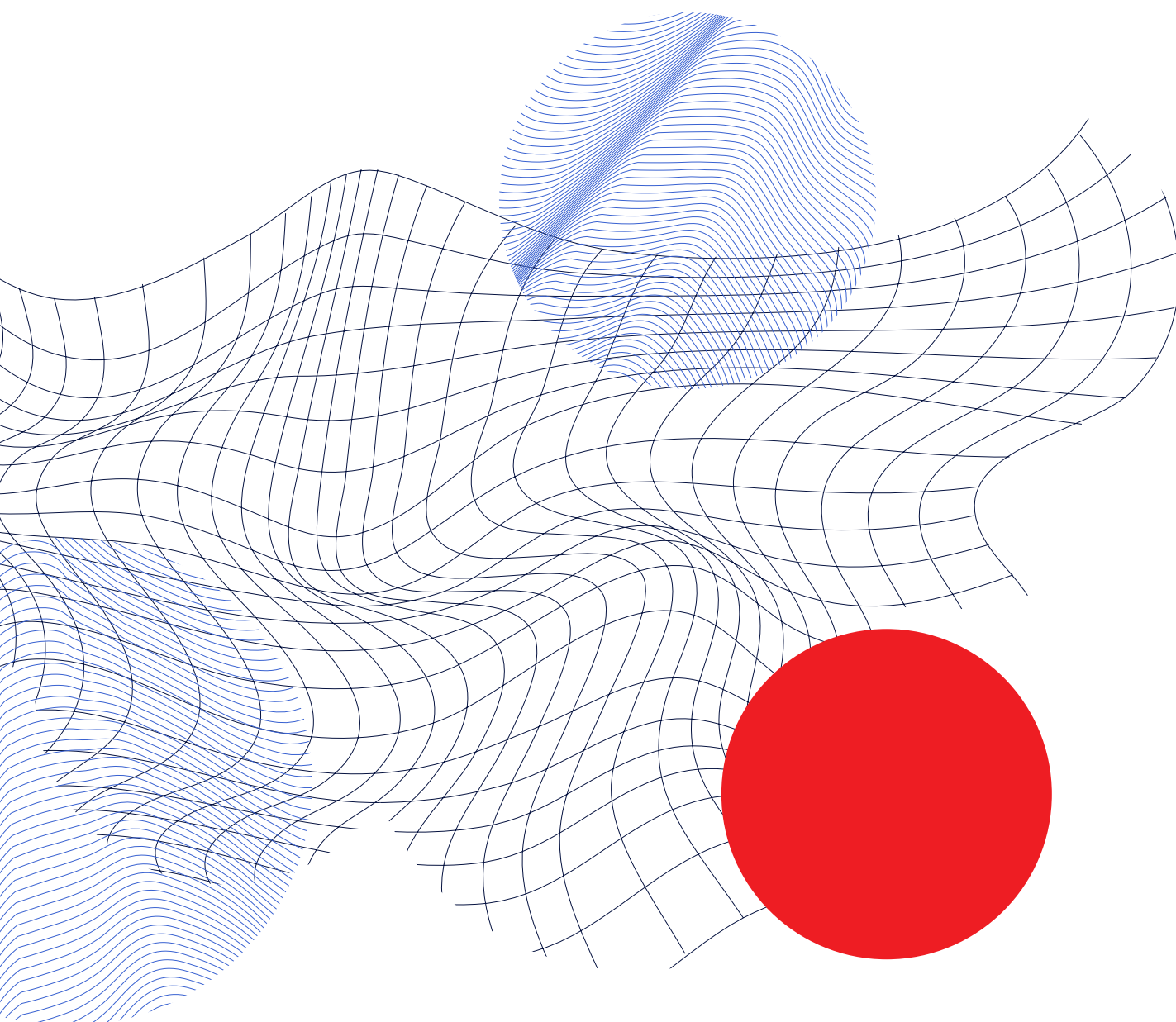
U tablici su dani primjeri dobrih i loših obrazloženja za pitanja iz upitnika o usklađenosti na koja je odgovoreno „NE“ ili „Djelomično“.

Tablica 13. Primjeri obrazloženja iz upitnika o usklađenosti za izdavatelje dionica za 2020. godinu

Odredba Kodeksa	Primjeri dobrih obrazloženja	Primjeri loših obrazloženja
Pravilnik o ponašanju (ili drugi interni akt) dostupan je bez naknade na mrežnim stranicama društva.	Interni akt je u pripremi, planira se implementirati tijekom 2021. godine. Društvo planira započeti prilagodbu po normalizaciji poslovanja, te je dovršiti tijekom naredne dvije godine.	Objava nije bila obveza u 2020. godini. U razmatranju. Društvo će razmotriti donošenje takvog akta.
Uprava je ocijenila vlastitu djelotvornost i djelotvornost pojedinih članova u posljednjih 12 mjeseci.	Planira se implementirati u 2021. godini.	Ne postoji takva obveza. Nije primjenjivo. Nijednim internim aktom nije predviđena obveza ocjene djelotvornosti.
NO je dao prethodnu suglasnost na politiku za upravljanje sukobom interesa.	Politika za upravljanje sukobom interesa izrađena je u prosincu 2020. Suglasnost Nadzornog odbora uslijedit će u 2021. U tijeku je usvajanje nove Politike, kako bi se osigurala usklađenost s pravilima Grupe kao i s pozitivnim propisima Republike Hrvatske, koja će biti upućena na suglasnost Nadzornom odboru.	Politika nije donesena, sukob interesa reguliran je važećim Kodeksom. Nije propisano.
Nijedna transakcija između članova uprave ili NO-a i društva (ili osoba povezanih s bilo kojom stranom) ne može se sklopiti bez prethodne suglasnosti NO-a.	Internim aktom o odobravanju i objavljivanju transakcija između članova Uprave ili Nadzornog odbora i Društva utvrđeno je da se nijedna takva transakcija ne može sklopiti bez prethodne suglasnosti Nadzornog odbora, izuzev transakcija koje proizlaze iz obavljanja poslova člana Uprave, odnosno Nadzornog odbora, za što su potrebne posebne odluke nadležnih organa Društva, te pravnih poslova koji proizlaze iz predmeta poslovanja Društva, a koji ne odstupaju od tržišnih uvjeta.	Nije bilo takvih transakcija. Nije propisano. Transakcije, ako ih ima, definirane su komercijalnim ugovorima.
Kod traženja prethodne suglasnosti NO-a, uprava za preporučene mjere navodi na koji način su usklađene s politikama utjecaja na okoliš i zajednicu, očuvanja ljudskih i radnih prava, te sprečavanjem mita i korupcije.	Sva potrebna pojašnjenja daju se na sjednici nadzornog odbora na kojoj se donosi odluka. Ako je pojedina odluka u vezi ili utječe na predmetne politike, popratni dokumenti sadrže odgovarajuće objašnjenje.	Nijednim internim aktom nije predviđena takva obveza. Nije praksa. Nije smatrano potrebnim.

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020

Obrazloženje odgovora „NE“ ili „Djelomično“ od iznimne je važnosti jer izdavatelj ima mogućnost navesti razloge koji su jedinstveni za njega, a koji su doveli do neusklađenosti ili djelomične usklađenosti. Dakle, u obrazloženju odgovora „NE“ ili „Djelomično“ bitno je jasno navesti razloge neusklađenosti i navesti kada i na koji način se izdavatelj namjerava uskladiti s određenom odredbom Kodeksa u budućnosti kako bi se vidio napredak u usklađenosti u budućim izvještajnim razdobljima. Izdavatelj pritom treba obratiti pažnju da kod navođenja načina i rokova o a s određenom odredbom Kodeksa zaista tako i postupa. Naime, postupanje na način i u rokovima koje je izdavatelj odredio i naveo u upitniku može biti predmetom provjere od strane Hanfe. U slučaju nepostupanja na opisani način ili u određenim rokovima Hanfa je ovlaštena zahtijevati od izdavatelja informacije, podatke, očitovanja, izjave i dokumentaciju u vezi s korporativnim upravljanjem i primjenom kodeksa korporativnog upravljanja.

Godišnji izvještaj o korporativnom upravljanju za izdavatelje dionica

Uvod

Podaci prikazani u ovom godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju za izdavatelje čije su dionice uvrštene na uređeno tržište ZSE-a prate poglavlja Kodeksa o korporativnom upravljanju te upitnika o usklađenosti i upitnika o praksama upravljanja, a to su Nadzorni odbor i njegovi odbori (3. i 4. poglavlje Kodeksa), uprava (5. poglavlje Kodeksa), dužnosti članova uprave i nadzornog odbora (1. i 2. poglavlje Kodeksa), primici članova uprave i nadzornog odbora (6. poglavlje Kodeksa), rizici, unutarnja kontrola i revizija (7. poglavlje Kodeksa), glavna skupština (9. poglavlje Kodeksa) i transparentnost i korporativna društvena odgovornost (8. i 10. poglavlje Kodeksa).

Izdavatelji Hanfi dostavljaju dva upitnika: upitnik o praksama upravljanja i upitnik o usklađenosti. Upitnik o usklađenosti se objavljuje. Budući da se Kodeks ne primjenjuje na izdavatelje dionica zatvorenih investicijskih fondova, ovi izdavatelji Hanfi dostavljaju samo upitnik o praksama upravljanja.

Od ukupno 99 izdavatelja čije su dionice 31. prosinca 2020. bile uvrštene na uređeno tržište, njih 96 bilo je u obvezi dostavljanja Hanfi upitnika o praksama upravljanja i upitnika o usklađenosti za 2020., a 3 izdavatelja dionica samo upitnika o praksama upravljanja.

Od 96 izdavatelja dionica koji su bili u obvezi dostaviti upitnik o praksama upravljanja i upitnik o usklađenosti, propisanu obvezu dostave upitnika o praksama upravljanja ispunilo je svih 96 izdavatelja (100 % obveznika dostave), a 96 izdavatelja (100 % obveznika) dostavilo je upitnik o usklađenosti.

Od 3 izdavatelja dionica koji su bili u obvezi dostavljanja Hanfi samo upitnika o praksama upravljanja, predmetni upitnik za 2020. dostavila su 3 izdavatelja dionica (100 % obveznika).

Podaci prikazani u nastavku ovog poglavlja obuhvaćaju podatke iz upitnika o usklađenosti i upitnika o praksama upravljanja za 2020. za sve izdavatelje dionica koji su Hanfi dostavili upitnike (podatke iz upitnika o praksama upravljanja za 99 izdavatelja i upitnika o usklađenosti za 96 izdavatelja koji su dostavili upitnik o usklađenosti za 2020. godinu).

U propisanom roku, 85 izdavatelja (89 % obveznika) objavilo je upitnik o usklađenosti za 2020. na internetskim stranicama ZSE-a.

Uređeno tržište ZSE-a podijeljeno je na tri segmenta: Vodeće tržište (VT), Službeno tržište (ST) i Redovito tržište (RT) koja se razlikuju po razini zahtjeva koje pojedini segment postavlja prema izdavateljima. VT je najzahtjevniji tržišni segment u pogledu zahtjeva transparentnosti, a RT postavlja minimalne zahtjeve za transparentnost. Segment VT-a ZSE je uspostavila krajem 2018. godine.

U 2020. godini na ZSE-u je ostvaren promet od 3,1 mlrd. kuna, što je 4,3 % više u odnosu na prethodnu godinu. Promet dionicama iznosio je 2,3 mlrd. kuna, što je 17 % manje u odnosu na 2019. godinu. Na kraju 2020. na uređenom tržištu ZSE-a bilo je uvršteno 99 dionica (15 izdavatelja dionica manje u odnosu na 31. prosinca 2019. godine), a broj izdavatelja dionica kontinuirano se smanjuje od 2015. godine. Ukupno su tijekom 2020. s uređenog tržišta povučene dionice 20 izdavatelja (svi s RT-a), a uvrštene su dionice 5 izdavatelja (1 na ST-u, 4 na RT-u).

U 2019. više od polovice prometa dionicama (74 %) ostvareno je u trgovanju dionicama na RT-u s obzirom na to da je na ovom segmentu uređenog tržišta bio uvršten i najveći broj dionica, njih ukupno 90. U 2020. najveći promet ostvaren je također trgovanjem dionica koje su uvrštene na RT (38 % ukupnog prometa dio-

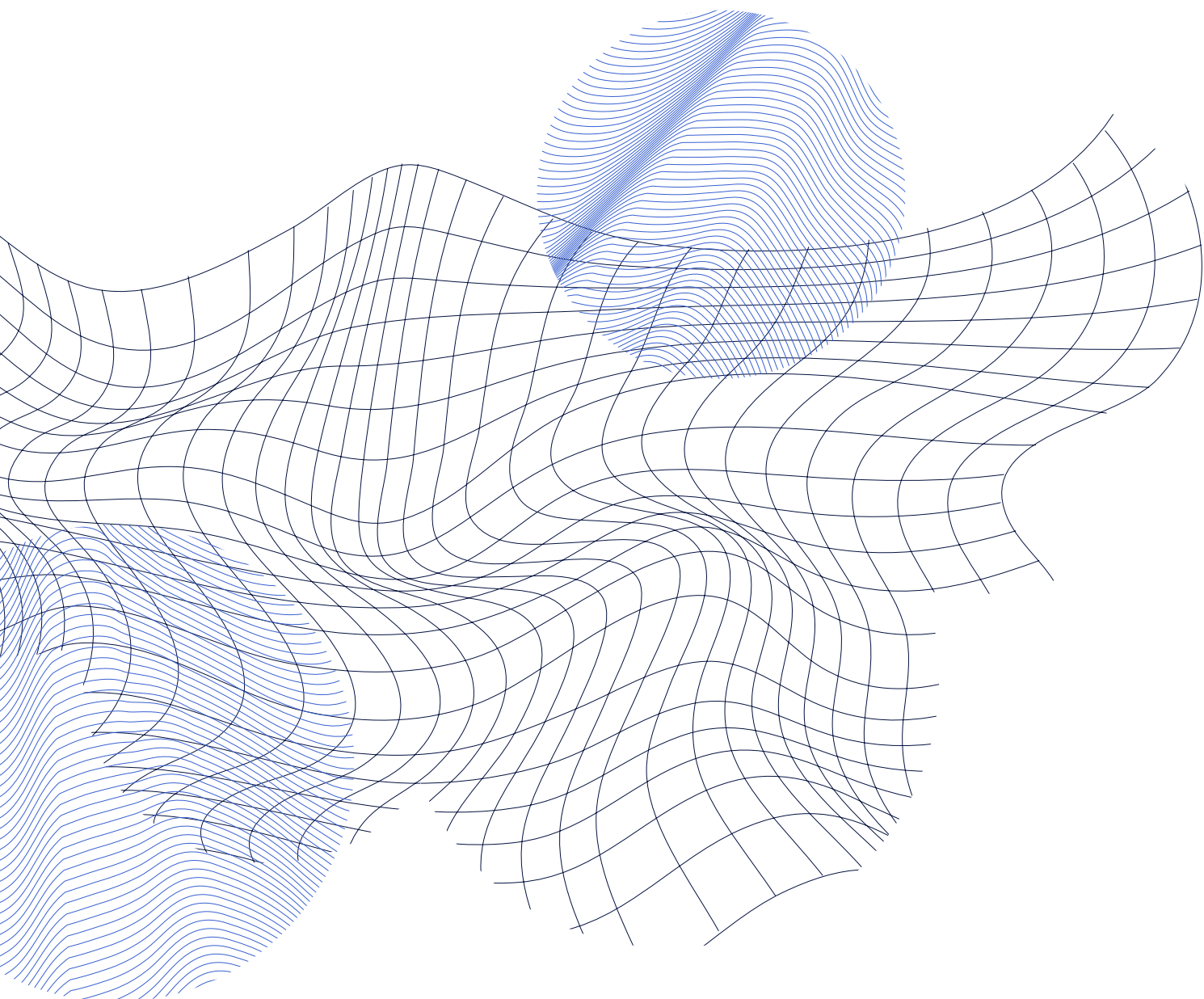
nica), no on je smanjen u odnosu na prethodnu godinu. Trgovina dionicama koje su uvrštene na VT čini 34 % ukupnog prometa dionicama u 2020., a trgovina dionicama koje su uvrštene na ST udio od 28 %.

Tržišna kapitalizacija dionica smanjena je za oko 7 % u odnosu na kraj 2019. te je na kraju 2020. iznosila 137,2 mlrd. kuna, zbog smanjenja tržišne kapitalizacije dionica koje su uvrštene na ST (pad od oko 30 %). S druge strane, porasla je tržišna kapitalizacija dionica koje su uvrštene na VT (porast od 87 %). Uzrok tome je prelazak dionica HT d.d. sa ST-a na VT. Pored toga, dva su izdavatelja uvrstila dionice na ST (Sunce Hoteli d.d.) i na RT (Imperial Riviera d.d.).

U 2020. u trgovanju dionicama na VT-u ostvaren je promet od 1,1 mlrd. kuna i značajno je porastao u odnosu na prethodnu godinu (za oko 101 %). U 2020. godini 5 novih izdavatelja uvrstilo je svoje dionice na uređeno tržište ZSE-a (Helios Faros d.d., The Garden Brewery d.d., Modra Špilja d.d. i Vis d.d. na RT te CIAK Grupa d.d. na ST), a 20 dionica povučeno je s uvrštenja na uređenom tržištu tijekom godine.

Dionički indeks CROBEX je na kraju 2020. iznosio 1.739,29 bodova, što je 14 % manje u odnosu na prethodnu godinu. Svi dionički indeksi su u 2020. pali u odnosu na 2019., osim indeksa CROBEXindustrija (koji je porastao za 8 %) te CROBEXkonstrukt (koji je porastao za 38 %).

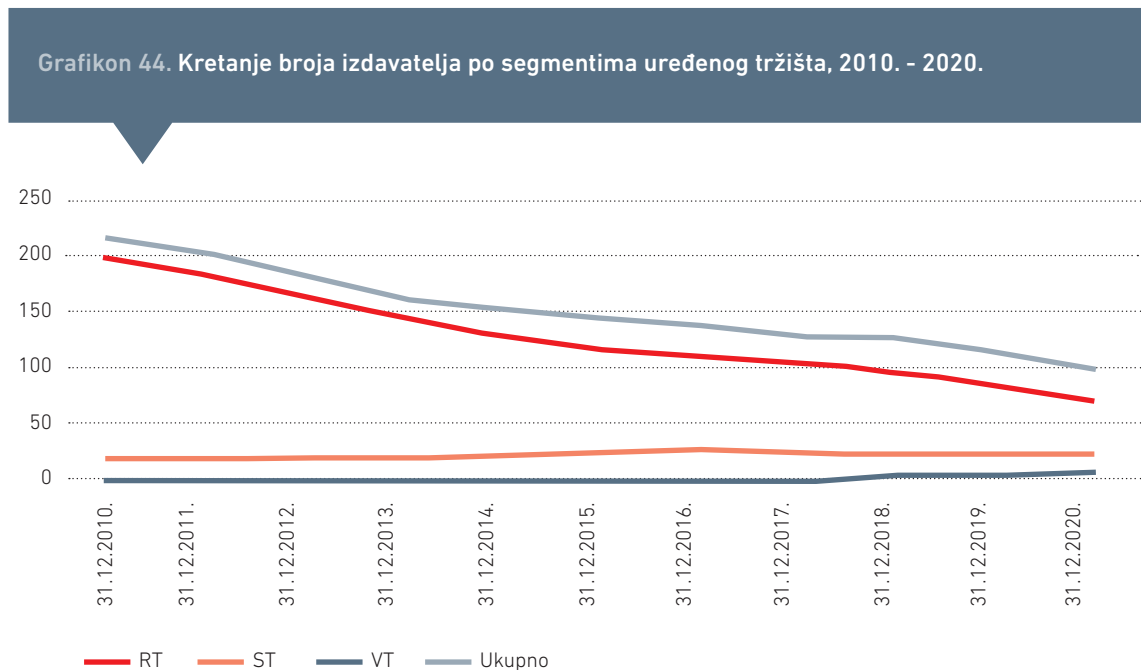
Najviše se trgovalo dionicama društava Hrvatski Telekom d.d., Valamar Riviera d.d., Adris Grupa d.d. i Po-dravka d.d. te je u trgovanju tim dionicama ostvaren ukupan promet od 1.029.113.491 kune, koji čini 45 % ukupno ostvarenog prometa dionicama u 2020. godini.

Kratki pregled o izdavateljima dionica

Broj izdavatelja dionica

Tijekom razdoblja od 2010. do 2020. vidljiv je trend smanjenja broja izdavatelja na uređenom tržištu ZSE-a. Ukupno je s uvrštenja na uređenom tržištu dionice povuklo 20 društava, sve s uvrštenja na RT-u. Na sljedećem grafikonu dan je ilustrativni prikaz kretanja broja izdavatelja po segmentima na uređenom tržištu ZSE-a.

Izvor: ZSE, interni izračun

Primjetan je značajan pad ukupnog broja izdavatelja čije su dionice uvrštene na uređeno tržište ZSE-a, čemu tijekom godina navise doprinosi pad broja izdavatelja čije su dionice uvrštene na RT ZSE-a. Dodatno je vidljiv blagi pad broja izdavatelja čije su dionice uvrštene na ST ZSE-a te blagi porast broja izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT ZSE-a. VT postoji od 2018. te je u prethodne dvije godine njegova postojanja na njega uvršten po jedan izdavatelj (prelazak dionica izdavatelja Valamar Riviera d.d. te HT d.d. sa ST-a na VT ZSE-a).

U tablici u nastavku dan je detaljan pregled broja izdavatelja, kao i postotnih promjena broja izdavatelja u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 14. Broj izdavatelja dionica na uređenom tržištu ZSE-a od 2015. do 2020., na dan 31. prosinca

UT	2015.		2016.		2017.		2018.		2019.		2020.	
	Broj	Broj	Promjena (%)	Broj	Promjena (%)	Broj	Promjena (%)	Broj	Promjena (%)	Broj	Promjena (%)	
VT	-	-	-	-	-	4	-	5	25	6	20	
ST	26	27	3,8	26	-3,7	24	-7,7	23	-4,2	22	-4,3	
RT	118	112	-5,1	105	-6,3	98	-6,7	86	-12,2	71	-17,4	
Ukupno	144	139	-3,5	131	-5,8	126	-3,8	114	-9,5	99	-13,2	

Izvor: ZSE, interni izračun

Na kraju 2020. bilo je ukupno 99 izdavatelja dionica, što je 13,2 % manje u odnosu na 31. prosinca 2019., kada je 15 izdavatelja više imalo uvrštene dionice na uređenom tržištu. Promatrano po segmentima uređenog tržišta, najveći je pad broja izdavatelja na RT-u (15 izdavatelja manje u odnosu na kraj 2019. godine). U 2020. godini jedan izdavatelj je prešao sa ST-a na VT, a jedan izdavatelj sa ST-a na RT.

Dionice kojima se uopće nije trgovalo

- ✓ Sljedećim dionicama se od njihova uvrštenja na uređeno tržište ZSE-a do 31. prosinca 2020. nikada nije trgovalo:
  - redovna dionica Professio Energia d.d. oznake DLPR-R-A
  - povlaštena dionica izdavatelja Plava laguna d.d. oznake PLAG-P-A
  - redovna dionica izdavatelja Stanovi Jadran d.d. oznake STJD-R-A
  - redovna dionica izdavatelja The Garden Brewery d.d. oznake GARB-R-A
  - redovna dionica izdavatelja Modra Špilja d.d. oznake MDSP-R-A (prvo trgovanje zabilježeno je u 2021. godini)
  - redovna dionica izdavatelja Helios Faros d.d. oznake HEFA-R-A (prvo trgovanje zabilježeno je u 2021. godini)
  - redovna dionica izdavatelja CIAK Grupa d.d. oznake CIAK-R-A (prvo trgovanje zabilježeno je u 2021. godini).

Uvrštenja dionica i povlačenja dionica s uvrštenja na uređenom tržištu ZSE-a

- ✓ 5 izdavatelja je u 2020. uvrstilo svoje dionice na uređeno tržište ZSE-a:
  - redovne dionice društva Helios Faros d.d. uvrštene su 30. travnja 2020. na RT
  - redovne dionice društva The Garden Brewery d.d. uvrštene su 9. lipnja 2020. na RT
  - redovne dionice društva Modra Špilja d.d. uvrštene su 1. listopada 2020. na RT
  - redovne dionice društva Vis d.d. uvrštene su 1. listopada 2020. na RT
  - redovne dionice društva CIAK Grupa d.d. uvrštene su 29. prosinca 2020. na ST

2 izdavatelja su u 2019. prvi puta uvrstili svoje dionice na uređeno tržište ZSE-a (redovne dionice društva Meritus ulaganja d.d. uvrštene su 6. kolovoza 2019. na ST, a redovne dionice društva Professio Energia d.d. uvrštene su 4. listopada 2019. na RT).

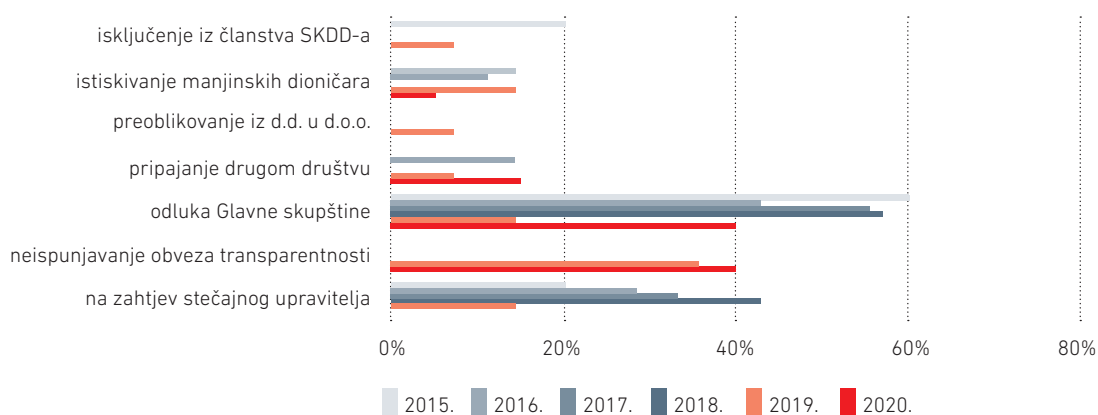
U 2018. dionice 2 izdavatelja prvi su put uvrštene na uređeno tržište ZSE-a (redovne dionice izdavatelja Jadran d.d. uvrštene su na ST 8. siječnja 2018., a dionice društva Stanovi Jadran d.d. uvrštene su na ST 29. lipnja 2018. godine).

Tijekom 2020. godine 20 izdavatelja povuklo je svoje dionice s uvrštenja na RT, a nijedan izdavatelj sa ST-a i VT-a (14 izdavatelja je u 2019. povuklo svoje dionice s uvrštenja na RT, 7 izdavatelja je u 2018. povuklo svoje dionice s uvrštenja na RT).

Najčešći razlozi povlačenja dionica s uvrštenja na RT u 2020. bili su odluka Glavne skupštine (8 izdavatelja) te neispunjavanje obveza transparentnosti propisanih Pravilima Burze od strane Izdavatelja (8 izdavatelja). Nadalje, kod tri izdavatelja proveden je postupak pripajanja drugom dioničkom društvu čije su dionice već uvrštene na uređeno tržište, a kod jednog je izdavatelja došlo do istiskivanja manjinskih dioničara.

Navedeni razlozi povlačenja dionica s uvrštenja na uređenom tržištu od 2015. do 2020. prikazani su na sljedećem grafikonu.

Grafikon 45. Razlozi povlačenja dionica s uvrštenja na uređenom tržištu od 2015. do 2020.

Izvor: ZSE

U razdoblju od 2015. do 2020. najviše dionica, ukupno njih 28, povučeno je s uvrštenja na uređenom tržištu na temelju odluke Glavne skupštine. Za 8 dionica je u 2020. (u 2019. 5 dionica) prestalo uvrštenje na uređeno tržište zbog neispunjavanja obveza transparentnosti, dok ranije od 2015. do 2018. zbog navedenog razloga nijedna dionica nije povučena s uvrštenja na uređenom tržištu.

Također, u promatranom razdoblju od ukupno 67 dionica koje su povučene s uvrštenja na uređenom tržištu 1 dionica povučena je sa ST-a, a preostalih 66 dionica s uvrštenja na RT. Od 2018. kada je uspostavljen segment VT-a, nijedna dionica nije povučena s uvrštenja s tog segmenta uređenog tržišta.

Sektorska podjela izdavatelja

Izdavatelji su, s obzirom na djelatnosti koje obavljaju, podijeljeni na financijski i nefinancijski sektor. U financijski sektor ubrajaju se financijske institucije i zatvoreni alternativni investicijski fondovi, a u nefinancijski sektor ubrajaju se ostale djelatnosti. Podjela izdavatelja po sektorima u razdoblju od 2015. do 2020. prikazana je u sljedećoj tablici.

Tablica 15. Podjela izdavatelja po sektorima u razdoblju od 2015. do 2020. godine, stanje 31. prosinca

Sektori	2015.		2016.		2017.		2018.		2019.		2020.	
	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)
Financijski sektor	17	11,8	15	10,8	14	10,7	12	9,5	12	10,5	12	12,1
Nefinancijski sektor	127	88,2	124	89,2	117	89,3	114	90,5	102	89,5	87	87,9
Ukupno	144	100	139	100	131	100	126	100	114	100	99	100

Izvor: ZSE

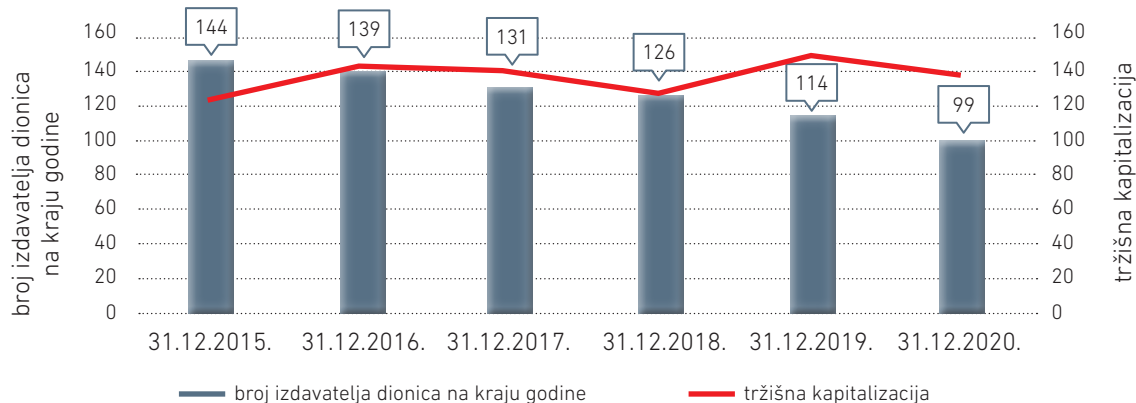
Prema javno dostupnim podacima ZSE-a, dana 31. prosinca 2020. najveći broj izdavatelja dionica bio je iz sektora turizma (njih 23, dok je na kraju 2019. taj broj iznosio 26). Slijede izdavatelji dionica iz sektora financijskih djelatnosti i djelatnosti osiguranja (njih 18; 2019. 18) zatim izdavatelji dionica iz prehrambenog sektora te proizvodnje pića i duhanskih proizvoda (njih 12; 2019. 17) te iz sektora prijevoza i skladištenja (njih 10; 2019. 10). U preostalim sektorima/djelatnostima 31. prosinca 2020. bilo je manje od 10 izdavatelja dionica po pojedinom sektoru/djelatnosti.

Tržišna kapitalizacija

- Na kraju 2020. tržišna kapitalizacija dionica uvrštenih na VT iznosila je 28.716.090.399 kuna te je bila 86,5 % veća u odnosu na 31. prosinca 2019. (31. prosinca 2019. iznosila je 15.395.492.904 kuna), što je dijelom posljedica prelaska dionice društva HT d.d. sa ST-a na VT krajem travnja 2020. te porasta cijena dionica.
- Tržišna kapitalizacija dionica uvrštenih na ST na kraju 2020. iznosila je 41.567.941.436 kuna te je bila 29,7 % manja u odnosu na 31. prosinca 2019. kada je iznosila 59.131.758.922 kuna. Navedeno smanjenje ponajprije proizlazi iz činjenice da su dionice izdavatelja HT d.d. na kraju 2020. bile uvrštene na VT ZSE-a.
- Dana 31. prosinca 2020. ukupna tržišna kapitalizacija dionica uvrštenih na RT (bez zatvorenih alternativnih investicijskih fondova) iznosila je 67.042.573.881 kunu te se smanjila oko 9 % u odnosu na kraj prethodne godine, kada je iznosila 73.456.186.221 kunu, što je dijelom posljedica povlačenja s uvrštenja dionica velikog broja izdavatelja.
- Tržišna kapitalizacija dionica svih 99 izdavatelja koji su dostavili upitnik o praksama upravljanja za 2020. iznosila je 137.326.605.717 kuna (100 % ukupne tržišne kapitalizacije svih uvrštenih dionica 31. prosinca 2020. godine).

Ukupna tržišna kapitalizacija dionica koje su uvrštene na UT prikazana je na sljedećem grafikonu, zajedno s brojem izdavatelja dionica na kraju pojedine godine.

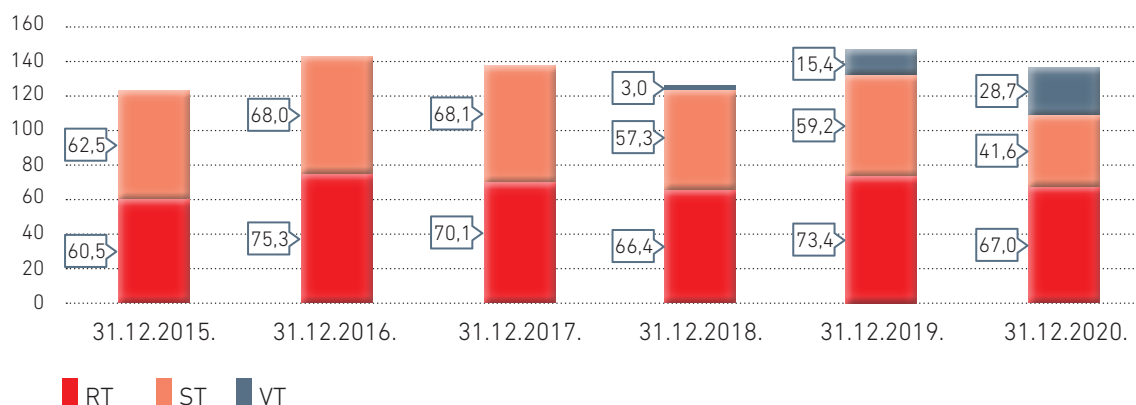
Grafikon 46. Tržišna kapitalizacija dionica (u mlrd. kuna) uvrštenih na uređeno tržište i broj izdavatelja na kraju pojedine godine, od 2015. do 2020. godine

Izvor: ZSE

Tržišna kapitalizacija dionica u razdoblju od 31. prosinca 2015. do 31. prosinca 2020. po segmentima uređenog tržišta na koji su dionice uvrštene prikazana je na sljedećem grafikonu.

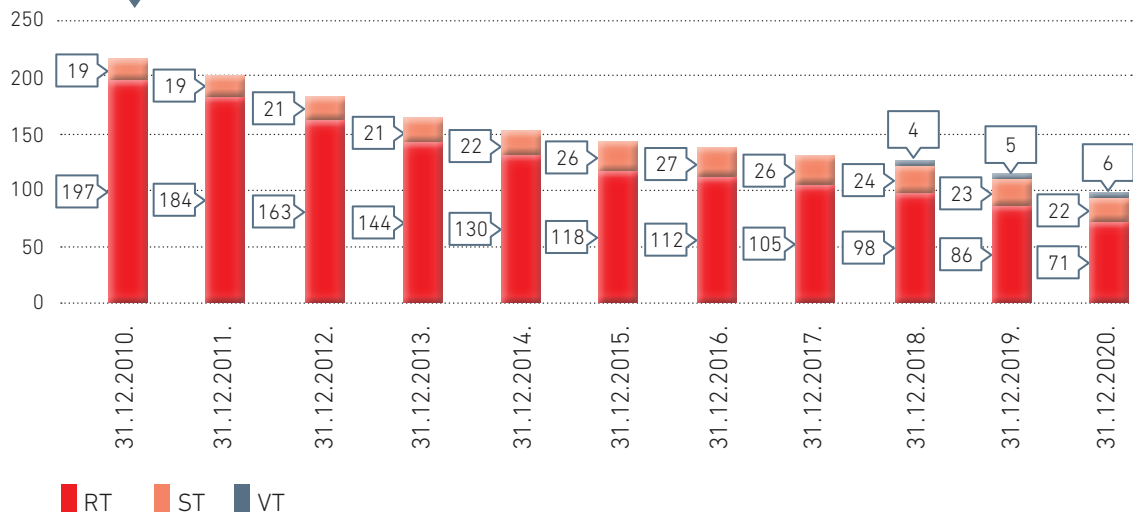
Grafikon 47. Tržišna kapitalizacija dionica (u mlrd. kuna) po segmentima uređenog tržišta od 2015. do 2020. godine

Izvor: ZSE

Tržišna kapitalizacija dionica uvrštenih na RT i ST smanjila se u odnosu na 2019., čemu je prvenstveno doprinio prelazak jednog izdavatelja sa značajnim iznosom tržišne kapitalizacije (14,7 mlrd. kuna) sa ST-a na VT. Smanjenju tržišne kapitalizacije dionica uvrštenih na RT ponajprije je doprinijelo povlačenje s uvrštenja dionica 20 izdavatelja u 2020. godini.

Grafikon 48. Broj izdavatelja dionica po segmentima uređenog tržišta od 2010. do 2020. godine

Izvor: ZSE

Broj izdavatelja dionica na uređenom tržištu ZSE-a kontinuirano se smanjuje u posljednjih 10 godina, i to izdavatelja čije su dionice uvrštene na RT i ST, dok segment VT-a koji postoji od 2018. bilježi porast broja izdavatelja na kraju 2020. u odnosu na prethodne godine. Na kraju 2020. bio je 71 izdavatelj na RT-u, 22 izdavatelja na ST-u te 6 izdavatelja na VT-u.

Kapital i porijeklo kapitala

U nastavku se daje pregled temeljnog kapitala izdavatelja dionica, vlasnička struktura izdavatelja dionica i porijeklo kapitala izdavatelja u razdoblju od 2015. do 2020. godine.

Temeljni kapital

Temeljni kapital 99 izdavatelja dionica na kraju 2020. iznosio je 55.874.101.199 kuna, a kretao se u rasponu od 3,6 mil. kuna do 10,24 mlrd. kuna (temeljni kapital 114 izdavatelja dionica na kraju 2019. iznosio je 64,9 mlrd. kuna, a kretao se u rasponu od 3,6 mil. kuna do 10,24 mlrd. kuna).

Prema podacima iz sudskog registra, 3 su izdavatelja tijekom 2020. povećala temeljni kapital (6 izdavatelja u 2019.), a 1 je izdavatelj smanjio temeljni kapital (2 u 2019. godini).

Neto promjena kapitala izdavatelja dionica u 2020. iznosila je 61.009.960 kuna.

Tablica 16. Broj izdavatelja čije su dionice uvrštene na uređeno tržište ZSE-a, temeljni kapital i tržišna kapitalizacija (u mlrd. kuna) od 2015. do 2020. godine

Broj izdavatelja						Temeljni kapital i tržišna kapitalizacija	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.							
144	139	131	126	114	99	Temeljni kapital (mlrd. kuna)	61,4	60,5	60,0	60,7	64,9	55,8
						Tržišna kapitalizacija (mlrd. kuna)	122,9	143,2	138,3	137,2	148,0	137,3

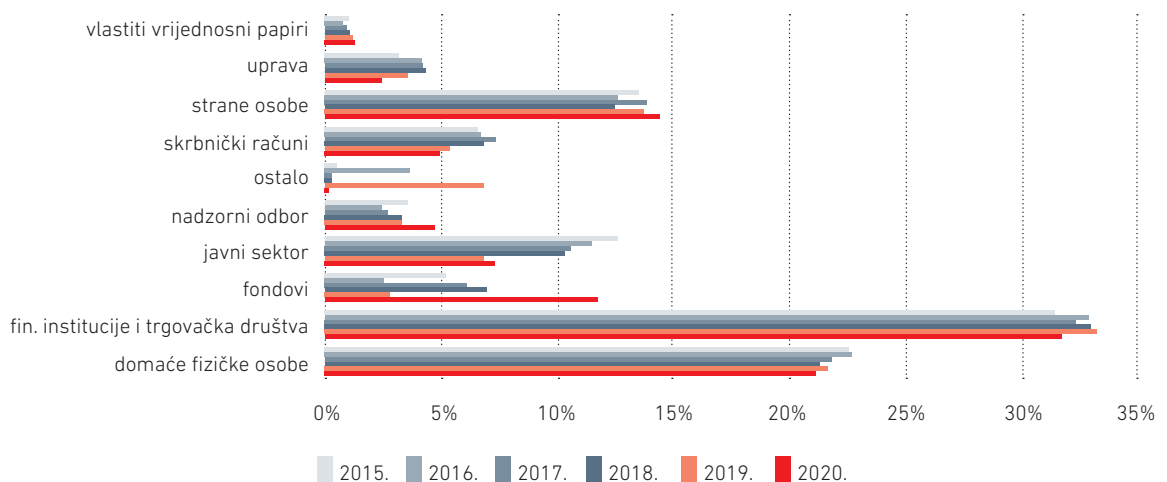
Izvor: sudski registar, ZSE

Vlasnička struktura

Vlasnička struktura izdavatelja dionica izrađena je na temelju podataka SKDD-a. Vlasnička struktura promatrana je po grupama dioničara na način da ukupan zbroj svih grupa čini 100,0 % vlasničke strukture izdavatelja (jedan dioničar može biti raspoređen samo u jednu grupu). Vlasnička struktura izdavatelja dionica podijeljena je u sljedeće kategorije: vlastite dionice, financijske institucije i trgovačka društva, fondovi (investicijski i mirovinski fondovi sa sjedištem u Republici Hrvatskoj), javni sektor (Republika Hrvatska), članovi uprave, članovi nadzornog odbora, domaće fizičke osobe (osim članova uprave i nadzornog odbora), strane osobe (osim članova uprave i nadzornog odbora), skrbnički računi i ostalo.

Na sljedećem grafikonu prikazana je vlasnička struktura izdavatelja dionica u razdoblju od 2015. do 2020. prema prethodno navedenim kategorijama.

Grafikon 49. Vlasnička struktura izdavatelja dionica od 2015. do 2020. godine

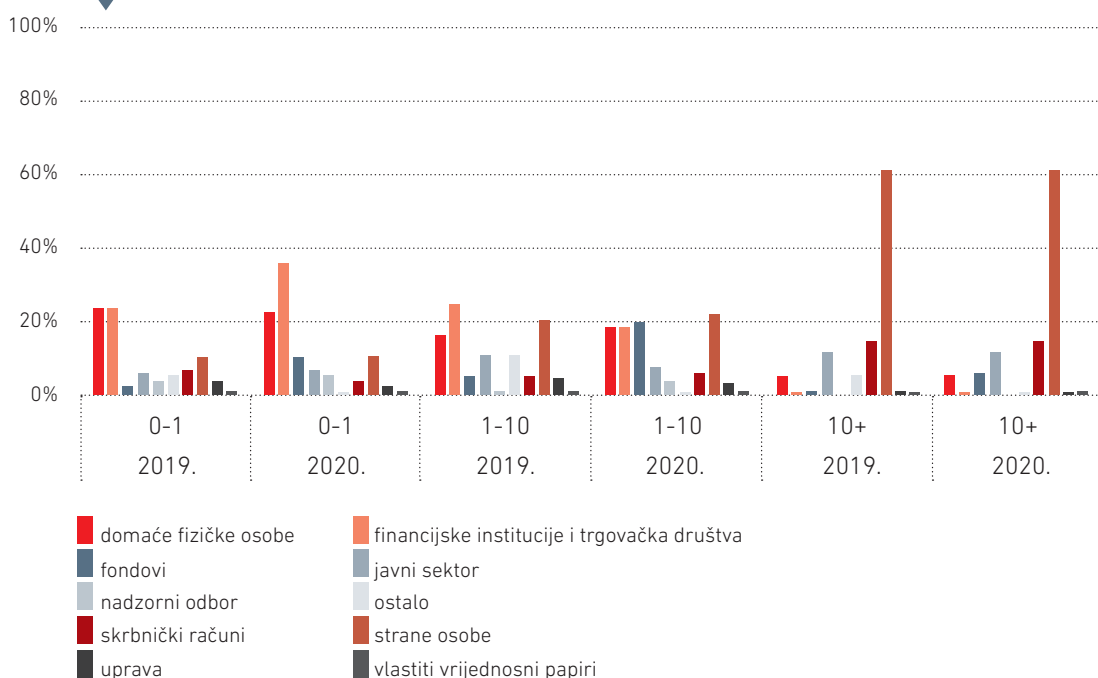

Izvor: SKDD

- U vlasničkoj strukturi izdavatelja dionica 31. prosinca 2019. najviše su bile zastupljene financijske institucije i trgovačka društva s 32 % udjela (33 % udjela u 2019.), zatim domaće fizičke osobe s 21,2 % udjela (22 % u 2019.) te strane osobe s 14 % (14 % u 2019.).
- Udio fondova u vlasničkoj strukturi izdavatelja dionica se sa 3 % 31. prosinca 2019. povećao na 12 % na kraju 2020. (razlog je što su se udjeli mirovinskih fondova u 2020. počeli voditi u kategoriji fondova, dok su se na kraju 2019. nalazili u kategoriji ostalo).
- U promatranom razdoblju od 2015. do 2020. vlasnička struktura izdavatelja dionica nije se značajnije mijenjala te prevladavaju financijske institucije i trgovačka društva s udjelom od oko 32 % te domaće fizičke osobe s udjelom od oko 22 %.

Na sljedećem grafikonu prikazana je vlasnička struktura izdavatelja dionica na kraju 2019. i 2020. u odnosu na tržišnu kapitalizaciju.

Grafikon 50. Vlasnička struktura izdavatelja dionica u odnosu na tržišnu kapitalizaciju (u mlrd. kuna) 31.12.2019 i 31.12.2020. godine

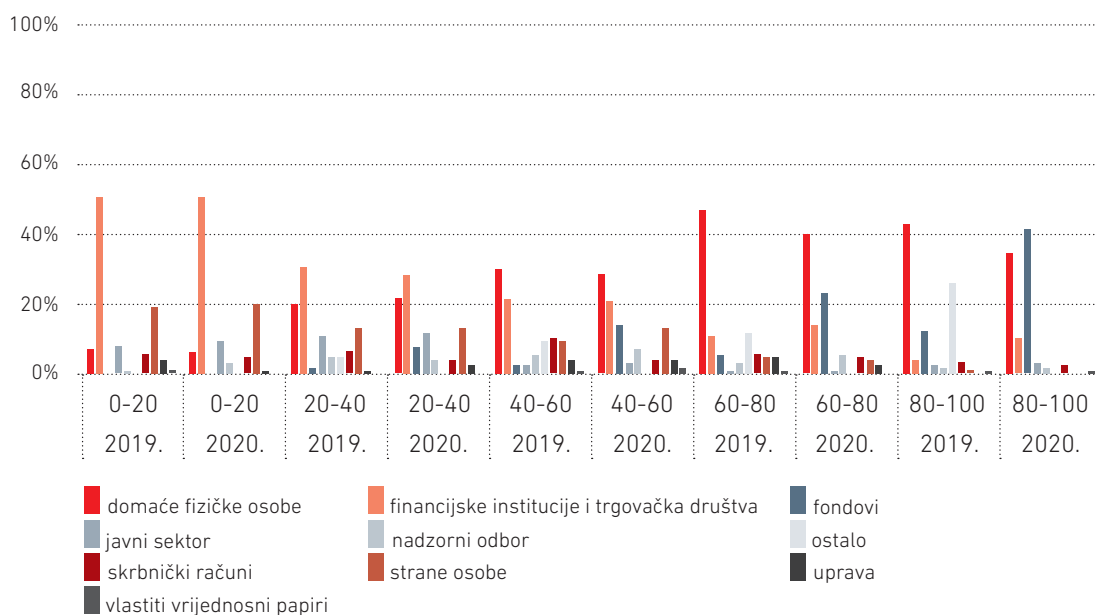

Izvor: SKDD

- Na kraju 2020. vlasnička struktura izdavatelja dionica čija je tržišna kapitalizacija veća od 10 mlrd. kuna nije se značajno promijenila u odnosu na kraj 2019. Strane osobe i dalje imaju najveći udio, od 62 % (na kraju 2019. udio stranih osoba iznosio je 62 %), a povećao se i udjel fondova na 6 % zato što su se udjeli mirovinskih fondova u 2020. počeli voditi u kategoriji fondova, dok su se na kraju 2019. nalazili u kategoriji ostalo (na kraju 2019. iznosio je 0,5 %)
- Dana 31. prosinca 2020. strane osobe imaju udio od 22 % u vlasničkoj strukturi izdavatelja čija je tržišna kapitalizacija između 1 mlrd. kuna i 10 mlrd. kuna, zatim slijede fondovi s 20 %, financijske institucije i trgovačka društva imaju udio od 19 %, i domaće fizičke osobe s udjelom od 18 % (udio fondova iznosio je 5 % na kraju 2019. godine).
- U vlasničkoj strukturi izdavatelja čija je tržišna kapitalizacija do 1 mlrd. kuna na kraju 2020. godine 36 % čine financijske institucije i trgovačka društva (na kraju 2019. financijske institucije i trgovačka društva imali su udio od 36 %), a zatim slijede domaće fizičke osobe s 23 %.

Na sljedećem grafikonu prikazana je vlasnička struktura izdavatelja dionica dana 31. prosinca 2020. u odnosu na distribuciju dionica javnosti (engl. *free float*).

Grafikon 51. Vlasnička struktura izdavatelja dionica u odnosu na distribuciju dionica javnosti (engl. *free float*) 31.12.2019. i 31.12.2020. godine

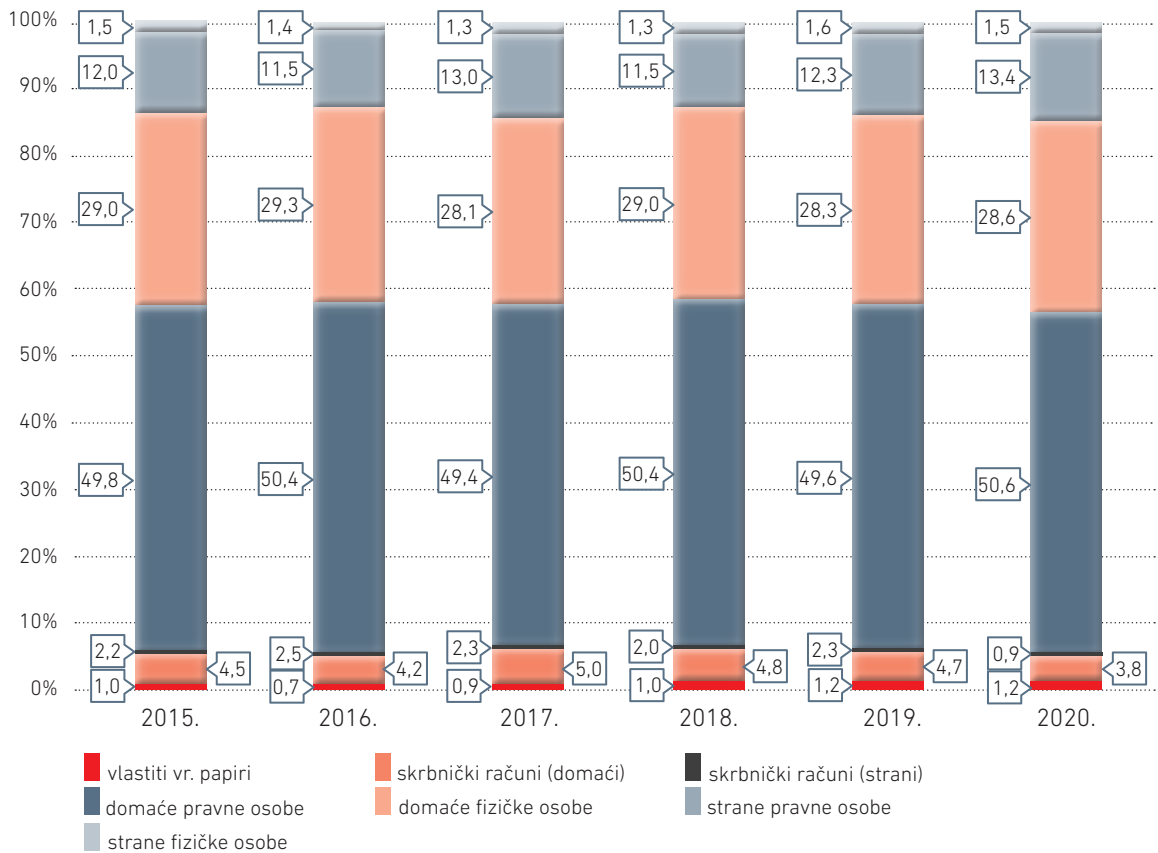
Izvor: SKDD

- / Dana 31. prosinca 2020. u vlasničkoj strukturi izdavatelja dionica koje imaju distribuciju javnosti do 20 % prevladavaju financijske institucije i trgovačka društva s udjelom od 51 %, dok su strane osobe imale udio od 21 % (na kraju 2019. u vlasničkoj strukturi prevladavale su financijske institucije i trgovačka društva s udjelom od 51 %).
- / U vlasničkoj strukturi izdavatelja dionica koje imaju distribuciju javnosti između 80 % i 100 % na kraju 2020. prevladavaju fondovi s 42 % (na kraju 2019. godine udio fondova bio je 13 %, razlog povećanja udjela fondova je što su se udjeli mirovinskih fondova u 2020. počeli voditi u kategoriji fondova, dok su se na kraju 2019. nalazili u kategoriji ostalo). Domaće fizičke osobe imaju udio od 40 % u vlasničkoj strukturi izdavatelja dionica koje imaju distribuciju javnosti od 60 % do 80 %.

Porijeklo kapitala izdavatelja dionica

Na sljedećem grafikonu prikazana je podjela vlasništva dionica u razdoblju od 2015. do 2020. prema porijeklu kapitala po sljedećim kategorijama: domaće fizičke osobe, domaće pravne osobe, skrbnički računi (HR), skrbnički računi (stranci), strane fizičke osobe, strane pravne osobe i vlastiti vrijednosni papiri.

Grafikon 52. Porijeklo kapitala izdavatelja dionica na kraju 2015., 2016., 2017., 2018., 2019. i 2020.

Izvor: SKDD

U razdoblju od 2015. do 2020. porijeklo kapitala i udio pojedine kategorije kapitala u vlasništvu dionica nisu se značajno mijenjali. Najveći udio u vlasništvu dionica 31. prosinca 2020. imale su domaće pravne osobe s udjelom od 51 % (na kraju 2019. godine 49 %).

Na kraju 2020. udio domaćeg kapitala bio je 83 % (83 % na kraju 2019.), a stranog kapitala 16 % (16 % 31. prosinca 2018. godine)

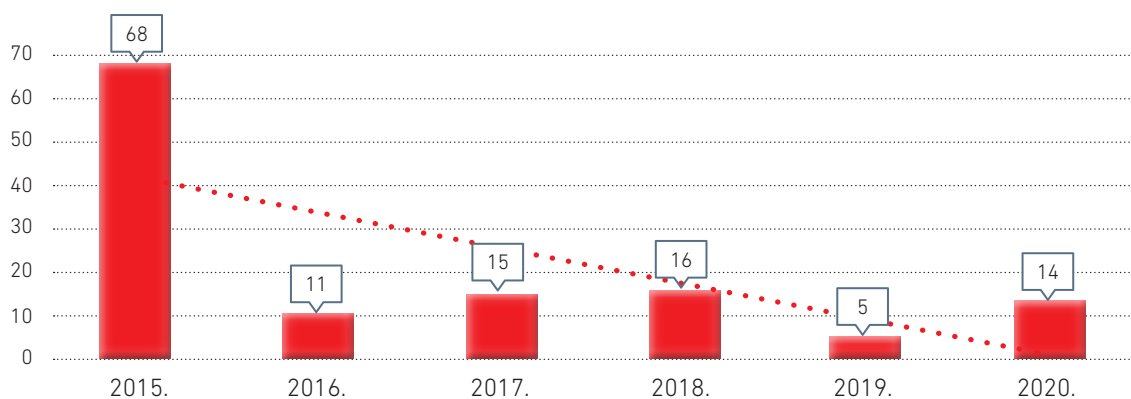
Odgovornosti i dužnosti članova uprave i nadzornog odbora

Sukob interesa

Sukob interesa postoji kod člana uprave ili nadzornog odbora odnosno upravnog odbora koji nije neutralan u odnosu na predmet odlučivanja ili se iz njegove povezanosti s predmetom odlučivanja može pretpostaviti da može imati interese koji nisu istovremeno i interesi društva te da bi isto moglo utjecati na njegovo donošenje odluka.

- / U 2020. ukupno je bilo 14 prijavljenih sukoba interesa (porast od 180 % u odnosu na 2019.) kod 4 izdavalja:
  - 10 prijavljenih sukoba interesa kod 2 izdavalja čije su dionice uvrštene na ST,
  - 3 prijavljena sukoba interesa kod jednog izdavalja čije su dionice uvrštene na VT i
  - 1 prijavljen sukob interesa kod jednog izdavalja čije su dionice uvrštene na RT.
- / U svim prijavljenim sukobima interesa u 2020. osobe u sukobu interesa bile su suzdržane kod donošenja odluka o ulasku u transakcije s povezanim osobama
- / U 2019. ukupno je bilo 5 prijavljenih sukoba interesa kod 2 izdavalja čije su dionice bile uvrštene na ST te su osobe u sukobu interesa bile suzdržane kod donošenja odluka o ulasku u transakcije s povezanim osobama (u 2018. kod 3 izdavalja prijavljeno je 16 slučajeva sukoba interesa, od čega su kod 2 izdavalja osobe u sukobu interesa u 14 prijavljenih slučajeva bile suzdržane kod donošenja odluka o ulasku u transakcije s povezanim osobama).
- / U 2020. godini kod 4 izdavalja dionica bilo ukupno 14 prijavljenih sukoba interesa. Od strane višeg rukovodstva prijavljeno je 10 sukoba interesa, od strane uprave prijavljena su 4 sukoba interesa, a od strane nadzornog odbora nijedan sukob interesa (5 prijavljenih sukoba interesa u 2019., od strane nadzornog odbora prijavljen je jedan sukob interesa, a 4 sukoba interesa prijavljena su od strane višeg rukovodstva).

Grafikon 53. Broj prijavljenih sukoba interesa tijekom godine u razdoblju od 2015. do 2020. godine

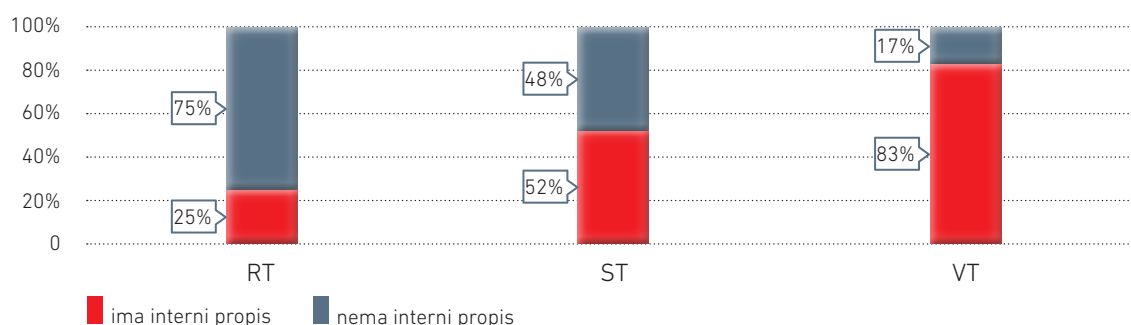
Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

Transakcije s povezanim osobama

Prema Kodeksu, nadzorni odbor izdavalja mora osigurati da se usvoje procedure za odobravanje i objavljivanje transakcija s povezanim osobama koje će biti u skladu sa zakonskim odredbama i standardima financijskog izvještavanja.

- / U odnosu na 2019., što se tiče transakcija s povezanim osobama vidljivo je poboljšanje (prema podacima iz upitnika o praksama) jer 34 % izdavalja u 2020. ima interni propis postupanja u slučajevima transakcija s povezanim osobama (25 % izdavalja u 2019. godini).
- / No i dalje većina izdavalja u 2020. nema interni propis postupanja u slučajevima transakcija s povezanim osobama – njih 65 % (u 2019. njih 74 %).

Grafikon 54. Izdavatelji dionica koji imaju/nemaju interni propis postupanja u slučajevima transakcija s povezanim osobama po segmentima uređenog tržišta u 2020. godini

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2020.

U sljedećoj tablici prikazan je prosječan iznos prijavljenih transakcija koje je izdavatelj sklopio u razdoblju od 2015. do 2020. sa sljedećim dionicima: dioničarima koji imaju više od 5 % temeljnog kapitala izdavatelja, članovima uprave i nadzornog odbora izdavatelja, višim rukovodstvom izdavatelja te unutar grupe kojoj izdavatelj pripada ili joj je na vrhu.

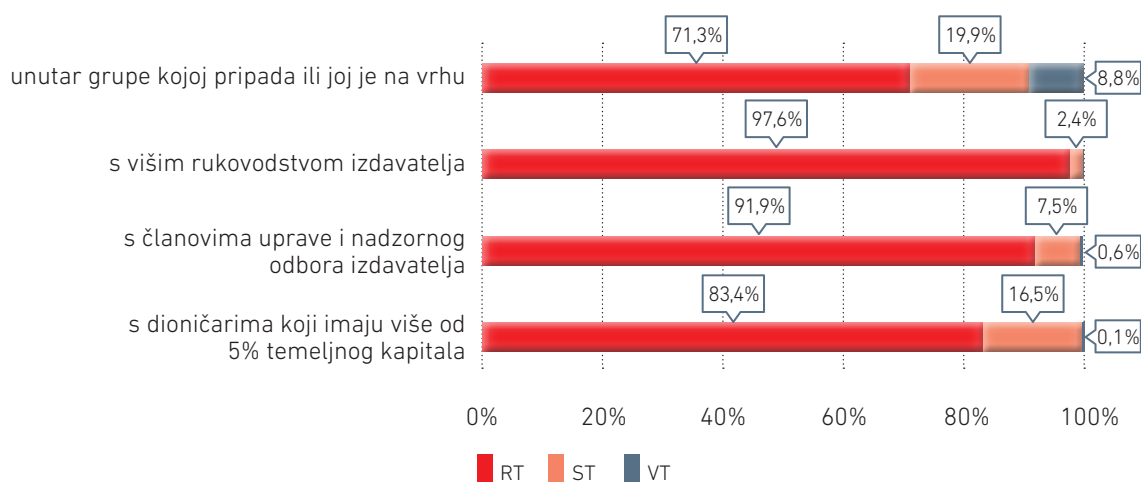
Tablica 17. Prosječan iznos prijavljenih transakcija s povezanim osobama od 2015. do 2020. godine

		Prosječan bruto novčani iznos transakcija (u kunama) s povezanim osobama koje je izdavatelj sklopio			
		s dioničarima koji imaju više od 5% temeljnog kapitala izdavatelja	s članovima uprave i nadzornog odbora izdavatelja	s višim rukovodstvom izdavatelja	unutar grupe kojoj pripada ili joj je na vrhu
2020.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	38	22	13	46
	Iznos transakcije	196.902.219	2.796.438	9.376.777	277.341.280
2019.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	38	21	10	49
	Iznos transakcije	231.338.954	3.250.770	6.832.584	319.914.029
2018.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	40	20	10	45
	Iznos transakcije	184.924.188	4.785.646	4.913.846	322.994.226
2017.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	34	19	8	45
	Iznos transakcije	161.198.802	4.910.966	8.851.501	235.074.283
2016.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	36	22	12	46
	Iznos transakcije	252.381.830	12.715.746	7.139.912	363.163.243
2015.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	37	19	9	50
	Iznos transakcije	271.561.189	10.144.030	5.623.301	408.656.623

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

- ✓ Ukupan prosječni bruto novčani iznos transakcija s povezanim osobama koje su izdavatelji sklopili u 2020. niži je u odnosu na prethodne dvije godine te u odnosu na 2016. i 2015. te viši u odnosu na 2017. godinu.
- ✓ Prosječan bruto novčani iznos transakcija s povezanim osobama koje su izdavatelji sklopili s dioničarima koji imaju više od 5 % temeljnog kapitala izdavatelja, članovima uprave i nadzornog odbora izdavatelja te unutar grupe kojoj pripada ili joj je na vrhu je u 2020. niži nego u 2019. godini.
- ✓ Prosječan bruto novčani iznos transakcija s povezanim osobama koje su izdavatelji sklopili s višim rukovodstvom izdavatelja je u 2020. viši nego u 2019. godini.
- ✓ Ukupan broj prijavljenih transakcija izdavatelja s članovima uprave i nadzornog odbora izdavatelja u 2020. najviši je u odnosu na razdoblje od 2015. do 2019. godine te je ujedno ostvaren najviši prosječni bruto novčani iznos tih transakcija.

Grafikon 55. Broj transakcija koje je izdavatelj sklopio s povezanim osobama u 2020. po kategorijama i segmentu uređenog tržišta

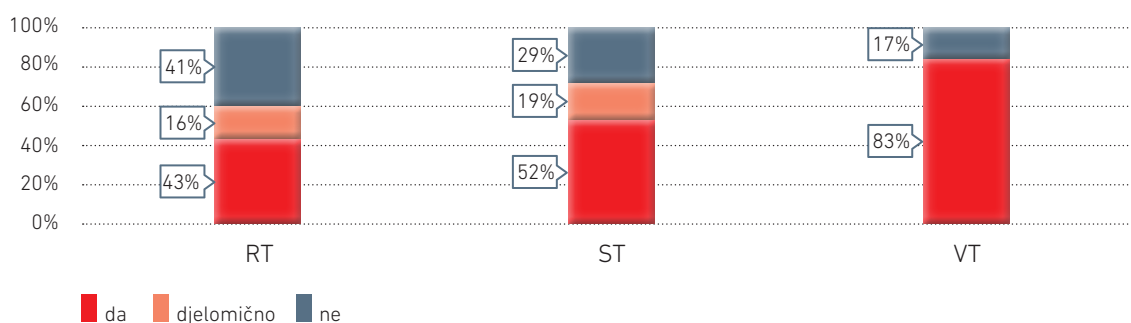
Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2020.

- ✓ Najveći broj transakcija s povezanim stranama u 2020. (dioničari koji imaju više od 5 % kapitala izdavatelja tijekom godine, članovi uprave i nadzornog odbora izdavatelja, više rukovodstvo izdavatelja, unutar grupe kojoj pripada izdavatelj ili joj je na vrhu) ostvarili su izdavatelji na RT-u (ukupno 79 transakcija s bruto novčanim iznosom transakcija od oko 15,4 milijardi kuna).
- ✓ Prosječan broj transakcija s povezanim stranama (svih kategorija) za RT iznosi 20, za ST 8, a za VT 2 transakcije (u 2019. za RT 19, za ST 9 i za VT 2).

Pravila ponašanja članova uprave i nadzornog odbora i sudjelovanje u donošenju odluka

Kod 48 % izdavatelja nadzorni odbor dao je suglasnost na pravilnik o ponašanju ili drugi interni akt koji uspostavlja pravila ponašanja koja moraju slijediti članovi uprave i nadzorni odbor, radnici i drugi koji djeluju za račun društva (u 2019. taj je postotak iznosio 46 %).

Grafikon 56. Usuglašene politike ponašanja za članove uprave i nadzornog odbora, radnike i druge koje djeluju za račun društva u 2020. godini

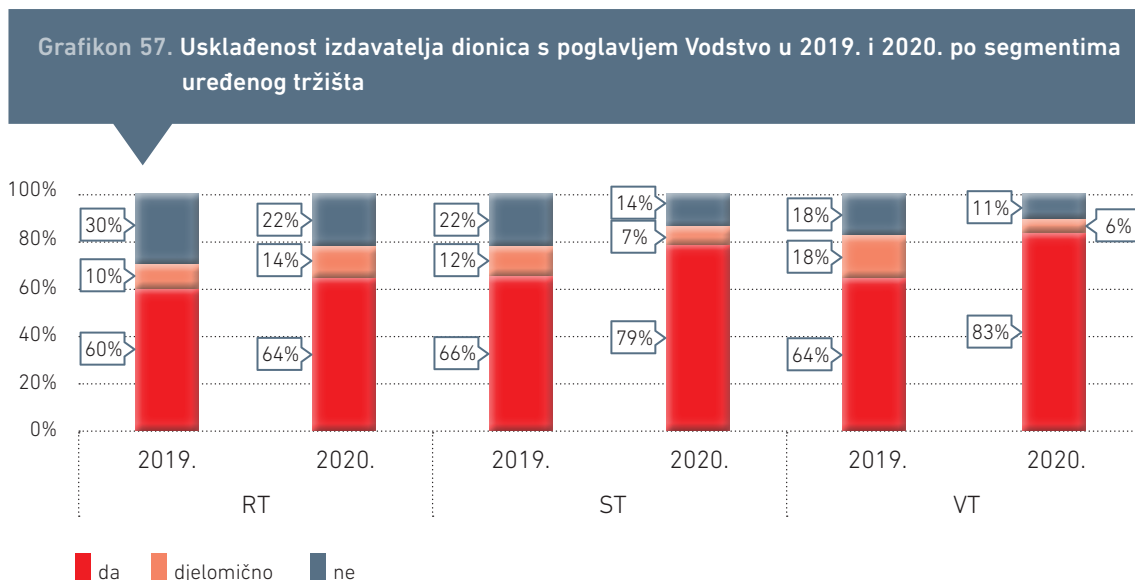
Izvor: Uпитnik o usklađenosti, 2020.

- ✓ Ukupno je 39 % izdavatelja objavilo pravilnik o ponašanju članova uprave i nadzornog odbora na svojim mrežnim stranicama (u 2019. taj je postotak također iznosio 26 %).
- ✓ Ukupno 83 % izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT ima objavljen pravilnik o ponašanju članova uprave i nadzornog odbora na svojim mrežnim stranicama te je on dostupan na mrežnim stranicama bez naknade. U odnosu na 2019. vidljivo je poboljšanje kod izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT (u 2019. je 60 % izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT imalo usuglašene politike ponašanja za članove uprave i nadzornog odbora, radnike i druge koje djeluju za račun društva).
- ✓ Ukupno 62 % izdavatelja čije su dionice uvrštene na ST ima objavljen pravilnik o ponašanju članova uprave i nadzornog odbora na svojim mrežnim stranicama te je on dostupan na mrežnim stranicama bez naknade. U odnosu na 2019. vidljivo je poboljšanje kod izdavatelja čije su dionice uvrštene na ST (u 2019. je 40 % izdavatelja čije su dionice uvrštene na ST imalo usuglašene politike ponašanja za članove uprave i nadzornog odbora, radnike i druge koje djeluju za račun društva).
- ✓ Ukupno 44 % izdavatelja čije su dionice uvrštene na RT imaju objavljen pravilnik o ponašanju članova uprave i nadzornog odbora na svojim mrežnim stranicama te je on dostupan na mrežnim stranicama bez naknade. U odnosu na 2019. vidljivo je poboljšanje kod izdavatelja čije su dionice uvrštene na RT (u 2019. je 19 % izdavatelja čije su dionice uvrštene na ST-u imalo usuglašene politike ponašanja za članove uprave i nadzornog odbora, radnike i druge koje djeluju za račun društva).

U skladu s Kodeksom, za članove uprave i nadzornog odbora treba biti propisana zabrana sudjelovanja u donošenju odluka u vezi s kojima se nalaze u sukobu interesa.

Usklađenost izdavalatelja s Kodeksom u području koje se odnosi na vodstvo

Na idućem grafikonu prikazana je usklađenost izdavalatelja dionica s poglavljem *Vodstvo* u 2020., u odnosu na baznu, 2019. godinu.

Izvor: *Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun*

- ✓ U prosjeku, usklađenost izdavalatelja čije su dionice uvrštene na VT s poglavljem *Vodstvo* iznosi 83 %.
- ✓ Izdavalatelji čije su dionice uvrštene na ST prosjeku su usklađeni s navedenim poglavljem 79 %, a izdavalatelji čije su dionice uvrštene na RT 64 %.

Vidljivo je poboljšanje usklađenosti izdavalatelja čije su dionice uvrštene na VT, ST i RT u 2020. u odnosu na baznu, 2019. godinu u dijelu Kodeksa koji se odnosi poglavlje *Vodstvo*.

Nadzorni odbor i njegovi odbori

Nadzorni odbor mora imati dovoljno članova kako bi mogao djelotvorno izvršavati svoje dužnosti i dužnosti svojih odbora. Ujedno mora sačinjavati profil nadzornog odbora koji određuje najmanji broj članova te kombinaciju vještina, znanja i obrazovanja, kao i profesionalnog i praktičnog iskustva koje se zahtijeva u nadzornom odboru.

Prema Kodeksu, nadzorni odbor svakih pet godina mora postaviti kao cilj postotak ženskih članova nadzornog odbora koji se mora ostvariti u sljedećih pet godina. Svaki cilj mora biti objavljen u godišnjem izvješću zajedno s objašnjenjem zašto je odabran te planom ostvarenja, a napredovanje prema planu mora biti objavljeno svake godine.

Nadzorni odbor, u skladu s Kodeksom, treba biti sastavljen većinom od neovisnih članova koji nisu u poslovnom, obiteljskim i drugim vezama sa samim društvom, većinskim dioničarom ili grupom većinskih dioničara ili članovima uprave ili nadzornog odbora društva ili većinskog dioničara. Predsjednik ili zamjenik predsjednika nadzornog odbora moraju biti neovisni. Postojanje neovisnih članova nadzornog odbora pridonosi donošenju objektivnih odluka u pogledu članova uprave, samog društva i njegovih dioničara, kao što

su pitanja primitaka, nova imenovanja, značajne promjene u vlasničkoj strukturi, zaštita od preuzimanja i funkcija revizije.

U dualističkom sustavu funkcija je uprave vođenje i zastupanje društva, a članove uprave imenuje nadzorni odbor. U monističkom sustavu tu funkciju obavljaju izvršni direktori društva, a imenuje ih glavna skupština.

Od ukupno 99 izdavatelja čije su dionice 31. prosinca 2020. bile uvrštene na uređeno tržište, 2 su izdavatelja imala monistički ustroj, a preostalih 97 izdavatelja imalo je dualistički ustroj.

Od ukupno 114 izdavatelja čije su dionice 31. prosinca 2019. bile uvrštene na uređeno tržište, 4 su izdavatelja imala monistički ustroj, a preostalih 110 izdavatelja imalo je dualistički ustroj.

Za izdavatelje koji imaju monistički sustav podaci o izvršnim direktorima i glavnom izvršnom direktoru analiziraju se zajedno s podacima o članovima uprave, dok se podaci o neizvršnim direktorima te zamjeniku i predsjedniku upravnog odbora analiziraju u sklopu podataka o članovima nadzornog odbora izdavatelja koji imaju dualistički sustav.

Analizom u nastavku obuhvaćeni su svi izdavatelji dionica koji su bili uvršteni na uređeno tržište ZSE-a 31. prosinca 2015., 2016., 2017., 2018., 2019. i 2020. prema podacima iz sudskog registra.

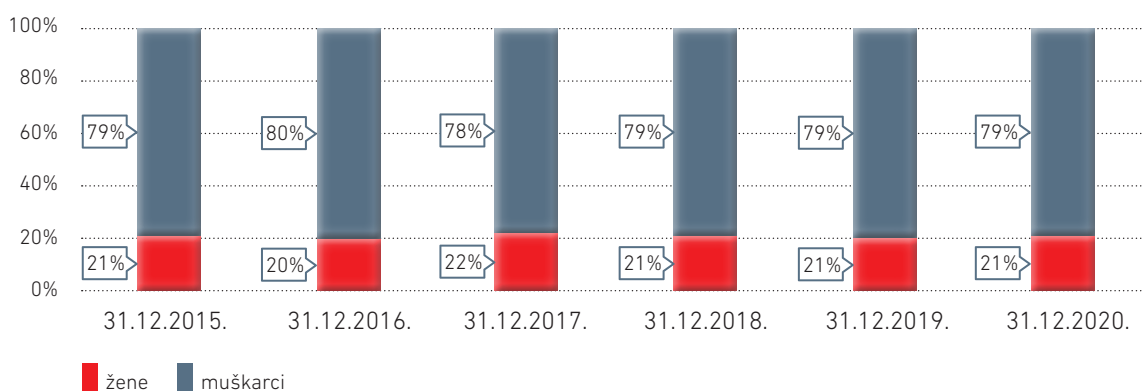
Broj članova i sastav nadzornog odbora

Na kraju 2020. nadzorni odbor izdavatelja dionica u prosjeku se sastojao od 5 članova (na kraju 2019. također 5 članova).

Na kraju 2020. zastupljenost žena u nadzornim odborima bila je oko 3 puta veća u odnosu na zastupljenost žena u upravama (na kraju 2019. zastupljenost žena u nadzornim odborima bila je također oko 3 puta veća od zastupljenosti žena u upravama).

Na sljedećem grafikonu prikazana je zastupljenost žena i muškaraca u nadzornim odborima izdavatelja dionica u razdoblju od 2015. do 2020. godine

Grafikon 58. Spolna struktura nadzornog odbora izdavatelja dionica u razdoblju od 2015. do 2020. godine

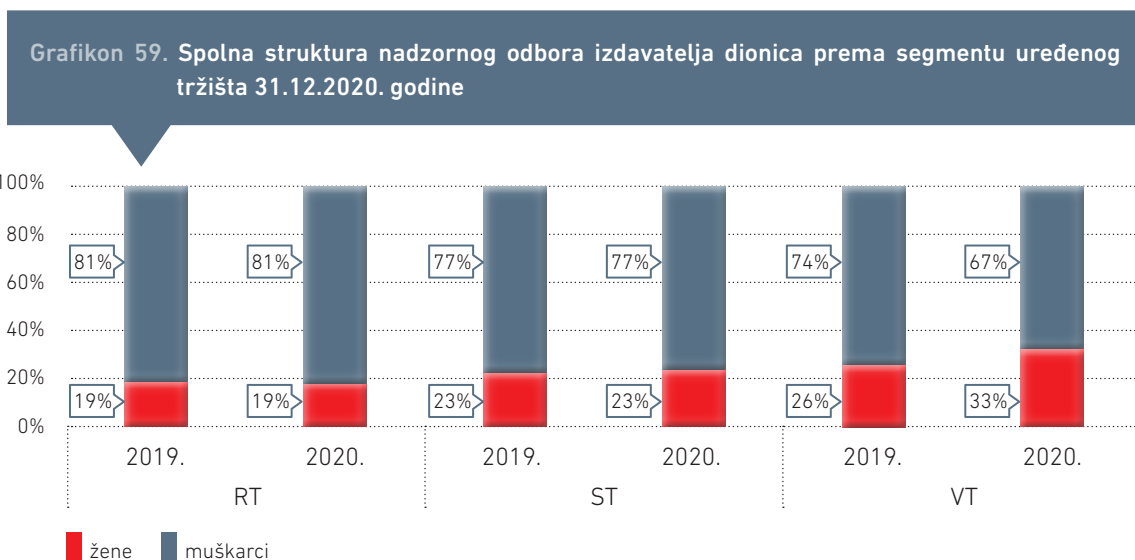

Izvor: sudski registar¹¹

11 Podaci o broju i spolu članova nadzornog odbora analizirani su prema podacima iz sudskog registra kako bi obuhvatili sve članove nadzornih odbora. Potrebno je napomenuti da može postojati određeno odstupanje u broju ako su pojedini izdavatelji kasnili s prijavom promjena u sudski registar.

- Na kraju 2020. udio žena u sastavu nadzornog odbora nije se mijenjao u odnosu na prethodnu godinu, a udio ženskih članova u nadzornom odboru izdavatelja dionica nije se značajnije mijenjao u promatranom razdoblju
- Prema segmentima uređenog tržišta u 2020. godini:
  - udio žena u nadzornim odborima izdavatelja na RT-u je 20 %
  - udio žena u nadzornim odborima izdavatelja na ST-u je 25 %
  - udio žena u nadzornim odborima izdavatelja na VT-u je 30 %.

Zastupljenost ženskih članova u nadzornom odboru u odnosu na ukupan broj članova nadzornog odbora izdavatelja u 2020. prema segmentu uređenog tržišta prikazana je na sljedećem grafikonu.

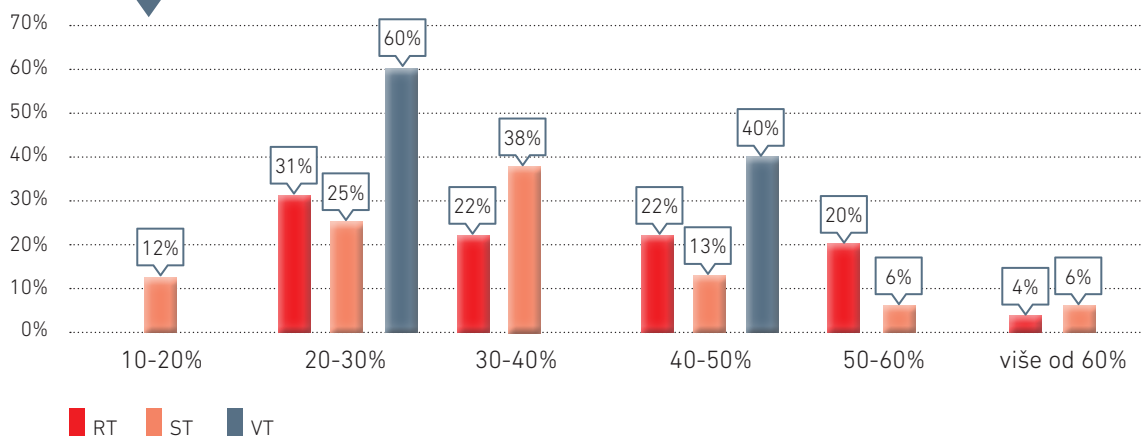

Izvor: sudski registar

- Prema grafikonu, vidljivo je da je do promjene u udjelima došlo jedino na VT-u. Udio žena povećao se s 26 % na 33 %, a udio muškaraca smanjio sa 74 % na 67 %.
- Prosječan udio žena u nadzornim odborima u razdoblju od 2015. do 2020. iznosio je oko 21 %.
- Prema upitniku o praksama upravljanja, titulu doktorice znanosti imalo je 8,3 % ženskih članica (u 2019. titulu doktorice znanosti imalo je njih 7,3 %).
- Dana 31. prosinca 2020. najviše članova nadzornih odbora, njih 42 %, imalo je više od 56 godina (2019. njih 44 %), njih 36 % imalo je između 46 i 55 godina (2019. njih 34 %), 19 % članova nadzornog odbora imalo je između 36 i 45 godina (2019. njih 18 %), a samo 4 % članova nadzornog odbora imalo je manje od 35 godina (2019. oko 5 %).
- Dana 31. prosinca 2020. najviše članova nadzornih odbora, njih 73,8 %, imalo je visoku stručnu spremu (u 2019. njih 69 %), a 10,5 % članova nadzornog odbora imalo je titulu doktora znanosti (u 2019. njih 8 %).
- Dana 31. prosinca 2020. ukupno 18,4 % članova nadzornih odbora izdavatelja bili su strani državljani (na kraju 2019. njih 18 %).
- Nadzorni odbor kod 57 % izdavatelja dionica ocijenio je svoju djelotvornost u posljednjih 12 mjeseci (u 2019. kod njih 53 %), od čega je kod 80 % izdavatelja dionica ocjenjivanje vodio predsjednik ili zamjenik predsjednika nadzornog odbora (u 2019. taj je udio iznosio 41 %).
- Prosječna dužina članstva u nadzornom odboru iznosila je 6 godina na kraju 2020. (na kraju 2019. također 6 godina).

- U 2020. ukupno 64 izdavatelja (65 %) imaju predstavnike radnika/sindikata u nadzornim odborima (u 2019. ukupno 63 izdavatelja ili 64 %).
- Nadzorni odbor 66 izdavatelja, odnosno 66,7 %, (62 izdavatelja, odnosno 62,0 % u 2019.) postavio je ciljani postotak ženskih članova u sastavu nadzornog odbora.

Grafikon 60. Izdavatelji dionica koji imaju postavljen ciljani postotak ženskih članova u nadzornom odboru u 2020. godini

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2020.

Po segmentima uređenog tržišta ciljani postotak žena u nadzornom odboru ima:

- 5 izdavatelja na VT-u,
- 16 izdavatelja na ST-u i
- 45 izdavatelja na RT-u.

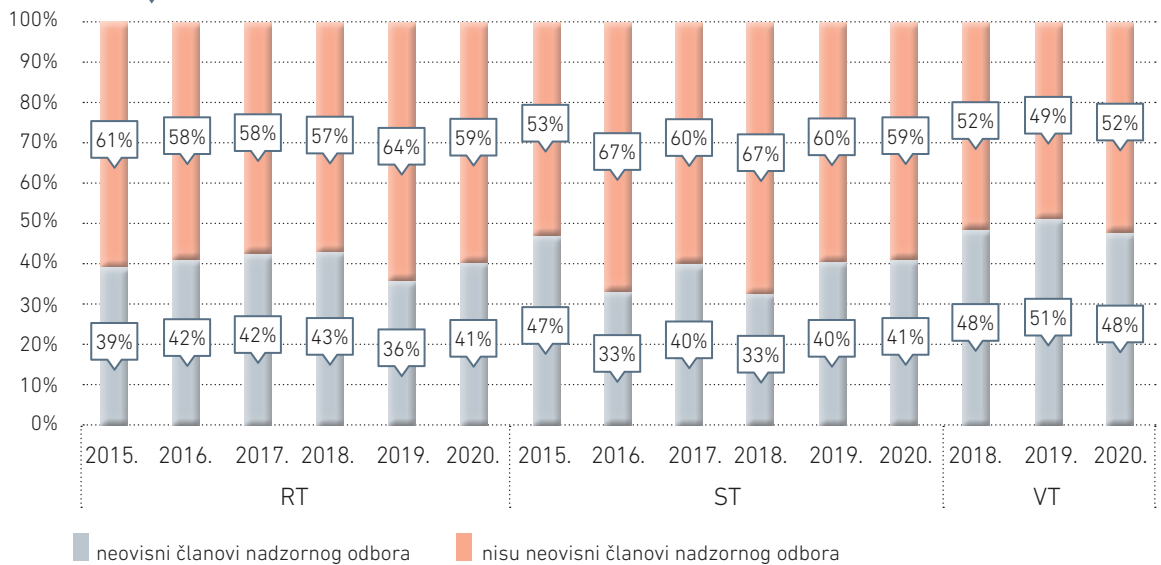
- Od ukupnog broja izdavatelja dionica na VT-u koji su postavili ciljani postotak ženskih članova u nadzornom odboru u 2020. godini njih 60 % postavilo je ciljani postotak u rasponu između 20 % i 30 %, a preostalih 40 % izdavatelja na VT-u postavilo je ciljani postotak između 40 % i 50 %.
- Izdavatelji čije su dionice uvrštene na ST jedini imaju ciljani postotak ženskih članova u nadzornom odboru u rasponu između 10 % i 20 %.
- Najveći postotak izdavatelja čije su dionice uvrštene na RT (31 % od ukupnog broja izdavatelja dionica na RT-u koji imaju postavljen ciljani postotak ženskih članova u nadzornom odboru u 2020. godini) jedini imaju ciljani postotak ženskih članova u nadzornom odboru u rasponu između 20 % i 30 %.

Neovisnost članova nadzornog odbora

- Prema podacima iz upitnika o praksama korporativnog upravljanja, na kraju 2020. godine 41 % članova nadzornog odbora je neovisno (na kraju 2019. bilo je 35 % neovisnih članova).
- U 2020. predsjednik ili zamjenik predsjednika nadzornog odbora neovisni su kod 43 izdavatelja (43 %) (u 2019. predsjednik ili zamjenik predsjednika nadzornog odbora neovisni su kod 45 izdavatelja (45 %)).
- Na kraju 2020. nadzorni odbor svakog izdavatelja ima u prosjeku 2 neovisna člana (na kraju 2019. također 2 neovisna člana po nadzornom odboru izdavatelja).

Na sljedećem grafikonu prikazan je udio neovisnih članova nadzornog odbora u ukupnom broju članova nadzornog odbora prema segmentu uređenog tržišta ZSE-a.

Grafikon 61. Udio neovisnih članova nadzornog odbora u ukupnom broju članova nadzornog odbora prema segmentu tržišta od 2015. do 2020. godine

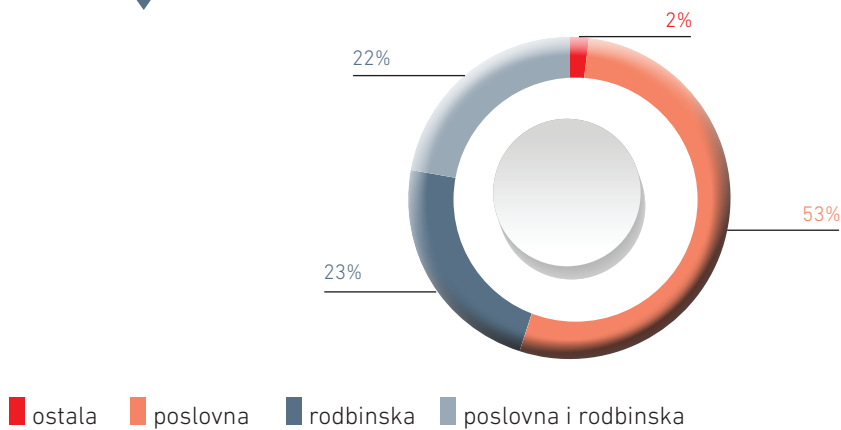
Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020., GIKU 2015., 2016., 2017. i 2018.

- ✓ Prosjek broja neovisnih članova nadzornog odbora u svim segmentima uređenog tržišta od 2015. do 2020. iznosi 42 %, a u istom razdoblju u prosjeku je 58 % članova nadzornog odbora koji nisu neovisni.
- ✓ Svi izdavatelji (njih 6) koji imaju dionice uvrštene na VT imaju barem po jednog neovisnog člana nadzornog odbora, a ukupno je neovisno 48 % članova odbora. Od ukupnog broja članova nadzornih odbora izdavatelja čije su dionice uvrštene na ST neovisno je njih 41 %. Od ukupnog broja članova nadzornih odbora izdavatelja koji imaju uvrštene dionice na segment RT-a neovisno je njih 41 %.
- ✓ Analizirajući po pojedinom segmentu uređenog tržišta ZSE-a, dana 31. prosinca 2020. vidljivo je da je najveći udio neovisnih članova nadzornog odbora prisutan na VT-u.

Povezanost članova nadzornog odbora s članovima uprave i nadzornog odbora

- ✓ Prema podacima iz upitnika o praksama korporativnog upravljanja, u 2020. ukupno 56 članova nadzornih odbora 24 izdavatelja bilo je povezano s članovima uprave (55 članova nadzornih odbora i 25 izdavatelja u 2019. godini).
- ✓ Najveći postotak čini poslovna povezanost (53 %), slijedi rodbinska povezanost (23 %), poslovna i rodbinska povezanost (22 %) te ostale vrste povezanosti (oko 2 %) (u 2019. godini poslovna povezanost 39 %, rodbinska povezanost 26 %, ostale vrste povezanosti 23 % te poslovna i rodbinska povezanost 12 %).

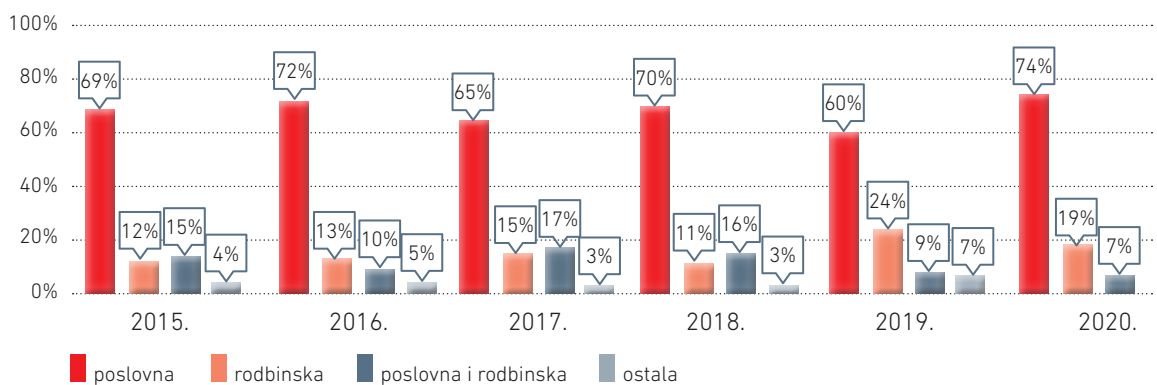
Grafikon 62. Povezanost članova nadzornog odbora s članovima uprave izdavatelja u 2020. godini

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2020.

- Tijekom 2020. ukupno je 108 članova nadzornog odbora 37 izdavatelja bilo povezano s drugim članovima nadzornog odbora (104 člana nadzornog odbora 36 izdavatelja u 2019.).
- Najveći postotak čini poslovna povezanost (74 %), slijedi rodbinska povezanost (19 %) te poslovna i rodbinska (7 %) (poslovna povezanost oko 60 %, rodbinska povezanost 24 %, poslovna i rodbinska 9 % te ostale vrste povezanosti 7 % u 2019.).

Grafikon 63. Povezanost članova nadzornog odbora s drugim članovima nadzornog odbora od 2015. do 2020. godine

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020., GIKU 2015., 2016., 2017., 2018.

Sjednice nadzornog odbora

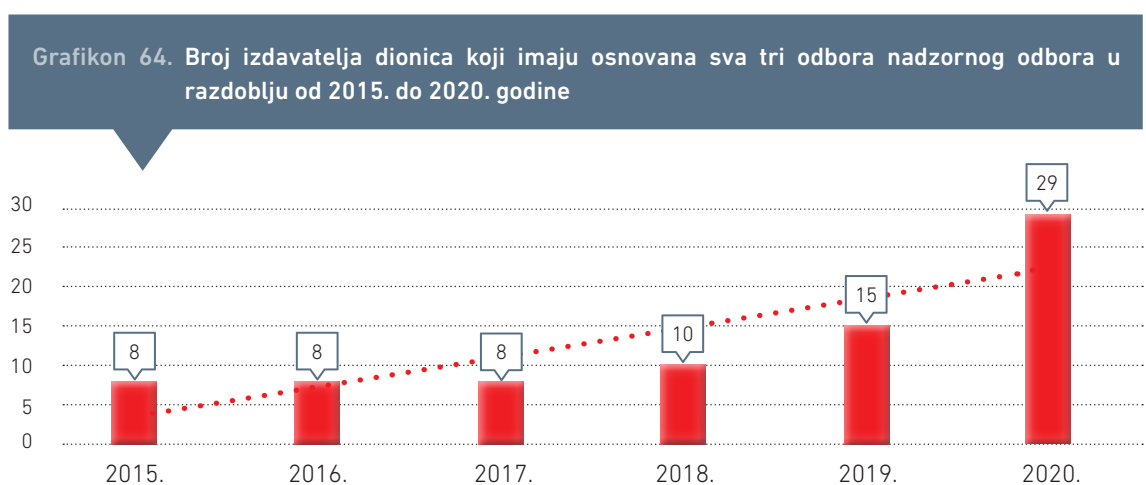
- ✓ Tijekom 2020. broj održanih sjednica nadzornog odbora kretao se u rasponu od 0 do 123, a nadzorni odbori izdavatelja dionica u prosjeku su održali 11 sjednica tijekom godine (9 sjednica tijekom 2019. godine). Nadzorni odbor 2 izdavatelja nije održao nijednu sjednicu u 2020. (nadzorni odbor 1 izdavatelja tijekom 2019. nije održao nijednu sjednicu).
- ✓ Sjednice nadzornog odbora 82 izdavatelja (83 %) održavaju se minimalno jednom svaka tri mjeseca (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).
- ✓ Ukupno 56 izdavatelja (57 %) imalo je raspored održavanja sjednica nadzornog odbora za 2020. (u 2019. godini 53 izdavatelja 54 %).
- ✓ Ukupno 80 izdavatelja, ili 81 %, ima interni propis rada nadzornog odbora (75 izdavatelja ili 76 % u 2019. godini), koji se mijenjao tijekom godine kod 18 izdavatelja, ili 18 %, (kod 7 izdavatelja u 2019. godini).

Odbori nadzornog odbora

U skladu s Kodeksom, nadzorni odbor mora osnovati najmanje revizijski odbor, odbor za imenovanja i odbor za primitke. Nadzorni odbor mora utvrditi mandat i aktivnosti svakog od odbora. Svaki odbor nadzornog odbora mora imati najmanje tri člana, a većina članova svakog odbora mora biti neovisna. I predsjednik odbora mora biti neovisan član nadzornog odbora. Članovi uprave ne mogu biti članovi odbora nadzornog odbora. Nadzorni odbor mora osigurati da članovi svakog njegova odbora imaju potrebno obrazovanje, znanje i vještine kao i profesionalno i praktično iskustvo za djelotvorno izvršavanje odgovornosti odbora.

- ✓ 29 izdavatelja dionica (29 %) u 2020. ima osnovana sva tri odbora nadzornog odbora: odbor za imenovanja, odbor za primitke i revizijski odbor (u 2019. ukupno 15 % izdavatelja).
- ✓ Prema segmentima uređenog tržišta, osnovana sva tri odbora nadzornog odbora ima:
  - svih 6 izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT,
  - 9 izdavatelja (od ukupno 21) na ST-u i
  - 15 izdavatelja (od ukupno 72) na RT-u.

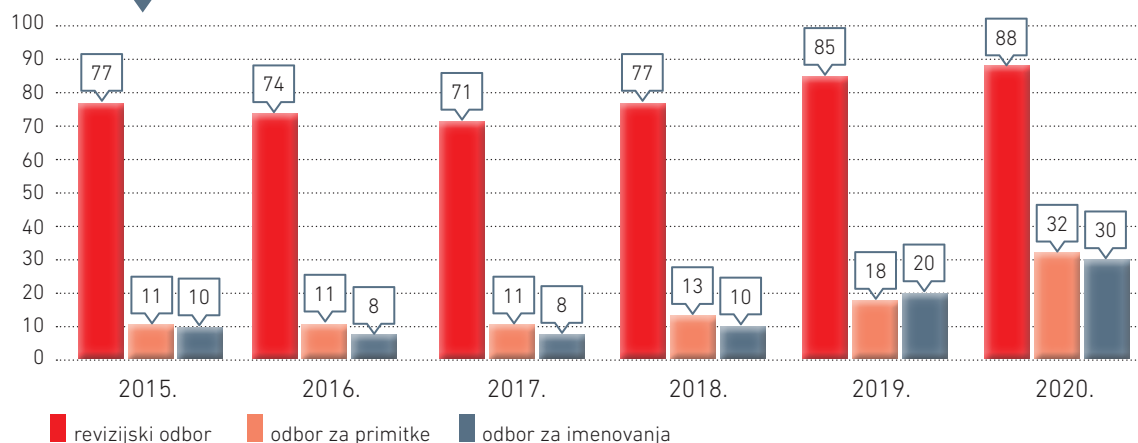
Na sljedećem grafikonu prikazan je broj izdavatelja dionica koji imaju osnovana sva tri odbora nadzornog odbora (revizijski odbor, odbor za primitke i odbor za imenovanja) od 2015. do 2020. godine.

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2020., GIKU za 2015., 2016., 2017., 2018. i 2019. godinu.

- Promatrano prema svakom pojedinom odboru nadzornog odbora, 88 izdavatelja (89 %) ima osnovan revizijski odbor, 32 izdavatelja (32 %) imaju osnovan odbor za primitke, a 30 izdavatelja, ili njih 30 %, ima osnovan odbor za imenovanja (u 2019. godini 85 izdavatelja, ili 86 %, imalo je osnovan revizijski odbor, 18 izdavatelja, ili 18 %, imalo je osnovan odbor za primitke, a 20 izdavatelja, ili njih 20 %, imalo je osnovan odbor za imenovanja).

Grafikon 65. Broj izdavatelja koji imaju osnovane odbore nadzornog odbora od 2015. do 2020. godine

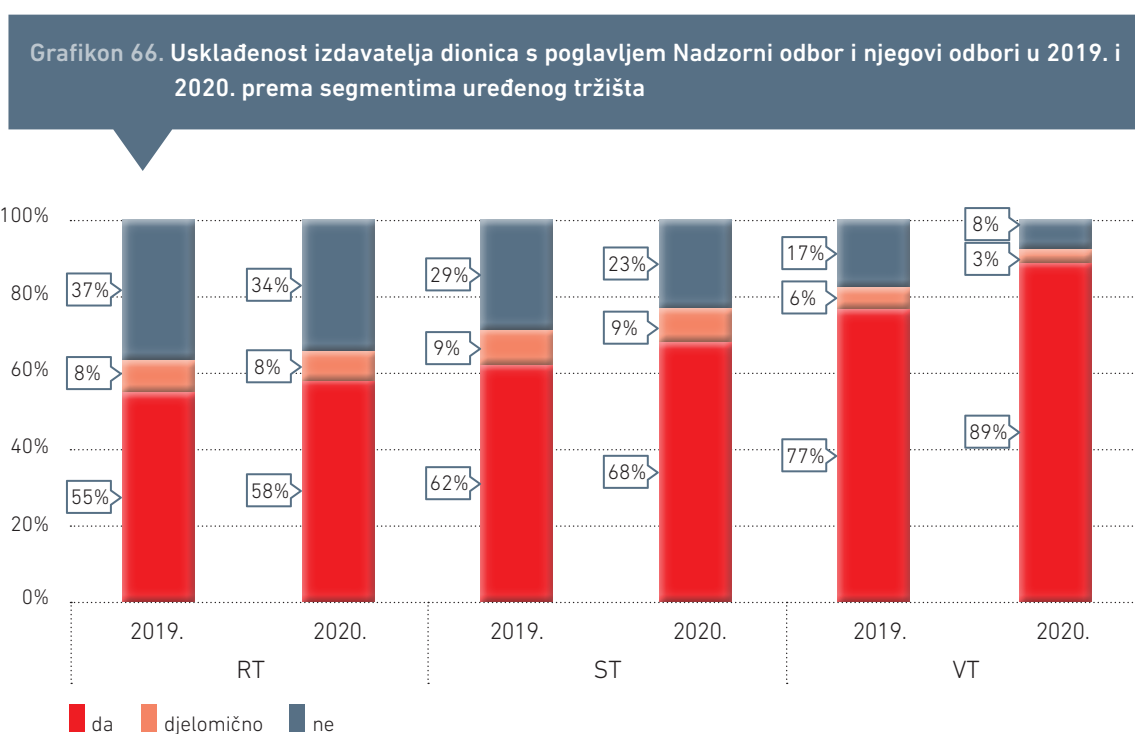
Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2020., GIKU za 2015., 2016., 2017., 2018. i 2019. godinu.

- Promatrano prema pojedinom odboru nadzornog odbora:
  - 240 članova nadzornog odbora, ili njih 46 %, članovi su revizijskog odbora
  - 82 člana nadzornog odbora, ili njih 16 %, članovi su odbora za primitke
  - 74 člana nadzornog odbora, ili njih 14 %, članovi su odbora za imenovanje
  - 238 članova nadzornog odbora, ili njih 45 %, nisu članovi nijednog od osnovnih odbora u skladu s Kodeksom.
- Dodatan odbor je u 2020. imalo 14 % izdavatelja dionica (kao i u 2019. godini).
- Revizijski odbor je u 2020. prosječno imao po 3 člana, odbor za primitke i odbor za imenovanja 2 člana (u 2019. sva 3 osnovana odbora nadzornog odbora imala su po 3 člana), dok je u prosjeku 1 član u svakom pojedinom odboru neovisan (u 2019. je također u prosjeku 1 član u svakom pojedinom odboru neovisan).
- 59 izdavatelja, ili njih 67 %, koji imaju osnovan revizijski odbor imaju i interne procedure rada revizijskog odbora, a njih 55, ili 63 %, izrađuje izvješće o radu revizijskog odbora, dok je 20, ili 23 %, izvješća javno dostupno (u 2019. od ukupno 85 izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor, 57 izdavatelja ima interne procedure rada odbora za reviziju, izvješće o radu revizijskog odbora izrađuje njih 14, ili 55 %, a 15 % izvješća javno je dostupno).
- 23 izdavatelja (72 %) koji imaju osnovan odbor za primitke imaju interne procedure rada odbora za primitke, a njih 13 (57 %) izrađuje izvješće o radu odbora za primitke te je 69 % izvješća javno dostupno (u 2019. od 18 izdavatelja koji imaju osnovan odbor za primitke, njih 14 ima interne procedure rada tog odbora, a njih 9 (50 %) izrađuje izvješće o radu odbora za primitke te je 28 % izvješća javno dostupno).
- 22 izdavatelja (76 %) koji imaju osnovan odbor za imenovanja imaju interne procedure rada odbora za imenovanja (u 2019. od ukupno 20 izdavatelja koji imaju osnovan odbor za imenovanja, 7 izdavatelja ima interne procedure rada odbora za imenovanja).
- Revizijski odbori su u 2020. prosječno održali 4 sastanka, a odbori za primitke i odbor za imenovanja 3 sastanka (u 2019. revizijski odbor i odbor za primitke održali su u prosjeku 4 sastanka tijekom godine, a odbor za imenovanja po 3 sastanka tijekom godine).

- ✓ Nadzorni odbori 78 % izdavatelja dionica osigurali su da članovi svakog njegova odbora imaju potrebne vještine, znanje i obrazovanje te profesionalno i praktično iskustvo za djelotvorno izvršavanje odgovornosti odbora (79 % u 2019. godini).
- ✓ Odbori nadzornog odbora kod 80 % izdavatelja dionica sastaju se toliko često koliko je potrebno za djelotvorno obavljanje njihovih dužnosti te redovito izvještavaju nadzorni odbor o svojim aktivnostima (80 % izdavatelja i u 2019. godini).

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u području koje se odnosi na nadzorni odbor i njegove odbore

Na idućem grafikonu prikazana je usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem *Nadzorni odbor i njegovi odbori* u 2020. godini. Podatak o usklađenosti s ovim poglavljem Kodeksa prvi puta se dao za 2019. jer su izdavatelji dionica u obvezi dostavljanja upitnika o usklađenosti po prvi puta bili za 2019. godinu.

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

- ✓ U 2020. izdavatelji čije su dionice uvrštene na VT prosjeku su 89 % usklađeni s poglavljem *Nadzorni odbor i njegovi odbori*.
- ✓ Izdavatelji na ST-u su u prosjeku 68 % usklađeni s poglavljem *Nadzorni odbor i njegovi odbori*.
- ✓ Izdavatelji na RT-u su u prosjeku 58 % usklađeni s poglavljem *Nadzorni odbor i njegovi odbori*.

Vidljivo je poboljšanje usklađenosti izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT, ST i RT s poglavljem *Nadzorni odbor i njegovi odbori* u 2020. u odnosu na baznu, 2019. godinu.

Uprava

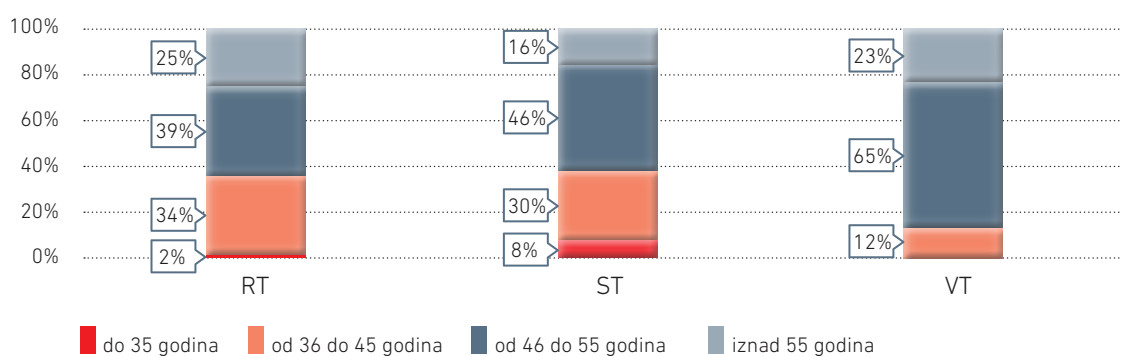
Uprava je prvenstveno odgovorna za poslovanje te za postizanje postavljenih i strateških ciljeva, kao i za održavanje ugleda odgovornog i vjerodostojnog društva.

U nastavku su analizirani podaci prema dostavljenim odgovorima iz upitnika o praksama upravljanja i upitnika o usklađenosti za 2020. godinu.

Broj članova i sastav uprave

- Prema upitniku o praksama korporativnog upravljanja, 31. prosinca 2020. najviše članova uprave, njih 53 %, imalo je visoku stručnu spremu (u 2019. godini 55 %), a 5 % je imalo titulu doktora znanosti (u 2019. godini 3 %).
- Dana 31. prosinca 2020. ukupno 12 % članova uprave strani su državljani (u 2019. njih oko 10 %).
- Dana 31. prosinca 2020. uprava izdavatelja dionica prosječno se sastojala od 2 člana (također 2 člana i u 2019. godini).
- Od ukupnog broja žena u upravi njih oko 6 % imalo je titulu doktora znanosti.
- Prema podacima iz upitnika o praksama upravljanja, 31. prosinca 2020. najviše članova uprave imalo je između 46 i 55 godina, točnije njih 44 %, (2019. godine 42 %) 30 % članova imalo je između 36 i 45 godina (2019. godine 29 %), iznad 56 godina imalo je 22,6 % (2019. godine 24 %) članova uprave, a njih 3 % (2019. godine 4,5 %) bilo je mlađe od 35 godina. U dobnoj strukturi vidljiv je pozitivan trend porasta članova uprave u starosti do 35 godina.

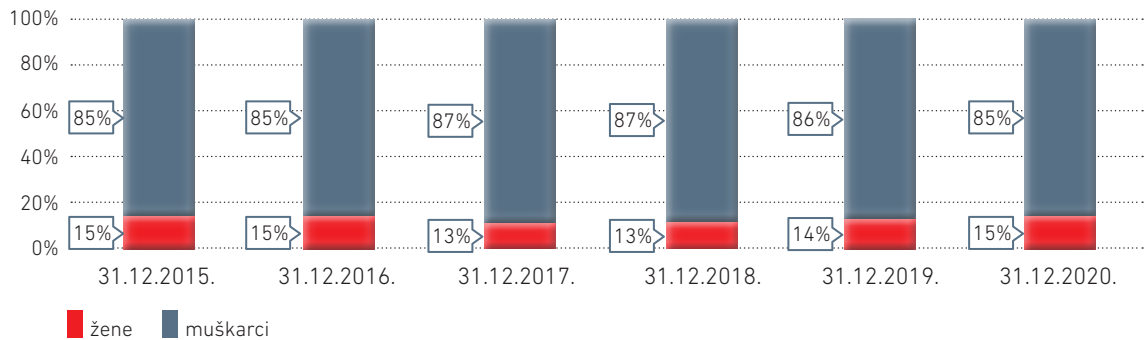
Grafikon 67. Starosna struktura članova uprave 31.12.2020. prema segmentima uređenog tržišta

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2020.

- Najveći udio članova uprave koji su stari od 46 do 55 godina prisutan je kod članova uprave čije su dionice uvrštene na VT (65 %) te je taj udio značajno veći u odnosu na preostala dva segmenta uređenog tržišta te iznosi oko 46 % na ST-u i 39 % na RT-u.
- U upravi izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT nijedan član uprave nije mlađi od 35 godina.

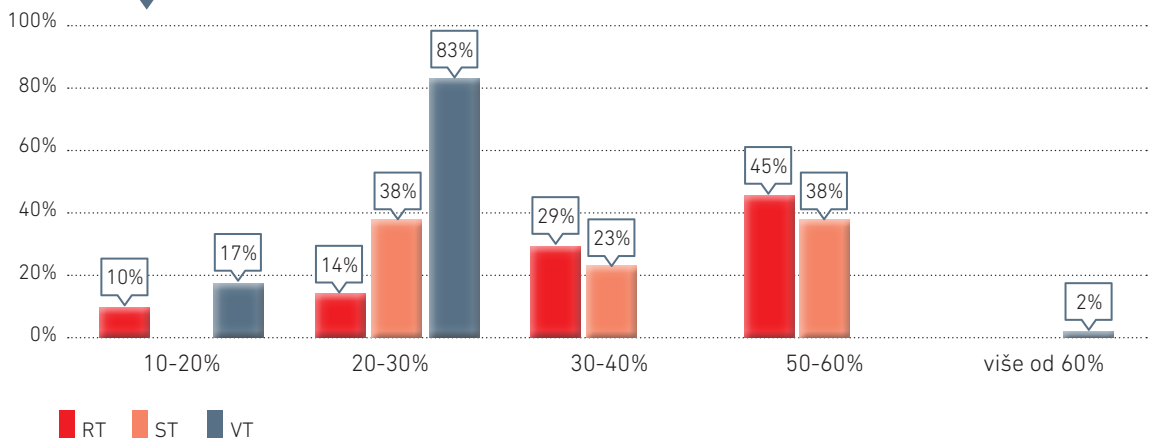
Grafikon 68. Spolna struktura uprave izdavatelja dionica od 2015. do 2020. godine

Izvor: sudski registar¹²

- Struktura uprave prema spolu nije se značajnije mijenjala u promatranom razdoblju. Zastupljenost žena u upravama izdavatelja dionica na kraju 2020. blago je porasla u odnosu na 2019. i 2018. godinu.

Grafikon 69. Izdavatelji dionica koji imaju postavljen ciljani postotak ženskih članova u upravama u 2020. godini

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2020.

- Prema upitniku o praksama korporativnog upravljanja ukupno su 84 izdavatelja (64 izdavatelja u 2019.) postavila ciljani postotak ženskih članova u upravi.
- Najviše izdavatelja (njih 29, tj. 35 %) imaju postavljen ciljani postotak ženskih članova u upravama između 10 % i 20 % te između 40 % i 50 %, a jedan izdavatelj ima postavljen ciljani postotak na razinama višim od 60 % (u 2019. najviše (46 %) između 40 % i 50 %, a 4 izdavatelja (6 %) imala su postavljen ciljani postotak na razinama višim od 60 %).
- Nijedan izdavatelj dionica nije postavio ciljani postotak ženskih članova u upravama u 2020. godini u rasponu između 40 % i 50 %.

12 Podaci o broju i spolu članova uprave analizirani su prema podacima iz sudskog registra kako bi obuhvatili sve izdavatelje (uključujući one koji nisu dostavili predmetni Upitnik). Potrebno je napomenuti da može postojati određeno odstupanje u broju ako su pojedini izdavatelji kasnili s prijavom promjena u sudski registar.

- ✓ Jedan izdavatelj dionica s RT-a postavio je ciljani postotak ženskih članova u upravama u rasponu većem od 60 %.

Sjednice uprave

- ✓ U 2020. broj održanih sjednica uprave kretao se u rasponu od 1 do najviše 247 koliko je broj održanih sjednica uprave kod jednog izdavatelja na RT-u, a u prosjeku su tijekom godine održane 23 sjednice uprave (u 2019. broj održanih sjednica uprave kretao se u rasponu od 1 do najviše 239 sjednica uprave koje su održane kod jednog izdavatelja također na RT-u, a u prosjeku su održane 22 sjednice uprave tijekom godine).
- ✓ U 2020. godini 37 izdavatelja (37 %) ima raspored održavanja sjednica uprave (u 2019. godini 38 izdavatelja ili njih 38 %).
- ✓ Ukupno 68 izdavatelja (69 %) ima interni propis rada uprave (poslovnik o radu uprave), a kod 17 izdavatelja (17 %) on se mijenjao tijekom godine (u 2019. godini 59 izdavatelja, ili njih oko 60 %, ima interni propis rada uprave, a kod njih 11, ili 19 %, taj se interni propis mijenjao tijekom godine).

Mandati i dužina članstva u upravi

Članove uprave i predsjednika imenuje nadzorni odbor izdavatelja na razdoblje od najviše pet godina te ih se može ponovno imenovati.

- ✓ Na kraju 2020. prosječna dužina članstva u upravi iznosila je 5 godina (6 godina u 2019. godini).
- ✓ Prosječan broj mandata članova uprave na dan 31. prosinca 2020. iznosio je 2,16 (na kraju 2019. godine 2,36 godina). Tijekom 2020. najveći broj uzastopnih mandata (deset) obnašala su ukupno 3 člana uprave (2019. najveći broj uzastopnih mandata, devet i deset, obnašala su 3 člana uprave).
- ✓ U 2020. nova imenovanja (prvi mandat) članova uprave postojala su kod 34 izdavatelja, a ukupno su novoimenovana 54 člana uprave (u 2019. kod 32 izdavatelja novoimenovano je ukupno 47 članova uprave).
- ✓ Od ukupno 54 novoimenovana člana uprave u 2020. njih 10, ili 19 %, su žene (u 2019. od 47 novoimenovanih članova uprave 4 su ženske članice uprave (9 %)).

Ostavke članova uprave

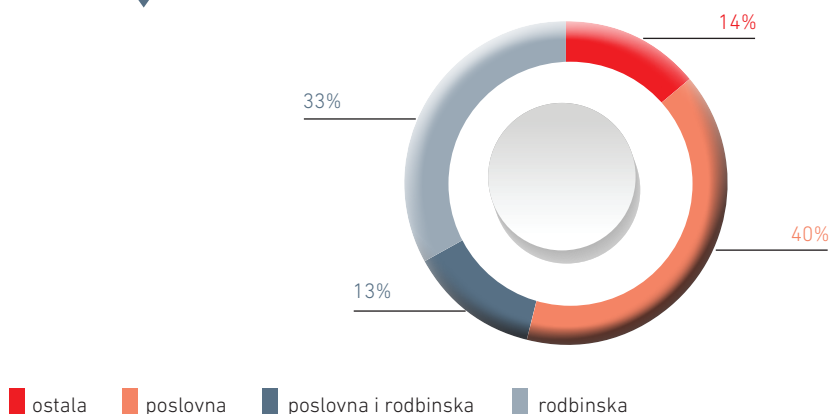
Članovi uprave podnose ostavku nadzornom odboru u pisanom obliku.

- ✓ U 2020. ukupno je 18 članova uprave dalo ostavku prije isteka mandata, a najčešći razlog podnošenja ostavke bili su osobni razlozi (u 2019. godini 26 članova uprave, također najčešće zbog osobnih razloga).

Povezanost članova uprave s članovima uprave/nadzornog odbora unutar izdavatelja te s drugim društvima

Na idućem grafikonu prikazan je udio članova uprave koji su povezani s drugim članovima uprave u 2020. godini.

Grafikon 70. Povezanost članova uprave s drugim članovima uprave u 2020. godini

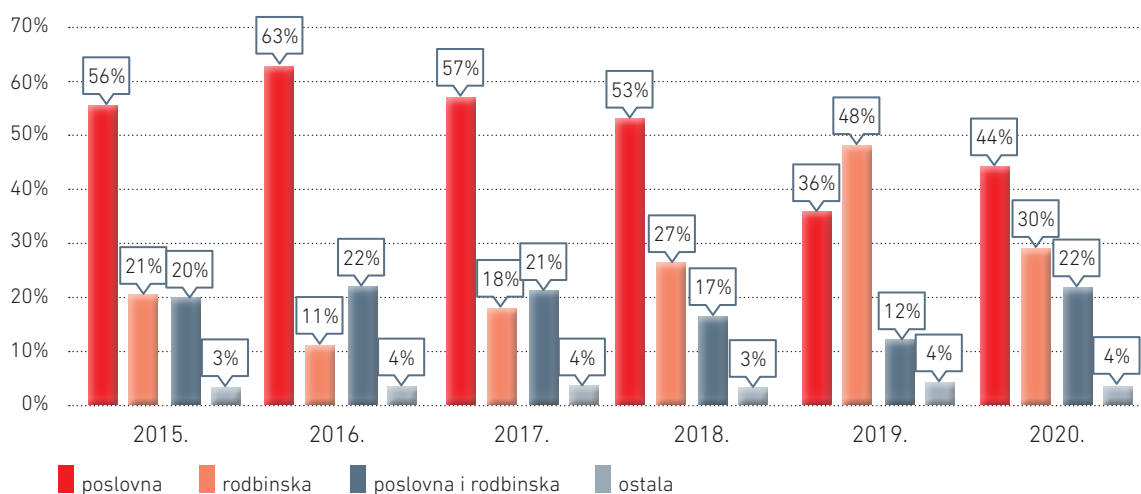

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2020.

Tijekom 2020. ukupno je 15 članova uprave u 7 izdavatelja bilo povezano s drugim članovima uprave, a najviše članova uprave (njih 6 ili 40 %) poslovno je povezano, slijedi rodbinska povezanost (5 članova uprave ili njih 33 %), poslovno i rodbinski bila su povezana dva člana uprave, ili 13 %, a ostala povezanost čini udio od 14 % (2 člana uprave). U prethodnoj godini ukupno je 11 članova uprave u 6 izdavatelja bilo povezano s drugim članovima uprave, a najviše članova uprave (njih 5, ili 46 %) rodbinski je povezano, slijedi poslovna povezanost (4 člana uprave, ili njih 36 %), a ostala povezanost čini udio od 18 % (2 člana uprave).

Na sljedećem grafikonu prikazana je povezanost članova uprave s članovima nadzornog odbora od 2015. do 2020. prema vrstama povezanosti.

Grafikon 71. Povezanost članova uprave s članovima nadzornog odbora od 2015. do 2020. godine

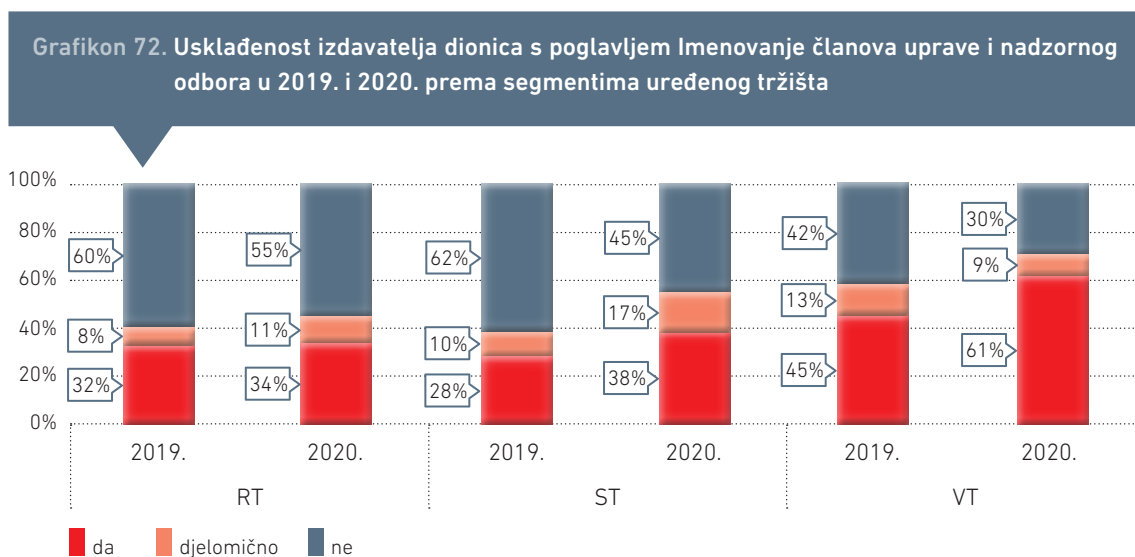

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2020. i 2019., GIKU 2015., 2016., 2017. i 2018.

- U promatranom razdoblju najviše je članova uprave poslovno povezano s drugim članovima nadzornog odbora (u prosjeku je 52 % članova uprave poslovno povezano s drugim članovima nadzornog odbora), dok je u prosjeku 4 % članova uprave povezano s članovima nadzornog odbora kroz ostalu povezanost.
- U 2020. godini 27 članova uprave kod ukupno 20 izdavatelja bilo je povezano s drugim članovima nadzornog odbora. Najveći postotak čini poslovna povezanost (12 članova uprave ili njih 44 %), slijedi rodbinska povezanost (8 članova uprave ili njih 30 %), zatim poslovna i rodbinska povezanost (6 članova uprave ili njih 22 %) te ostala vrsta povezanosti (1 član uprave ili 4 %). U 2019. godini 25 je članova uprave kod ukupno 21 izdavatelja bilo povezano s drugim članovima nadzornog odbora. Najveći postotak čini rodbinska povezanost.
- U 2020. ukupno je 76 članova uprave istovremeno bilo članom uprave u prosjeku kod 3 druga društva, od kojih je prosječno 0,4 izdavatelja na uređenom tržištu te prosječno 2 povezana društva u smislu članka 473. ZTD-a (u 2019. ukupno su 74 člana uprave istovremeno bila članom uprave u prosjeku kod 3 druga društva, od kojih je prosječno 1 izdavatelj na uređenom tržištu te prosječno 2 povezana društva).
- U 2020. 79 članova uprave istovremeno su bili članovi nadzornog odbora u prosjeku kod 2 druga društva, od kojih je prosječno 1,6 povezanih društava u smislu članka 473. ZTD-a (u 2019. godini 94 člana uprave istovremeno su bili članovi nadzornog odbora u prosjeku kod 2 druga društva, od kojih je prosječno 1 povezano društvo u smislu članka 473. ZTD-a).
- U 2020. ukupno 54 % izdavatelja dionica ima usvojen poslovnik o radu uprave koji definira raspodjelu odgovornosti i način suradnje između članova uprave, a koji je odobren od strane nadzornog odbora (u 2019. njih 50 %).
- Kod 93 % izdavatelja dionica nadzorni je odbor osigurao da je uprava određena najmanjim brojem članova uz istodobnu kombinaciju članova koji posjeduju obrazovanje, vještine i znanja te profesionalno i praktično iskustvo (u 2019. njih 90 %).
- Kod 73 % izdavatelja dionica nadzorni je odbor u posljednjih 12 mjeseci ocijenio djelotvornost aranžmana za suradnju između nadzornog odbora i uprave (u 2019. njih 70 %).

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u području koje se odnosi na nadzorni odbor i upravu

Usklađenost izdavatelja dionica s odredbama poglavlja *Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora* prema segmentima uređenog tržišta prikazana je na sljedećem grafikonu.

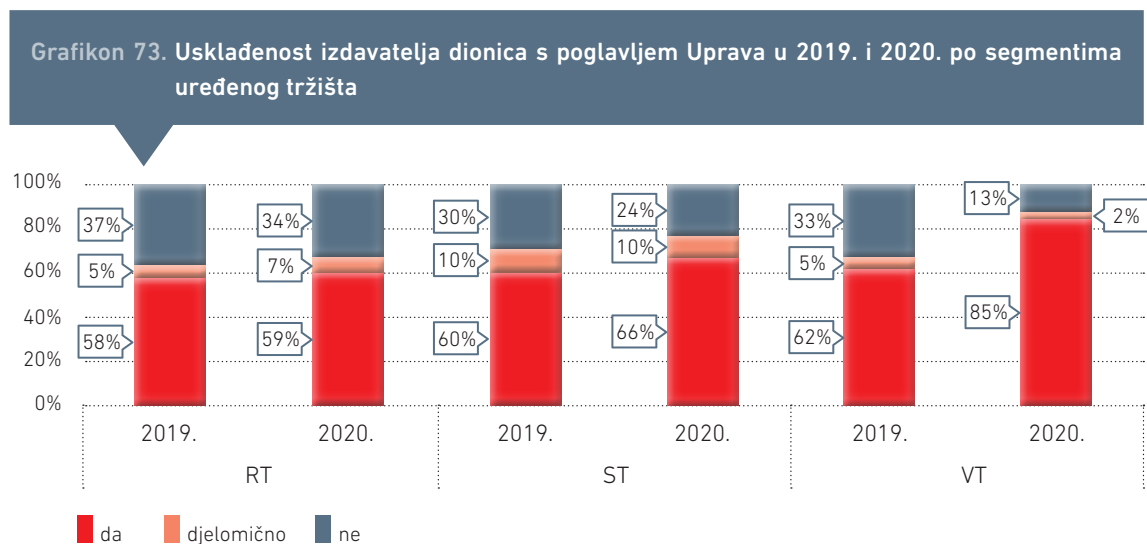

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

U 2020. izdavatelji čije su dionice uvrštene na VT 61 % su usklađeni s poglavljem *Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora*.

Prosječna usklađenost izdavatelja na ST-u s poglavljem *Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora* iznosi 38 %, a prosječna usklađenost izdavatelja čije su dionice uvrštene na RT iznosi 34 %.

Vidljivo je poboljšanje usklađenosti izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT, ST i RT s poglavljem *Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora* u 2020. u odnosu na baznu, 2019. godinu.

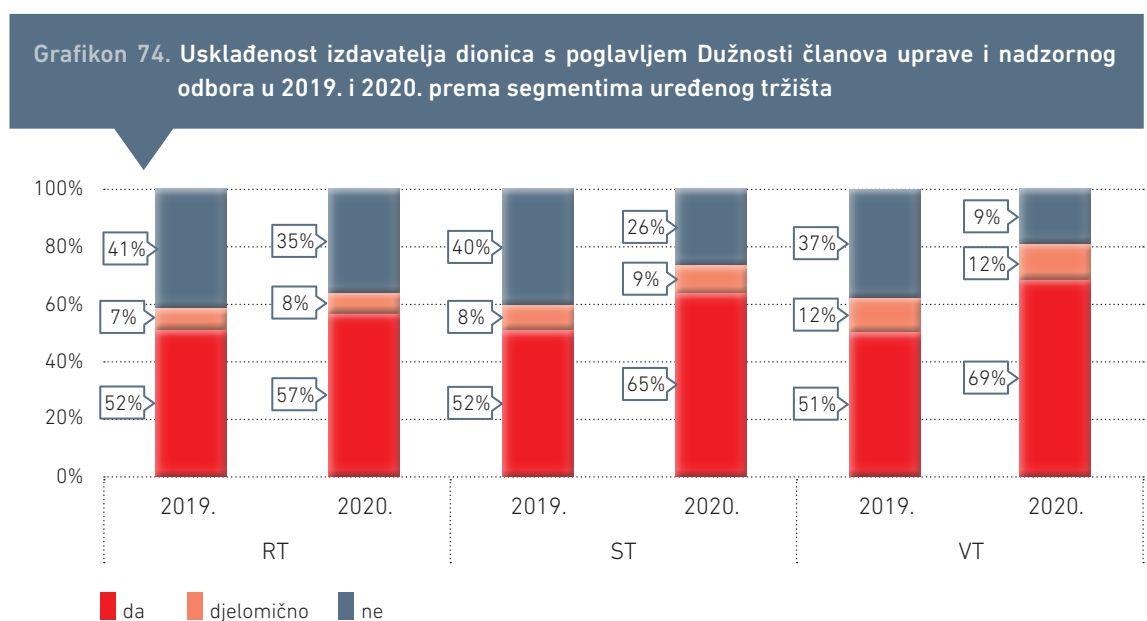

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

U 2020. izdavatelji čije su dionice uvrštene na VT u prosjeku su 85 % usklađeni s poglavljem *Uprava*.

Usklađenost izdavatelja čije su dionice uvrštene na ST s promatranim poglavljem Kodeksa u prosjeku iznosi 66 %, a 59 % za izdavatelje čije su dionice uvrštene na RT.

Vidljivo je poboljšanje usklađenosti izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT, ST i RT u 2020. u odnosu na baznu, 2019. godinu u dijelu koji se odnosi na poglavlje *Uprava*.

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

- ✓ Izdavatelji čije su dionice uvrštene na VT u prosjeku su 69 % usklađeni s poglavljem *Dužnosti članova uprave i nadzornog odbora*.
- ✓ Usklađenost izdavatelja čije su dionice uvrštene na ST iznosi 65 %, a 57 % za izdavatelje čije su dionice uvrštene na RT.

Primici članova uprave i nadzornog odbora

Nadzorni odbor izdavatelja odgovoran je za donošenje odluka o naknadama članovima uprave i nadzornog odbora, koje trebaju biti usklađene s dugoročnim interesima izdavatelja, kao i njihovih dioničara. Dobrom praksom smatra se i transparentnost omjera upravljanja, naknada i uspješnosti, koja se postiže tako da izdavatelji javno objave izvještaj o naknadama te da omoguće dioničarima izražavanje svojeg mišljenja o politici primitaka.

Iznos primitaka članova uprave određuje nadzorni odbor. U skladu s Kodeksom pri određivanju ukupnih primitaka svakog pojedinog člana uprave (plaće, sudjelovanja u dobiti, nadoknade izdataka, plaćanja premije osiguranja, provizije i sva ostala davanja) nadzorni odbor mora brinuti o tome da ukupni iznos primitaka bude u primjerenom odnosu posla koji obavlja član uprave i stanja društva.

Primici članova uprave u skladu s Kodeksom sastoje se od sljedećih elemenata:

- fiksnog dijela, koji je nepromjenjiv i ne ovisi o rezultatima poslovanja (plaće, naknade izdataka putnih i drugih troškova, uplata premije osiguranja života i zdravlja, dodatne premije za mirovinu i sl.)
- varijabilnog dijela, koji je uvjetovan rezultatima poslovanja u određenoj poslovnoj godini (sudjelovanje u dobiti, provizije, tantijemi)
- dioničkih opcija, kao i sličnih instrumenata koji imaju učinak dugoročne stimulacije.

U sljedećoj tablici prikazan je prosječan bruto fiksni i varijabilni iznos primitaka isplaćenih članovima uprave, prosječan iznos ostalih primitaka isplaćenih članovima uprave te prosječan novčani iznos opcija koje su dodijeljene članovima uprave u razdoblju od 2015. do 2020. godine. Iznosi primitaka navedeni u sljedećoj tablici predstavljaju prosječne isplaćene iznose za cijelu upravu (ne po članu uprave).

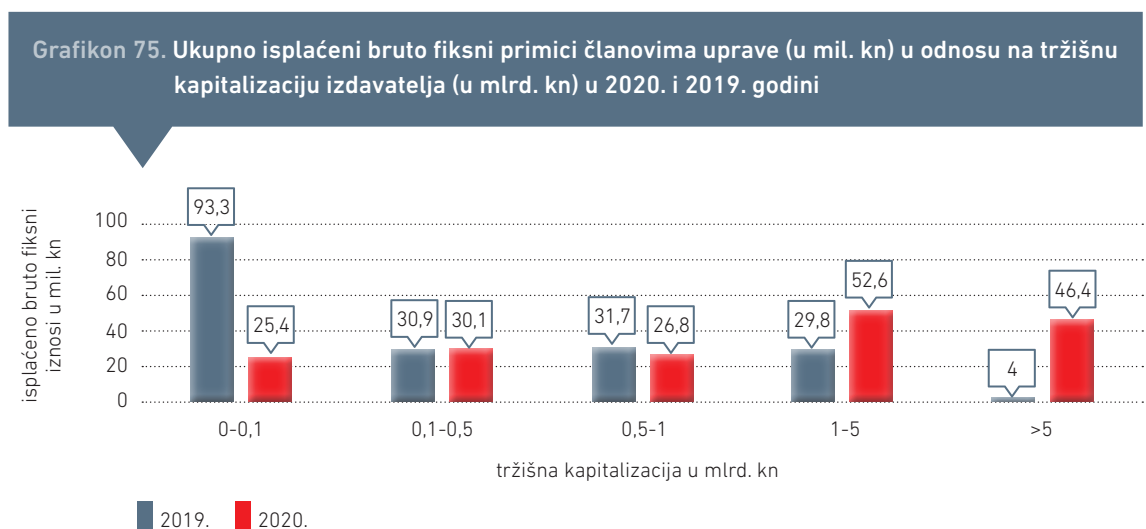
Tablica 18. Primici isplaćeni članovima uprave izdavatelja dionica u razdoblju od 2015. do 2020. godine

		Prosječan bruto iznos primitaka (u kunama)		Prosječan iznos opcija koje imaju članovi uprave (u kunama)	Prosječan iznos ostalih primitaka (u kunama)
		Fiksni iznos	Varijabilni iznos		
2020.	Broj izdavatelja	86	36	3	31
	Iznos	2.082.318	602.692	3.585.288	373.954
2019.	Broj izdavatelja	84	39	2	31
	Iznos	2.257.302	2.031.888	1.114.077	822.969
2018.	Broj izdavatelja	73	19	3	1
	Iznos	2.487.501	2.325.776	12.270.100	1.197.802
2017.	Broj izdavatelja	69	16	2	14
	Iznos	2.175.208	1.899.286	12.811.131	1.186.087
2016.	Broj izdavatelja	72	19	3	7
	Iznos	2.236.450	1.752.400	11.886.341	1.349.549
2015.	Broj izdavatelja	85	20	4	7
	Iznos	1.918.047	2.845.726	10.673.739	463.883

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

- ✓ U 2020. ukupno je 86 izdavatelja dionica isplatilo bruto fiksni iznos primitaka članovima uprave od 181.161.668 kuna (u 2019. 84 izdavatelja dionica isplatila su bruto fiksni iznos od 189.613.350 kuna).
- ✓ Prosječni iznos bruto fiksnih primitaka članova uprave u 2020. najniži je u odnosu na prethodne četiri godine, a iznosio je 2.082.318 kuna (najviši je bio u 2018., a najniži u 2015. godini).
- ✓ Bruto fiksni iznos primitaka isplaćenih članovima uprave u 2020. kretao se u rasponu od 52,0 tis. kuna do 19,0 mil. kuna (u 2019. od 68,4 tis. kuna do 15,4 mil. kuna). Kao i prethodne godine, u 2020. najviši bruto fiksni iznosi primitaka isplaćeni su članovima uprave u sektoru bankarstva, a najniži iznosi isplaćeni su u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane.
- ✓ 36 izdavatelja je u 2020. isplatilo bruto varijabilne primitke članovima uprave od 52.434.174 kune (39 izdavatelja u 2019. u iznosu od 79.243.628 kuna).
- ✓ Bruto varijabilni primici isplaćeni članovima uprava u 2020. prosječno su iznosili 602.692 kune (2.031.888 kuna u 2019. godini).
- ✓ Iznos bruto varijabilnih primitaka isplaćenih članovima uprave u 2020. kretao se u rasponu od 3,4 tis. kuna do 8,0 mil. kuna (od 1,5 tis. kuna do 12,4 mil. kuna u 2019. godini).
- ✓ U 2020. najviši iznos bruto varijabilnih primitaka isplaćen je članovima uprave kod izdavatelja iz sektora bankarstva, a najniži iznos kod izdavatelja iz sektora obrane (tijekom 2019. godine najviši iznos kod izdavatelja iz sektora telekomunikacija, a najniži kod izdavatelja iz sektora prijevoza).
- ✓ 3 izdavatelja iz sektora turizma i sektora prehrambene industrije su u 2020. dodijelila opcije članovima uprave u iznosu od 10.755.865 kuna, a iznos dodijeljenih opcija kretao se u rasponu od 1,9 mil. kuna do 6,4 mil. kuna (2 izdavatelja iz sektora prehrambene industrije dodijelila su opcije članovima uprave u iznosu od 2.228.154 kune, a iznos dodijeljenih opcija kretao se u rasponu od 506,3 tis. kuna do 1,7 mil. kuna).
- ✓ 31 izdavatelj je u 2020. isplatio članovima uprave i ostale primitke u iznosu od 11.592.571 kune (31 izdavatelj je u 2019. isplatio članovima uprave i ostale primitke u iznosu od 25.512.045 kuna). Iznos ostalih primitaka isplaćenih članovima uprave tijekom 2019. kretao se u rasponu od 852 kune do 2,0 mil. kuna (u 2019. kretao se u rasponu od 2,5 tis. kuna do 7,5 mil. kuna).
- ✓ U 2020. ukupno 60 izdavatelja podnijelo je glavnoj skupštini godišnje izvješće o primicima članova uprave (30 izdavatelja u 2019. godini).

Na grafikonu u nastavku dan je usporedni prikaz ukupno isplaćenih bruto fiksnih primitaka članovima uprave (u mil. kn) u odnosu na tržišnu kapitalizaciju izdavatelja za 2020. i 2019. godinu.

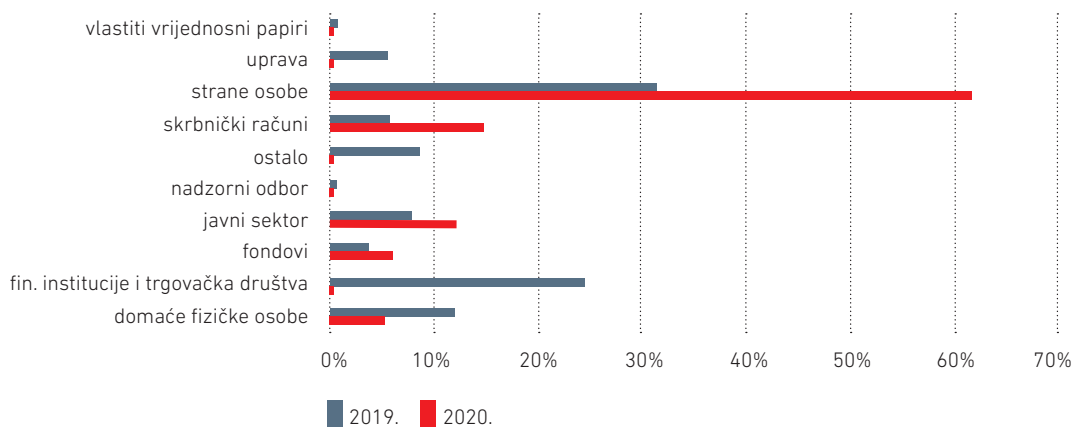

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, za 2020. i 2019., ZSE

U 2020. članovima uprave isplaćeni su bruto fiksni primici u iznosu od 181.161.668 kuna (u 2019. godini 189.613.350 kuna). Najveći iznos bruto fiksnih primitaka članovima uprave tijekom godine u iznosu od 19.026.902 kune isplatili su izdavatelji s tržišnom kapitalizacijom dionica od > 5 mlrd kuna, a najmanji iznos bruto fiksnih primitaka članovima uprave od 52.000 kuna isplatili su izdavatelji s tržišnom kapitalizacijom dionica od 0 do 0,1 mlrd. kuna.

- ✓ U odnosu na 2019. najveća razlika u ukupno isplaćenim bruto fiksnim primicima članovima uprave vidljiva je kod izdavatelja s tržišnom kapitalizacijom od 0 do 0,1 mlrd. kuna te > 5 mlrd. kuna.
- ✓ U 2020. je u odnosu na 2019. porast isplaćenih bruto fiksnih primitaka članovima uprave iznosio 1059 % kod izdavatelja dionica koji imaju tržišnu kapitalizaciju > 5 mlrd. kuna.
- ✓ Smanjenje isplaćenih bruto fiksnih primitaka članovima uprave u 2020. u odnosu na 2019. iznosilo je 73 % kod izdavatelja dionica koji imaju tržišnu kapitalizaciju od 0 do 1 mlrd. kuna.

Grafikon 76. Vlasnička struktura izdavatelja dionica koji su u 2019. i 2020. članovima uprave isplatili bruto fiksne primitke veće od 5 milijuna kuna

Izvor: Uпитnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020., SKDD

- ✓ U vlasničkoj strukturi izdavatelja dionica koji su tijekom 2020. isplatili bruto fiksne primitke članovima uprave u iznosu većem od 5 mil. kuna prevladavaju strane osobe s udjelom od 62 % (u 2019. u vlasničkoj strukturi izdavatelja koji su članovima uprave isplatili bruto fiksne primitke veće od 5 milijuna kuna također prevladavaju strane osobe s udjelom od 31 %, a slijede ih financijske institucije i trgovačka društva s udjelom od 25 %).

Politika primitaka uprave

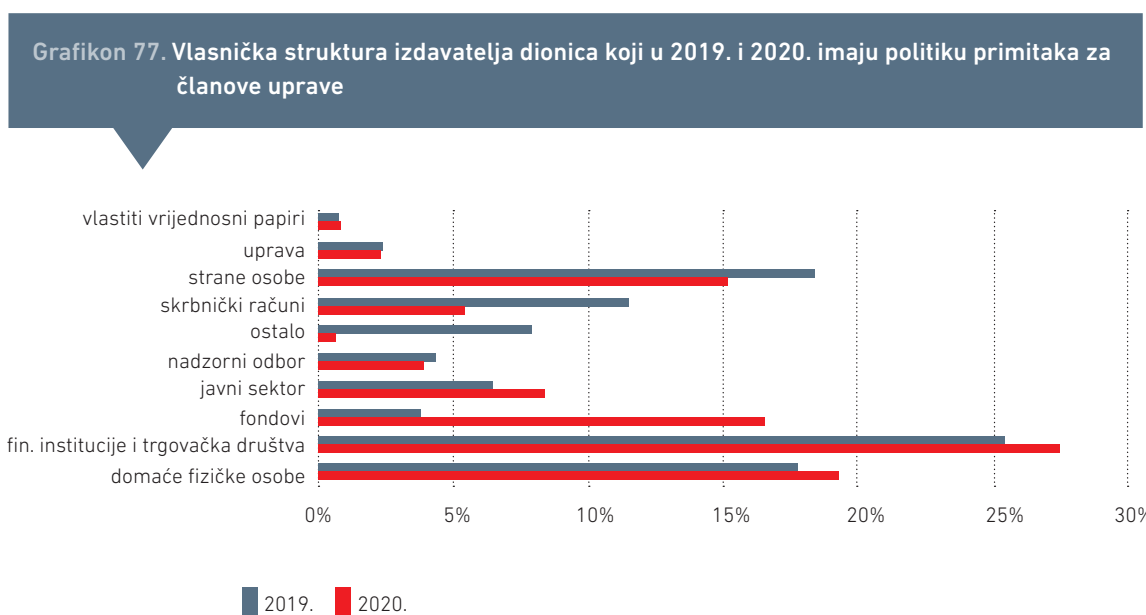
Člankom 34. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima koji je stupio na snagu 12. travnja 2019. propisana je obveza odlučivanja o sustavu primitaka članova uprave i nadzornog odbora kroz donošenje politike primitaka. Pored toga, člankom 40. tog zakona propisano je da uprava i nadzorni odbor, odnosno izvršni direktori i upravni odbor društva dionice kojeg su uvrštene na uređeno tržište radi trgovanja sastavljaju jednom godišnje jasno i razumljivo izvješće o svim primicima koje je društvo ili neko drugo društvo u sastavu istoga koncerna isplatilo ili se obvezalo isplatiti svakom trenutačnom i bivšem članu uprave i nadzornog odbora, odnosno izvršnom direktoru i članu upravnog odbora tijekom posljednje poslovne godine. Sadržaj izvješća o primicima članova uprave i nadzornog odbora propisan je člankom 272.r stavcima 1. i 2. ZTD-a.

Prema odredbama 51. i 52. Kodeksa nadzorni odbor mora odrediti godišnje primitke svakog člana uprave, utemeljene na preporukama odbora za primitke i u skladu s odobrenom politikom primitaka, a politika mora biti pripremljena u skladu s odgovarajućim zakonskim zahtjevima. Razina primitaka članova uprave te ključnih pokazatelja uspješnosti koji se uzimaju u obzir pri određivanju dijela primitaka na temelju uspješnosti poslovanja mora biti odgovarajuća uzimajući u obzir dogovorenu strategiju, sklonost preuzimanju rizika, gospodarsko okruženje unutar kojeg društvo posluje te plaće i uvjete radnika unutar društva.

Pored toga, prema odredbi 53. Kodeksa ako su kao dio paketa primitaka članu uprave dodijeljene dionice, član uprave ne smije raspolagati tim dionicama najmanje dvije godine od dana na koji su mu dodijeljene. Ako su kao dio paketa primitaka članu uprave dodijeljene dioničke opcije, član uprave ne smije iskoristiti te opcije prije nego što protekne rok od dvije godine od dana na koji su mu dodijeljene. Politika primitaka mora uključivati odredbe koje će pobliže utvrditi okolnosti u kojima bi dio primitaka člana uprave bio zadržan ili bi se tražilo njihov povrat.

- ✓ U 2020. godini 64 % izdavatelja dionica ima usvojenu politiku primitaka za članove uprave od čega su 4 izdavatelja na VT-u, 18 izdavatelja na ST-u i 41 izdavatelj na RT-u (u 2019. njih 22 %, od čega je 1 izdavatelj na VT-u, 8 izdavatelja na ST-u i 13 izdavatelja na RT-u).
- ✓ Od ukupno 63 izdavatelja koji imaju usvojenu politiku primitaka za članove uprave, njih 87 % tu je politiku javno objavilo (u 2019. od 22 izdavatelja koji imaju politiku primitaka članova uprave, 50 % izdavatelja javno je objavilo tu politiku).
- ✓ Politiku primitaka kod 56 % izdavatelja dionica odobrili su dioničari na glavnoj skupštini (u 2019. taj je broj iznosio 22 %).
- ✓ Politika primitaka 40 % izdavatelja dionica uključuje odredbe kojima se pobliže utvrđuju okolnosti u kojima bi dio primitaka člana uprave bio zadržan ili bi se tražilo njihov povrat (u 2019. taj je broj iznosio 16 %).
- ✓ Kod 90 % izdavatelja dionica razina primitaka članova uprave uzima u obzir dogovorenu strategiju, sklonost preuzimanju rizika, gospodarsko okruženje unutar kojeg društvo posluje te plaće i uvjete radnika unutar društva (u 2019. njih 83 %).

Vlasnička struktura izdavatelja dionica koji u 2019. i 2020. imaju politiku primitaka za članove uprave prikazana je na sljedećem grafikonu.

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020., SKDD

- ✓ Izdavatelji koji su na kraju 2020. imali usvojenu politiku primitaka za članove uprave pretežno su u vlasništvu financijskih institucija i trgovačkih društava s udjelom od 28 % (2019. 25 %) i domaćih fizičkih osoba s udjelom od 19 % (2019. 18 %).

Otpremnine članovima uprave

- ✓ U 2020. ukupno je 16 % izdavatelja imalo ugovorene otpremnine u ukupnom iznosu od 41.223.825 kuna (u 2019. ukupno 19 izdavatelja (19 %) imalo je ugovorene otpremnine članovima uprave u ukupnom iznosu od 56.094.419 kuna).

- ✓ U 2020. iznosi ugovorenih otpremnina kretali su se u rasponu od 37,5 tis. kuna do 9,9 mil. kuna (u 2019. iznosi ugovorenih otpremnina kretali su se u rasponu od 40,5 tis. kuna do 20,1 mil. kuna).

Ukupno je 15 % izdavatelja dionica isplatilo otpremnine članovima uprave tijekom 2020. (u 2019. taj postotak iznosio je 10 %).

Primici članova nadzornog odbora

Člankom 269. ZTD-a (koji je na snazi od 1. svibnja 2020.) propisano je da se članovima nadzornog odbora može za njihov rad platiti naknada, koja se može odrediti i sudjelovanjem člana nadzornog odbora u dobiti izdavatelja. Naknada se određuje statutom, a može je odobriti i glavna skupština izdavatelja. Naknada mora biti primjerena poslovima koje obavlja član nadzornog odbora i stanju izdavatelja.

Dodatno, društva čije su dionice uvrštene na uređeno tržište radi trgovanja moraju najmanje svake četiri godine odlučivati o primicima članova nadzornog odbora.

U skladu s Kodeksom, razina primitaka za predsjednika nadzornog odbora i druge članove nadzornog odbora mora odražavati njihovu vremensku opterećenost i odgovornosti, uključujući i njihovu odgovornost i vremensku opterećenost u odborima nadzornog odbora. Također, primici članova nadzornog odbora neće uključivati varijabilne ili druge elemente povezane s uspješnošću poslovanja.

- ✓ U 2020. ukupno 43 % izdavatelja ima usvojenu politiku primitaka za članove nadzornog odbora (2 izdavatelja na VT-u, 13 izdavatelja na ST-u i 25 izdavatelja na RT-u), od čega ju je javno objavilo 34 izdavatelja (79 %).

Tablica 19. Način određivanja visine primitaka za članove nadzornog odbora izdavatelja dionica u 2019. i 2020. godini

	2019.	2020.
Glavna skupština	70%	76%
Statut	15%	16%
Ostalo	12%	6%

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020.

- Visinu primitaka za članove nadzornog odbora izdavatelja dionica u 2020. (kao i u 2019.) najčešće određuje glavna skupština (kod 76 % izdavatelja dionica), zatim slijedi statut (kod 16 % izdavatelja dionica) te ostali načini određivanja visine primitaka za članove nadzornog odbora izdavatelja dionica (kod 6 % izdavatelja dionica).
- U 2020. fiksne primitke članovima nadzornog odbora u ukupnom iznosu od 40.079.582 kune isplatilo je 80 % izdavatelja dionica (75 izdavatelja u 2019. u ukupnom iznosu od 38.323.312 kuna).

Iznosi primitaka isplaćeni članovima nadzornog odbora u razdoblju od 2015. do 2020. prikazani su u sljedećoj tablici.

Tablica 20. Primici isplaćeni članovima nadzornog odbora izdavatelja dionica u razdoblju od 2015. do 2020. godine

		Prosječan bruto iznos primitaka (u kunama)		Prosječan iznos ostalih primitaka (u kunama)
		Fiksni iznos	Varijabilni iznos	
2020.	Broj izdavatelja	79	/	18
	Iznos	507.336	/	1.024.842
2019.	Broj izdavatelja	75	/	12
	Iznos	510.977	/	293.127
2018.	Broj izdavatelja	78	7	1
	Iznos	477.511	249.462	3.267
2017.	Broj izdavatelja	71	4	0
	Iznos	431.817	291.696	0
2016.	Broj izdavatelja	78	5	0
	Iznos	406.855	774.894	0
2015.	Broj izdavatelja	89	5	1
	Iznos	391.127	479.791	0

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

- U 2020. godini 79 izdavatelja dionica isplatilo je primitke članovima nadzornog odbora u ukupnom iznosu od 40,1 mil. kuna, a 18 izdavatelja dionica ukupno je isplatilo 18,4 mil. kuna ostalih primitaka članovima nadzornog odbora.
- U 2020. fiksni primici isplaćeni članovima nadzornog odbora kretali su se u rasponu od 2,3 tis. kuna do 16,1 mil. kuna (u 2019. u rasponu od 1,5 tis. kuna do 3,3 mil. kuna).
- Kod 60 % izdavatelja dionica godišnji izvještaj o primicima članova nadzornog odbora podnosi se glavnoj skupštini (u 2019. kod 26 % izdavatelja dionica).
- Kod većine izdavatelja dionica (njih 68 %) razina primitaka za predsjednika nadzornog odbora i druge članove nadzornog odbora odražava njihovu vremensku opterećenost i odgovornosti (u 2019. kod njih 60 %).
- Kod 45 % izdavatelja dionica politika primitka i/ili interni akti zabranjuju uključivanje varijabilnih ili drugih elementa povezanih s uspješnošću poslovanja u primitke nadzornog odbora (u 2019. kod njih 44 %).
- 63 % izdavatelja dionica u godišnje je izvješće o primicima uključilo podatke o primicima svakog pojedinog člana nadzornog odbora (u 2019. njih 23 %).

Primici isplaćeni višem rukovodstvu

68 % izdavatelja dionica u 2020. isplatilo je fiksne primitke višem rukovodstvu u ukupnom iznosu od 380.463.655 kuna, a iznosi primitaka kretali su se u rasponu od 80,3 tis. kuna kod izdavatelja iz upravljačke djelatnosti holding-društava do 32,9 mil. kuna kod izdavatelja u sektoru proizvodnje prehrambenih proizvoda (u 2019. godini 62 % izdavatelja dionica isplatilo je fiksne primitke višem rukovodstvu u ukupnom iznosu od 387.245.699 kuna, a iznosi primitaka kretali su se od 300,9 tis. kuna kod izdavatelja u sektoru proizvodnje odjeće do 31,0 mil. kuna kod izdavatelja u sektoru proizvodnje prehrambenih proizvoda).

Tablica 21. Primici isplaćeni članovima višeg rukovodstva izdavatelja dionica u razdoblju od 2015. do 2020. godine

		Prosječan bruto iznos primitaka (u kunama)		Prosječan iznos ostalih primitaka (u kunama)
		Fiksni iznos	Varijabilni iznos	
2020.	Broj izdavatelja	67	29	19
	Iznos	5.678.562	839.041,92	459.632
2019.	Broj izdavatelja	62	31	23
	Iznos	6.245.898	2.381.780	387.702
2018.	Broj izdavatelja	57	15	11
	Iznos	5.439.305	2.271.969	709.008
2017.	Broj izdavatelja	55	16	8
	Iznos	2.722.802	1.579.774	1.038.411
2016.	Broj izdavatelja	60	16	8
	Iznos	5.119.443	1.622.029	1.333.959
2015.	Broj izdavatelja	66	/	/
	Iznos	4.802.968	/	/

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020., GIKU za 2015., 2016., 2017 i 2018. godinu

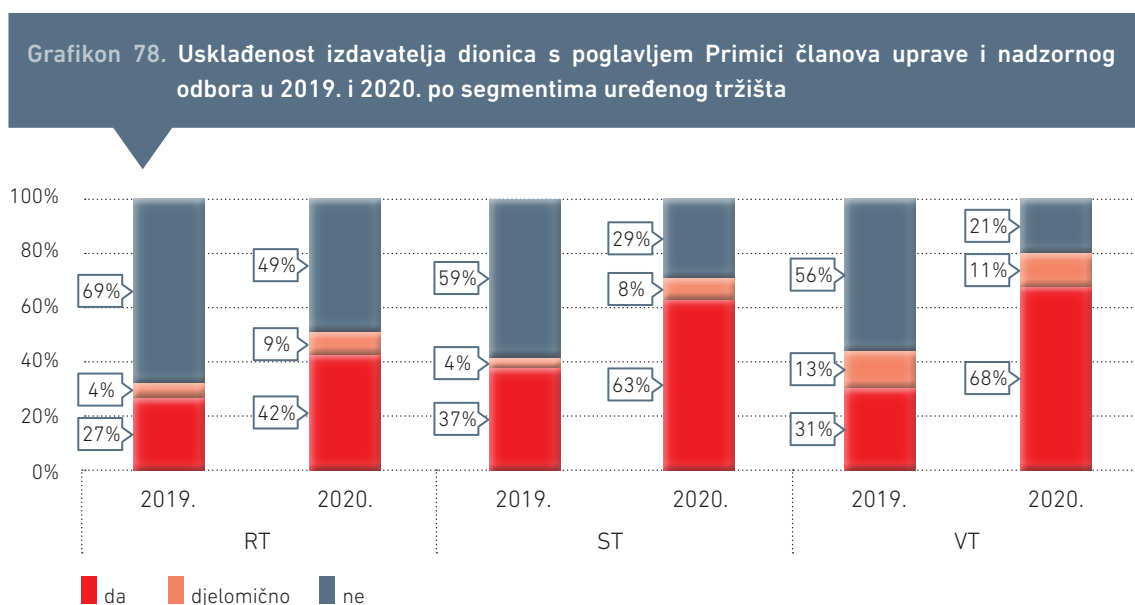
- / 29 izdavatelja dionica isplatilo je u 2020. višem rukovodstvu varijabilne primitke u ukupnom iznosu od 56.215.808 kuna, a iznosi varijabilnih primitaka kretali su se u rasponu od 14,2 tis. kuna kod izdavatelja iz upravljačke djelatnosti holding-društava do 6,7 mil. kuna kod izdavatelja iz bankarskog sektora (31 izdavatelj isplatio je u 2019. višem rukovodstvu varijabilne primitke u ukupnom iznosu od 73.835.174 kune, a iznosi varijabilnih primitaka kretali su se u rasponu od 2,3 tis. kuna kod izdavatelja iz bankarskog sektora do 9,8 mil. kuna kod izdavatelja iz sektora turizma).
- / 19 izdavatelja dionica isplatilo je u 2020. u prosjeku 459.632 kune ostalih primitaka višem rukovodstvu (u 2019. ukupno 23 izdavatelja dionica isplatilo je prosječno 387.702 kune ostalih primitaka višem rukovodstvu).
- / 2 izdavatelja dionica dodijelila su u 2020. opcije višem rukovodstvu u ukupnom iznosu od 3.746.942 kune (također 2 izdavatelja i u 2019. u ukupnom iznosu od 2.840.736 kuna), a prosječan iznos dodijeljenih opcija iznosio je 1,8 mil. kuna (1,4 mil. kuna u 2019. godini).

Otpremnine višem rukovodstvu

- U 2020. godini 13 izdavatelja dionica ugovorilo je otpremnine višem rukovodstvu u ukupnom iznosu od 24.924.358 kuna, a iznosi su se kretali od 180,0 tis. kuna do 6,1 mil. kuna (u 2019. godini 13 izdavatelja ugovorilo je otpremnine višem rukovodstvu u ukupnom iznosu od 23.240.431 kune, a iznosi su se kretali od 70,3 tis. kuna do 6,7 mil. kuna).
- Otpremnine višem rukovodstvu u ukupnom iznosu od 8.230.419 kuna isplatilo je u 2020. godini 11 izdavatelja dionica, a iznosi su se kretali od 108,1 tis. kuna do 2,4 mil. kuna (u 2019. otpremnine višem rukovodstvu isplatilo je 13 izdavatelja dionica, a iznosi su se kretali od 4,0 tis. kuna do 2,2 mil. kuna).

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u području koje se odnosi na primitke članova uprave i nadzornog odbora

Usklađenost izdavatelja dionica prema podacima dostavljenim u upitniku o usklađenosti za 2020. u odnosu na poglavlje *Primici članova uprave i nadzornog odbora* prema segmentima uređenog tržišta prikazana je na sljedećem grafikonu.

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

- Usklađenost izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT s poglavljem *Primici članova uprave i nadzornog odbora* prosječno iznosi 68 %.
- Usklađenost izdavatelja čije su dionice uvrštene na ST u prosjeku iznosi 63 %, a izdavatelja čije su dionice uvrštene na RT 42 %.

Vidljivo je poboljšanje usklađenosti izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT, ST i RT u 2020. u odnosu na baznu, 2019. godinu s poglavljem *Primici članova uprave i nadzornog odbora*

Rizici, unutarnja kontrola i revizija

Upravljanje rizicima i unutarnja kontrola sastavni su dio uspjeha društva, a sposobnost utvrđivanja i ispunjavanja strateških ciljeva, iskorištavanje novih prilika i osiguravanje dugoročnog opstanka ovisi o sposobnosti društva da prepozna i rješava rizike s kojima se suočava.

Osnovno načelo Kodeksa u vezi s rizicima, unutarnjom kontrolom i revizijom jest činjenica da će nadzorni odbor osigurati ustrojenost djelotvornih struktura, politika i postupaka radi identificiranja, prijavljivanja, upravljanja i nadgledanja znatnih rizika s kojima se suočava društvo te osigurati neovisnost i djelotvornost funkcija unutarnje i vanjske revizije.

- ✓ 33 % izdavatelja imalo je u 2020. osobu zaduženu za upravljanje rizicima (u 2019. godini 27 % izdavatelja imalo je osobu zaduženu za upravljanje rizicima):
  - 5 izdavatelja na VT-u (3 izdavatelja na VT-u u 2019.)
  - 7 izdavatelja na ST-u (7 izdavatelja na ST-u u 2019.) i
  - 19 izdavatelja na RT-u (16 izdavatelja na RT-u u 2019.).
- ✓ Od ukupno 33 izdavatelja koji su u 2020. imali osobu zaduženu za upravljanje rizicima najveći je broj izdavatelja, njih 11, iz financijskog sektora (od ukupno 27 izdavatelja koji su u 2019. imali osobu zaduženu za upravljanje rizicima najveći je broj izdavatelja, njih 7, iz sektora bankarstva).
- ✓ U 2020. godini najzastupljeniji rizik u poslovanju izdavatelja bio je rizik makroekonomskog okruženja, dok je u 2019. najzastupljeniji bio rizik likvidnosti.
- ✓ U 2020. najzastupljeniji rizici u poslovanju izdavatelja bili su:
  - rizik makroekonomskog okruženja (kod 22 izdavatelja)
  - rizik likvidnosti (kod 21 izdavatelja)
  - operativni rizik (kod 13 izdavatelja) i
  - kreditni rizik (kod 13 izdavatelja).
- ✓ U 2020. većina izdavatelja dionica, njih 88 %, održava djelotvoran sustav upravljanja rizicima, koji osigurava pouzdano prepoznavanje i mjerenje rizika te njihovo nadziranje (u 2019. njih 68 %).

Unutarnja kontrola i revizija

Upravljanje rizicima i unutarnju kontrolu nikad ne bi trebalo gledati kao funkcije praćenja usklađenosti koje se mogu adekvatno obavljati na nižim razinama unutar društva. Te bi funkcije trebale biti ugrađene u strategiju društva, poslovni model i procese upravljanja, počevši od nadzornog odbora i uprave.

Sustav unutarnje kontrole

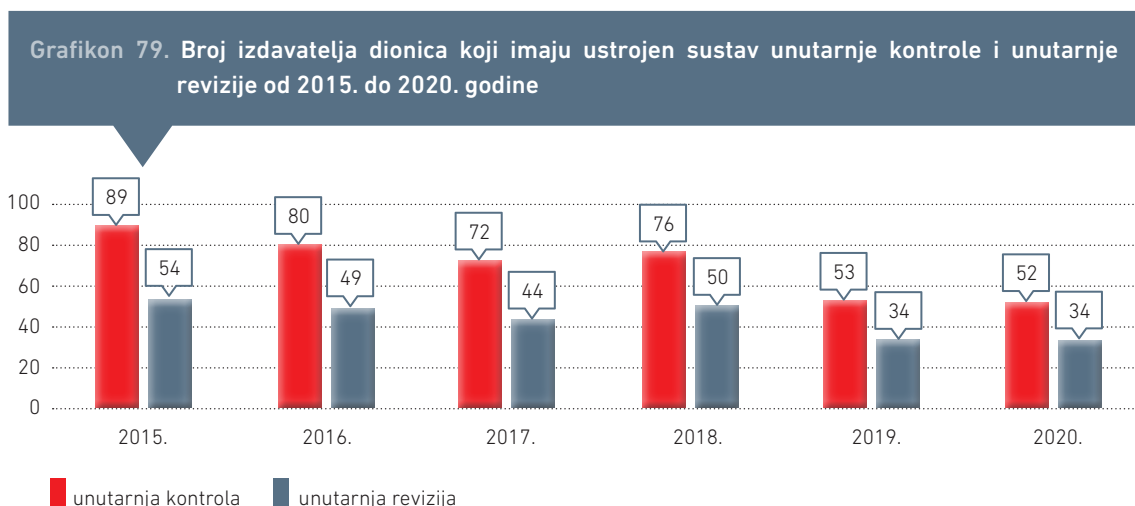
- ✓ U 2020. godini 53 % izdavatelja imalo je ustrojen sustav unutarnje kontrole (54 % izdavatelja u 2019.), a prema segmentima uređenog tržišta sustav unutarnje kontrole ima ustrojeno:
  - 6 izdavatelja na VT-u (5 izdavatelja na VT-u u 2019.)
  - 15 izdavatelja na ST-u (15 izdavatelja na ST-u u 2019.) i
  - 31 izdavatelj na RT-u (33 izdavatelja na RT-u u 2019.).
- ✓ U 2020. u prosjeku je u sustavu unutarnjih kontrola 15 zaposlenika (u 2019. u prosjeku je u sustavu unutarnjih kontrola 12 zaposlenika).

- ✓ Najviše izdavatelja koji imaju ustrojen sustav unutarnje kontrole u 2020. iz turističkog je sektora (ukupno 13 izdavatelja), 10 je izdavatelja iz financijskog sektora te 5 iz sektora prehrambene industrije (u 2019. najviše izdavatelja koji imaju ustrojen sustav unutarnje kontrole također je iz turističkog sektora (ukupno 11 izdavatelja), 7 je izdavatelja iz sektora bankarstva te 4 iz sektora prehrambene industrije).

Sustav unutarnje revizije

- ✓ U 2020. ukupno 34 % izdavatelja ima ustrojen sustav unutarnje revizije (u 2019. također njih 34 %), a promatrano po segmentima uređenog tržišta sustav unutarnje revizije ima ustrojeno:
  - 5 izdavatelja na VT-u (4 izdavatelja na VT-u u 2019.)
  - 12 izdavatelja na ST-u (11 izdavatelja na ST-u u 2019.) i
  - 17 izdavatelja na RT-u (19 izdavatelja na RT-u u 2019.).
- ✓ U 2020. u unutarnjoj reviziji u prosjeku je zaposleno 5 djelatnika, kao i u 2019. godini.
- ✓ Najviše izdavatelja koji su u 2020. imali ustrojen sustav unutarnje revizije iz financijskog je sektora (11 izdavatelja), 4 su izdavatelja iz turističkog sektora, a 3 iz sektora prehrambene industrije (najviše izdavatelja koji su u 2019. imali ustrojen sustav unutarnje revizije iz sektora je bankarstva (7 izdavatelja), 4 su izdavatelja iz turističkog sektora, a 3 iz sektora prehrambene industrije).
- ✓ Kod 69 % izdavatelja dionica koji u 2020. nisu imali ustrojen sustav unutarnje revizije revizijski je odbor jednom u posljednjih 12 mjeseci ocijenio potrebu za tom funkcijom u okviru ocjene sustava unutarnjih kontrola (u 2019. kod njih 27 %).
- ✓ Kod 92 % izdavatelja dionica koji imaju ustrojen sustav unutarnje revizije u 2020. revizijski odbor zaprima izvješća unutarnjeg revizora i nadzire provedbu njegovih preporuka (u 2019. kod njih 91 %).
- ✓ Tržišna kapitalizacija dionica 34 izdavatelja koji su u 2020. imali ustrojen sustav unutarnje revizije na 31. prosinca 2020. iznosila je 110,1 mlrd. kuna (tržišna kapitalizacija dionica 34 izdavatelja koji su u 2019. imali ustrojen sustav unutarnje revizije na 31. prosinca 2019. iznosila je 109,9 mlrd. kuna).

Broj izdavatelja koji imaju ustrojen sustav unutarnje kontrole i unutarnje revizije u razdoblju od 2015. do 2020. prikazan je na sljedećem grafikonu.

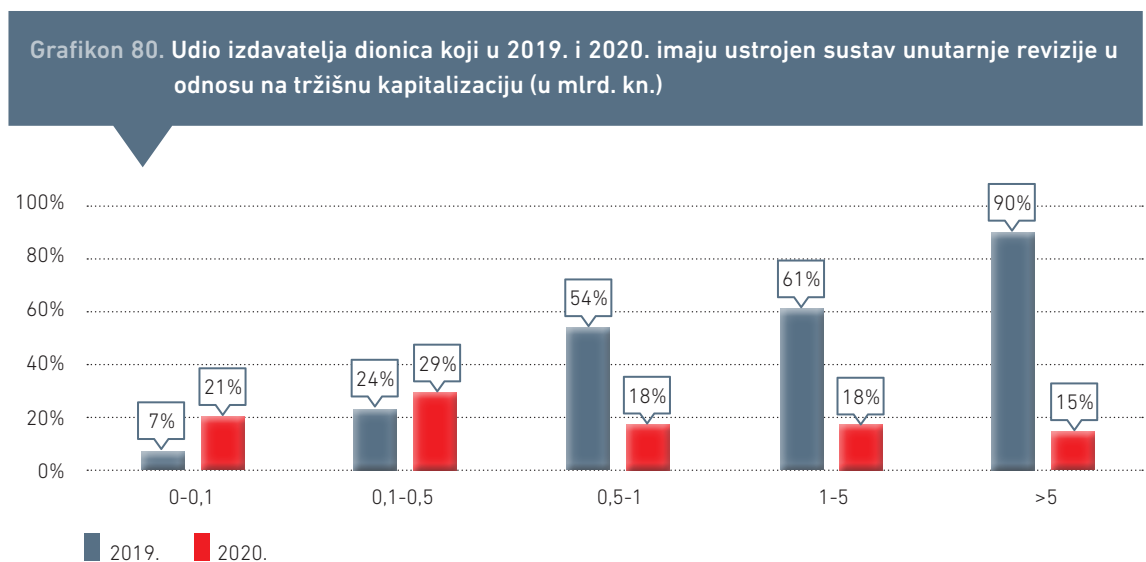

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

- ✓ Svih 6 izdavatelja čije su dionice u 2020. uvrštene na VT ima ustrojen sustav unutarnje kontrole, a 83 % njih ima ustrojen i sustav unutarnje revizije (u 2019. svih 5 izdavatelja čije su dionice u 2019. uvrštene na VT ima ustrojen sustav unutarnje kontrole, a 80 % njih ima ustrojen sustav unutarnje revizije).

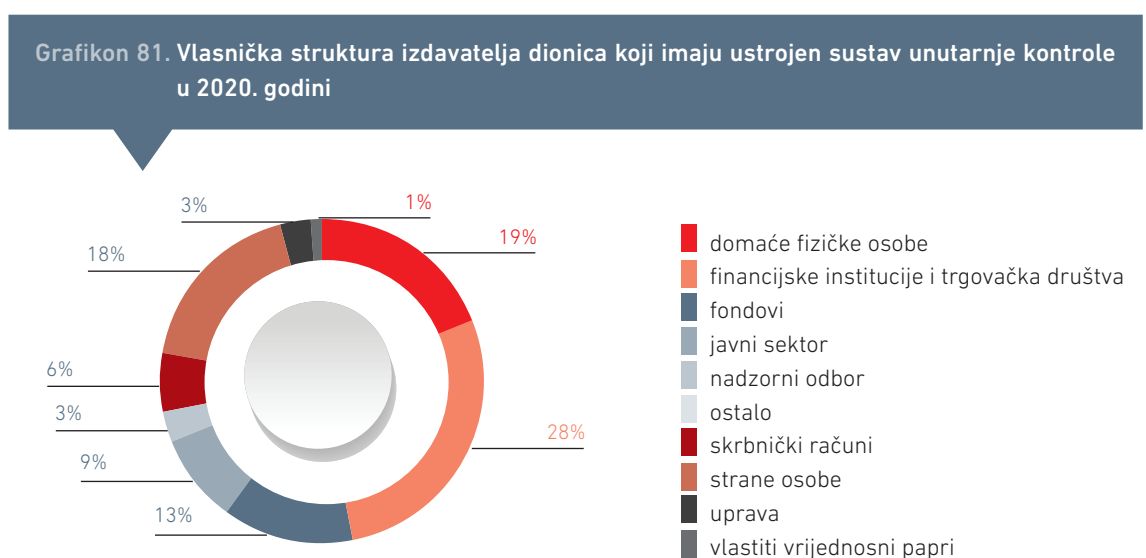
- Od ukupno 21 izdavatelja na ST-u 71 % njih ima ustrojen sustav unutarnje kontrole, a 57 % ih ima ustrojen sustav unutarnje revizije (u 2019. od ukupno 23 izdavatelja na ST-u njih 65 % ima ustrojen sustav unutarnje kontrole, a 48 % ih ima ustrojen sustav unutarnje revizije).
- Na RT-u, od 72 izdavatelja, u 2020. sustav unutarnje kontrole ima ustrojeno njih 43 %, a 24 % izdavatelja ima ustrojen sustav unutarnje revizije (na RT-u, od 86 izdavatelja, u 2019. sustav unutarnje kontrole ima ustrojeno njih 38 %, a 22 % izdavatelja ima ustrojen sustav unutarnje revizije).

Na sljedećem grafikonu prikazan je udio izdavatelja koji u 2020. imaju ustrojen sustav unutarnje revizije u odnosu na tržišnu kapitalizaciju.

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020., ZSE

- Za razliku od 2019. godine, vidljivo je da je udio izdavatelja dionica koji u 2020. imaju ustrojen sustav unutarnje revizije podjednako prisutan u svim razredima tržišne kapitalizacije.

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2020., SKDD

- ✓ Najveći udio u vlasničkoj strukturi izdavatelja koji u 2020. imaju ustrojen sustav unutarnje kontrole čine financijske institucije i trgovačka društva (28 %), a udio domaćih fizičkih osoba iznosi 19 % (u vlasničkoj strukturi izdavatelja koji u 2019. imaju ustrojen sustav unutarnje kontrole najveći udio imaju financijske institucije i trgovačka društva (25 %), a udio domaćih fizičkih osoba iznosi 20 %).

Vanjska revizija

- ✓ Proces odabira vanjskog revizora nadgleda revizijski odbor, koji nadzornom odboru daje preporuku za izbor vanjskog revizora, kao i uvjete za njegovo imenovanje. U skladu s Kodeksom i zakonskim zahtjevima, društvo je dužno imati vanjskog revizora, čija je osnovna funkcija osigurati da financijski izvještaji adekvatno odražavaju stvarno stanje društva. Neovisnim vanjskim revizorom smatra se onaj revizor koji nije vlasnički ni interesno povezan s društvom. Kao i u 2019., u 2020. godini kod 52 % izdavatelja dionica uslugu revizije financijskih izvještaja pružalo je jedno od četiri najveća revizorska društva.
- ✓ Prema segmentima uređenog tržišta, uslugu revizije financijskih izvještaja u 2020. pružalo je jedno od četiri najveća revizorska društva kod:
  - 6 izdavatelja na VT-u (4 izdavatelja na VT-u u 2019.)
  - 17 izdavatelja na ST-u (19 izdavatelja na ST-u u 2019.) i
  - 28 izdavatelja na RT-u (28 izdavatelja na RT-u u 2019.).
- ✓ Najviše izdavatelja (ukupno 11) koji u 2020. koriste usluge revizije jednog od četiri najveća revizorska društva iz sektora je turizma (u 2019. najviše izdavatelja, njih 15, koji koriste usluge revizije jednog od četiri najveća revizorska društva također je iz sektora turizma).
- ✓ Tržišna kapitalizacija izdavatelja dionica koji koriste usluge najvećih revizorskih društava na kraju 2020. iznosila je 106,3 mlrd. kuna i činila 77 % ukupne tržišne kapitalizacije dionica uvrštenih na uređeno tržište na dan 31. prosinca 2020. godine (tržišna kapitalizacija izdavatelja koji koriste usluge najvećih revizorskih društava na kraju 2019. iznosila je 117,6 mlrd. kuna i činila oko 80 % ukupne tržišne kapitalizacije dionica uvrštenih na uređeno tržište na dan 31. prosinca 2019. godine).
- ✓ Ukupno 6 izdavatelja koristi usluge istog revizorskog društva 7 godina ili više (jedan izdavatelj s RT-a čak 23 godine), od čega 1 izdavatelj na VT-u, 3 izdavatelja na ST-u i 2 izdavatelja na RT-u. (u 2019. ukupno 14 izdavatelja koristi usluge istog revizorskog društva duže od 7 godina, od čega 1 izdavatelj na VT-u, 2 izdavatelja na ST-u i 11 izdavatelja na RT-u).
- ✓ Prosječan broj godina korištenja usluga istog revizorskog društva od strane izdavatelja dionica u 2020. iznosi 4 (5 godina u 2019. godini).
- ✓ Prosječan broj godina korištenja istog ovlaštenog revizora u istom revizorskom društvu od strane izdavatelja dionica u 2020. iznosi 3 (također 3 godine u 2019. godini)
- ✓ Prosječan bruto novčani iznos plaćen revizorskom društvu za pruženu uslugu revizije tijekom 2020. godine iznosio je 363,5 tis. kuna (330,4 tis. kuna u 2019. godini), a svi iznosi kretali su se u rasponu od 29,0 tis. kuna do 3,4 mil. kuna (u 2019. godini od 8 tis. kuna do 5,9 mil. kuna).
- ✓ U 2020. revizorska društva pružala su dodatne usluge, koje nisu revizorske, kod ukupno 23 izdavatelja, a prosječan bruto novčani iznos plaćen revizorskom društvu za ostale pružene usluge tijekom godine iznosio je 202,1 tis. kuna (u 2019. dodatne usluge revizorskih društava pružane su kod 18 izdavatelja, a prosječan bruto iznos isplaćen revizoru za ostale pružene usluge tijekom godine iznosio je 183,3 tis. kuna).

Grafikon 82. Prikaz korelacije između bruto novčanog iznosa plaćenog revizorskom društvu za usluge revizije pružene tijekom 2020. i tržišne kapitalizacije izdavatelja

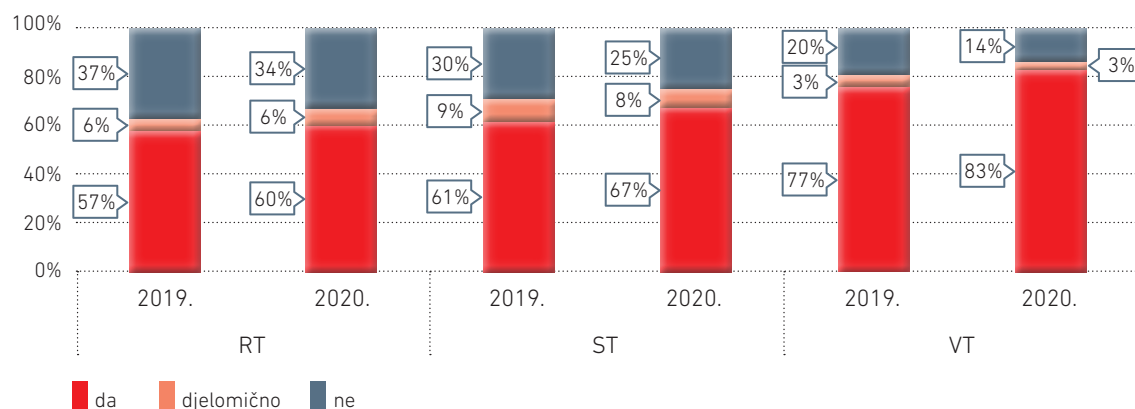
Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019., ZSE

Korelacija između bruto novčanog iznosa plaćenog vanjskom revizorskom društvu za usluge revizije pružene tijekom 2020. i tržišne kapitalizacije izdavatelja iznosi visokih 0,7985 (u 2019. iznosila je 0,7231).

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u području koje se odnosi na rizike, unutarnju kontrolu i reviziju

Usklađenost izdavatelja dionica prema podacima dostavljenim u upitniku o usklađenosti za 2020. i 2019. u odnosu na poglavlje *Rizici, unutarnja kontrola i revizija* po segmentima uređenog tržišta prikazana je na idućem grafikonu.

Grafikon 83. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Rizici, unutarnja kontrola i revizija u 2019. i 2020. po segmentima uređenog tržišta

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2019 i 2020., interni izračun

- ✓ Usklađenost izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT s poglavljem *Rizici, unutarnja kontrola i revizija* u prosjeku iznosi 83 %.
- ✓ Usklađenost izdavatelja čije su dionice uvrštene na ST s navedenim poglavljem u prosjeku iznosi 67 %, a izdavatelja čije su dionice uvrštene na RT 60 %.

Vidljivo je poboljšanje usklađenosti izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT, ST i RT u 2020. u odnosu na baznu, 2019. godinu s poglavljem *Rizici, unutarnja kontrola i revizija*.

Glavna skupština

Obveza djelovanja u najboljem dugoročnom interesu društva, a ne užem interesu određenih pojedinaca ili subjekata, zahtijeva od članova uprave i nadzornog odbora da prilikom donošenja odluka uzmu u obzir utjecaj odluka na sve dioničare. Stoga je važno osigurati da svi dioničari, bez obzira na veličinu svojih udjela, imaju jednaku priliku uključiti se u raspravu s društvom i izraziti svoje mišljenje glasanjem na glavnoj skupštini.

Interni propis rada glavne skupštine

- ✓ U 2020. ukupno 40 % izdavatelja dionica ima interni propis rada glavne skupštine, od čega 4 izdavatelja na VT-u, 7 izdavatelja na ST-u i 29 izdavatelja na RT-u (u 2019. godini 42 % izdavatelja ima interni propis rada glavne skupštine, od čega 4 izdavatelja na VT-u, 6 izdavatelja na ST-u i 32 izdavatelja na RT-u).
- ✓ Od ukupno 40 izdavatelja dionica koji imaju interni propis rada glavne skupštine u 2020. godini 4 izdavatelja mijenjala su navedeni propis tijekom godine (4 izdavatelja u 2019. godini).

Sudjelovanje na glavnoj skupštini

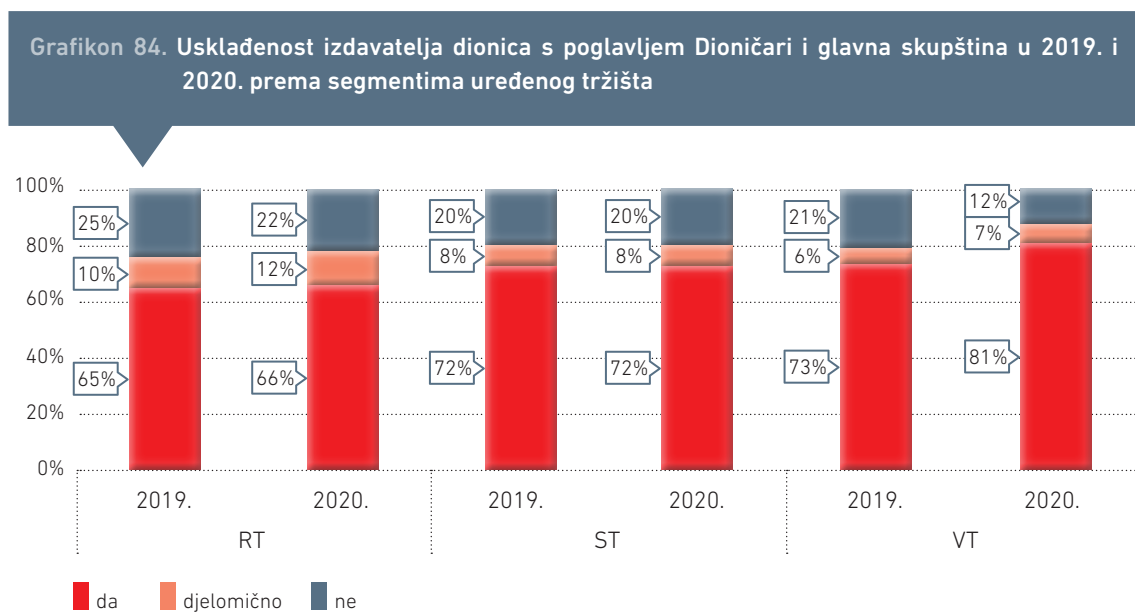
Osnovno načelo Kodeksa u vezi s dioničarima izdavatelja i glavnom skupštinom jest to da će društvo poduzeti mjere da osigura jednako postupanje prema svim dioničarima kako bi imali pristup društvu i mogli u potpunosti sudjelovati na glavnoj skupštini te da će ukloniti prepreke njihovu sudjelovanju.

- ✓ U 2020. održano je ukupno 119 glavnih skupština (u 2019. održano je 106 glavnih skupština).
- ✓ Prema podacima iz upitnika o praksama upravljanja, 77 izdavatelja navelo je da je u 2020. održana samo 1 glavna skupština, njih 12 održalo je 2 glavne skupštine, dok je 6 izdavatelja održalo 3 glavne skupštine (u 2019. ukupno 70 izdavatelja navelo je da je u 2019. održana samo 1 glavna skupština, njih 12 održalo je 2 glavne skupštine, dok je 4 izdavatelja održalo 3 glavne skupštine).
- ✓ 3 izdavatelja na RT-u u 2020. nisu održala nijednu glavnu skupštinu (2 izdavatelja u 2019. godini).
- ✓ Prema podacima iz upitnika o praksama korporativnog upravljanja, najveći broj dioničara koji su sudjelovali na glavnoj skupštini kod jednog je izdavatelja dionica s RT-a, a taj broj iznosi 378.290. Ako se izuzme navedeni izdavatelj, koji predstavlja značajno odstupanje od prosjeka, prosječan broj dioničara koji su sudjelovali na glavnoj skupštini iznosi 29 (u 2019. taj broj iznosio je 52).
- ✓ Svega je 21 % izdavatelja dionica statutom društva ili nekim drugim internim aktima dopustilo dioničarima mogućnost ostvarivanja prava glasa elektronički bez ograničenja (u 2019. njih 10 %).

- U 2020. ukupno 98 % izdavatelja dionica objavilo je obavijest o održavanju glavne skupštine najkasnije 30 dana prije dana njezina održavanja, a 91 % izdavatelja dionica osiguralo je da su dnevni red, odluke i drugi materijali za glavnu skupštinu dostupni na internetskim stranicama izdavatelja bez naknade (u 2019. ukupno 97 % izdavatelja objavilo je obavijest o održavanju glavne skupštine najkasnije 30 dana prije dana njezina održavanja, a 90 % izdavatelja osiguralo je da su dnevni red, odluke i drugi materijali za glavnu skupštinu dostupni na internetskim stranicama izdavatelja bez naknade).
- Ukupno 36 % izdavatelja dionica osiguralo je da su svi dokumenti za glavnu skupštinu dostupni na hrvatskom i engleskom jeziku (u 2019. njih 37 %).
- Predsjednik nadzornog odbora i njegov zamjenik te predsjednici odbora nadzornog odbora i svi članovi uprave bili su prisutni na održanim glavnim skupštinama kod 48 % izdavatelja dionica (u 2019. kod njih 51 %).
- Kod 49 % izdavatelja dionica vanjski revizor bio je prisutan na glavnoj skupštini na kojoj su se predstavljali financijski izvještaji (u 2019. kod njih 45 %).

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u području koje se odnosi na dioničare i glavnu skupštinu

Usklađenost izdavatelja dionica prema podacima dostavljenim u upitniku o usklađenosti za 2019. i 2020. u odnosu na poglavlje *Dioničari i glavna skupština* po segmentima uređenog tržišta prikazana je na idućem grafikonu.

Izvor: Upitnici o usklađenosti, 2019., interni izračun

- Prosječna usklađenost izdavatelja s VT-a s poglavljem *Dioničari i glavna skupština* iznosi 81 %, izdavatelja sa ST-a 72 %, a izdavatelja s RT-a 66 %.
- Vidljivo je poboljšanje usklađenosti izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT, ST i RT u 2020. u odnosu na bazu, 2019. godinu s poglavljem *Dioničari i glavna skupština*.

Transparentnost i korporativna društvena odgovornost

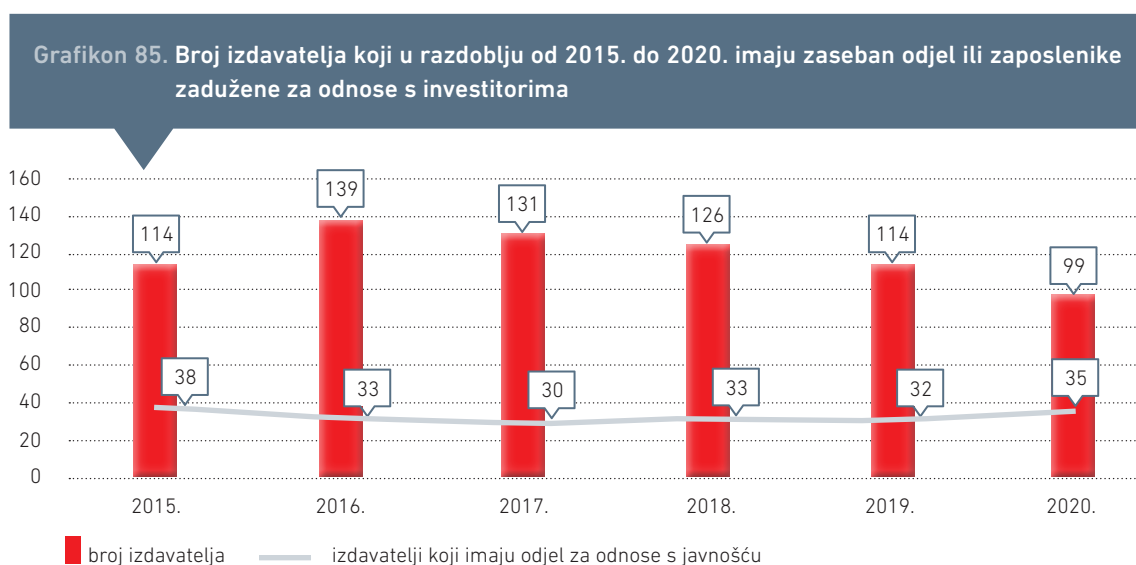
Odnosi s ulagateljima

Osnovna načela u vezi s transparentnosti i korporativnom društvenom odgovornošću ističu kako će društvo osigurati da dioničari i drugi dionici imaju jednostavan i nediskriminirajući pristup informacijama o vlasničkoj strukturi društva, korporativnom upravljanju te financijskim i operativnim rezultatima. Osim toga, nadzorni odbor i uprava zajednički su odgovorni za točnost i cjelovitost financijskih i drugih informacija koje društvo objavi.

Izdavatelj je dužan putem svojih internetskih stranica osigurati učinkovitu i praktičnu razmjenu informacija. Radi jednakog odnosa prema svim dioničarima, neovisno o državi u kojoj izdavatelj ima sjedište, izdavatelj sve podatke treba objaviti na svojoj internetskoj stranici na hrvatskom i engleskom jeziku.

- U 2020. godini 99 % izdavatelja dionica ima vlastite internetske stranice na hrvatskom jeziku, od čega 67 % izdavatelja dionica također ima internetske stranice na engleskom jeziku (u 2019. ukupno 98 % izdavatelja dionica ima vlastite internetske stranice na hrvatskom jeziku, od čega 69 % izdavatelja dionica također ima internetske stranice na engleskom jeziku).
- Vlastite internetske stranice u 2020. nije imao 1 izdavatelj na RT-u (u 2019. također 1 izdavatelj na RT-u nije imao vlastite internetske stranice).
- U 2020. godini 92 % izdavatelja dionica osiguralo je da su informacije koje objavljuju na svojim internetskim stranicama aktualne i objavljene unutar rokova propisanih zakonom i propisima (u 2019. njih 95 %).
- U 2020. ukupno 35 % izdavatelja dionica ima ustrojen zaseban odjel ili zaposlenike koji su isključivo zaduženi za odnose s investitorima (u 2019. ukupno njih 28 %), a prema segmentima uređenog tržišta ustrojen odjel ili zaposlenike koji su zaduženi za odnose s investitorima ima:
  - 6 izdavatelja na VT-u (5 izdavatelja u 2019.)
  - 8 izdavatelja na ST-u (7 izdavatelja u 2019.) i
  - 20 izdavatelja na RT-u (7 izdavatelja u 2019.).
- Ustrojen zaseban odjel ili zaposlenike koji su zaduženi za odnose s javnošću (ulagateljima) u 2020. ima najviše izdavatelja dionica iz turističkog sektora, ukupno njih 9, kao i u prethodnoj 2019. godini.

Na idućem grafikonu prikazan je broj izdavatelja koji u razdoblju od 2015. do 2020. imaju zaseban odjel ili zaposlenike zadužene za odnose s investitorima.

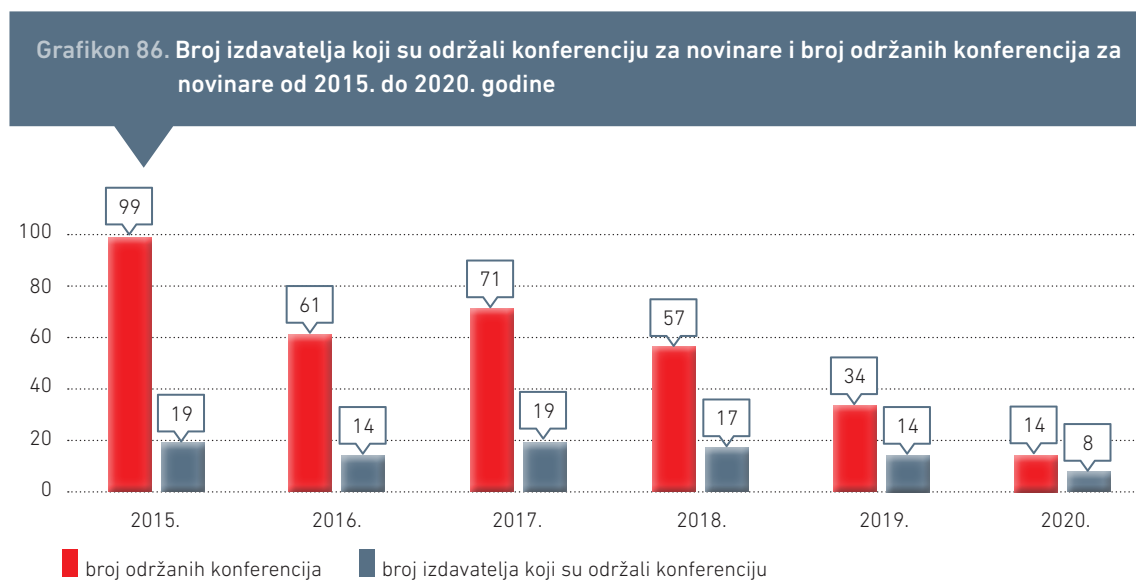

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

Na temelju podataka prikazanih na gornjem grafikonu, vidljivo je da, iako se u promatranom razdoblju broj izdavatelja smanjuje, više izdavatelja u 2019. i 2020. ima ustrojen odjel ili zaposlenike koji su zaduženi isključivo za odnose s javnošću. U odnosu na broj izdavatelja, najveći udio izdavatelja koji imaju ustrojen zaseban odjel ili zaposlenike koji su zaduženi isključivo za odnose s javnošću upravo je u 2020. (35 %), dok je najmanji udio tih izdavatelja u 2017. godini (23 %).

- ✓ 8 % izdavatelja dionica u 2020. (7 % izdavatelja dionica u 2019.) ima instituciju zaduženu za praćenje položaja izdavatelja na tržištu kapitala (izrada analiza, tržišnog položaja i sl.).
- ✓ U 2020. godini 33 % izdavatelja dionica (26 % izdavatelja dionica u 2019.) ima objavljen kalendar važnih događanja na svojim internetskim stranicama:
  - 6 izdavatelja na VT-u (5 izdavatelja u 2019.)
  - 11 izdavatelja na ST-u (12 izdavatelja u 2019.) i
  - 15 izdavatelja na RT-u (11 izdavatelja u 2019.).
- ✓ 8 % izdavatelja dionica (u 2019. godini 14 %) održalo je jednu ili više konferencija za novinare u 2020., od čega 4 izdavatelja na VT-u, 2 izdavatelja na ST-u i 2 izdavatelja na RT-u (u 2019. 4 izdavatelja na VT-u, 5 izdavatelja na ST-u i 5 izdavatelja na RT-u).
- ✓ Najveći broj konferencija za novinare tijekom 2020., njih 5, održao je izdavatelj na ST-u (u 2019. također je najveći broj konferencija za novinare, njih 9, održao izdavatelj na ST-u).

Na sljedećem grafikonu prikazan je broj izdavatelja koji su održali konferenciju za novinare u razdoblju od 2015. do 2020. te broj održanih konferencija za novinare u tom razdoblju.

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019. i 2020., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

Najveći broj konferencija za novinare, njih 99, održano je u 2015., ali je u toj godini i najveći broj izdavatelja čije su dionice uvrštene na uređeno tržište. Najmanje konferencija za novinare održano je u 2020., a u toj je godini i najmanji broj izdavatelja na uređenom tržištu u promatranom razdoblju. Iz grafičkog prikaza vidljiv je trend pada broja održanih konferencija za novinare u posljednje četiri godine.

- ✓ Najčešći razlog sazivanja konferencija za novinare u 2020. bilo je predstavljanje rezultata poslovanja (kod 3 izdavatelja) te prezentiranje značajnih poslova i investicija (kod 2 izdavatelja) (u 2019. također je najčešći razlog sazivanja konferencija za novinare bilo predstavljanje rezultata poslovanja, kod 5 izdavatelja).

Isplata dividende

Vlasnik dionice društva ima pravo na isplatu dividende, a ona ovisi o odluci o isplati (ili neisplati), koju donosi glavna skupština na prijedlog uprave društva. Dividenda se u pravilu isplaćuje u novcu, ali može se isplatiti i u dionicama. Također, uprava društva uz suglasnost nadzornog odbora može donijeti odluku o isplati predujma dividende.

- U 2020. odluku o isplati dividende ili predujma dividende tijekom godine iz dobiti ostvarene u 2019. donijelo je 15 % izdavatelja dionica (u 2019. odluku o isplati dividende donijelo je 25 % izdavatelja dionica), od čega:
  - 4 izdavatelja na VT-u (5 izdavatelja u 2019.)
  - 3 izdavatelja na ST-u (5 izdavatelja u 2019.) i
  - 8 izdavatelja na RT-u (15 izdavatelja u 2019.).
- Najviše izdavatelja dionica (njih 3) koji su u 2020. donijeli odluku o isplati dividende ili predujma dividende tijekom godine iz dobiti ostvarene u 2019. bilo je iz prehrambene industrije (u 2019. iz turističkog sektora, njih 5).
- Ukupna tržišna kapitalizacija izdavatelja koji su u 2020. donijeli odluku o isplati dividende na kraju godine iznosila je 63,5 mlrd. kuna (u 2019. ona je iznosila 120,7 mlrd. kuna).
- Najveću tržišnu kapitalizaciju među izdavateljima koji su donijeli odluku o isplati dividende u 2020. imao je izdavatelj iz energetskog sektora (28 mlrd. kuna) (u 2019. također izdavatelj iz energetskog sektora s tržišnom kapitalizacijom od 31,2 mlrd. kuna), a najmanju tržišnu kapitalizaciju izdavatelj iz sektora prijevoza (152,9 mil. kuna) (u 2019. također izdavatelj iz sektora prijevoza s tržišnom kapitalizacijom od 159,6 mil. kuna).
- Prosječan iznos isplaćene dividende po dionici u 2020. iznosio je 146,85 kuna (73,50 kuna u 2019. godini). Najveći iznos isplaćen je kod izdavatelja dionica iz sektora trgovine na veliko i malo, u iznosu od 1.320,00 kuna.

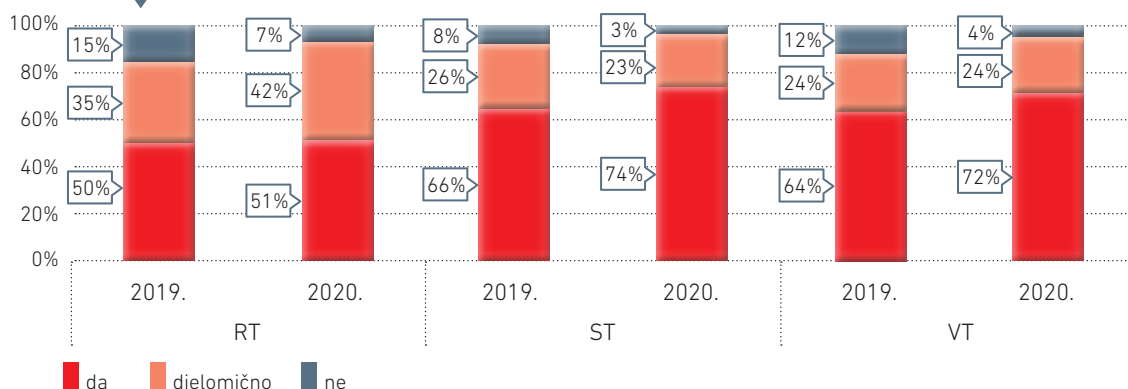
Kodeks korporativnog upravljanja

- 74 % izdavatelja dionica (6 izdavatelja na VT-u, 18 izdavatelja na ST-u i 47 izdavatelja na RT-u) objavilo je upitnik o usklađenosti za 2020. na svojim internetskim stranicama (71 % izdavatelja u 2019. godini).
- 27 % izdavatelja dionica (29 % izdavatelja u 2019. godini) tijekom 2020. pridržava se uz Kodeks dodatno i nekog drugog kodeksa korporativnog upravljanja (3 izdavatelja na VT-u, 8 izdavatelja na ST-u i 16 izdavatelja na RT-u).
- Od ukupno 27 izdavatelja koji se uz Kodeks dodatno pridržavaju i nekog drugog kodeksa korporativnog upravljanja u 2020. godini 17 izdavatelja pridržava se internog kodeksa, 5 izdavatelja pridržava se Kodeksa korporativnog upravljanja trgovačkim društvima u kojima RH ima dionice ili udjele, 4 izdavatelja navelo je da se pridržava ostalih kodeksa, dok se 1 izdavatelj pridržava kodeksa koji se primjenjuje u grani industrije kojoj izdavatelj pripada (29 izdavatelja u 2019. dodatno se pridržavalo nekog drugog kodeksa korporativnog upravljanja, a najčešće je to bio interni kodeks izdavatelja).

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u području koje se odnosi na objavljivanje i transparentnost

Usklađenost izdavatelja dionica prema podacima dostavljenim u upitniku o usklađenosti za 2020. i 2019. u odnosu na poglavlje *Objavljivanje i transparentnost* po segmentima uređenog tržišta prikazana je u nastavku.

Grafikon 87. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Objavljivanje i transparentnost u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta

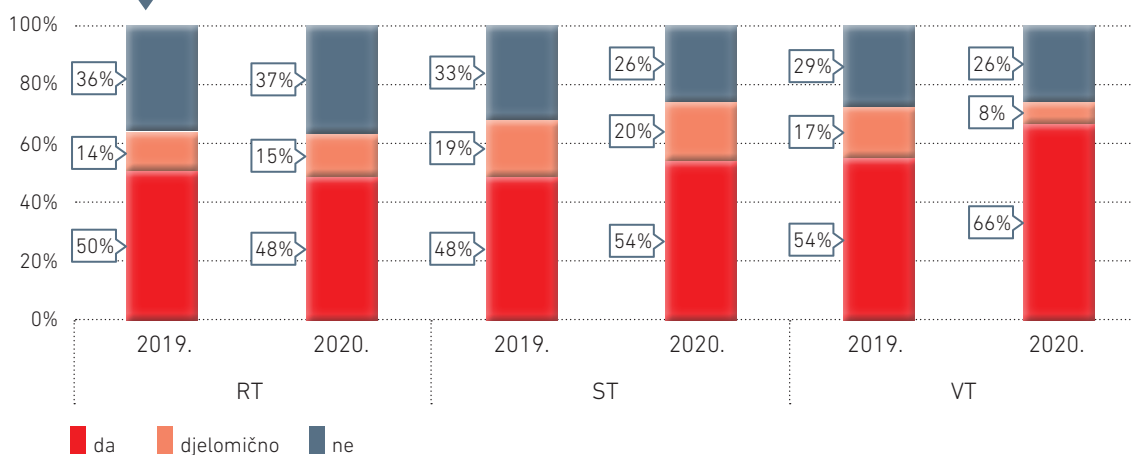

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

- Usklađenost izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT s poglavljem *Objavljivanje i transparentnost* u prosjeku iznosi 72 %.
- Usklađenost izdavatelja čije su dionice uvrštene na ST s poglavljem *Objavljivanje i transparentnost* u prosjeku iznosi 74 %, a izdavatelja čije su dionice uvrštene na RT 51 %.

Vidljivo je poboljšanje usklađenosti izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT, ST i RT u 2020. u odnosu na baznu, 2019. godinu.

Grafikon 88. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dionici i korporativna društvena odgovornost u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2020. i 2019., interni izračun

- Usklađenost izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT s poglavljem *Dionici i korporativna društvena odgovornost* u prosjeku iznosi 66 %.
- Usklađenost izdavatelja čije su dionice uvrštene na ST s navedenim poglavljem u prosjeku iznosi 54 %, a izdavatelja čije su dionice uvrštene na RT 48 %.
- U pogledu poglavlja *Dionici i korporativna društvena odgovornost* vidljivo je poboljšanje usklađenosti izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT i ST te blago pogoršanje usklađenosti onih čije su dionice uvrštene na RT u 2020. u odnosu na baznu, 2019. godinu.

Godišnji izvještaj o korporativnom upravljanju za izdavatelje obveznica

Uvod

Izdavatelji korporativnih obveznica koje su uvrštene na uređeno tržište ZSE-a obvezni su Hanfi dostavljati podatke o praksama korporativnog upravljanja sadržane u upitniku o praksama upravljanja za izdavatelje obveznica. Izdavatelji koji uz obveznice također imaju uvrštene i dionice na uređeno tržište dostavljaju upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica te su ti podaci prikazani u prethodnom poglavlju, koje se odnosi na izdavatelje dionica.

Na kraju 2020. godine 8 izdavatelja imalo je izdano ukupno 10 korporativnih obveznica, od čega je 8 obveznica uvršteno na ST, a 2 obveznice na RT. Od ukupno 8 izdavatelja njih 5 ima izdane samo korporativne obveznice te su ti izdavatelji u obvezi dostavljanja Hanfi upitnika o praksama upravljanja za izdavatelje obveznica, a ostala 3 izdavatelja uz obveznice imaju uvrštene i dionice na uređeno tržište te su u obvezi dostavljanja Hanfi upitnika o praksama upravljanja za izdavatelje dionica.

Od 5 izdavatelja korporativnih obveznica koji su u obvezi dostavljanja Hanfi upitnika o praksama upravljanja za 2020. predmetni upitnik Hanfi je dostavilo svih 5 izdavatelja ili njih 100,0 %. Podaci prikazani u nastavku odnose se na izdavatelje koji su dostavili Hanfi upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje obveznica za 2020. godinu.

Tržišna kapitalizacija obveznica iznosila je na kraju godine 113,8 mlrd. kuna te je blago pala u odnosu na 2019. (za oko 2 %). Jedan novi izdavatelj (SAMOBORKA d.d.) uvrstio je u 2020. svoje obveznice na RT, dok je izdavatelj ATLANTIC GRUPA d.d. uvrstio dodatne obveznice na ST.

Kapital i porijeklo kapitala

Temeljni kapital

U sljedećoj tablici prikazani su podaci o temeljnom kapitalu izdavatelja korporativnih obveznica i tržišnoj kapitalizaciji korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2020. godine.

Tablica 22. Temeljni kapital izdavatelja korporativnih obveznica i tržišna kapitalizacija korporativnih obveznica od 2015. do 2020. godine

Broj izdavatelja							31.12. 2015.	31.12. 2016.	31.12. 2017.	31.12. 2018.	31.12. 2019.	31.12. 2020.
2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.							
8	10	6	6	5	5	Temeljni kapital (u mlrd. kuna)	23.045	26.878	5.953	5.954	5.002	5.149
						Tržišna kapitalizacija (u mlrd. kuna)	1.532	4.415	3.417	3.475	3.427	3.669

Izvor: sudski registar, ZSE

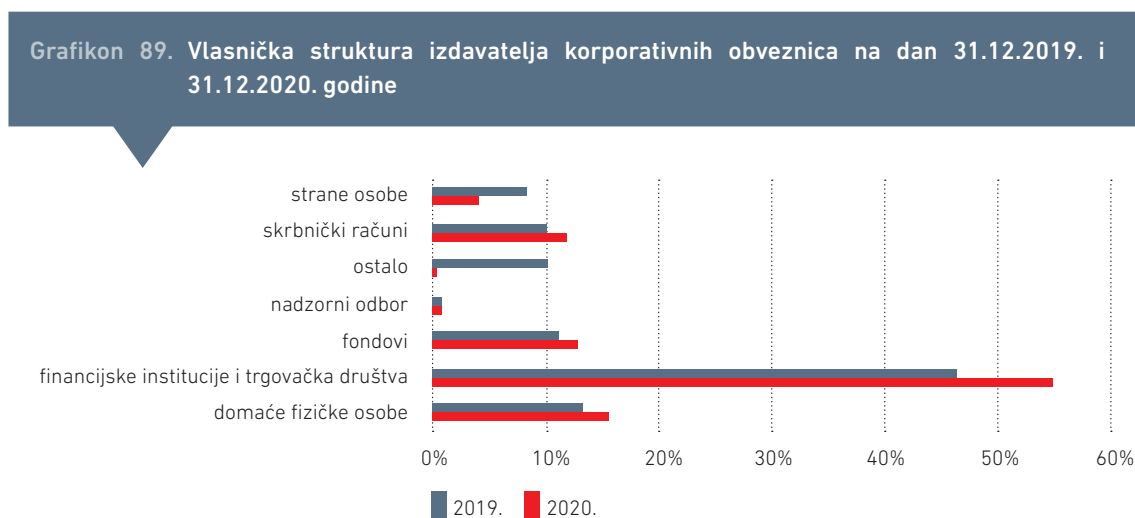
- Temeljni kapital izdavatelja korporativnih obveznica iznosio je na kraju 2020. godine 5,1 mlrd. kuna te se blago povećao u odnosu na kraj 2019. (za 3 %).
- Tržišna kapitalizacija korporativnih obveznica koje su uvrštene na uređeno tržište iznosila je na kraju 2020. godine 3,7 mlrd. kuna te je bila za 7 % veća u odnosu na kraj prethodne godine.

Vlasnička struktura izdavatelja korporativnih obveznica

Podaci o vlasničkoj strukturi izdavatelja korporativnih obveznica izrađeni su na temelju podataka SKDD-a. Vlasnička struktura promatrana je po grupama dioničara na način da ukupan zbroj svih grupa čini 100,0 % vlasničke strukture izdavatelja, što znači da jedan dioničar može biti raspoređen samo u jednu grupu.

Grupe na koje je podijeljena struktura dioničkih društava jesu sljedeće: vlastiti vrijednosni papiri, financijske institucije i trgovačka društva, fondovi (investicijski i mirovinski fondovi sa sjedištem u Republici Hrvatskoj), javni sektor (Republika Hrvatska), članovi uprave, članovi nadzornog odbora, domaće fizičke osobe (osim članova uprave i nadzornog odbora), strane osobe (osim članova uprave i nadzornog odbora), skrbnički računi i ostalo.

Na sljedećem grafikonu prikazana je vlasnička struktura izdavatelja korporativnih obveznica na dan 31. prosinca 2019. i 2020. prema prethodno navedenim kategorijama.

Izvor: SKDD

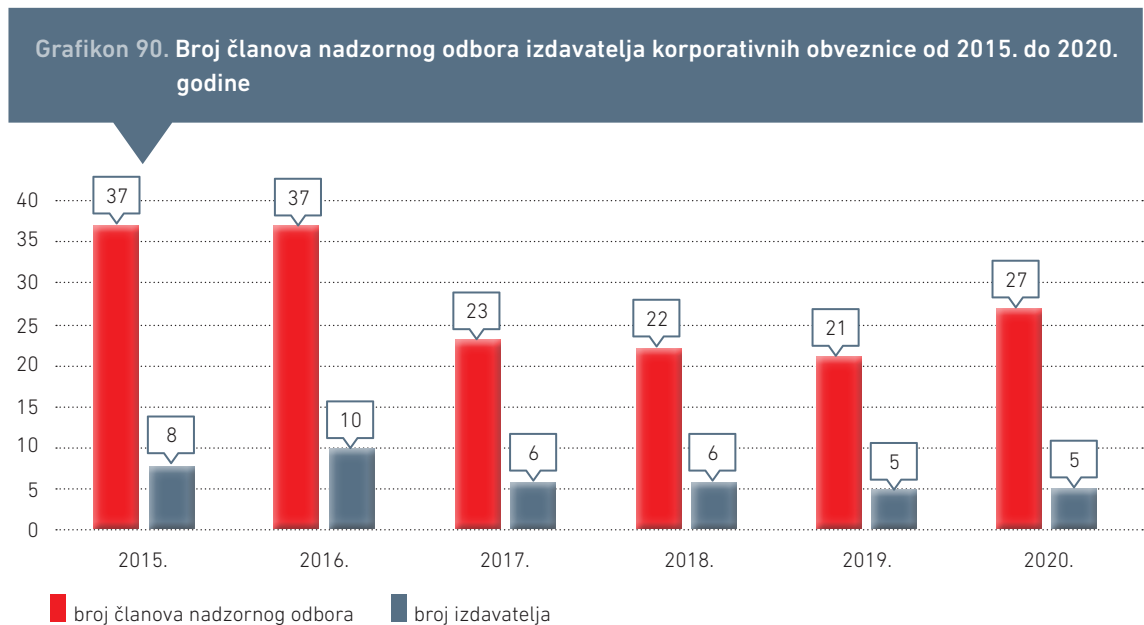
U vlasničkoj strukturi izdavatelja korporativnih obveznica u 2020. prevladavaju financijske institucije i trgovačka društva s udjelom od 55 % (u 2019. udio financijskih institucija i trgovačkih društava iznosio je 46 %), zatim slijede domaće fizičke osobe s udjelom od 16 % (u 2019. godini 13 %) te fondovi s udjelom od 13 % (u 2019. njihov udio iznosio je 11 %).

Nadzorni odbor i njegovi odbori

Nadzorni odbor

- Na kraju 2020. nadzorni odbor izdavatelja korporativnih obveznica u prosjeku se sastojao od 6 članova (također 6 članova na kraju 2019. godine).
- Na kraju 2020. zastupljenost žena u nadzornom odboru izdavatelja korporativnih obveznica za 50 % je veća u odnosu na zastupljenost žena u upravama (na kraju 2019. zastupljenost žena u nadzornom odboru izdavatelja korporativnih obveznica također je bila za 50 % veća u odnosu na zastupljenost žena u upravama).

Na sljedećem grafikonu prikazan je broj članova nadzornog odbora izdavatelja korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2020. godine.

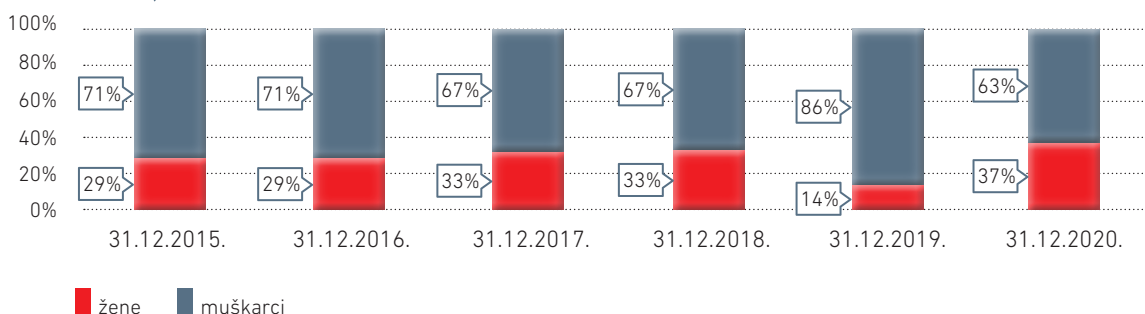

Izvor: sudski registar

Broj članova nadzornog odbora u promatranom razdoblju kretao se od 37 u 2015. i 2016. do 27 u 2020. godini. Do smanjenja broja članova nadzornog odbora došlo je zbog smanjenja broja izdavatelja korporativnih obveznica.

Struktura članova nadzornog odbora izdavatelja korporativnih obveznica prema spolu u razdoblju od 2015. do 2020. prikazana je na sljedećem grafikonu.

Grafikon 91. Struktura nadzornog odbora izdavatelja obveznica prema spolu od 2015. do 2020. godine

Izvor: sudski registar

Prema sudskom registru, u promatranom razdoblju prosječan udio žena u nadzornim odborima izdavatelja korporativnih obveznica iznosio je 29 %, što je više od prosječnog broja žena u upravama izdavatelja korporativnih obveznica u istom razdoblju (19 %).

Tablica 23. Starosna struktura članova nadzornog odbora od 2015. do 2020. godine

Starost članova NO	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
do 35 godina	5%	5%	2%	2%	-	-
od 36 do 45 godina	29%	35%	36%	27%	24%	22%
od 46 do 55 godina	26%	27%	26%	37%	29%	26%
iznad 56 godina	40%	33%	36%	34%	47%	52%

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2020., GIKU za 2015., 2016., 2017., 2018. i 2019. godinu

- ✓ Tijekom promatranog razdoblja najmanje članova nadzornih odbora izdavatelja korporativnih obveznica mlađe je od 35 godina. U 2020. najveći broj članova nadzornog odbora u izdavateljima korporativnih obveznica bio je stariji od 56 godina.
- ✓ Na dan 31. prosinca 2020. godine 52 % članova nadzornih odbora izdavatelja korporativnih obveznica imalo je iznad 56 godina, njih 26 % imalo je od 46 do 55 godina, a 22 % ih je imalo od 36 do 45 godina (na dan 31. prosinca 2019. godine 47 % članova nadzornih odbora izdavatelja korporativnih obveznica imalo je iznad 56 godina, njih 29 % imalo je od 46 do 55 godina, a 23 % ih je imalo od 36 do 45 godina).
- ✓ Većina članova nadzornih odbora izdavatelja korporativnih obveznica (81 %) imala je na dan 31. prosinca 2020. visoku stručnu spremu (na kraju 2019. godine 70 % članova nadzornih odbora).
- ✓ Prosječno je održano 7 sjednica nadzornog odbora izdavatelja korporativnih obveznica u 2020. godini (također 7 sjednica u 2019. godini).

Odbori nadzornog odbora

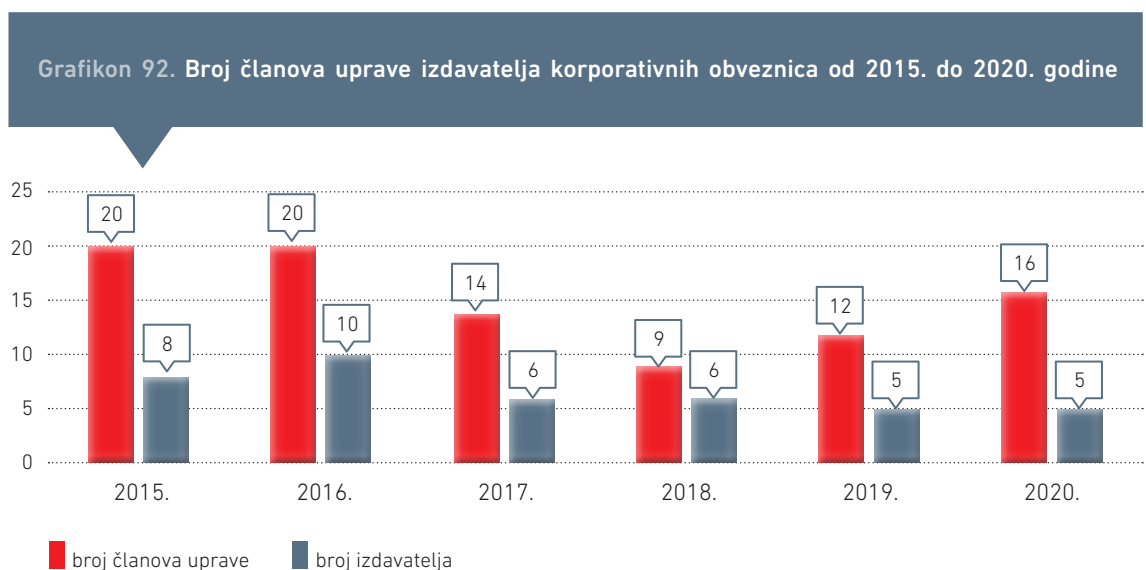
- 1 izdavatelj korporativnih obveznica (20 %) ima osnovana sva tri odbora nadzornog odbora u 2020. godini (također 1 izdavatelj u 2019. godini).
- Promatrano prema svakom pojedinom odboru, 4 izdavatelja (80 %) imaju osnovan revizijski odbor, a po jedan izdavatelj ima osnovan odbor za primitke odnosno odbor za imenovanja (u 2019. godini 4 izdavatelja imaju osnovan revizijski odbor, a odbor za primitke i odbor za imenovanja također ima po 1 izdavatelj korporativnih obveznica).
- Svaki od odbora nadzornog odbora ima minimalno 3 člana (također i u 2019. godini).
- Od 4 izdavatelja koji su u 2020. imali osnovan revizijski odbor 3 izdavatelja (75 %) imaju interne procedure rada tog odbora, a 1 izdavatelj javno je objavio procedure rada revizijskog odbora (u 2019. od 4 izdavatelja korporativnih obveznica koji su imali osnovan revizijski odbor 3 izdavatelja imala su interne procedure rada tog odbora, a 1 izdavatelj javno je objavio procedure rada revizijskog odbora).
- Revizijski odbor u prosjeku je održao 3 sastanka tijekom 2020. godine. Izdavatelj koji ima osnovan odbor za primitke i odbor za imenovanja održao je također po 3 sastanka u 2020. godini (u 2019. održana su u prosjeku 3 sastanka revizijskog odbora, a kod jednog izdavatelja koji ima odbor za primitke i odbor za imenovanja održana su po 2 sastanka).

Uprava

U nastavku su analizirani podaci o članovima uprave izdavatelja korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2020. godine.

- U 2020. godini 40 % izdavatelja korporativnih obveznica ima monistički ustroj, a 3 izdavatelja (60 %) dualistički ustroj (2 izdavatelja korporativnih obveznica (40 %) u 2019. imaju monistički ustroj, a 3 izdavatelja (60 %) dualistički ustroj).
- Uprava izdavatelja korporativnih obveznica na kraju 2020. u prosjeku se sastoji od 3 člana (na kraju 2019. uprava se u prosjeku sastojala od 2 člana).

Broj članova uprave kod izdavatelja korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2020. prikazan je na sljedećem grafikonu.

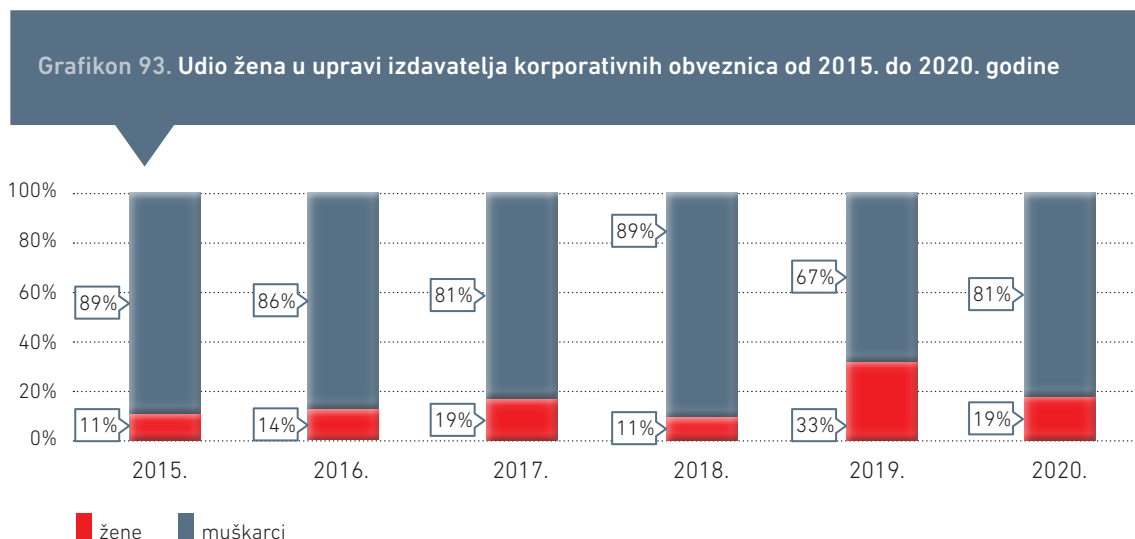

Izvor: sudski registar

Broj članova uprave izdavatelja obveznica varira od 2015. do 2020., no na kraju 2020. vratio se na razinu iz 2017. godine.

Broj izdavatelja obveznica bio je najveći 2016., a na kraju 2020. taj broj iznosi 5.

Na sljedećem grafikonu prikazan je udio ženskih članova u sastavu uprava izdavatelja korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2020. godine.

Izvor: sudski registar

U promatranom razdoblju (od 2015. do 2020.) prosječan udio žena u upravi izdavatelja korporativnih obveznica iznosio je oko 18 %.

Tablica 24. Starosna struktura članova uprave izdavatelja korporativnih obveznica od 2015. do 2020. godine

Starost članova uprave	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
do 35 godina	5%	5%	-	-	-	-
od 36 do 45 godina	48%	49%	50%	30%	44%	31%
od 46 do 55 godina	32%	31%	43%	60%	33%	50%
iznad 56 godina	15%	15%	7%	10%	22%	19%

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2020., GIKU za 2015., 2016., 2017., 2018. i 2019. godinu

Tijekom gotovo svih promatranih razdoblja najviše članova uprave bilo je između 36 i 45 godina starosti, osim u 2018. i 2020., kada je najviše članova uprave bilo između 46 i 55 godina starosti.

Na kraju 2020. većina članova uprave imala je preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij/sveučilišni dodiplomski studij (44 %) i specijalistički diplomski stručni studij/stručni dodiplomski studij (25 %) (na kraju 2019. većina članova uprave imala je preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij/sveučilišni dodiplomski studij (89 %) i poslijediplomski specijalistički studij/poslijediplomski stručni studij koji se izvodi na sveučilištu (11 %)).

3 izdavatelja (75 %) imaju interni propis rada uprave (poslovnik o radu uprave), koji se kod 1 izdavatelja mijenjao tijekom godine (u 2019. godini 3 izdavatelja (75 %) imaju interni propis rada uprave (poslovnik o radu uprave), koji nisu mijenjali tijekom godine).

- 2 izdavatelja imaju raspored održavanja sjednica uprave tijekom godine (1 izdavatelj u 2019. godini). Prosječno su održane 24 sjednice uprave izdavatelja korporativnih obveznica u 2020. godini (30 sjednica u 2019. godini).
- U 2020. nijedan član uprave izdavatelja korporativnih obveznica nije podnio ostavku prije isteka mandata zbog osobnih razloga (u 2019. godini jedan član uprave podnio je ostavku prije isteka mandata zbog osobnih razloga).

Odgovornosti te dužnosti članova uprave i nadzornog odbora

Sukob interesa i transakcije s povezanim osobama

U 2020. godini 1 izdavatelj (25 %) ima interni propis postupanja u slučajevima transakcija s povezanim osobama (1 izdavatelj u 2019. godini).

Tijekom 2020. nije bilo prijavljenih sukoba interesa (isto kao i tijekom 2019. godine).

U sljedećoj tablici prikazan je prosječan iznos transakcija koje su izdavatelji korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2020. ostvarili s dioničarima koji imaju više od 5 % temeljnog kapitala izdavatelja, članovima uprave i nadzornog odbora, višim rukovodstvom izdavatelja te unutar grupe kojoj izdavatelj pripada ili joj je na vrhu.

Tablica 25. Prosječan iznos transakcija s povezanim osobama u razdoblju od 2015. do 2020. godine

		Bruto novčani iznos poslova (transakcija s povezanim osobama) koje je izdavatelj sklopio			
		s dioničarima koji imaju više od 5% temeljnog kapitala izdavatelja	s članovima uprave i nadzornog odbora izdavatelja	s višim rukovodstvom izdavatelja	unutar grupe kojoj pripada ili joj je na vrhu
2020.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	2	1	1	4
	Prosječan iznos transakcije u kunama	1.418.628.554	15.061.285	48.628.673	951.689.955
2019.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	3	1	1	3
	Prosječan iznos transakcije u kunama	1.654.866.742	17.773.876	29.965.948	1.693.719.274
2018.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	2	1	1	2
	Prosječan iznos transakcije u kunama	2.702.060.938	16.172.725	22.904.727	741.990.627

2017.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	2	1	1	2
	Prosječan iznos transakcije u kunama	6.711.198.573	14.744.242	23.201.925	1.493.762.311
2016.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	2	2	1	4
	Prosječan iznos transakcije u kunama	3.780.588.017	9.111.820	29.761.977	361.361.308
2015.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	2	1	1	4
	Prosječan iznos transakcije u kunama	2.740.055.064	13.065.650	34.542.009	284.748.431

Izvor: Uпитnik o praksama upravljanja, 2019., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

- U 2020., jednako kao i prethodnih godina, najveći iznos transakcija s povezanim osobama izdavatelji su ostvarili s dioničarima koji imaju udio u temeljnom kapitalu izdavatelja veći od 5 %, dok su najmanji iznos transakcija s povezanim osobama izdavatelji sklopili s članovima uprave i nadzornog odbora izdavatelja.

Primici članova uprave i nadzornog odbora

Primici članova uprave

- U 2020. godini 2 izdavatelja korporativnih obveznica (40 %) imaju politiku primitaka članova uprave, a samo 1 izdavatelj (25 %) javno objavljuje politiku primitaka članova uprave na svojim internetskim stranicama (u 2019. godini također 2 izdavatelja korporativnih obveznica (40 %) imaju politiku primitaka članova uprave, a samo 1 izdavatelj (20 %) javno objavljuje politiku primitaka članova uprave na svojim internetskim stranicama).

U sljedećoj tablici prikazan je prosječan iznos primitaka koje su izdavatelji korporativnih obveznica isplatili članovima uprave u razdoblju od 2015. do 2020. godine.

Tablica 26. Primici isplaćeni članovima uprave izdavatelja korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2020. godine

		Prosječan bruto iznos primitaka (u kunama)		Prosječan iznos ostalih primitaka (u kunama)	Prosječan novčani iznos opcija koje imaju članovi uprave (u kunama)
		Fiksni iznos	Varijabilni iznos		
2020.	Broj izdavatelja	4	1	0	0
	Iznos	4.235.606	1.135.080	0	0
2019.	Broj izdavatelja	4	2	0	1
	Iznos	3.422.717	2.163.245	0	237.165

2018.	Broj izdavatelja	6	4	3	1
	Iznos	4.617.662	2.186.485	196.054	1.449.639
2017.	Broj izdavatelja	7	2	2	1
	Iznos	5.915.505	2.097.175	436.821	7.406.173
2016.	Broj izdavatelja	11	4	1	1
	Iznos	4.263.922	1.004.093	4.796.452	2.181.511
2015.	Broj izdavatelja	11	4	0	4
	Iznos	3.676.886	2.675.902	0	5.622.555

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2020., GIKU za 2015., 2016., 2017., 2018. i 2019. godinu

- ✓ U 2020. godini 4 izdavatelja korporativnih obveznica (80 %) isplatilo je bruto fiksne primitke članovima uprave u iznosu od 16.942.000 kuna (u 2019. godini 4 izdavatelja).
- ✓ Bruto fiksni iznos primitaka isplaćenih članovima uprave tijekom 2020. prosječno je iznosio 4.235.606 kuna (3.422.717 kuna u 2019. godini).
- ✓ Bruto fiksni iznos primitaka isplaćenih članovima uprave u 2020. kretao se u rasponu od 549,3 tis. kuna do 9,9 mil. kuna (u 2019. kretao se u rasponu od 530 tis. kuna do 13,1 mil. kuna).
- ✓ 1 izdavatelj korporativnih obveznica isplatio je varijabilne primitke članovima uprave u 2020. u ukupnom iznosu od 1.135.080 kuna (2 izdavatelja korporativnih obveznica u 2019. u ukupnom iznosu od 4.326.490 kuna).
- ✓ Prosječan iznos bruto varijabilnih primitaka isplaćenih članovima uprave u 2020. iznosio je 1.135.080 kuna (2.163.245 kuna u 2019. godini).
- ✓ Nijedan izdavatelj korporativnih obveznica nije isplatio ostale primitke članovima uprave u 2020. godini (isto kao u 2019. godini).
- ✓ Nijedan izdavatelj korporativnih obveznica u 2020. nije dodijelio opcije članovima uprave (isto kao u 2019. godini).

Primici članova nadzornog odbora

- ✓ U 2020. godini 2 izdavatelja korporativnih obveznica (40 %) imaju politiku primitaka članova nadzornog odbora, a samo 1 izdavatelj (20 %) javno objavljuje politiku primitaka članova nadzornog odbora na svojim internetskim stranicama (u 2019. godini također 2 izdavatelja korporativnih obveznica (40 %) imaju politiku primitaka članova nadzornog odbora, a samo 1 izdavatelj (20 %) javno objavljuje politiku primitaka članova nadzornog odbora na svojim internetskim stranicama).

U sljedećoj tablici prikazan je prosječan iznos primitaka koje su izdavatelji korporativnih obveznica isplatili članovima nadzornog odbora u razdoblju od 2015. do 2020. godine.

Tablica 27. Primici isplaćeni članovima nadzornog odbora izdavatelja korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2020. godine

		Prosječan bruto iznos primitaka (u kunama)		Prosječan iznos ostalih primitaka (u kunama)
		Fiksni iznos	Varijabilni iznos	
2020.	Broj izdavatelja	3	0	0
	Iznos	1.495.719	0	0
2019.	Broj izdavatelja	3	0	0
	Iznos	1.456.123	0	0
2018.	Broj izdavatelja	5	0	1
	Iznos	385.972	0	10.851
2017.	Broj izdavatelja	5	1	1
	Iznos	1.037.499	17.737	4.474
2016.	Broj izdavatelja	9	1	1
	Iznos	423.449	21.760	9.910
2015.	Broj izdavatelja	9	1	1
	Iznos	505.085	25.680	6.897

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2020., GIKU za 2015., 2016., 2017., 2018. i 2019. godinu

- ✓ U 2020. ukupno 2 izdavatelja korporativnih obveznica navela su da imaju politiku primitaka članova nadzornog odbora, a jedan je izdavatelj tu politiku objavio na svojim internetskim stranicama (u 2019. također su ukupno 2 izdavatelja korporativnih obveznica navela kako imaju politiku primitaka članova nadzornog odbora, a jedan je izdavatelj tu politiku objavio na svojim internetskim stranicama).
- ✓ Kod 2 izdavatelja visinu primitaka članova nadzornog odbora određuje glavna skupština (također i u 2019. godini).
- ✓ U 2020. nijedan izdavatelj korporativnih obveznica nije podnio glavnoj skupštini godišnji izvještaj o primicima članova nadzornog odbora (također nijedan izdavatelj u 2019. godini).

Naknade višem rukovodstvu

- ✓ Ukupno 4 izdavatelja obveznica isplatila su tijekom 2020. primitke višem rukovodstvu, od čega su sva 4 izdavatelja isplatila fiksne primitke (u 2019. godini 4 izdavatelja isplatila su fiksne primitke, a 2 su izdavatelja, uz fiksne, isplatila i varijabilne primitke višem rukovodstvu).
- ✓ Iznosi fiksnih primitaka isplaćenih višem rukovodstvu u 2020. kretali su se u rasponu od 1 mil. kuna kod izdavatelja iz sektora prijevoza do 16,0 mil. kuna kod izdavatelja iz sektora bankarstva (u 2019. od 549 tis. kuna kod izdavatelja iz sektora građevinarstva do 16,0 mil. kuna kod izdavatelja iz sektora bankarstva).
- ✓ U 2020. godini 1 je izdavatelj ugovorio otpremnine višem rukovodstvu, u iznosu od 300 tis. kuna (u 2019. godini 2 izdavatelja u iznosu od 284 tis. kuna do 359 tis. kuna).
- ✓ Otpremnina višem rukovodstvu u 2020. isplaćena je u ugovorenom iznosu (u 2019. otpremnine su isplatila oba izdavatelja, a isplaćene otpremnine kretale su se u rasponu od 27 tis. kuna do 284 tis. kuna).
- ✓ U 2020. godini 1 je izdavatelj dodijelio dionice višem rukovodstvu, a nijedan izdavatelj nije isplatio ostale primitke višem rukovodstvu (u 2019. godini također je 1 izdavatelj dodijelio dionice višem rukovodstvu, a nijedan izdavatelj nije isplatio ostale primitke višem rukovodstvu).

Rizici, unutarnja kontrola i revizija

Unutarnja kontrola i revizija

- ✓ 2 izdavatelja imala su u 2020. ustrojen sustav unutarnje kontrole (2 izdavatelja u 2019. godini).
- ✓ Prosječno je u sustavu unutarnjih kontrola zaposleno 48 djelatnika, a najviše zaposlenih u sustavu unutarnje kontrole ima izdavatelj iz sektora bankarstva (u 2019. prosječno je također u sustavu unutarnjih kontrola zaposleno 48 djelatnika, a najviše zaposlenih u sustavu unutarnje kontrole ima izdavatelj iz sektora bankarstva).
- ✓ 3 izdavatelja imaju ustrojen sustav unutarnje revizije u 2020. godini (također 3 izdavatelja u 2019. godini).

Upravljanje rizicima društva

- ✓ 2 izdavatelja (40 %) navela su da imaju imenovanu osobu zaduženu za upravljanje rizicima (2 izdavatelja u 2019. godini).
- ✓ Najzastupljeniji rizici u poslovanju izdavatelja korporativnih obveznica tijekom 2019. jesu rizik likvidnosti, kreditni rizik, kamatni rizik i ostali rizici (u 2019. rizik likvidnosti, kamatni rizik i kreditni rizik).

Vanjska revizija

- ✓ 5 izdavatelja korporativnih obveznica koristilo je usluge 5 različitih vanjskih revizora tijekom 2020. (u 2020. godini također je 5 izdavatelja koristilo usluge 5 različitih vanjskih revizora).
- ✓ 3 izdavatelja koristila su usluge najvećih revizorskih društava (2 izdavatelja u 2019. godini).
- ✓ Na kraju 2020. prosječan broj godina korištenja usluga istog vanjskog revizorskog društva iznosio je 3 (2 godine u 2019. godini).
- ✓ Bruto novčani iznos plaćen vanjskom revizorskom društvu za pružene usluge revizije tijekom 2020. navelo je svih 5 izdavatelja, a iznosi su se kretali od 21,0 tis. kuna do 2,6 mil. kuna (u 2019. od 31,0 tis. kuna do 1,7 mil. kuna). U prosjeku su vanjskim revizorima izdavatelji isplatili 765 tis. kuna (551,5 tis. kuna u 2019. godini).
- ✓ Bruto novčani iznos plaćen vanjskom revizorskom društvu za ostale pružene usluge tijekom 2020. naveo je 1 izdavatelj te on doseže 1,1 tis. kuna (u 2019. godini 1 izdavatelj, a iznos je bio 94 tis. kuna).

Transparentnost i korporativna društvena odgovornost

- ✓ U 2020. godini 4 izdavatelja imaju vlastite internetske stranice na hrvatskom i engleskom jeziku (u 2019. godini 4 izdavatelja imaju vlastite internetske stranice na hrvatskom i engleskom jeziku).

- U 2020. godini 2 izdavatelja (1 izdavatelj iz sektora građevinarstva i 1 izdavatelj iz sektora poslovanja nekretninama) imaju ustrojen zaseban odjel ili zaposlenike koji su isključivo zaduženi za odnose s investitorima (u 2019. godini također 2 izdavatelja (1 izdavatelj iz sektora građevinarstva i 1 izdavatelj iz sektora poslovanja nekretninama) imaju ustrojen zaseban odjel ili zaposlenike koji su isključivo zaduženi za odnose s investitorima).
- 2 izdavatelja objavila su kalendar važnih događaja na svojim internetskim stranicama, jedan iz sektora poslovanja s nekretninama i jedan iz sektora proizvodnje osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka (u 2019. godini također 2 izdavatelja, jedan iz sektora poslovanja s nekretninama i jedan iz sektora proizvodnje osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka).
- 2 izdavatelja održala su konferenciju za novinare u 2020., od kojih je 1 izdavatelj održao 4 konferencije za novinare tijekom godine (u 2019. također 2 izdavatelja, od kojih je 1 izdavatelj održao ukupno 13 konferencija za novinare).

Kodeks korporativnog upravljanja

- U 2020. godini 2 se izdavatelja uz Kodeks dodatno pridržavaju i nekog drugog kodeksa korporativnog upravljanja, a kod jednog izdavatelja to je interni kodeks izdavatelja (u 2019. godini 1 se izdavatelj uz Kodeks dodatno pridržava i nekog drugog kodeksa korporativnog upravljanja, a to je interni kodeks izdavatelja).
- Izdavatelj koji se u 2020. dodatno pridržava internog kodeksa iz sektora je proizvodnje osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka (izdavatelj koji se u 2019. dodatno pridržava internog kodeksa također je iz sektora proizvodnje osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka).

Popis tablica

Tablica 1.	Minimalan broj ili udio neovisnih direktora u upravnom odboru odnosno nadzornom odboru, 2020.	14
Tablica 2.	Minimalan udio članova revizijskog odbora nadzornog odbora u Republici Hrvatskoj i pojedinim državama članicama Europske unije	18
Tablica 3.	Udio izdavatelja kod kojih je nadzorni odbor ocijenio je svoju djelotvornost u posljednjih 12 mjeseci i kod kojih je u godišnje izvješće uključeno izvješće o ocjeni nadzornog odbora i njegovih odbora u kojem su ocijenjene sve okolnosti iz članka 41. Kodeksa	20
Tablica 4.	Usporedni prikaz broja prijavljenih sukoba interesa tijekom godine i prethodne suglasnosti nadzornog odbora na politiku za upravljanje sukobom interesa, u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	23
Tablica 5.	Udio izdavatelja koji su ostvarili ciljani postotak u upravi/NO i koji imaju ustrojen odbor za imenovanja	28
Tablica 6.	ESG čimbenici i rangiranje prema relevantnosti	32
Tablica 7.	Pregled obveznika nefinancijskog izvještavanja po segmentima uređenog tržišta i objavljenih nefinancijskih izvještaja za 2020.	34
Tablica 8.	Pregled izdavatelja po segmentima uređenog tržišta koji su objavili nefinancijski izvještaj za 2020., a nisu obveznici nefinancijskog izvještavanja	35
Tablica 9.	Ocjena usklađenosti izdavatelja na Vodećem tržištu po pojedinom poglavlju Kodeksa za 2020. godinu	42
Tablica 10.	Ocjena usklađenosti izdavatelja na Službenom tržištu po pojedinom poglavlju Kodeksa za 2020. godinu	42
Tablica 11.	Ocjena usklađenosti izdavatelja na Redovitom tržištu po pojedinom poglavlju Kodeksa za 2020. godinu	43
Tablica 12.	Poredak izdavatelja prema ocjeni usklađenosti s Kodeksom za 2020. godinu	45
Tablica 13.	Primjeri obrazloženja iz upitnika o usklađenosti za izdavatelje dionica za 2020. godinu	55
Tablica 14.	Broj izdavatelja dionica na uređenom tržištu ZSE-a od 2015. do 2020., na dan 31. prosinca	60
Tablica 15.	Podjela izdavatelja po sektorima u razdoblju od 2015. do 2020. godine, stanje 31. prosinca	62
Tablica 16.	Broj izdavatelja čije su dionice uvrštene na uređeno tržište ZSE-a, temeljni kapital i tržišna kapitalizacija (u mlrd. kuna) od 2015. do 2020. godine	65

Tablica 17.	Prosječan iznos prijavljenih transakcija s povezanim osobama od 2015. do 2020. godine	70
Tablica 18.	Primici isplaćeni članovima uprave izdavatelja dionica u razdoblju od 2015. do 2020. godine	88
Tablica 19.	Način određivanja visine primitaka za članove nadzornog odbora izdavatelja dionica u 2019. i 2020. godini	92
Tablica 20.	Primici isplaćeni članovima nadzornog odbora izdavatelja dionica u razdoblju od 2015. do 2020. godine	93
Tablica 21.	Primici isplaćeni članovima višeg rukovodstva izdavatelja dionica u razdoblju od 2015. do 2020. godine	94
Tablica 22.	Temeljni kapital izdavatelja korporativnih obveznica i tržišna kapitalizacija korporativnih obveznica od 2015. do 2020. godine	107
Tablica 23.	Starosna struktura članova nadzornog odbora od 2015. do 2020. godine	110
Tablica 24.	Starosna struktura članova uprave izdavatelja korporativnih obveznica od 2015. do 2020. godine	112
Tablica 25.	Prosječan iznos transakcija s povezanim osobama u razdoblju od 2015. do 2020. godine	113
Tablica 26.	Primici isplaćeni članovima uprave izdavatelja korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2020. godine	114
Tablica 27.	Primici isplaćeni članovima nadzornog odbora izdavatelja korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2020. godine	116

Popis grafikona

Grafikon 1.	Kretanje udjela neovisnih članova nadzornog odbora kod izdavatelja dionica u Republici Hrvatskoj, 2010. - 2020.	15
Grafikon 2.	Udio izdavatelja koji imaju većinu neovisnih članova nadzornog odbora prema segmentima uređenog tržišta, 2019. i 2020.	15
Grafikon 3.	Prosječan broj članova nadzornog odbora te prosječan broj neovisnih broj članova nadzornog odbora izdavatelja dionica u 2020.	16
Grafikon 4.	Udio izdavatelja dionica koji su osnovali revizijski odbor u 2019. i 2020.	17
Grafikon 5.	Udio izdavatelja kod kojih je nadzorni odbor ocijenio svoju djelotvornost prema segmentima uređenog tržišta	19
Grafikon 6.	Udio izdavatelja kod kojih je nadzorni odbor ocijenio djelotvornost aranžmana za suradnju između nadzornog odbora i uprave u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	20
Grafikon 7.	Udio izdavatelja kod kojih je uprava ocijenila vlastitu djelotvornost i djelotvornost pojedinih članova u posljednjih 12 mjeseci prema segmentima uređenog tržišta	21
Grafikon 8.	Broj prijavljenih sukoba interesa tijekom godine, u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	22
Grafikon 9.	Udio izdavatelja kod kojih je nadzorni odbor dao prethodnu suglasnost na politiku za upravljanje sukobom interesa, u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	22
Grafikon 10.	Udio izdavatelja dionica koji su imali ustrojen sustav unutarnje kontrole u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	24
Grafikon 11.	Udio izdavatelja dionica koji imaju ustrojen sustav unutarnje kontrole i kod kojih je revizijski odbor ocijenio djelotvornost upravljanja rizicima i sustava unutarnje kontrole kao cjeline najmanje jednom godišnje u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	25
Grafikon 12.	Usporedan tijek kretanja udjela žena u upravi i nadzornim odborima izdavatelja u Republici Hrvatskoj, 2010. - 2020.	26
Grafikon 13.	Usporedba broja izdavatelja kod kojih su žene predsjednice uprave/nadzornog odbora u 2019. i 2020.	26
Grafikon 14.	Broj izdavatelja koji nemaju nijednu članicu uprave/nadzornog odbora u 2019. i 2020.	27
Grafikon 15.	Udio izdavatelja koji nisu postavili ciljani postotak ženskih članova u nadzornom odboru/upravi u 2020. prema segmentima uređenog tržišta	27
Grafikon 16.	Udio izdavatelja kod kojih NO određuje godišnje primitke svakog člana uprave, utemeljene na preporukama odbora za primitke i u skladu s odobrenom politikom primitaka u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	29
Grafikon 17.	Odobrena politika primitaka društva dostupna je bez naknade na mrežnim stranicama društva (čl. 56. Kodeksa)	30
Grafikon 18.	Razina dostupnosti informacija o klijentima za potrebe procjene profila rizičnosti	33
Grafikon 19.	Pregled objavljenih nefinancijskih izvještaja za 2020. po segmentima uređenog tržišta	34
Grafikon 20.	Broj nefinancijskih izvještaja u kojima su objavljene informacije po pojedinim područjima	35

Grafikon 21.	Broj nefinancijskih izvještaja u kojima su objavljene informacije o zaštiti okoliša po područjima	36
Grafikon 22.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dionici i korporativna društvena odgovornost u 2019. i 2020. po segmentima uređenog tržišta	39
Grafikon 23.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Vodstvo za 2020. godinu	45
Grafikon 24.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Vodstvo u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	46
Grafikon 25.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dužnosti članova uprave i nadzornog odbora za 2020. godinu	46
Grafikon 26.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dužnosti članova uprave i nadzornog odbora u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	46
Grafikon 27.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora za 2020. godinu	47
Grafikon 28.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	47
Grafikon 29.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Nadzorni odbor i njegovi odbori za 2020. godinu	47
Grafikon 30.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Nadzorni odbor i njegovi odbori u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	48
Grafikon 31.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Uprava za 2020. godinu	48
Grafikon 32.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Uprava u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	49
Grafikon 33.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Primici članova uprave i nadzornog odbora za 2020. godinu	49
Grafikon 34.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Primici članova uprave i nadzornog odbora u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	49
Grafikon 35.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Rizici, unutarnja kontrola i revizija za 2020. godinu	50
Grafikon 36.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Rizici, unutarnja kontrola i revizija u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	50
Grafikon 37.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Objavljivanje i transparentnost za 2020. godinu.	50
Grafikon 38.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Objavljivanje i transparentnost u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	51
Grafikon 39.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dioničari i glavna skupština za 2020. godinu	51
Grafikon 40.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dioničari i glavna skupština u 2020. i 2019. prema segmentima uređenog tržišta	52
Grafikon 41.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dionici i korporativna društvena odgovornost za 2020. godinu	52
Grafikon 42.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dionici i korporativna društvena odgovornost u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	53
Grafikon 43.	Ukupna usklađenost izdavatelja dionica s Kodeksom za 2020. godinu	53
Grafikon 44.	Kretanje broja izdavatelja po segmentima uređenog tržišta, 2010. - 2020.	59
Grafikon 45.	Razlozi povlačenja dionica s uvrštenja na uređenom tržištu od 2015. do 2020.	61

Grafikon 46.	Tržišna kapitalizacija dionica (u mlrd. kuna) uvrštenih na uređeno tržište i broj izdavatelja na kraju pojedine godine, od 2015. do 2020. godine	63
Grafikon 47.	Tržišna kapitalizacija dionica (u mlrd. kuna) po segmentima uređenog tržišta od 2015. do 2020. godine	63
Grafikon 48.	Broj izdavatelja dionica po segmentima uređenog tržišta od 2010. do 2020. godine	64
Grafikon 49.	Vlasnička struktura izdavatelja dionica od 2015. do 2020. godine	65
Grafikon 50.	Vlasnička struktura izdavatelja dionica u odnosu na tržišnu kapitalizaciju (u mlrd. kuna) 31.12.2019 i 31.12.2020. godine	66
Grafikon 51.	Vlasnička struktura izdavatelja dionica u odnosu na distribuciju dionica javnosti (engl. free float) 31.12.2019. i 31.12.2020. godine	67
Grafikon 52.	Porijeklo kapitala izdavatelja dionica na kraju 2015., 2016., 2017., 2018., 2019. i 2020.	68
Grafikon 53.	Broj prijavljenih sukoba interesa tijekom godine u razdoblju od 2015. do 2020. godine	69
Grafikon 54.	Izdavatelji dionica koji imaju/nemaju interni propis postupanja u slučajevima transakcija s povezanim osobama po segmentima uređenog tržišta u 2020. godini	70
Grafikon 55.	Broj transakcija koje je izdavatelj sklopio s povezanim osobama u 2020. po kategorijama i segmentu uređenog tržišta	71
Grafikon 56.	Usuglašene politike ponašanja za članove uprave i nadzornog odbora, radnike i druge koje djeluju za račun društva u 2020. godini	72
Grafikon 57.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Vodstvo u 2019. i 2020. po segmentima uređenog tržišta	73
Grafikon 58.	Spolna struktura nadzornog odbora izdavatelja dionica u razdoblju od 2015. do 2020. godine	74
Grafikon 59.	Spolna struktura nadzornog odbora izdavatelja dionica prema segmentu uređenog tržišta 31.12.2020. godine	75
Grafikon 60.	Izdavatelji dionica koji imaju postavljen ciljani postotak ženskih članova u nadzornom odboru u 2020. godini	76
Grafikon 61.	Udio neovisnih članova nadzornog odbora u ukupnom broju članova nadzornog odbora prema segmentu tržišta od 2015. do 2020. godine	77
Grafikon 62.	Povezanost članova nadzornog odbora s članovima uprave izdavatelja u 2020. godini	78
Grafikon 63.	Povezanost članova nadzornog odbora s drugim članovima nadzornog odbora od 2015. do 2020. godine	78
Grafikon 64.	Broj izdavatelja dionica koji imaju osnovana sva tri odbora nadzornog odbora u razdoblju od 2015. do 2020. godine	79
Grafikon 65.	Broj izdavatelja koji imaju osnovane odbore nadzornog odbora od 2015. do 2020. godine	80
Grafikon 66.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Nadzorni odbor i njegovi odbori u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	81
Grafikon 67.	Starosna struktura članova uprave 31.12.2020. prema segmentima uređenog tržišta	82
Grafikon 68.	Spolna struktura uprave izdavatelja dionica od 2015. do 2020. godine	83
Grafikon 69.	Izdavatelji dionica koji imaju postavljen ciljani postotak ženskih članova u upravama u 2020. godini	83
Grafikon 70.	Povezanost članova uprave s drugim članovima uprave u 2020. godini	85
Grafikon 71.	Povezanost članova uprave s članovima nadzornog odbora od 2015. do 2020. godine	85
Grafikon 72.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	86

Grafikon 73.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Uprava u 2019. i 2020. po segmentima uređenog tržišta	87
Grafikon 74.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dužnosti članova uprave i nadzornog odbora u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	87
Grafikon 75.	Ukupno isplaćeni bruto fiksni primici članovima uprave (u mil. kn) u odnosu na tržišnu kapitalizaciju izdavatelja (u mlrd. kn) u 2020. i 2019. godini	89
Grafikon 76.	Vlasnička struktura izdavatelja dionica koji su u 2019. i 2020. članovima uprave isplatili bruto fiksne primitke veće od 5 milijuna kuna	90
Grafikon 77.	Vlasnička struktura izdavatelja dionica koji u 2019. i 2020. imaju politiku primitaka za članove uprave	91
Grafikon 78.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Primici članova uprave i nadzornog odbora u 2019. i 2020. po segmentima uređenog tržišta	95
Grafikon 79.	Broj izdavatelja dionica koji imaju ustrojen sustav unutarnje kontrole i unutarnje revizije od 2015. do 2020. godine	97
Grafikon 80.	Udio izdavatelja dionica koji u 2019. i 2020. imaju ustrojen sustav unutarnje revizije u odnosu na tržišnu kapitalizaciju (u mlrd. kn.)	98
Grafikon 81.	Vlasnička struktura izdavatelja dionica koji imaju ustrojen sustav unutarnje kontrole u 2020. godini	98
Grafikon 82.	Prikaz korelacije između bruto novčanog iznosa plaćenog revizorskom društvu za usluge revizije pružene tijekom 2020. i tržišne kapitalizacije izdavatelja	100
Grafikon 83.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Rizici, unutarnja kontrola i revizija u 2019. i 2020. po segmentima uređenog tržišta	100
Grafikon 84.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dioničari i glavna skupština u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	102
Grafikon 85.	Broj izdavatelja koji u razdoblju od 2015. do 2020. imaju zaseban odjel ili zaposlenike zadužene za odnose s investitorima	103
Grafikon 86.	Broj izdavatelja koji su održali konferenciju za novinare i broj održanih konferencija za novinare od 2015. do 2020. godine	104
Grafikon 87.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Objavljivanje i transparentnost u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	106
Grafikon 88.	Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dionici i korporativna društvena odgovornost u 2019. i 2020. prema segmentima uređenog tržišta	106
Grafikon 89.	Vlasnička struktura izdavatelja korporativnih obveznica na dan 31.12.2019. i 31.12.2020. godine	108
Grafikon 90.	Broj članova nadzornog odbora izdavatelja korporativnih obveznica od 2015. do 2020. godine	109
Grafikon 91.	Struktura nadzornog odbora izdavatelja obveznica prema spolu od 2015. do 2020. godine	110
Grafikon 92.	Broj članova uprave izdavatelja korporativnih obveznica od 2015. do 2020. godine	111
Grafikon 93.	Udio žena u upravi izdavatelja korporativnih obveznica od 2015. do 2020. godine	112